

วารสารวิจัย ราชภัฏกรุงเทพฯ

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ARU Research Journal Humanities and Social Sciences

ISSN : 2985-0606 (Online)

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2567
Vol. 11 No. 2 May - August 2024

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ARU Research Journal Humanities and Social Sciences
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2567
ISSN : 2985-0606 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Articles) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น จำนวน 3 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจตีพิมพ์ให้หรือไม่ก็ได้

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับ

การจัดรูปแบบบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงใน Template ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนอ้างอิง การเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ การใส่ภาพและตาราง ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสารหรือศึกษาจากภาคผนวกท้ายเล่มของวารสาร

ข้อมูลเผยแพร่ : <http://rdi.aru.ac.th/journal/>

กำหนดออกเผยแพร่ : ปีละ 3 ฉบับ

มกราคม – เมษายน

พฤษภาคม – สิงหาคม

กันยายน – ธันวาคม

การส่งต้นฉบับบทความ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความโดยไม่ระบุชื่อ-ที่อยู่ผู้เขียนจำนวน 1 ชุด และระบุชื่อผู้เขียนจำนวน 1 ชุด โดยบทความวิจัยต้องมีความยาวไม่เกิน 8 หน้า กระดาษขนาด B5 และบทความวิชาการต้องมีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้ากระดาษ และไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 พร้อมทั้งกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความ โดยส่งผ่านระบบเว็บไซต์ของวารสารที่ <http://rdi.aru.ac.th/journal>

ขั้นตอนการดำเนินการของวารสาร

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สติธยพนาวงศ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย
ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์
ศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ มัลลิกะมาลย์
ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี
ศาสตราจารย์ ดร. อารยะ ปรีชาเมตตา
รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะขันหมาก
รองศาสตราจารย์ ดร.จิราภา วิทยาภิรักษ์
รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐนัตรานนท์

มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริประภา ดีประดิษฐ์
ดร.ภาวินีย์ ธนาอนวัช
ดร.จิราภรณ์ มีสง่า

ฝ่ายจัดการวารสาร

นางสาวภี พูลศิริ
นางสาวบงกช สมหวัง
นางสาวพิมพ์ประภา พลรักษ์
นางวรรณิศา นัยชิต
นางสาวสุธีรา มูลดี
นางสาวสุจิตรา งามบุญปลอด
นางสาวอัจฉรา วงษ์หา
นายอวิรุทธ์ เจียมฮวดหลี่
นายณัฐพงษ์ สาระเมฆ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ตำบลประตู่ชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทรศัพท์ 0-3532-2082 โทรสาร 0-3532-2082

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ อภิสมภารโยธิน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร ทองสุข	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิมา เจริญกิจ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ปิ่นสกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนิสา ชายเกลี้ยง	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.อังฉนา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ปกิต บุญสุทธิ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก พิพากษ์ เกียรติกมลเลิศ	โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน	ศาลฎีกา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐ หัสชู	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ฉันทนารุ่งศักดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ สมศิริวางกุล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญญรัตน์ หงส์วรรณท์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยา สว่างคง	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกสินทร์ เตชะนิยม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แข มั่งกรวงษ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรวรรณ วัฒนวรรณะกร	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ์ ศิริสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐธิดา จงรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐิกา เฟื่องลี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพร แสงพิรุณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม 2567

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงนุช ภูมาลี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพาดา ไตรรัตน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธพัฒน์ บุญมา	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญพัทธ์ศิณา วิเชียรวรรณ	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิริสา จัยดอนกลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ มุกตามณี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิณัฏฐา แสงสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิลักษณ์ ยืนเอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบวงศ์ กาพวงค์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทนต์ ตรีไสย	คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนารักษ์ จันทประสิทธิ์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุทธิกร แก้วทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวิชา เบญจพร	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แสนประเสริฐ ปานเนียม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อุไรวรรณ หมัดอำดัม	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กานต์มณี ไวยครุฑ	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ครรชิต มาระโกชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ดร.วีรยา คำเรืองฤทธิ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้ดำเนินการจัดทำวารสารเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานของนักวิจัย ฉบับนี้เข้าสู่ปีที่ 11 แล้ว ยังคงดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของวารสาร โดยเน้นคุณภาพของบทความซึ่งบทความผู้พิมพ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อน ชื่อผู้พิมพ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในบทความนี้จริง ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาหรืออ้างอิงในเนื้อหา และท้ายบทความของตนเองโดยบทความที่ผ่านส่งเข้ามาต้องไม่มีความซ้ำซ้อนของข้อความไม่เกินร้อยละ 25 จากการตรวจสอบด้วยโปรแกรม CopyCatch ของระบบ Thaijo และผู้พิมพ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่น ๆ หลังจากที่ได้รับผลการตีพิมพ์แล้ว

ในส่วนของ “จริยธรรมวิจัยในมนุษย์ (Ethics)” วารสารราชภัฏกรุงเทพฯ มีเกณฑ์การพิจารณาบทความวิจัยที่มีกระบวนการวิจัยเกี่ยวข้องกับมนุษย์ จะต้องได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ก่อนจึงจะได้รับการพิจารณาลงตีพิมพ์ในวารสาร ทั้งนี้การขอการรับรองจริยธรรมวิจัยในมนุษย์มีหลายหน่วยงานที่รับรองข้อเสนอโครงการวิจัยของนักวิจัยก่อนการดำเนินการวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่รับข้อเสนอโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการเพื่อขอรับรองจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ก่อนดำเนินการวิจัย เพื่อช่วยสนับสนุนนักวิจัยได้ดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ทั้งยังเป็นกระบวนการปกป้องอาสาสมัครที่ร่วมในโครงการวิจัย นักวิจัยที่สนใจส่งข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการรับรองจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์ สามารถศึกษารายละเอียดที่หน้าเว็บไซต์ของสถาบันวิจัยและพัฒนา <https://www.aru.ac.th/rdi/> ขอขอบคุณนักวิจัยผู้ส่งผลงานเข้ามาเผยแพร่ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ ทุกท่านครับ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศชาย สติธัยพนาวงศ์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

อัตลักษณ์วัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต ลิบสองปันนา : การจัดการสืบทอดและออกแบบผลิตภัณฑ์
วัฒนธรรมสร้างสรรค์ของชุมชนหมู่บ้านช้างใหญ่

Cultural Identity of the Dai Ethnic Group in Xishuangbanna: the Heritage
Management and Creatively Cultural Product Design of Manzhang Village

จื่อเหยา พาน ภรดี พันธุภากร และชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร

Ziyao Pan Poradee Punthupakorn and Chusak Suvimolstien.....1-14

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์
The Influence of Social Media on Millennial's Travel Decision

อวิศยา เสงบุญพันธ์ และมณีนเตร วรชนะนันท์

Awasya Hengboonyaphan and Maneenate Worrachananun.....15-28

ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวความคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้
ทางกาย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

The Effect of Physical Activity Model Based on Blended Learning in Physical
Literacy for Physical Education Students

ณัฐวุฒิ ฉิมมา

Natthawut Chimma29-41

แอนิเมชันนิทานพื้นบ้านจีน : อัตลักษณ์ คุณค่า องค์ประกอบของนิทานพื้นบ้านจีนสู่การสร้างสรรค์
แอนิเมชันจ้าวซานตง “เหลียงจู”

Animation of Chinese Folktales : Identity, Values, Elements of Chinese Folktales to
Creation of Shandong Opera Animation “Liang Zhu”

ชีว เย่ บุญชู บุญลิขิตศิริ และชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร

Qiu Yue Bunchoo Bunlikhitsiri and Chusak Suvimolstien.....42-57

การบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19
Media Consumption in Phranakhon Si Ayutthaya during the Covid-19 Pandemic

สุกัลยา คงประดิษฐ์

Sukanlaya Kongpradit.....58-71

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

การบริหารจัดการย่านเก่าและรูปแบบสถาปัตยกรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษา
อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

The Management of Old Quarters and Architecture into Cultural Tourism: a Case
Study of Tha Bo in Nong Khai and Tha Uthen in Nakhon Phanom

เดชณรงค์ วนสันเทียะ และนิโรธ ศรีมันตะ

Detnarong Wonsantie and Niroth Srimunta72-86

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอน
รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี

Development of Cooperative Learning by Constructivist Theory on Instructional in
Curriculum Development for Undergraduate, Faculty of Education, Rambhai Barni
Rajabhat University

ณัฐนิช จุยก้าวังค์ ธิดาร์ตนัน พานพวง และจิรนนท์ พูลสวัสดิ์

Nuttinuch Chuicomwong Thidarat Panpuang and Chiranan Phunsawat.....87-100

ประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธร
นครชัยศรี

Efficiency of Security Management in Police Performance of Nakhonchaisi Police Station

วรัชญา แซ่ประเสริฐ และกรรณิกา กุกุดเรือ

Warachaya Sengprasert and Kannika Kukudrua..... 101-112

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของ
เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

Development of Electronic Books (E-Book) for Parents to Promote Physical Skills of
Children with Disabilities, Physical Movement, or Health

จิรนนท์ พูลสวัสดิ์ ณัฐนิช จุยก้าวังค์ และธิดาร์ตนัน พานพวง

Chiranan Phunsawat Nuttinuch Chuicomwong and Thidarat Panpuang.....113-125

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

การรับรู้และทัศนคติของผู้ต้องหาหรือจำเลย ต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว

Perception and Attitudes of the Alleged Offender or Defendant towards the Provisional Release Process

นริศรา จริยะพันธุ์ สืบสกุล เข้มทอง พีรพล เจตโรจนานนท์ และโกสินทร์ เตชะนิยม

Narissara Jariyapan Suebsakul Khemtong Peerapon Jaderojananont

and Kosin Techaniyom.....126-134

แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชัยภูมิ เขต 1

Guidelines for Administrational Information System of Educational Institutions
under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 1

เพ็ญนภา สุขเสริม และเพ็ญแข ภูผายาง

Pennapa Sukserm and Piangkhae Poophayang.....135-147

การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ในสังกัดตำรวจภูธร
จังหวัดสมุทรสาคร

Safety Management of Investigative Officer for Performance in Samutsakhon
Provincial Police

วรดา อภิญญาณัสจจะ และกรรณิกา กุกุดเรือ

Vorada Apinyansajja and Kannika Kukudrua.....148-158

ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

Tourist Attraction Safety Management System in Muang District, Phitsanulok Province

กัญฐมณี รัชบุตร และกรรณิกา กุกุดเรือ

Kantamanee Rasabud abd Kannika Kukudrua..... 159-173

การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กที่มีความ
ต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี

Development of Creative Arts Activity Set to promote Fine Motor Skills for
Children with Special Needs in Chanthaburi Province

ธิดารัตน์ พานพวง จิรนนท์ พูลสวัสดิ์ และณัฐชินุช จุยกาวังค์

Thidarat Panpuang Chiranan Phunsawat and Nuttinuch Chuicomwong.....174-188

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดจันทบุรี
และตราด

Development of Multimedia learning Materials to Solve the Problem of Teacher
Shortage in Small Schools, Chanthaburi and Trat

ภูวดล บัวบางพลู เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ พงษ์นที ศิลาอาสน์ สุรัตน์ จานทอง

นพเดช อยู่พร้อม และปริยาภรณ์ ศิริไสยาสน์

Puvadon Buabangplu Jenjob Suksangprasit Pongnatee Silaart Surat Jantong

Noppadech Youprom and Preyaporn Sirisaiyasana.....189-200

บทความวิชาการ

การสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัย วิกฤต “ช่างทำหม้อดินเผา” : ภูมิปัญญากรุงเก่าชาวคลอง
สระบัว”

The Creativity of Contemporary Sculpting Prototype The Crisis of “Potters”:
the Ancient Ayutthaya Wisdom of Khlong Sa Bua Community

วัชรวิวรรณ หิรัญพลาวัฒน์

Watchaleewarn Hirunpalawat.....201-214

อัตลักษณ์วัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต ลิบสองปันนา : การจัดการสืบทอดและ
ออกแบบผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสร้างสรรค์ของชุมชนหมู่บ้านช้างใหญ่
Cultural Identity of the Dai Ethnic Group in Xishuangbanna: the Heritage
Management and Creatively Cultural Product Design of Manzhang Village

จื่อเหยา พาน^{1*} ภารดี พันธูปากร² และชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร³
Ziyao Pan^{1*} Poradee Punthupakorn² and Chusak Suvimolstien³

บทคัดย่อ

ลิบสองปันนาตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีนและเป็นสถานที่อยู่อาศัยหลักของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในลิบสองปันนาได้รับการพัฒนาเป็นเวลานานแต่การลงทุนส่วนใหญ่เป็นทุนที่มาจากต่างถิ่นทำให้เกษตรกรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมค่อนข้างน้อยรวมถึงยังขาดโอกาสเรียนรู้ด้านการออกแบบ ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงได้นำทฤษฎีการออกแบบ C-K มาผสมผสานกับลักษณะการศึกษาเพื่อค้นหาวิธีการเรียนการสอนด้านการออกแบบสมัยใหม่ที่เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกร จากการทดลองนำทฤษฎีการออกแบบ C-K ไปสอนเกษตรกรผ่านการเรียนรู้ในห้องเรียนพบว่าสามารถทำให้เกษตรกรมีความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น สร้างรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ ตลอดจนสามารถเติมเต็มตลาดการท่องเที่ยวและสินค้าเชิงวัฒนธรรมให้กับท้องถิ่นได้เป็นอย่างสูง

คำสำคัญ : อัตลักษณ์วัฒนธรรม ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตลิบสองปันนา การจัดการสืบทอด ผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมสร้างสรรค์

^{1*} สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Department of Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University
E-mail : 114985824@qq.com

² สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Department of Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University
E-mail : poradee@buu.ac.th

³ สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Department of Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University
E-mail : chusaks@buu.ac.th

*Corresponding author

Abstract

Xishuangbanna is located in the southwest of China. It is the principal residence of the Dai ethnic group. The tourism and cultural industries in Xishuangbanna have been developed for a long time; however most of the investment has come from other localities. Local farmers are relatively less involved in development of the tourism and cultural industry. It is the lack of opportunities to design learning. Therefore, this research has combined C-K design theory with educational characteristics to find modern teaching methods which are appropriate for farmers. From the experiment in teaching C-K design theory to farmers through classroom learning, farmers could enhance the ability on design products which realized local uniqueness. It could make money from selling products, and can highly replenish the tourism marketing and cultural products for the local area.

Keyword: Cultural Identity, Dai Ethnic Group in Xishuangbanna, Heritage Management, Creatively Cultural Products

วันที่รับบทความ: 27 พฤศจิกายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 30 พฤษภาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 12 มิถุนายน 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

จังหวัดปกครองตนเองชนชาติไต สิบสองปันนาเป็นเขตพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ที่โดดเด่นที่สุดในภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีน (You, 2017) จากการพัฒนาทางประวัติศาสตร์และสังคมมายาวนานทำให้ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตมีวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ เป็นระบบ มีเอกลักษณ์ทางด้านขนบธรรมเนียม ตัวอักษร หัตถกรรมดั้งเดิมและศิลปะที่แตกต่างจากวัฒนธรรมอื่นของประเทศจีนเป็นอย่างมาก แม้ว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมของสิบสองปันนาจะอุดมสมบูรณ์และมีลักษณะเฉพาะ แต่การพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวในชนบทกลับไม่ดีเท่าที่ควร ข้อมูลสถิติรายได้จากการท่องเที่ยวของรัฐบาลสิบสองปันนาระบุว่า 81.33% มาจากโรงแรม ร้านอาหาร และสถานบันเทิงในเขตเมืองและมีเจ้าของธุรกิจที่เป็นชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตเพียง 25% เท่านั้น (Li, 2023) นอกจากนี้ อีกมุมที่น่าเป็นกังวลคือบรรดาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตทั้งหมด 174 รายการมีเพียง 36% เท่านั้นที่ผลิตในท้องถิ่น ส่วนที่เหลือนำเข้าจากพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศจีน เช่น เจ้อเจียง กวางตุ้ง เป็นต้น เกษตรกรชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมน้อยเพราะส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาอาชีพการทำเกษตรแบบดั้งเดิมเพื่อดำรงชีวิต เช่น การปลูกยางพารา กล้าย และผลไม้อื่น ๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่าชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตมีส่วนร่วมในรายได้จากการท่องเที่ยวและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในสิบสองปันนาต่ำแต่เมืองอื่น ๆ กลับมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและการขายผลิตภัณฑ์จากข้อมูลทั้งหมดสรุปได้ว่าโลกภายนอกสามารถทำอะไรได้มากมายจากภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรม ภูมิอากาศและอัตลักษณ์ของสิบสองปันนาแต่สิ่งเหล่านี้กลับไม่ได้ถูกนำมาใช้เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากรในชนบทสิบสองปันนา (State Bureau Xishuangbanna, 2023)

ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตในชนบทมีระดับการศึกษาไม่สูงและขาดความรู้ด้านการตลาดทำให้มีประสบการณ์ไม่มากพอในการเผชิญหน้ากับตลาดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและไม่รู้วิธีการสร้างรายได้ที่เหมาะสมดังนั้นพวกเขาจึงเลือกใช้แรงงานภาคการเกษตรเพื่อประทังชีวิตและความอยู่รอด ข้อมูลจากรัฐบาลสิบสองปันนาระบุว่าชุมชน 2,254 แห่งทั่วจังหวัดสิบสองปันนา 98.5% จะส่งแรงงานอายุระหว่าง 19-45 ปีจำนวนมากกว่า 10 คนไปยังเมืองต่าง ๆ ทุกปีเพื่อ

ทำงานล้างรถ ก่อสร้าง งานบริการในร้านอาหาร แม่บ้านและอาชีพอื่น ๆ ส่วนแรงงานที่เหลือล้วนทำอาชีพเกษตรกรรม (State Bureau Xishuangbanna, 2023) ดังนั้น ผลที่เกิดขึ้นตามมาคือไม่มีผู้ทำอาชีพทอผ้าและผลิตเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต ปัจจุบันสิบสองปันนามีโรงงานเครื่องปั้นดินเผาขนาดใหญ่อยู่เพียง 2 แห่งและมีห้องทำงาน (Workshop) ที่เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าเพียง 1 แห่งเท่านั้น จะเห็นได้ว่าปัญหาด้านการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตที่เกิดขึ้นนั้นชัดเจนมาก ดังนั้น การวิจัยครั้งจึงมุ่งศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาผลิตภัณฑ์การทอที่เกี่ยวข้องเชิงวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชนบทเป็นหลัก

หมู่บ้านช้างใหญ่ (Manzhang) ตำบลเมืองยาง (Mengyang) อำเภอเชียงรุ่ง (Jinghong) จังหวัดสิบสองปันนา (Xishuangbanna) มณฑลยูนนาน ประเทศจีน เป็นหมู่บ้านที่ประกอบไปด้วยประชากรชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต 100% ประชากรภาพรวมไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลง (You & Pan, 2014) หมู่บ้านช้างใหญ่มีประวัติศาสตร์ยาวนานสามารถสืบย้อนไปได้ถึงสมัยราชวงศ์หยวน ในสมัยนั้นหมู่บ้านช้างใหญ่เป็นหมู่บ้านเลี้ยงช้างศึกของราชวงศ์ไตและช้างที่ใช้ในพระราชพิธีสำคัญ ทำให้ชื่อหมู่บ้านพ้องเสียงกับคำว่าช้างในภาษาจีนกลาง รายได้หลักส่วนใหญ่มาจากการทำสวนยางพาราและการขนส่ง ปัจจุบันหมู่บ้านช้างใหญ่ยังคงมีวัดประจำหมู่บ้าน รูปปั้นเทพเจ้าแห่งน้ำ ลานอนุสาวรีย์ศิลปะปลูกสร้างเก่าแก่ตามแบบชนเผ่าไต ตลอดจนยังคงอนุรักษ์ประเพณี ศิลปะและอาหารตามแบบดั้งเดิมไว้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้รัฐบาลยังสนับสนุนให้ชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่รักษาวินัยชีวิตแบบดั้งเดิมเพื่อใช้เป็นจุดขายในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอนาคต

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหน่วยงานรัฐบาลจะให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ แต่เกษตรกรในหมู่บ้านช้างใหญ่ยังคงประสบปัญหาด้านความเป็นอยู่มากขึ้น ยอดจำหน่ายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจนส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชากร วัยรุ่นส่วนใหญ่ออกไปหางานทำในเมืองจนขาดผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต ดังนั้น สิ่งที่หมู่บ้านช้างใหญ่ต้องการมากที่สุดคือความรู้ระดับมืออาชีพเกี่ยวกับการออกแบบที่ทันสมัยและเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่นแต่ยังเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 ศึกษาภูมิหลังความเป็นมาของชนเผ่าไต ตลอดจนข้อมูลพื้นฐานของชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่

1.2.2 วิเคราะห์อัตลักษณ์ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต สิบสองปันนาด้านขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ศิลปะและหัตถกรรมพื้นบ้าน

1.2.3 การจัดการสืบทอดและออกแบบสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเกษตรกรหมู่บ้านช้างใหญ่

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของชาวบ้านในหมู่บ้านช้างใหญ่ วิถีชีวิต อัตลักษณ์ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตสิบสองปันนา ภาพรวมตลาดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การวิจัยทฤษฎี C-K ทฤษฎีชุดเครื่องมือในการออกแบบและวิธีบริหารการศึกษาด้านการออกแบบสมัยใหม่

1.3.2 ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ หมู่บ้านช้างใหญ่ ตำบลเมืองยาง อำเภอเชียงรุ่ง จังหวัดสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ประเทศจีน

1.3.3 ขอบเขตด้านการจัดการ ได้แก่ การจัดการวัฒนธรรมการท่องเที่ยวโดยนำทฤษฎี C-K มาเป็นตัวช่วยในการค้นหาอัตลักษณ์ของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต หมู่บ้านช้างใหญ่ สิบสองปันนา สร้างความตระหนักถึงคุณค่าและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับเกษตรกรเพื่อออกแบบสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเกษตรกร

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การวิจัยเอกสารวรรณกรรม ได้แก่ การศึกษาประวัติศาสตร์สิบสองปันนา อัตลักษณ์วัฒนธรรมชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตและทฤษฎีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎี C-K และทฤษฎีชุดเครื่องมือในการออกแบบ เป็นต้น โดยรวบรวมข้อมูล

ทั้งหมดจากหนังสือ งานวิจัย วารสารวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น จากนั้นแยกแยะ จำแนก จัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูลใหม่เพื่อมุ่งหาข้อค้นพบ ตอบคำถามตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสร้างองค์ความรู้ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่อุดมไปด้วยอัตลักษณ์ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต สิบสองปันนา

2.2 การวิจัยภาคสนาม ประกอบด้วย

2.2.1 การลงพื้นที่สำรวจโดยแฝงตัวเข้าไปในพื้นที่ในฐานะชาวบ้าน มีการอาศัยอยู่ในพื้นที่ระยะหนึ่ง เพื่อสังเกตการณ์และบันทึกสถานการณ์เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเกษตรกร เทศกาล ประเพณี กิจกรรมสำคัญ อาหาร การกินและวิถีชีวิต เป็นต้น

2.2.2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกณฑ์การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญคือคัดเลือกจากผู้ที่มีประสบการณ์ความเกี่ยวข้อง กับชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต การพัฒนาสื่อการสอนสำหรับเกษตรกร การเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร ศาสนา ของชนเผ่าไตและผู้นำชุมชน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ณ สถานที่ที่ผู้เชี่ยวชาญอาศัยหรือทำงานอยู่

2.3 การวิจัยแบบสหวิทยาการโดยการนำทฤษฎีต่างๆ ได้แก่ การจัดการวัฒนธรรม การจัดการสืบทอด การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทฤษฎี C-K ทฤษฎีชุดเครื่องมือในการออกแบบและการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาบูรณาการร่วมกันเพื่อนำไปสู่ ความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งของปัญหาและก่อให้เกิดมุมมองที่ครอบคลุม

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ภูมิหลังความเป็นมาของชนเผ่าไต

สมัยโบราณสิบสองปันนาถูกเรียกว่าเมืองลือ (Meng Le) เป็นอาณาจักรที่ก่อตั้งโดยชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตและมีประวัติศาสตร์เก่าแก่สามารถสืบย้อนกลับไปได้ถึงต้นคริสต์ศตวรรษ 8 (He, 2010, p. 50) ใน ค.ศ.69 “เมืองต้ากวัง” (Meng Daguang) (อาณาจักรอ้ายลาว) ถูกกลับไปปกครองโดยราชวงศ์กลางในขณะนั้นและเพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งขึ้นรัฐบาลกลางจึงส่งหัวหน้าฝ่ายบริหารมาปกครองร่วมกับกษัตริย์อาณาจักรอ้ายลาว สิบปีต่อมาเนื่องจากชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตถูกปกครองโดยชาวฮั่น ทำให้เกิดความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ค.ศ.76 กษัตริย์อาณาจักรอ้ายลาว ก่อกบฏต่อรัฐบาลกลางส่งผลให้กองทัพราชวงศ์ฮั่นต่อสู้อย่างดุเดือดกับกองทัพอาณาจักรอ้ายลาว หลายครั้ง แต่เพื่อหลีกเลี่ยงสงคราม บรรพบุรุษชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตจึงได้ย้ายถิ่นฐานไปยังพื้นที่ทางตอนใต้ของอาณาจักรอ้ายลาว ทำให้ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตเริ่มอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ และมีการตั้งชนเผ่าขึ้นใหม่ เช่น เผ่าเหม่งแซ (Mengshe) เผ่าเหม่งกู๋ (Menggu) เผ่าเหม่งแซหลง (Mengshelong) เป็นต้น ทำให้สิบสองปันนาได้รับการพัฒนาไปอีกขั้น

3.2 ข้อมูลพื้นฐานของชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่

หมู่บ้านช้างใหญ่เป็นหมู่บ้านหนึ่งในจังหวัดสิบสองปันนาที่รู้จักกันในนามหมู่บ้านช้าง ตามคำบอกเล่าของชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่เคยเลี้ยงช้างศึกและช้างทั่วไปให้กับตระกูลพลญาเจื่องซึ่งเป็นพ่อเมืองของจังหวัดสิบสองปันนาในอดีต ประชากรในหมู่บ้านช้างใหญ่ส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตที่สามารถพูดได้ทั้งภาษาจีนกลางและภาษาไต รายได้หลักของหมู่บ้านมาจากการปลูกยางพารา ถั่วลิสงและข้าว ส่วนรายได้รองคือรายได้จากการท่องเที่ยว ระเบียบวัฒนธรรมของหมู่บ้านช้างใหญ่ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีและเด็กๆ ยังมีธรรมเนียมในการบวชเรียนที่วัด นอกจากนี้ หัตถกรรมดั้งเดิม ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผา กระดาษไต การทำน้ำตาล และอื่นๆ ยังคงถูกสืบทอดไว้ได้อย่างต่อเนื่อง

3.2.1 วิถีชีวิต

เกษตรกรหมู่บ้านช้างใหญ่มีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทั้งหมดเป็นชนเผ่าไตและไม่นิยมแต่งงานกับคนนอกชนเผ่า นิยมใช้ภาษาไตสำหรับการสื่อสารในชีวิตประจำวันและใช้ภาษาจีนกลางติดต่อกับโลกภายนอกหรือดูรายการโทรทัศน์เท่านั้น หมู่บ้านแห่งนี้มีเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนเป็นของตัวเองซึ่งเวลาของผู้ชายและผู้หญิงจะแตกต่างกัน โดยทั่วไปในเวลาเช้า 04.30 น. ผู้หญิงวัยผู้ใหญ่จะเริ่มแต่งตัวและเตรียมตัวไปห่อพระคัมภีร์เพื่อสวดมนต์และกลับบ้านเพื่อพักผ่อนในเวลา 07.00 น. ส่วนผู้ชายมักจะออกไปทำงานในเวลา 06.00 น. และกลับบ้านเพื่อพักผ่อนตอน 08.00 น.

ยกเว้นคนรุ่นใหม่ที่ทำงานในเมืองเชียงใหม่จะไม่ทำกิจกรรมตามเวลาดังกล่าว เวลา 09.00-17.00 น. ชาวบ้านจะไม่ออกไปทำงานแต่จะทำกับข้าวที่บ้าน เลี้ยงไก่หรือทำความสะอาดบ้าน หลังจากเวลา 20:00 น. จะเริ่มเข้าสู่ช่วงเวลาที่ชีวิตชีวาในตอนเย็นครอบครัวส่วนใหญ่จะชอบร้องคาราโอเกะ กินข้าวและดื่มเหล้าที่ชั้น 1 ของบ้านจนถึงเวลาประมาณ 24.00 น. จะเข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการพักผ่อน ชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่มีวิธีป้องกันตนเองที่แข็งแกร่งมากอีกทั้งชาวบ้านทุกคนรู้จักกันดีดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะมีคนแปลกหน้าหรือคนจากหมู่บ้านใกล้เคียงเข้าไปในหมู่บ้านได้ หากมีคนแปลกหน้าเข้าไปในหมู่บ้านจะถูกดักตัวไปสอบสวนและผู้ที่นำเสนอสงสัยจะถูกไล่ออกจากหมู่บ้านทันที

3.2.2 ระดับการศึกษา

จากการลงพื้นที่สำรวจ พบว่า หมู่บ้านช้างใหญ่มีประชากรทั้งหมด 379 คน มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา 210 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 197 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย 88 คน ปริญญาตรี 9 คน และไม่มีผู้ที่มีวุฒิการศึกษาสังกัว่าระดับปริญญาตรี นอกจากนี้ในบรรดาประชากรทั้งหมด 379 คนมีเพียงแค่ 6 คนเท่านั้น ที่เคยเข้าร่วมการฝึกอบรมระยะสั้น 60 วัน กับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอื่น ๆ

3.2.3 การประกอบอาชีพ

บรรพบุรุษชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการเกษตรเป็นเสาหลักที่สำคัญของเศรษฐกิจในมณฑลยูนนาน ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตหมู่บ้านช้างใหญ่อาศัยอยู่ในสภาพอากาศที่ค่อนข้างเหมาะสมทำให้พวกเขามีอาหารและเครื่องนุ่งห่มเพียงพอมาโดยตลอด ทั้งยังมีสภาพจิตใจที่มั่นคงและสงบสุข ชาวบ้านในหมู่บ้านช้างใหญ่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การปลูกพืช ไม้ผลและขยายพันธุ์พืชเป็นหลัก เนื่องจากหมู่บ้านช้างใหญ่ตั้งอยู่ในเขตภูมิอากาศแบบร้อนชื้นและมีสภาพภูมิอากาศเหมาะสำหรับการผลิตทางการเกษตรทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ปลูกข้าว ข้าวโพด ผลไม้ (เช่น ส้มโอ กล้วย เป็นต้น) กาแฟและยางพาราโดยรายได้หลักจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมคือการขายยางพาราและยางพาราถือเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรพิเศษในท้องถิ่น นอกจากนี้ การบริการทางการท่องเที่ยวยังเป็นอาชีพที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งเนื่องจากสิบสองปันนาได้รับความนิยมในฐานะแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกษตรกรหมู่บ้านช้างใหญ่เริ่มเข้าสู่อุตสาหกรรมบริการการการท่องเที่ยวมากขึ้นเรื่อย ๆ

3.3 อัตลักษณ์ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต สิบสองปันนา

3.3.1 ภาษาและอักษรไต

ภาษาไตเป็นภาษากลางที่ใช้กันทั่วไปในสิบสองปันนา ตัวอักษรไตเขียนตามระบบสัทอักษรจีนหรือพินอิน (Pinyin) และในบทความวิจัยบางฉบับเรียกว่าอักษรไตลื้อ อักษรไตลื้อถูกแบ่งออกเป็น 2 แบบคืออักษรไตลื้อเก่าและอักษรไตลื้อใหม่แต่ปัจจุบันนิยมใช้อักษรไตลื้อใหม่เป็นหลัก (Hua, 1996, p. 65) ในผลการวิจัยหลายฉบับยืนยันว่าภาษาไตถูกสร้างขึ้นพร้อมกับศาสนาพุทธนิกายเถรวาทซึ่งการเผยแพร่และการเรียนรู้ตัวหนังสือต้องอาศัยอิทธิพลของศาสนาพุทธ ปัจจุบันมีชาวไตที่เชี่ยวชาญภาษาไตอย่างเป็นระบบและครอบคลุมจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ ยิ่งไปกว่านั้นพวกที่รู้ภาษาไตส่วนใหญ่อายุมาก เด็กรุ่นใหม่ไม่เต็มใจที่จะเรียนรู้รูปแบบการเขียนภาษาไตทำให้การสืบทอดภาษาไตกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤตครั้งใหญ่ แต่ในแง่ของภาษากลาง ภาษาไตยังคงเป็นภาษาพูดที่สำคัญที่สุดในสิบสองปันนา

3.3.2 ความเชื่อทางศาสนาไต

ศาสนาพุทธดั้งเดิมนิกายหินยานหรือนิกายเถรวาทมุ่งแสวงหาการปลดปล่อยตนเองและได้เผยแผ่ศาสนาไปยังประเทศศรีลังกา จากนั้นแผ่ขยายไปยังคาบสมุทรอินโดจีนและมณฑลยูนนานของประเทศจีนโดยส่วนใหญ่นิยมอยู่ในเขตพื้นที่ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตทำให้ชาวไตส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาทหรือศาสนาพุทธนิกายฝ่ายใต้ พระสงฆ์ในสิบสองปันนามี 9 ระดับ ยิ่งอยู่ในระดับสูงยิ่งมีอิทธิพลมาก ก่อน ค.ศ.1949 วัฒนธรรมการศึกษาของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตโดยพื้นฐานแล้วถูกจำกัดอยู่ในวัดซึ่งมีเพียงผู้ชายที่บวชเป็นพระสงฆ์เท่านั้นที่จะสามารถได้รับความรู้ทางวัฒนธรรมบางอย่างผ่านการศึกษาศาสนา เด็กชายชาวไตในสิบสองปันนาที่อายุตั้งแต่ 7-8 ขวบมักจะต้องพลัดพรากจากครอบครัวไประยะหนึ่งเพื่อเริ่มต้นชีวิตในวัดจนกระทั่งเมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วพวกเขาส่วนใหญ่จะกลับไปเป็นสามัญชน สร้างครอบครัวและทำงาน แต่บางคนเลือกศึกษาต่ออยู่ที่วัดจนได้เลื่อนขั้นตามสมณศักดิ์และในที่สุดก็บวชตลอดชีวิต (Song, 1979, p. 38)

3.3.3 อาหารพื้นเมือง

ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตไม่มีข้อห้ามเรื่องอาหารการกิน รสชาติอาหารส่วนใหญ่จะเน้นที่เปรี้ยวเผ็ดและเปรี้ยวหวานเป็นหลัก อาหารหลักคือข้าวเหนียว ข้าวเจ้าและเส้นก๋วยเตี๋ยว ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตมีวัตถุดิบอาหารที่หลากหลายทั้งเนื้อสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม เนื้อสัตว์ปีก ผัก ผลไม้ เป็นต้น โดยมีแหล่งโปรตีนหลักมาจากวัว หมู ไก่และปลา ในด้านการปรุงอาหารชาวไตนิยมนำไปย่าง ตองและอื่น ๆ อุปกรณ์ที่ใช้ทำอาหารนอกจากมีเตาสมัยใหม่แล้วยังนิยมใช้กิ่งไม้ ใบตองและกระบอกไม้ไผ่มาทำเป็นอุปกรณ์ด้วย

ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตมีอุปกรณ์การกลั่นเหล้าเป็นของตนเอง เหล้าที่ผลิตขึ้นนี้จะมีตั้งแต่ระดับ 60 ดีกรี ไปจนถึง 95 ดีกรี ชายไตสูงอายุในหมู่บ้านข้างใหญ่ชื่นชอบการดื่มเหล้าที่มีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์สูงเพราะต้องการขับเหื่อและปรับตัวให้เข้ากับอุณหภูมิอากาศที่ค่อนข้างสูง ในด้านสินค้าพลอยได้จากการเกษตรเนื่องจากชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตบางพื้นที่ปลูกอ้อยทำให้ชาวไตมีกรรมวิธีการผลิตน้ำตาลทรายแดงเป็นของตนเองด้วย

3.3.4 เทศกาลและประเพณี

ความเชื่อทางศาสนามีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อชาวไตทั่วไป พวกเขาจะบูชาพระทุกวันและมักส่งลูกหลานไปบวชเรียนที่วัดซึ่งสิ่งนี้มีผลต่อการแสดงออกของศิลปะไตเป็นอย่างสูง เนื่องจากชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตหมู่บ้านข้างใหญ่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาททำให้งานเฉลิมฉลอง เทศกาลและประเพณีต่างๆ ของพวกเขาเกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธ นอกจากนี้กิจกรรมของเกษตรกรรมยังมีความเกี่ยวเนื่องมาจากการประเพณีหรือกิจกรรมทางศาสนาพุทธด้วย เทศกาลสำคัญของชาวไต ได้แก่ สงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา ต้นถ้ำ (Dan Ta การบูชาเจดีย์) ต้นถ่าน (Dan Tan การถวายพระคัมภีร์ แก้ววัด) ประเพณีบางอย่างของชาวไตเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่สืบทอดต่อกันมา ในงานเทศกาลและประเพณีจะมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมและศิลปะที่หลากหลายทั้งการแสดงร้องรำทำเพลง เล่นกีฬาพื้นบ้าน กิจกรรมพื้นบ้านและจัดมหกรรม เช่น โยนลูกดอกไม้ ก่อกองทราย ยิงธนู ไฟ กังฟู การกวาดน้ำ การใส่บาตร เป็นต้น ในขณะเดียวกันกิจกรรมที่จัดขึ้นเหล่านี้ยังถือเป็นโอกาสที่ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตได้ใช้แสดงวัฒนธรรมเครื่องแต่งกาย วัฒนธรรมอาหารและประเพณีอื่น ๆ อย่างเข้มข้น

3.3.5 บทเพลงและระบำ

บทเพลงไตมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดื่มสุราของชาวไตในชนบททำให้เนื้อเพลงและทำนองมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับการดื่มสุรา เพลงไตมีจังหวะที่เรียบง่าย แบ่งได้หลายประเภท เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงเศร้า เพลงมหาภาพย เพลงทางศาสนา เป็นต้น เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่มักขับร้องตอนคนหนุ่มสาวไปทำงานที่ทุ่งนา ไปป่าเพียงลำพังหรือเพลงคู่ชายหญิง เนื้อหาบ่งชี้ถึงความรัก ยกย่องบ้านเกิด ชีวิตที่เป็นสุขและบ้างก็แต่งสด ระบำไตเป็นตัวแทนทางศิลปะไตได้มากที่สุด พวกเขาใช้การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อแสดงความเข้าใจที่ชาวไตมีต่อ “น้ำ” และ “นกยูง”

3.3.6 ผ้าทอไต

จากบันทึกการถวายเครื่องราชบรรณาการแก่ราชสำนักสามารถอนุมานได้ว่าผ้าทอของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยราชวงศ์ถังและได้รับการตั้งชื่อว่า “ผ้าทอไต” ผ้าทอไตของหมู่บ้านข้างใหญ่มี 2 ประเภท คือผ้าฝ้าย และผ้าไหม โดยทั่วไปการทอผ้าฝ้ายจะใช้วิธีเส้นพุ่ง สีนี้นิยมคือสีแดงหรือสีดำและใช้เส้นด้ายฝ้ายธรรมชาติเป็นพื้น ส่วนการทอผ้าไหมจะมีทั้งแบบเส้นพุ่งและการทอผ้าเกาะ การทอผ้าทั้งสองแบบนี้มีความแตกต่างกันในวิธีการทอและการนำเสนอลวดลายบนผ้า ลวดลายที่พบเห็นได้บ่อย ได้แก่ ดอกบัว หมาก นกยูง ช้าง กิเลน มังกร นกยูง เจดีย์ เป็นต้น ปัจจุบันชาวไตในหมู่บ้านข้างใหญ่มุ่งเน้นพัฒนาเทคโนโลยีการทอผ้าฝ้ายเป็นหลัก

3.3.7 เครื่องปั้นดินเผาไต

การผลิตเครื่องปั้นดินเผาไตหมู่บ้านข้างใหญ่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับวัสดุที่เข้มงวดมากส่วนใหญ่จะใช้ดินเหนียวผสมกับทรายและหินในการปรับปรุงประสิทธิภาพ การปั้นขึ้นรูปส่งผลให้การผลิตเครื่องปั้นดินเผาทำได้เฉพาะในบางหมู่บ้านที่มีวัสดุดังกล่าวและพื้นที่ชนบทที่มีการเผาเครื่องปั้นดินเผาค่อนข้างกระจุกตัวอยู่รวมกัน เครื่องมือหลักในการทำเครื่องปั้นดินเผาไต ได้แก่ แป้นหมุน ไม้ตีขึ้นรูป ไม้เกลี่ยดิน ลูกหิน เป็นต้น กระบวนการทางเทคนิคหลัก ได้แก่ การตำดิน ไม้ดิน ผสมทราย ชับน้ำ วางบนแป้นหมุน ขึ้นรูป ตกแห้ง เติร์มเผาและเผา ในกระบวนการเผาส่วนใหญ่

จะใช้ทั้งวิธีเผาในที่โล่งแจ้งหรือเรียกว่าการสุ่มเผาและเผาแบบปิดโดยชุดหลุมลงไปใต้ดิน การปั้นเครื่องปั้นดินเผาไต้หวันวิธีการที่หลากหลายมาก เช่น ปั้นบนแป้นไม่มีที่หมุน ปั้นบนแป้นหมุนเท้า ปั้นแป้นหมุนมือ จวบจนวันนี้หมู่บ้านที่ผลิตเครื่องปั้นดินเผาบางแห่งก็ยังไม่ใช่แป้นหมุนไฟฟ้าเพราะต้องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมนี้

3.4 การจัดการสืบทอดและพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3.4.1 การสอนเกษตรกร

เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียนอย่างเป็นทางการเป็นเวลานาน ดังนั้นความคิดที่จะให้เกษตรกรอยู่ในห้องเรียนเป็นเวลานานนั้นอาจไม่ประสบความสำเร็จและส่วนใหญ่พวกเขาไม่สามารถมีสมาธิเรียนได้นานถึง 45 นาที นอกจากนี้ เนื่องจากเกษตรกรจำเป็นต้องใช้แรงงานในการผลิตทำให้เกษตรกรจำนวนมากไม่สามารถเข้าเรียนเป็นเวลานานได้ อีกทั้งเวลาทำงานและเวลาพักผ่อนของเกษตรกรจะเหลื่อมกับเวลาสอนของโรงเรียนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น (Fan, 2013, p. 103) เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว นักวิจัยพบวิธีการแก้ไขปัญหามี 3 ประการที่แตกต่างกันคือ 1) การใช้แพลตฟอร์มการสอนแบบให้ข้อมูลและใช้โทรศัพท์มือถือเป็นช่องทางการสอนเพื่อตอบสนองความต้องการของเกษตรกรที่แตกต่างกัน 2) การสอนแบบบูรณาการโดยจัดกลุ่มเกษตรกรที่มีสถานการณ์คล้ายกันและเสริมสร้างการสื่อสารระหว่างกันเพื่อให้พวกเขามีความรู้ความเชี่ยวชาญได้เร็วขึ้นและอาจารย์ยังสะดวกในการให้คำแนะนำพวกเขาด้วย 3) การเตรียมสื่อการสอนพิเศษสำหรับเกษตรกรด้วยการใช้เสียงที่คุ้นเคยหรือภาษาท้องถิ่นเพื่อแสดงความรู้ทางวิชาชีพให้พวกเขาเข้าใจอย่างลึกซึ้ง (Lin et al., 2008, p. 29)

3.4.1 การประยุกต์ใช้ทฤษฎี C-K เพื่อพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ทฤษฎีการออกแบบ C-K หมายถึง การผสมผสานระหว่างแนวคิดและความรู้จนการคิดเชิงออกแบบมีความสมบูรณ์ซึ่งถือเป็นวิธีคิดและหลักเหตุผลอย่างหนึ่ง ความสำคัญของทฤษฎี C-K คือสามารถชี้แนะให้ผู้คนอนุมานสิ่งที่ไม่ได้อยู่ในโลกด้วยการนำทฤษฎี C-K มาช่วยให้ผู้คนดำเนินการต่างๆ เพื่อให้สิ่งนั้นใกล้ตัวเข้ามาเรื่อยๆ และในที่สุดก็เปลี่ยน “สิ่งที่ไม่ได้อยู่จริง” ให้เป็นจริง ดังนั้นทฤษฎี C-K จึงได้รับการพิสูจน์แล้วว่าเป็นรูปแบบการจัดการที่ใช้ในการควบคุมความคิดและขึ้นาผลลัพท์ได้ พื้นฐานของทฤษฎี C-K มาจากพื้นที่สองส่วน คือ พื้นที่แนวคิด (C) และพื้นที่ความรู้ (K) ซึ่งไม่มีโครงสร้างเดียวกันหรือตรรกะที่คล้ายคลึงกันแต่สามารถโต้ตอบกันได้

- ระบบพื้นที่แนวคิด (Concept)

การสื่อสารด้วยภาพเป็นการใช้อุปกรณ์ประกอบภาพและหลักการออกแบบเพื่อถ่ายทอดข้อมูลและแสดงแนวคิด นักออกแบบจะใช้รูปภาพ สีเส้นและองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อสร้างผลงานที่หลากหลาย สะดุดตาและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เกษตรกรสามารถใช้ความระบพื้นที่แนวคิดนี้ในการออกแบบโลโก้ การโฆษณา การออกแบบบรรจุภัณฑ์ แค้โครสิ่งพิมพ์ และการออกแบบอินเทอร์เฟซ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการขายและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นได้

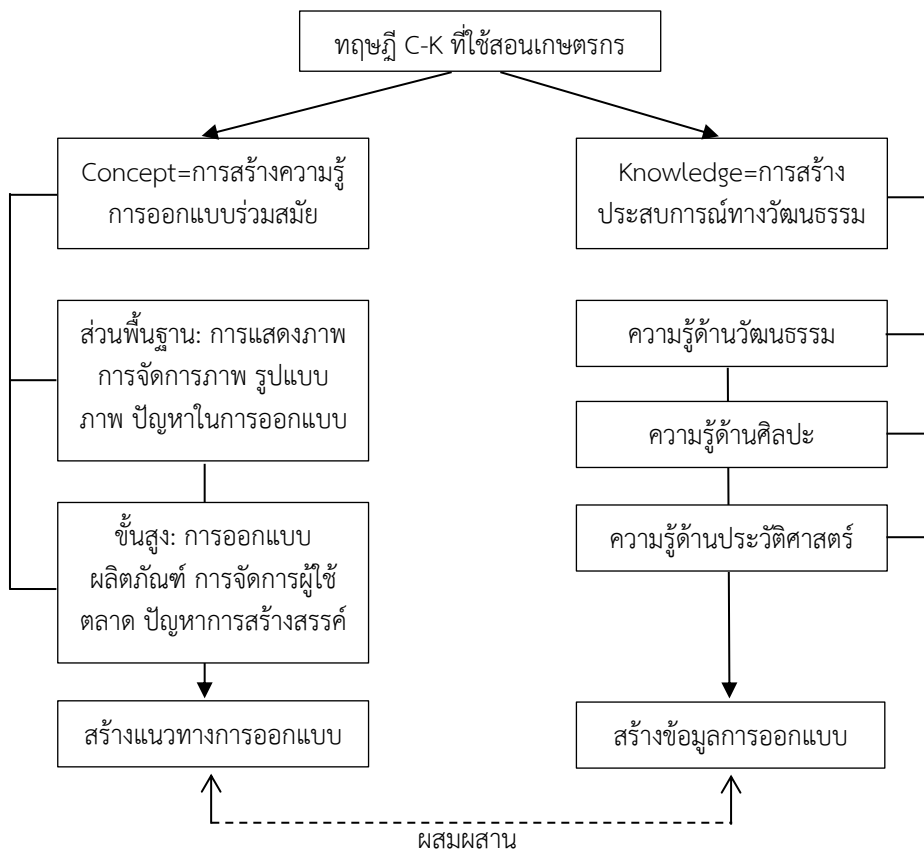
- ระบบพื้นที่ความรู้ (Knowledge)

ระบบพื้นที่ความรู้ หมายถึง ระบบวัฒนธรรมของชนเผ่าไท ในการสร้างระบบพื้นที่ความรู้ควรเริ่มต้นจากวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ประเพณีและศิลปะ

ทฤษฎี C-K สามารถใช้ออกแบบได้ไม่จำกัดเพราะทุกคนสามารถสร้างแนวคิดได้ (Yao & Han, 2018, p. 92) และคนที่สร้างพื้นที่ความรู้สามารถมาจากกลุ่มใดก็ได้ ดังนั้นพื้นที่สำรองความรู้จึงใหญ่มากเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความยากอยู่ที่การใช้ตรรกะและวิธีการบางอย่างให้ถูกต้องเพื่อช่วยให้การคิดจาก C ไปยัง K และทำให้การคิดแบบนี้มีประสิทธิภาพมากขึ้นรวมถึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาทางความคิดเนื่องจากมีปัจจัยรบกวนมากเกินไป สำหรับมือใหม่หรือผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ด้านการออกแบบเลย ทฤษฎี C-K นั้นมีประสิทธิภาพและเป็นไปได้มาก

สำหรับความคิดสร้างสรรค์ ความคาดหวังที่สูงมากเกินไปมักไม่ประสบความสำเร็จ สำหรับเกษตรกรหมู่บ้านข้างใหญ่ การจับคู่การออกแบบกับการผลิตให้เหมาะสมย่อมดีกว่าการกำหนดเป้าหมายการออกแบบพิจารณาให้ถึง วัฒนธรรมและความเคยชิน หมายถึง การผลิตและวิถีการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น เนื้อหาเหล่านี้ถือเป็นองค์ความรู้และระบบที่มี

ความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น รวมถึงเป็นบันทึกประสบการณ์การอยู่รอดของคนชนกลุ่มน้อยในพื้นที่หนึ่ง หากนำประสบการณ์เหล่านี้มารวมกันจะสามารถกลายเป็นผลิตภัณฑ์ยอดนิยมในตลาดได้

ภาพที่ 1 ทฤษฎี C-K ที่ใช้สอนเกษตรกร

3.5 การออกแบบสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเกษตรกร

3.5.1 วิธีการออกแบบเนื้อหาสื่อการสอน

เมื่อพูดถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนสำหรับเกษตรกร ก่อนหน้านี้ อาจารย์และผู้เชี่ยวชาญบางคน ได้รับเชิญให้มาช่วยผลิตสื่อการสอน พยายามหาวิธีสอนพวกเขาทำไฉน ตัดกระดาษและทอผ้าแบบง่าย ๆ นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการใช้สื่อการสอน ฝ่ายการศึกษาในสิบสองปีนาได้คัดเลือกหมู่บ้านมาทำการทดลอง 10 แห่ง แต่ละแห่งจัดอบรมเป็นเวลา 1 เดือน โดยเรียกเกษตรกรในท้องถิ่นมาอบรมแต่ผลที่ได้กลับไม่ดีมากนักเพราะอายุของผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่ไม่เหมาะสม กล่าวคือ การจัดการอบรมทุกครั้งจะมีวัยรุ่นเข้าร่วมไม่ถึงหนึ่งในสามเพราะผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปีส่วนใหญ่จะเข้าไปทำงานในตัวเมือง (เชียงใหม่)

ภาพที่ 2 การประชุมสัมมนากับชาวบ้านเพื่อรวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูลพื้นฐาน

จากการพูดคุยกับชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่เพื่อฟังเสียงความต้องการด้านการออกแบบ พบว่า คุณ Yan Hanluo ตัวแทนชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่ คิดว่า วิธีการเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านไม่ควรเป็นการทำงานที่หนักเกินไปและจากสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเขาคิดว่าหมู่บ้านช้างใหญ่ควรทำอาชีพการท่องเที่ยวให้มากขึ้น การทำการท่องเที่ยวคืออาชีพที่ค่อนข้างได้เงินมากอีกทั้งไม่ค่อยยุ่งและมีเวลาพักผ่อน ในความเป็นจริงหมู่บ้านช้างใหญ่ค่อนข้างเหมาะสำหรับการทำผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจำหน่ายในตลาดซึ่งคุณ Yan Hanluo และหลายคนในหมู่บ้านมีความคิดเช่นนี้

ปัญหาที่ร้ายแรงที่สุดของสื่อการสอนคือ “ไม่น่าสนใจ” เนื่องจากผู้เขียนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ระดับกลางและระดับสูง แม้ว่าจะมีระบบการนำเสนอประจำวันมาอย่างเชี่ยวชาญแต่การจัดการกับเกษตรกรนั้นแตกต่างออกไป ซึ่งวิธีการสอนแบบตรงไปตรงมาแบบดั้งเดิมใช้ไม่ได้เพราะเกษตรกรไม่สามารถเข้าใจและไม่รู้ว่าจะต้องทำอะไร

จากการแลกเปลี่ยนความรู้กับคุณ Xu Hongliang ผู้อำนวยการสำนักการศึกษาจังหวัดปกครองตนเองชนชาติไตสิบสองปันนา (Department of Education of Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture) พบว่า สื่อการสอนที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรควรมีลักษณะดังนี้

1) สามารถเรียนรู้ได้ที่ทุ่งนาหรือในขณะที่เกษตรกรกำลังทำงาน หนังสือเรียนหรือสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต้องการสภาพแวดล้อมในการแสวงหาความรู้ที่มั่นคง เช่น ห้องเรียน PPT หรือใช้อุปกรณ์ช่วยสอนบางอย่าง แต่ในชนบทไม่มีสภาพแวดล้อมดังกล่าวและการทำกิจกรรมในห้องค่อนข้างลำบาก ประกอบกับงานเกษตรกรรมไม่ใช่งานตายตัวซึ่งแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยที่จะสอนเกษตรกรในเวลาพร้อมกันและสอนเป็นเวลานานๆ

2) การเลือกใช้รูปภาพและภาษามีความสำคัญมาก คำศัพท์เฉพาะทางยากต่อการใช้ในกระบวนการศึกษาของเกษตรกรซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ที่ไม่ได้ศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะใช้เวลามากในการทำความเข้าใจรวมถึงสัญลักษณ์ในรูปภาพอาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลุมเครือทำให้เมื่อจบการเรียนรู้การสอนของอาจารย์แล้ว เกษตรกรไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและไม่มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ไปยังคนรอบข้างได้อย่างสมบูรณ์ ถูกต้องและมีประสิทธิภาพซึ่งไม่เป็นผลต่อการเผยแพร่ความรู้

3) ควรปรับช่องว่างระหว่างความรู้และทักษะ สื่อการสอนสำหรับเกษตรกรหลายเล่มได้รับการรวบรวมอย่างเป็นระบบโดยทั่วไปจะเริ่มต้นจากบทนำไปจนถึงกรณีศึกษา วิธีการและการประยุกต์ใช้ซึ่งความรู้ยังเป็นระบบนี้มีเนื้อหามากเกินไปและเข้าใจยาก ในการทำงานจริง เกษตรกรเหมาะกับการเรียนรู้แบบให้วิธีการแก้ไขปัญหาโดยตรงเพราะพวกเขาไม่ค่อยใส่ใจกับสาเหตุ ผลลัพธ์และต้นแบบใหม่ ความรวดเร็วในการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ของเกษตรกรขึ้นอยู่กับความถี่ในการเชื่อมต่อความรู้ระหว่างคนในเมืองกับเกษตรกรในขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการพึ่งพาตนเองและการสื่อสารกับโลกภายนอกด้วย บางครั้งความรู้ที่เกษตรกรทั่วไปต้องการผู้เชี่ยวชาญอาจไม่ได้กล่าวถึงเลยและระบบความรู้ชั้นซับซ้อนที่เกษตรกรไม่ต้องการกลับถูกเขียนเป็นหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญซึ่งถือเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมเช่นกัน

3.5.2 หนังสือสื่อการสอน

เมื่อคำนึงถึงลักษณะการศึกษาและความสะดวกในการเรียนรู้ของเกษตรกรแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบหนังสือสื่อการสอนไว้ 2 เล่ม ดังนี้

ภาพที่ 3 หนังสือเรื่อง “ชนบทที่สวยงาม”

หนังสือเรื่อง “ชนบทที่สวยงาม” แบ่งออกเป็น 5 บท ได้แก่ การทำความเข้าใจกับภาพ (การเรียบเรียงข้อมูล/การจัดโครงสร้างภาพ) การสร้างภาพกราฟิก (จุด/เส้น/พื้นผิว/กราฟิกแบบเวกเตอร์) การผลิตองค์ประกอบภาพ (การออกแบบโลโก้/การออกแบบตัวอักษร) การโฆษณา (การเลือกสี/การผลิตภาพพื้นฐาน) และผลงานตัวอย่าง (ผลงานที่ประสบความสำเร็จ/ข้อมูลทั่วไปและเว็บไซต์) วัตถุประสงค์ของหนังสือเล่มนี้มีเป้าหมายเพื่อสอนให้เกษตรกรออกแบบโลโก้ บรรจุภัณฑ์ และการออกแบบโซเชียล ด้วยวิธีการอธิบายที่เข้าใจง่ายและสามารถฝึกทำด้วยตนเองที่บ้านได้จะทำให้เกษตรกรได้รับการแนะนำให้รู้จักกับกระบวนการออกแบบทั้งหมด หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้เริ่มต้นหัดสื่อสารด้วยภาพหรือเกษตรกรที่มีความสามารถและไเอเดียในทางปฏิบัติ

ภาพที่ 4 หนังสือเรื่อง “ผลิตภัณฑ์พิเศษที่ดีสำหรับเกษตรกร”

หนังสือเรื่อง “ผลิตภัณฑ์พิเศษที่สำคัญสำหรับเกษตรกร” แบ่งออกเป็น 5 บท ได้แก่ การวิจัยผู้ใช้ (วิธีการวิจัยตลาด) การพัฒนากลยุทธ์การขาย (จังหวัดการขาย/ประเภทสินค้า/ราคาสินค้า) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ (จัดทำบรรจุภัณฑ์/การขึ้นรูปสินค้า) การเริ่มต้นจำหน่ายสินค้า (การสร้างสื่อส่งเสริมการขาย/ผลตอบรับการขาย/มาตรการปรับปรุงแก้ไข) และผลงานตัวอย่าง (ผลงานที่ประสบความสำเร็จ/ข้อมูลทั่วไปและเว็บไซต์) หนังสือสื่อการสอนเล่มนี้เป็นการแนะนำการออกแบบผลิตภัณฑ์จากมุมมองของนักออกแบบมืออาชีพซึ่งจะทำให้เกษตรกรค้นพบวิธีการสร้างแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมโดยอ้างอิงจากสภาพแวดล้อมและภูมิหลังทางวัฒนธรรมในชนบทอย่างครอบคลุม

3.5.3 จุดเด่นของหนังสือสื่อการสอน

ประการแรก หนังสือเล่มนี้ใช้ภาษาที่เรียบง่ายและชัดเจน นำเสนอเนื้อหาพร้อมรูปภาพและข้อความเพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาทั้งหมดของหนังสือมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับทักษะที่จำเป็นที่สุดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยว คือ การแนะนำให้เกษตรกรเริ่มต้นออกแบบจากลักษณะทางวัฒนธรรมของตนเองและถ่ายทอดแนวคิดที่ซับซ้อนให้เป็นภาษาง่ายๆ เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็วและคุ้นเคยกับการปฏิบัติงานจริง ประการที่สอง โครงสร้างของหนังสือค่อนข้างเรียบง่าย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวข้อต่างๆ เพื่อช่วยให้เกษตรกรเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อยไป เนื้อหาของหนังสือประกอบด้วยคำถาม แบบฝึกหัด ตัวอย่างกรณีศึกษาต่าง ๆ ฯลฯ ที่ให้ออกโอกาสเกษตรกรได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทำให้กระบวนการเรียนรู้ง่ายขึ้นแม้ว่าจะไม่มีครูสอนก็ตาม ในเวลาเดียวกัน กระดาษที่ใช้ทำหนังสือก็มีความทนทานทำให้มั่นใจได้ว่าหนังสือจะคงสภาพเดิมตลอดเวลา นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกให้เกษตรกรจดบันทึกข้อความต่างๆ ลงในหนังสือได้โดยตรง ประการสุดท้าย หนังสือเรียนทั้งสองเล่มยังเน้นสร้างแรงบันดาลใจจากกรณีที่เกิดขึ้นจริงและส่งเสริมให้เกษตรกรทดลองสร้างวิธีการออกแบบใหม่ๆ ด้วยความคิดสร้างสรรค์

หนังสือสื่อการสอนครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกษตรกรได้รับการศึกษาในสภาพแวดล้อมที่จำกัด ช่วยให้เกษตรกรพัฒนาทักษะด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ตนเองออกแบบและสืบทอดวัฒนธรรมของตนเองให้ดียิ่งขึ้น

4. อภิปรายผล

การวิจัยของ Xiani and Jianhua (2021) เรื่อง Research on the integration and development of tourism industry and cultural industry in Xishuangbanna กล่าวว่าในการเผชิญหน้ากับปัญหาการท่องเที่ยวในสิบสองปันนา นอกจากเสนอให้เพิ่มการปฏิรูปและเพิ่มการสนับสนุนนโยบายระดับชาติแล้วยังเน้นย้ำ 3 ประเด็นหลักคือ 1) การพัฒนาสิบสองปันนาในอนาคต 2) การรวมอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ 3) การบ่มเพาะคนเก่ง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของผู้นักวิจัยที่พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการออกแบบของชาวบ้านหมู่บ้านช้างใหญ่คือชาวบ้านมีระดับการศึกษาและวัฒนธรรมคุณภาพ (Quality Culture) ที่ต่ำกว่าคนในเมืองทำให้ความคิดของชาวบ้านไม่ทันสมัย อีกทั้งจากความยากจนระยะยาวที่ผ่านมาได้นำไปสู่แนวคิดทางการศึกษาที่ค่อนข้างอ่อนแอและมีความรู้พื้นฐานที่ค่อนข้างล้าหลัง แม้ว่าหมู่บ้านช้างใหญ่จะมีนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอยู่บ้างแต่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งหมดของหมู่บ้านและยังมีช่องว่างที่ต้องแก้ไขอีกมากมาย ทุกปีจะมีแรงงานที่อายุน้อยและแข็งแรงออกไปทำงานในเมืองเชียงรุ่ง เซินเจิ้นและกวางตุ้ง เป็นต้น ส่วนคนที่อยู่ในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นคนแก่ ผู้หญิงและเด็กซึ่งพวกเขามีวัฒนธรรมคุณภาพต่ำ ความคิดล้าหลัง ขาดความรู้ทางวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม ไม่มีความพร้อมต่อการยอมรับเทคโนโลยีใหม่และมีทักษะแรงงานต่ำซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลโดยตรงต่อการผลักดันให้ชาวบ้านประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการเกษตรหรือความรู้ทางวัฒนธรรมในการทำงานทำให้ “วิธีการสอนสำคัญยิ่งกว่าสิ่งที่สอน”

การศึกษาที่มีคุณภาพของเกษตรกรจะไม่สมบูรณ์หากปราศจากคุณภาพการศึกษาเชิงอุดมการณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่ช่วงเวลาของการพัฒนาที่รวดเร็วส่งผลให้ข้อกำหนดและมาตรฐานอารยธรรมทางจิตวิญญาณของเกษตรกรสูงมากขึ้นเช่นกัน ดังนั้นคุณภาพการศึกษาเชิงอุดมการณ์ของเกษตรกรควรมีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่องมากกว่าที่จะผ่อนปรน การสร้างแรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนมาสู่เศรษฐกิจชนบทจำเป็นต้องส่งเสริม

การยกระดับคุณภาพการศึกษาเชิงอุดมการณ์ของเกษตรกรเป็นหลัก ตระหนักถึงการสนับสนุนซึ่งกันและกันของอารยธรรมทางจิตวิญญาณและอารยธรรมทางวัตถุและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน สำหรับหมู่บ้านข้างใหญ่ ความสามารถนี้หมายถึงการรู้จักบ้านเกิด การถ่ายทอดบ้านเกิดและเพิ่มความสามารถด้านสุนทรียภาพซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานมาก

เกษตรกรในหมู่บ้านข้างใหญ่บางคนไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แค่การใช้แรงงานทางร่างกายที่เรียบง่ายและซ้ำซากอีกต่อไปแต่กลายเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมด้านแรงงานที่ครอบคลุมและซับซ้อนส่งผลให้พวกเขาต้องมีความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สูงขึ้นและต้องเริ่มปรับตัวให้เข้ากับความต้องการแรงงานที่ครบวงจร กล่าวคือ ประการแรกต้องมีความคิดสร้างสรรค์หรือเรียกว่าความสามารถในการมีส่วนร่วมกับการทำงานสร้างสรรค์อย่างกระตือรือร้นซึ่งต้องเป็นคนที่มีความสามารถในการสร้างสรรค์เท่านั้นที่จะสามารถพัฒนาและคิดค้นกิจกรรมภาคปฏิบัติ ค้นพบได้อย่างมีประสิทธิภาพและแก้ไขปัญหาได้จริง ถัดมาคือความสามารถในการถ่ายทอดหมายถึงสามารถนำทักษะและความรู้ทางทฤษฎีที่ได้เรียนมาประกอบเป็นโครงสร้างคุณภาพส่วนบุคคลและนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกิจกรรมภาคปฏิบัติของการผลิตและการดำรงชีวิตตลอดจนสามารถถ่ายทอดความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติได้อย่างราบรื่น ต่อมาคือความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระนั้นคือการมีความเข้าใจและความรู้รอบด้านเกี่ยวกับตลาดและตัวบุคคล สามารถบูรณาการเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือโครงการทางเศรษฐกิจที่ตนเองได้เปรียบและตั้งหลักในระบบเศรษฐกิจแบบตลาดได้ สุดท้ายคือความสามารถในการดักจับข้อมูลหมายถึงการเฝ้าสังเกตและเก็บข้อมูลที่มีค่าอย่างอดทนภายใต้สภาพแวดล้อมของตลาดที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานส่วนตัว

การยกระดับคุณภาพการศึกษาของเกษตรกรด้วยการฝึกอบรมทางวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับสถานการณ์ของเกษตรกร รู้ความต้องการของพวกเขาและลักษณะการศึกษาที่พวกเขาชอบรับได้ ในขณะเดียวกันการศึกษาและการฝึกอบรมจะต้องเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองให้กับเกษตรกรด้วย สำหรับหมู่บ้านข้างใหญ่ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีรากฐานทางการเกษตรที่ค่อนข้างอ่อนแอแต่มีทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์ สิ่งสำคัญคือต้องมั่นใจว่าการเพิ่มการผลิตและรายได้จากผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเป็นเป้าหมายสำคัญ ภายใต้เงื่อนไขทางเทคนิคที่พวกเขามีอยู่เราต้องเข้าใจความปรารถนาของเกษตรกรอย่างถ่องแท้ จากนั้นบรรลุเป้าหมายด้วยการฝึกอบรมและการศึกษาที่เหมาะสม เพิ่มระดับการพัฒนาตนเองของเกษตรกรให้สูงที่สุดและให้พวกเขาแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาของตนเองกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในแง่ของการฝึกอบรมควรยึดตลาดเป็นแนวทางการฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน รวบรวมความต้องการของตลาดเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการฝึกทักษะและการนำไปประยุกต์ใช้ อันจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสในจ้างงานและมีทักษะมากขึ้น รวมถึงยังเป็นการวางรากฐานสำหรับการถ่ายทอดกำลังแรงงานในชนบททำให้คนหนุ่มสาวกลับมาทำงานที่นี้มากขึ้น

การนำหนังสือคู่มือ “ชนบทที่สวยงาม” และ “ผลิตภัณฑ์พิเศษที่ดีสำหรับเกษตรกร” ไปสอนเกษตรกรชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตควรคำนึงถึงลักษณะทางวัฒนธรรมไต ชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตมีการกระจายตัวของประชากรที่กว้างขวาง บางกลุ่มเรียกตนเองว่าไดเล่ (Daile) ไตเหนื่อ (Daina) ไตหย่า (Daiya) ไตใหญ่ (Daibeng) ไตขาว (Daiduan) เป็นต้น ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านพิธีกรรมทางศาสนาและขนบธรรมเนียม ดังนั้นในการออกแบบตามคู่มือ “ชนบทที่สวยงาม” และ “ผลิตภัณฑ์พิเศษที่ดีสำหรับเกษตรกร” ต้องคำนึงว่าวิถีประจำวันของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไตผูกพันอย่างแนบแน่นอยู่กับศาสนา เทพเจ้าแห่งป่า เทพเจ้าแห่งน้ำ เป็นต้น ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ถือเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างแบรนด์ให้กับผลิตภัณฑ์ได้

ประการแรก อาหารไตมีความเป็นไปได้ที่จะถูกแปลงเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ดังนั้นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจให้กับอาหารไตจะสามารถส่งเสริมให้เกิดตลาดอาหารไตที่กว้างขึ้นได้

ประการที่สอง เหล่าไตมีโอกาสสูงในการแปลงเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว หมู่บ้านข้างใหญ่หลายครอบครัวนิยมหมักเหล้าที่บ้านแต่เพราะรสชาติและการปรุงรสที่ไม่คงที่จึงไม่ค่อยนำออกมาจำหน่าย แต่หากเราปรับปรุงรสให้คงที่รวมถึงออกแบบขวดบรรจุภัณฑ์ที่แสดงเอกลักษณ์ของเหล้าไตจะสร้างรายได้ในครัวเรือนให้กับชนเผ่าไตได้มากขึ้น

ประการที่สาม การนำงานหัตถกรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชนกลุ่มน้อยชนเผ่าไต ได้แก่ ผ้าทอไตและเครื่องปั้นดินเผาหมู่บ้านช้างใหญ่มาใช้ในการออกแบบเป็นของฝากหรือของที่ระลึกเพิ่มการท่องเที่ยวจะสามารถสร้างความน่าสนใจให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ดีขึ้น

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 การสร้างแรงขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนมาสู่เศรษฐกิจชนบทจำเป็นต้องส่งเสริมการยกระดับคุณภาพการศึกษาเชิงอุดมการณ์ของเกษตรกรเป็นหลัก ตระหนักถึงการสนับสนุนซึ่งกันและกันของอารยธรรมทางจิตวิญญาณและอารยธรรมทางวัตถุ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน สำหรับหมู่บ้านช้างใหญ่ ความสามารถนี้หมายถึงความสามารถในการรู้จักบ้านเกิด ถ่ายทอดบ้านเกิดและเพิ่มความสามารถด้านสุนทรียภาพซึ่งเป็นเรื่องพื้นฐานมาก

5.2 ก่อนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้กับเกษตรกร เราจำเป็นต้องเข้าใจความปรารถนาของเกษตรกรอย่างถ่องแท้ จากนั้นบรรลุเป้าหมายด้วยการฝึกอบรมและการศึกษาที่เหมาะสม เพิ่มระดับการพัฒนาตนเองของเกษตรกรให้สูงที่สุดและให้พวกเขาแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาของตนเองกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในแง่ของการฝึกอบรมควรยึดตลาดเป็นแนวทางการฝึกอบรมขั้นพื้นฐาน รวบรวมความต้องการของตลาดเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการฝึกทักษะและการนำไปประยุกต์ใช้ อันจะทำให้เกษตรกรมีโอกาสในจ้างงานและมีทักษะมากขึ้น รวมถึงยังเป็นการวางรากฐานสำหรับการถ่ายโอนกำลังแรงงานในชนบท ทำให้คนหนุ่มสาวกลับมาทำงานที่นี่มากขึ้น

5.3 รัฐบาลและหน่วยงานด้านการศึกษาควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่เกษตรกรในชนบทอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้เกษตรกรเรียนรู้วิธีการออกแบบด้วยการจัดกิจกรรมกลุ่ม สนับสนุนให้เกษตรกรในชุมชนกลายเป็นครูที่สอนงานให้กันและกันรวมถึงการสอนงานให้แก่เด็กรุ่นหลังต่อไป

5.4 การออกแบบสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเกษตรกรควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีภาพประกอบที่สวยงามและยกตัวอย่างวิธีการที่ชัดเจนเพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและสามารถปฏิบัติตามได้จริง

6. เอกสารอ้างอิง

- Fan, J. (2013). *Discussion on farmer's educational ways of opening farmer's field school*. Yunnan Agriculture.
- He, P. (2010). A reinterpretation of Phya Jueang's relationship with Khun Jueang, Khum Cuang and Thao Jueang. *Journal of World Peoples Studies*, 50.
- Hua, L. (1996). Research on historical genealogy archives in Dai language. *Thinking*, 65.
- Li, W. (2023). *Work report of the People's Government of Xishuangbanna Prefecture in 2023*. Office of the People's Government of Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture. https://www.xsbn.gov.cn/lfw/84137.news.detail.dhtml?news_id=2878094
- Lin, K., Huang, T., & Li, X. (2008). The current situation and improvement measures of the research methods of peasant education in my country. *Adult Education*.
- Song, E. (1979). Commentary on Buddhism of the Dai nationality in Xishuangbanna. *Journal of Yunnan Normal University (Humanities and Social Sciences Edition)*, 38.
- State Bureau Xishuangbanna. (2023). *Xishuangbanna Prefecture Bureau of Commerce's report on the construction of a rule of law government in 2022*. Office of the People's Government of Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture. https://www.xsbn.gov.cn/xsbnzswj/17370.news.detail.dhtml?news_id=2876605

- Wei Yao, W., & Han, X. (2018). A theory-driven comparison and enlightenment of TRIZ, USIT and ASIT. *Science & Technology Progress and Policy*, 92.
- Xiani, Y., & Jianhua, Z. (2021). *Research on the integration and development of tourism industry and cultural industry in Xishuangbanna*. College of Economics and Management, Yunnan Agricultural University.
- You, Q. (2017). *History of Xishuangbanna*. Yunnan People's Publishing House.
- You, Q., & Pan, Z. (2014). *Field research notes of Yunnan Arts University*. Yunnan Arts University.

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ของกลุ่มมิลเลนเนียลส์

The Influence of Social Media on Millennial's Travel Decision

อวัศยา เสงบุญพันธ์^{1*}

และมณีเนตร วรชนะนันท์²

Awasya Hengboonyaphan^{1*}

and Maneenate Worrachananun²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่ม มิลเลนเนียลส์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ที่มีสื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวจำนวน 400 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาประกอบด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ด้านการเลือกร้านอาหารและอาหาร และด้านการเดินทาง การคมนาคม ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ไม่แตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ ให้ความสำคัญกับข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวอย่างครบถ้วนรอบด้าน อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์อาทิ เช่น เฟซบุ๊ก พันทิพย์ ทวิตเตอร์ อินสตาแกรม บล็อกเว็บไซต์ท่องเที่ยวและยูทูบ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การท่องเที่ยวกับผู้อื่นได้

คำสำคัญ : อิทธิพล สื่อสังคมออนไลน์ การตัดสินใจ ท่องเที่ยว กลุ่มมิลเลนเนียลส์

^{1*} สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
Tourism and Hospitality Management Graduate School, Bangkok University
E-mail: ah.masterbu@gmail.com

² สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยวคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
Tourism and Hospitality Management Graduate School, Bangkok University
E-mail: maneenate.w@bu.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The objective of research was to investigate the influence of social media on Millennial's travel decision. It was quantitative research using questionnaires to collect data on 400 samples with social media as a deciding factor in travel. Statistics for descriptive data included frequency, percentage, mean, Standard Deviation (S.D.), and one-way ANOVA.

The results showed that 1) The searching behavior, including following information on tourist attraction, selecting restaurant, and transportation information, has affected the travel decision in Millennial's group with statistically significant difference at 0.05 level; 2) The influence of different social networks, millennials focused mostly on tourist information in all aspects. The social media such as Facebook, Pantip, Twitter, Instagram, blogs, travel websites, and YouTube has played an essential source of information for Millennial travelers.

Keyword: Influence, Social Media, Decision, Travel, Millennials

วันที่รับบทความ: 03 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 01 กรกฎาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

พฤติกรรมการท่องเที่ยวในปัจจุบันนั้นมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ด้วยการพัฒนาการของเทคโนโลยีที่ใช้ระบบดิจิทัลและออนไลน์ทุก ๆ ด้านรวมถึงการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน โดยปัจจุบันการท่องเที่ยวเริ่มเข้าสู่ยุคดิจิทัลมากขึ้น คือ การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวพึ่งพาอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ โดยปัจจุบันประชากรโลกสามารถเข้าถึงสัญญาณดิจิทัลได้ถึง 95% จึงส่งผลให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ตั้งแต่การสืบค้นข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูลการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือแม้กระทั่งการติดต่อสื่อสารกัน อีกทั้งยังเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการบริการของธุรกิจการท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสายการบินหรือโรงแรมที่ปัจจุบันต่างให้บริการการจองผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวและปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักวิชาการ, 2561) รองรับนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ทางออนไลน์ได้สะดวกและง่ายขึ้นทำให้เกิดกลุ่มคนที่ท่องเที่ยวหลายรูปแบบที่น่าสนใจ นั่นก็คือ กลุ่มคนยุคมิลเลนเนียลส์ (Millennials) หรือกลุ่มคน Generation Y นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีลักษณะนิสัยเป็นคนรักอิสระ ชอบหาสิ่งที่ทำให้ตัวเองมีความสุข อีกทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังมีพฤติกรรมที่อยู่หน้าจอเกือบตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือหรือแล็ปท็อป (ดวงทอง สรประเสริฐ, 2560)

กลุ่มคนยุคมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต และนิยมพึ่งพาอินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว Pew Research Center ให้คำนิยามว่ากลุ่มคนยุคมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เป็นบุคคลที่เกิดระหว่างปีค.ศ. 1981-1996 (พ.ศ. 2523-2539) เป็นกลุ่มคนที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของโลกโดยในปี 2560 มีจำนวนกว่า 2 พันล้านคน คิดเป็นประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรโลก ขณะที่ในประเทศไทยกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 43.60 ของประชากรทั้งหมด (ฉัตรชัย อินทสังข์ และดุขุฎี เทียมเทศ บุญมาสูงทรง, 2562) นอกจากนี้ สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (2559) กล่าวว่า กลุ่มคนยุค Millennials จะกลายเป็นกลุ่มผู้บริโภคและแรงงานขนาดใหญ่ในปัจจุบันและอนาคต และเป็นกลุ่มประชากรที่นักการตลาดมองว่ามีอิทธิพลสูงมาก ในยุคปัจจุบันลักษณะของกลุ่มคนยุคมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ต้องการใช้ชีวิตแบบสมดุล ไม่มุ่งไปทางใด

ทางหนึ่งอย่างเดียวยังคงพบเห็นกลุ่มคนยุคมิลเลนเนียลส์ (Millennials) นี้ตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในสื่อ social media เช่น Facebook, Tik-Tok, Instagram, YouTube เป็นต้น (ชนิสรา กุลสันติวงศ์, 2562)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ซึ่งในการศึกษาปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะศึกษาเฉพาะในเรื่องของอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ หรือปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการศึกษาตัวแปร ดังนั้นด้วยเหตุผลและของผู้วิจัยที่สนใจในกลุ่มของมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เพราะประชาชนในช่วงกลุ่มนี้เป็นผู้บริโภคกลุ่มที่มีพร้อมกับการพัฒนาด้านเทคโนโลยี จึงทำให้มาพร้อมกับทักษะต่าง ๆ ที่มากมาย ซึ่งด้วยทักษะต่าง ๆ จึงทำให้กลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) มีความหวังและความต้องการในการที่จะมีความมั่นคงในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการซื้อบ้าน ซื้อรถ หรือซื้อของที่ตรงกับความต้องการของตนเอง ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาทั้งในเรื่องของอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการศึกษาตัวแปรที่สนใจทั้งหมดในเรื่องเดียว และเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างไปที่กลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์ค้นหา ติดตามข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)

1.2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ผู้วิจัยทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยประชากรศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวและแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยว

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2524-2539 หรือ ค.ศ. 1981 – 1996 (Jonathan, 2018) ที่มีสื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เป็นชาวไทย

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่มีสื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ที่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณตามสูตรทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95% ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

1.3.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

พฤติกรรมการณ์ค้นหา ติดตามข้อมูล อ้างอิงจากการศึกษาของ จิตราภา สนิทจันทร์ (2564) ประกอบด้วย 1. ด้านสถานที่ท่องเที่ยว 2. ด้านร้านอาหารและอาหาร 3. ด้านที่พัก 4. ด้านการเดินทาง การคมนาคมสะดวก 5. ด้านงบประมาณการท่องเที่ยว (ค่าใช้จ่าย)

สื่อสังคมออนไลน์ อ้างอิงจากการศึกษาของ นุชจรี ศรีธรรม (2560) ประกอบด้วย 1.Facebook 2.Pantip 3.Twitter 4.Instagram 5.Blog 6.Travel websites 7.YouTube 8.Lemon8

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) อ้างอิงจากการศึกษาของ ธฤติมา ัญญะพรสุข (2559) และ นัฐชัย เสงไพจิตร (2561) ประกอบด้วย 1. การรับรู้ถึงความต้องการหรือปัญหา 2. การแสวงหาข้อมูล 3. การประเมินทางเลือก 4. การตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยว

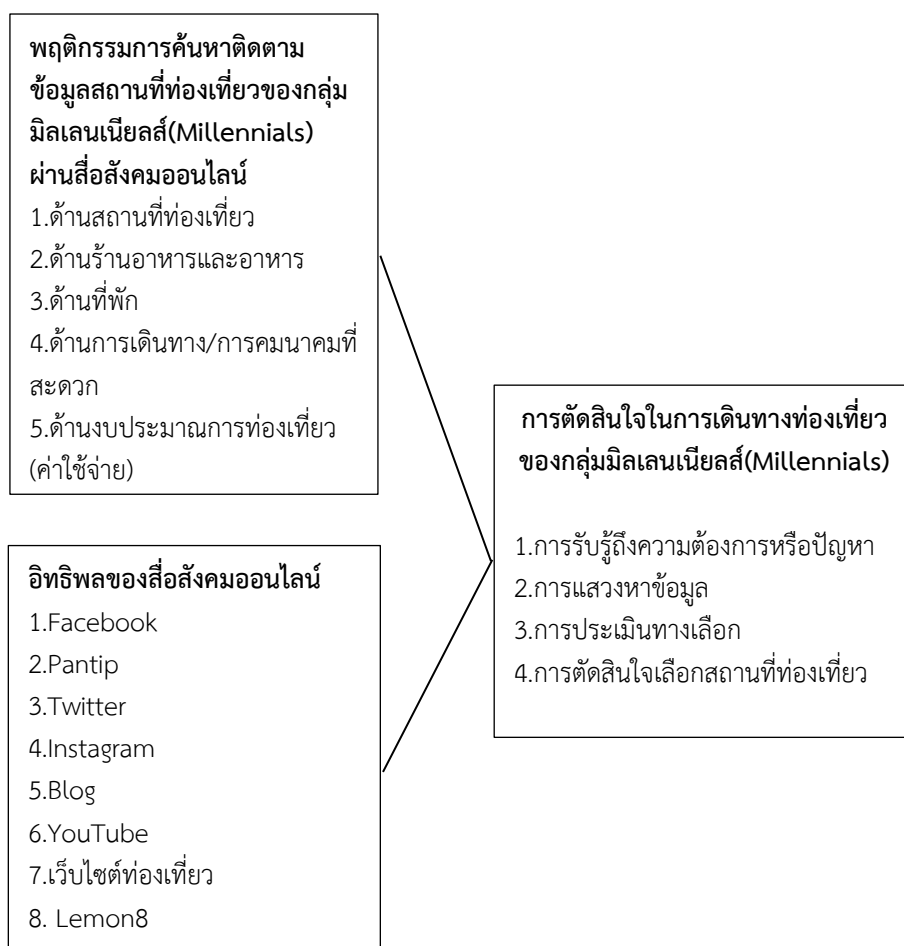
1.3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาเรื่อง อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ผู้วิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 4 เดือน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม-ตุลาคม พ.ศ. 2565

1.4 สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน

อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวในกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่มีสื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว มีประชากรที่อยู่ในกลุ่มมิลเลนเนียลส์ Millennials จำนวน 18 ล้านคน โดยมี

ยอดการเดินทางถึง 7.7 ล้านคนในปี พ.ศ. 2560 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2561) และดำเนินการวิจัยโดยการสุ่มใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) กับนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลชาวไทยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) ที่มีสื่อสังคมออนไลน์เป็นปัจจัยต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การคำนวณตามสูตรทราบจำนวนประชากรของ Cochran (Cochran, 1977) ที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95 % ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยใช้สูตรของ W.G. Cochran

$$n = \frac{P(1-P)}{Z^2 \frac{E^2}{N}}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างแน่นอน (Structure-undisguised Questionnaire) ซึ่งถูกสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire)

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนในการสร้าง ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย และใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามมีจำนวน 6 ส่วนประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรองคุณสมบัติ จำนวน 2 ข้อ ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 5 ข้อ ส่วนที่ 4 อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว จำนวน 8 ข้อ ส่วนที่ 5 การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) จำนวน 16 ข้อ และส่วนที่ 6 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมระบุ

ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาจากรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำแบบสอบถามตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 1.00 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และทดลองเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางท่องเที่ยวในภาคใต้ จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรวิธีการหา Alpha Coefficient (Cronbach, 1951) เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับได้ค่าความเชื่อถือได้ที่ระดับ 0.858 ถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลด้วยออนไลน์โดยใช้ Google Form

3. สรุปผลการวิจัย

การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าแปรปรวนของข้อมูลทุกกลุ่มไม่เท่ากันจะทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการทดสอบแบบ LSD. เพื่อหาคู่เฉลี่ยใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials) จำแนกตามด้านข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว

	ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
การตัดสินใจในการเดินทาง ท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียล (Millennials)	ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	121	4.38	0.74	6.253	.000*
	กิจกรรมที่น่าสนใจ	104	4.59	0.71		
	ช่วงเวลาที่เหมาะสม	152	4.73	0.60		
	สภาพอากาศ	23	4.53	0.63		

*p< .05

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่ค้นหาติดตามข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวจากช่วงเวลาที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่น่าสนใจ และผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 6.253$, $Sig = .000$)

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว

รายการ	$\bar{X}$	ข้อมูลแหล่ง ท่องเที่ยว	กิจกรรมที่ น่าสนใจ	ช่วงเวลาที่ เหมาะสม	สภาพอากาศ
		4.38	4.59	4.73	4.53
ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	4.38	-	-.21497* (.018)	-.35474* (.000)	-.15503 (.313)
กิจกรรมที่น่าสนใจ	4.59		-	-.013977 (.105)	0.05994 (.700)
ช่วงเวลาที่เหมาะสม	4.73			-	.19971 (.187)
สภาพอากาศ	4.53				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าเมื่อทดสอบความแตกต่างของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่ค้นหา ติดตามข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวจากข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว มีการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวน้อยกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่ค้นหา ติดตามกิจกรรมที่น่าสนใจ และช่วงเวลาที่เหมาะสม

การวิเคราะห์หาค่าแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ของข้อมูลทุกกลุ่มไม่เท่ากันจะทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการทดสอบแบบ LSD. เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเลือกร้านอาหารและอาหาร

	ด้านการเลือกร้านอาหาร และอาหาร	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
การตัดสินใจในการเดินทาง ท่องเที่ยวของ กลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)	ร้านอาหาร/อาหารที่มีความ สะอาด	72	4.35	0.70		
	ร้านอาหารที่ได้รับความนิยม	111	4.59	0.69		
	ร้านอาหารที่มีสถานที่ตั้งใกล้ กับแหล่งท่องเที่ยว	135	4.67	0.63	3.486	.016*
	ร้านอาหารที่มีราคา ที่เหมาะสมกับคุณภาพ	82	4.62	0.73		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เลือกร้านอาหารและอาหารที่มีสถานที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดรองลงมาคือร้านอาหารที่ได้รับความนิยม และร้านอาหารที่มีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพ และผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านการเลือกร้านอาหารและอาหารที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 3.486$, $Sig = .016$) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ในรูปแบบ LSD. ได้ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่ม มิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเลือกร้านอาหารและอาหาร

รายการ	$\bar{X}$	ร้านอาหาร/ อาหารที่มี ความสะอาด	ร้านอาหารที่ได้รับความนิยม	ร้านอาหารที่มี สถานที่ตั้งใกล้กับ แหล่งท่องเที่ยว	ร้านอาหารที่มี ราคาที่เหมาะสม กับคุณภาพ
		4.35	4.59	4.67	4.62
ร้านอาหาร/อาหารที่มี ความสะอาด	4.35	-	-.23571* (.023)	-.31464* (.002)	-.26353* (.017)
ร้านอาหารที่ได้รับความนิยม	4.59		-	-.07893 (.367)	-.02782 (.780)
ร้านอาหารที่มีสถานที่ตั้ง ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว	4.67			-	.05111 (.593)
ร้านอาหารที่มีราคา ที่เหมาะสมกับคุณภาพ	4.62				-

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่าเมื่อทดสอบความแตกต่างของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเลือกร้านอาหารและอาหาร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เลือกร้านอาหารและอาหารที่มีร้านอาหาร/อาหารที่มีความสะอาด มีการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวน้อยกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เลือกร้านอาหารและอาหารที่มีร้านอาหารที่ได้รับความนิยม มีสถานที่ตั้งใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว และมีราคาที่เหมาะสมกับคุณภาพพฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านการเลือกสถานที่พักในการเดินทางที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเลือกสถานที่พักในการเดินทาง

	ด้านการเลือกสถานที่พัก ในการเดินทาง	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
การตัดสินใจในการเดินทาง ท่องเที่ยวของ กลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)	สถานที่ตั้งใกล้แหล่ง ท่องเที่ยว/ชุมชน	170	4.58	0.70	2.204	.068
	ราคาที่พักมีความ เหมาะสม	96	4.63	0.57		
	ที่พักมีระบบรักษาความ ปลอดภัย	34	4.28	0.87		
	ที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวก	35	4.72	0.48		
	สะดวก	65	4.56	0.78		
	จากรีวิวทางโซเชียล/ รูปภาพ					

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เลือกสถานที่พักในการเดินทางที่มีสถานที่ตั้งใกล้แหล่งท่องเที่ยว/ชุมชน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือราคาที่พักมีความเหมาะสม และจากรีวิวทางโซเชียล/รูปภาพ และผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านการเลือกสถานที่พักในการเดินทางที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ไม่แตกต่างกัน ($F = 2.204$, $Sig = .068$)

สมมติฐานการวิจัย พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านการเดินทาง/การคมนาคมที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อหาว่าคู่เฉลี่ยใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเดินทาง/การคมนาคม

	ด้านการเดินทาง/การคมนาคม	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)	การเดินทางสะดวก	130	4.33	0.75	13.607	.000*
	การคมนาคมที่เข้าถึงสถานที่ได้สะดวก	201	4.68	0.64		
	มีสถานที่จอดรถสะดวกและเพียงพอ	69	4.74	0.56		

* $p < .05$

จากตารางที่ 6 พบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ระดับการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เลือกการเดินทาง/การคมนาคมที่มีการคมนาคมที่เข้าถึงสถานที่ได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการเดินทางสะดวก และมีสถานที่จอดรถสะดวก และเพียงพอ และผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านการเดินทาง/การคมนาคมที่ต่างกัน ส่งผลต่อ

การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 13.607$, $Sig = .000$) ซึ่งสามารถเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ในรูปแบบ LSD. ได้ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเดินทาง/การคมนาคม

รายการ	$\bar{X}$	การเดินทางสะดวก	การคมนาคมที่เข้าถึง สถานที่ได้สะดวก	มีสถานที่จอดรถ สะดวก และเพียงพอ
		4.33	4.68	4.74
การเดินทางสะดวก	4.33	-	-.35526* (.000)	-.41034* (.000)
การคมนาคมที่เข้าถึงสถานที่ ได้สะดวก	4.68		-	-.05508 (.555)
มีสถานที่จอดรถสะดวก และ เพียงพอ	4.74			-

* $p < .05$

จากตารางที่ 7 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านการเลือกร้านอาหารและอาหาร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่คือนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เลือกการเดินทาง/การคมนาคมที่มีการเดินทางสะดวก มีการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวน้อยกว่านักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เลือกการเดินทาง การคมนาคมที่มีการคมนาคมที่เข้าถึงสถานที่ได้สะดวก และมีสถานที่จอดรถสะดวก และเพียงพอ

พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านรูปแบบการจัดงบประมาณการท่องเที่ยว (ค่าใช้จ่าย) ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อหาคู่เฉลี่ยใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จำแนกด้านรูปแบบการจัดงบประมาณการท่องเที่ยว (ค่าใช้จ่าย)

การตัดสินใจในการเดินทาง ท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลน เนียลส์ (Millennials)	ด้านรูปแบบการ จัดงบประมาณการ ท่องเที่ยว (ค่าใช้จ่าย)	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig.
	การประมาณการค่าใช้จ่าย	262	4.57	0.71	.135	.713
	ความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไป	138	4.59	0.65		

* $p < .05$

จากตารางที่ 8 พบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ระดับการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่มีการจัดงบประมาณการท่องเที่ยว (ค่าใช้จ่าย) รูปแบบการประมาณการค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไป และผลการทดสอบความแตกต่างพบว่าพฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลด้านรูปแบบการจัดงบประมาณการท่องเที่ยว (ค่าใช้จ่าย) ที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ไม่แตกต่างกัน ($F = 0.135$, $Sig = .713$)

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานที่ 5 ใช้สถิติวิเคราะห์เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยใดบ้างแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานดังตารางที่ 10

ตารางที่ 9 แสดงผลการทดสอบค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ของการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)

	อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์	จำนวน (คน)	$\bar{x}$	S.D.	F	Sig.
การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)	Facebook	230	4.57	0.67	1.581	.139
	Pantip	41	4.63	0.67		
	Twitter	37	4.46	0.79		
	Instagram	22	4.64	0.62		
	Blog	14	4.73	0.69		
	เว็บไซต์ท่องเที่ยว	19	4.24	1.01		
	YouTube	19	4.56	0.60		
	Lemon8	18	4.95	0.19		

* $p < .05$

จากตารางที่ 9 พบว่าผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่มีอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์จากสื่อ Facebook มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ Pantip และ Twitter และผลการทดสอบความแตกต่างพบว่า อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ไม่แตกต่างกัน ($F = 1.581$, $Sig = .139$)

การวิเคราะห์อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ตามตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	4.086	0.145		28.208	0.000		
พฤติกรรมการค้นหาติดตามข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว	0.004	0.016	0.011	.227	0.821	0.998	1.002
อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์	0.235	0.067	0.174	3.517	0.000*	0.998	1.002
R	R^2		Adjusted R^2		Std. Error	Durbin-Watson	
0.175	0.031		0.026		0.67939	1.456	

* $P < .05$

จากตารางที่ 10 ได้ทำการทดสอบความไม่สัมพันธ์กันเองของตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ค่า Variance inflation Factor (VIF) ที่สูงที่สุดมีค่า 1.002 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 5.00 (ค่า VIF ที่เหมาะสมไม่ควรเกิน 5.00)

ผลการวิเคราะห์พบว่า อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ ($p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งมีค่าน้อยกว่านัยสำคัญที่กำหนดไว้ คือ .05 หมายถึง อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials)

แสดงการส่งผลกระทบทั่วประอิสระทุกตัวกับตัวแปรตาม พบว่า ค่า $R^2 = 0.031$ หมายถึง อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 3.10

ผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ว่า อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) โดยพิจารณาจากค่า Beta ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยที่เป็นมาตรฐาน (Standardized) แล้ว พบว่า พฤติกรรมการค้นหา ติดตามข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุด คือ สื่อและสังคมออนไลน์ ($Beta = 0.235$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อภิปรายผล

พฤติกรรมการค้นหา ด้านข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว ด้านการเลือกร้านอาหารและอาหาร และด้านการเดินทาง การคมนาคม ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะ นักท่องเที่ยว ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน และรอบด้าน เช่น ประวัติความเป็นมา กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ต้องการรับประทานอาหารที่อร่อยและมีคุณภาพ สอดคล้องกับรสนิยมและงบประมาณของตนเอง มักค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหารและอาหารจากแหล่งต่าง ๆ เช่น รีวิวจากนักท่องเที่ยวด้วยกัน เว็บไซต์และแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น การเดินทางที่สะดวกสบายและประหยัดค่าใช้จ่าย โดยพิจารณาเส้นทางการเดินทางที่สะดวกและประหยัดเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการเดินทาง และสามารถวางแผนค่าใช้จ่ายการเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ นุชจรี ศรีธรรม (2560) ที่ศึกษาเรื่อง อิทธิพลสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวร้านอาหารแนะนำ เมนูแนะนำ ราคาที่พักที่มีความเหมาะสม การคมนาคมที่สะดวกสามารถเข้าถึงสถานที่ได้และความคุ้มค่าของเงินที่จ่ายไป ซึ่งสอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2561) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จะมีพฤติกรรมในการจัดการวางแผนการเดินทางด้วยตนเอง ซึ่งให้ความสนใจกับการเรียนรู้ประวัติ เรื่องราวของชุมชน (เช่น ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม หรือกิจกรรมในท้องถิ่น เป็นต้น) โดยกำหนดเวลาในการให้เหมาะสมกับรูปแบบสถานที่ท่องเที่ยวและผู้ร่วมเดินทางด้วย ทำการจองที่พักล่วงหน้าก่อนประมาณ 17 วัน เพื่อคำนวณงบประมาณท่องเที่ยวต่อปริมาณคนอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการศึกษาของ กัญชลิตา ดันเจริญ (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และรูปแบบการนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวในประเทศไทย พร้อมทั้งแนวทางการศึกษาของ วิวิธนา ใจสม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยการรับรู้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้สื่อสังคมออนไลน์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย และเพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) พบว่า อิทธิพลของสื่อและสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะ นักท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เป็นกลุ่มที่เติบโตมากับเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ จึงมีความคุ้นเคยและสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย ส่งผลให้พวกเขาสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์และแอปพลิเคชันด้านการท่องเที่ยว รีวิวจากนักท่องเที่ยวด้วยกัน โซเชียลมีเดีย เป็นต้น เพื่อใช้ในการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวอย่างรอบคอบและได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ดีที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2561) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เป็นกลุ่มที่เติบโตมากท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง และเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีขนาดใหญ่ในปัจจุบัน ดังนั้น

เมื่อรับรู้ถึงความต้องการและค้นหาข้อมูลในการประเมินทางเลือกดีแล้วจึงตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ที่ดีที่สุดเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลและตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์ (2561) ที่ได้ทำการศึกษา รูปแบบพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของคนไทย Gen Y พบว่า สื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดคือ สื่อสังคมออนไลน์ เพราะกลุ่มคนมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เติบโตมาพร้อมกับการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต และมี Google, Facebook, Twitter, Instagram เป็นตัวช่วยในการติดต่อผู้คนและการสืบค้นข้อมูล ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จะมีลักษณะเฉพาะ และมีพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากคนเจนเนอเรชั่นก่อนหน้า และ จากการศึกษาของ Ana (2019) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อิทธิพลของโซเชียลมีเดียและเนื้อหาออนไลน์ ของพฤติกรรมการเดินทางกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว แรงจูงใจในการเดินทาง ที่มีหรือเนื้อหาออนไลน์ดึงดูดความสนใจ ระหว่างโซเชียลมีเดียกับความปรารถนาที่จะเดินทาง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้

5.1.1 นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ให้ความสำคัญกับข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวอย่างครบถ้วนและรอบด้าน เช่น ประวัติความเป็นมา กิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการเยี่ยมชม ค่าใช้จ่าย เป็นต้น เพื่อใช้ในการวางแผนการเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการสร้างเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของข้อมูล เพื่อให้สามารถสร้างความน่าเชื่อถือและสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีคุณภาพทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเกิดความประทับใจและดึงดูดให้กลับมาเที่ยวที่ประเทศไทยซึ่งช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประเทศมากขึ้นด้วย

5.1.2 นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ยังเป็นกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับประสบการณ์การท่องเที่ยวมากกว่าการพักผ่อน ดังนั้นพวกเขาจึงมักค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่เป็นความจริงและน่าเชื่อถือมากที่สุด การค้นหาข้อมูลหลายแหล่งจึงมีส่วนช่วยให้พวกเขาสามารถตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างมั่นใจ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวควรพัฒนาช่องทางการจองและชำระเงินที่สะดวกและหลากหลาย เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เช่น ช่องทางการจองและชำระเงินออนไลน์ ช่องทางการจองและชำระเงินผ่านแอปพลิเคชัน ช่องทางการจองและชำระเงินผ่านตัวแทนท่องเที่ยว เป็นต้น

5.1.3 สื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย อีกทั้งยังสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์การท่องเที่ยวกับผู้อื่นได้ ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวควรมุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่และน่าประทับใจ เพื่อให้นักท่องเที่ยวกลุ่ม มิลเลนเนียลส์ (Millennials) รู้สึกคุ้มค่าและอยากกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ ที่พักที่ทันสมัย อาหารท้องถิ่นที่อร่อย หน่วยงานการท่องเที่ยวควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยมากขึ้น โดยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์มากขึ้น เน้นการเพิ่มสาระสิ่งดึงดูดใจการเข้าถึง และการบริการของการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวความน่าสนใจความถูกต้องเป็นจริง และความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากขึ้น ส่งเสริมการศึกษาข้อมูลการตัดสินใจในการท่องเที่ยวโดยใช้สื่อหลายๆ ประเภท ให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอ เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ขยายขอบเขตการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมากขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) จากประเทศต่าง ๆ หรือนักท่องเที่ยวกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ที่เดินทางท่องเที่ยวในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เพื่อให้สามารถศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครอบคลุม

5.2.2 การศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) ในเชิงลึกมากขึ้น โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

6. กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าต้องขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.มณีนันท์ วรชนะนันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.ณัฐช อีสริยกุลการ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ.ดร.พิพัฒพงศ์ พิภพ ประธานกรรมการสอบ และ ดร.อภิญญา พงษ์วาท ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ด้วยความเอาใจอย่างสม่ำเสมอจนเป็นผลสำเร็จ

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถามทุกคนที่สละเวลาในการร่วมตอบแบบสอบถามสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ รวมไปถึงความร่วมมือของเพื่อน พี่น้อง จนทำให้ข้าพเจ้าได้จำนวนแบบสอบถามจนครบสำเร็จลุล่วง อีกทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ข้าพเจ้าตลอดช่วงเวลาที่ข้าพเจ้าศึกษาที่นี่ รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการช่วยตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

7. เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว. (2562). สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเดือนตุลาคม พ.ศ. 2562.

https://www.mots.go.th/download/article/article_20191122092437%20.pdf

กัญชลิตา ตันเจริญ. (2563). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์และรูปแบบการนำเสนอข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวประเทศไทย โดยการติดตามแฟนเพจ *Unseen tour Thailand*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2561). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย. แบรนต์ เมทริกซ์ รีเสิร์ช.

จิรดาภา สนิทจันทร์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว: กรณีศึกษาตลาดน้ำบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ฉัตรชัย อินทสังข์ และดุชนฎี เทียมเทศ บุญมาสูงทรง. (2562). การศึกษาพฤติกรรมและการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวเชิงชุมชนกลุ่มมิลเลนเนียลส์: กรณีของบ้านด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศิลปศาสตร์และวิทยาการจัดการ*, 6(1), 1-12.

ชนิสรา กุลสันติวงศ์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย Generation Y หลังโรคระบาดโควิด-19. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ดวงทอง สรประเสริฐ. (2560). กระบวนการสร้างและสื่อสารอัตลักษณ์ของผู้หญิงที่เดินทางท่องเที่ยวตามลำพัง. *จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.

ธฤติมา อัญญะพรสุข. (2559). ปัจจัยและกระบวนการตัดสินใจเลือกเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยของนักท่องเที่ยววัยสูงอายุชาวยุโรป. *วารสารวิชาการ มทร. สุวรรณภูมิ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 1(1), 29-42.

นัฐชัย เสงไพบิตร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อแพคเกจการเดินทางไปเที่ยวประเทศเกาหลีใต้ของนักท่องเที่ยวชาวไทย [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสยาม.

นุชจรี ศรีธรรม. (2560). อิทธิพลสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย. *มหาวิทยาลัยสยาม*.

- วนิดา เลิศพิพัฒนานนท์. (2561). รูปแบบพฤติกรรมและแรงจูงใจในการท่องเที่ยวของคนไทย Gen Y. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(ฉบับพิเศษ), 134-149.
- วิรัชณา ใจสม. (2560). การศึกษาปัจจัยการรับรู้สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2559). *New gen is now: คนรุ่นใหม่คือพลังแห่งอนาคต*. โคคุน แอนด์ โค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. สำนักวิชาการ. (2561). *พฤติกรรมกรท่องเที่ยวในปัจจุบันยุคดิจิทัล*.
- Ana, M. I. (2019). The role of social media and user-generated-content in millennials' travel behavior. *Management Dynamics in the Knowledge Economy*, 7(1), 86-104.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297-334.

ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกาย สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

The Effect of Physical Activity Model Based on Blended Learning in Physical Literacy for Physical Education Students

ณัฐวุฒิ ชิมมา^{1*}

Natthawut Chimma^{1*}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 4 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 60 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ นักศึกษากลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง และนักศึกษากลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ไม่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบทดสอบและประเมินความฉลาดรู้ทางกาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการทดสอบค่าที กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถทำให้ความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาสูงขึ้น ได้ 2) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มีดังนี้ 2.1) ความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ (1) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย ($\bar{X}$ = 50.20, S.D. = 3.11) สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 30.37, S.D. = 4.66) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย ($\bar{X}$ = 50.20, S.D. = 3.11) สูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุม ($\bar{X}$ = 43.17, S.D. = 2.94) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2) ความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว (1) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย ($\bar{X}$ = 12.67, S.D. = 1.17) สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 7.87, S.D. = 1.41) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย ($\bar{X}$ = 12.67, S.D. = 1.17) สูงกว่าของนักศึกษากลุ่มควบคุม ($\bar{X}$ = 9.67, S.D. = 1.58) ซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) ความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจ

^{1*} สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

Department of Physical Education, Faculty of Education, Uttaradit Rajabhat University

E-mail: nathawutkk@hotmail.com

*Corresponding author

และความเชื่อมั่นของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.= 10.15)

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย แนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ความฉลาดรู้ทางกาย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the effect of physical activity model based in blended learning on physical literacy for physical education students; and 2) to compare the average physical literacy of physical education students. The sample consisted of 60 students from the department of Physical Education, years 1-4, Uttaradit Rajabhat University, academic year 2023, by purposive sampling. It was divided into 2 groups: an experimental group of 30 students who received a physical activity model according to blended learning for 8 weeks, 3 days a week, 1 hour a day, and the 30 students in the control group did not receive the physical activity model. The research tool included a physical activity model based on blended learning. Collecting data was implemented by physical literacy tests and assessments. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, Standard Deviation (S.D.) and t-test at the statistical significance level of .05.

The results showed that: 1) The physical activity model based on blended learning could highly reinforce the physical literacy of physical education students. 2) The average of physical literacy in physical education students was as follows: 2.1) Physical literacy on Cognition (1) Average of physical literacy and cognition in the experimental group after receiving the physical activity model was ($\bar{X}$ = 50.20, S.D.= 3.11), it was higher than before the experiment ($\bar{X}$ = 30.37, S.D.= 4.66) with statistical significance level .05. (2) Average of physical literacy and cognition in the experimental group after receiving the physical activity model was ($\bar{X}$ = 50.20, S.D.= 3.11), it was significantly higher than the control group students ($\bar{X}$ = 43.17, S.D.= 2.94) with statistical significance level .05. 2.2) Physical Literacy on movement performance (1) Average of physical literacy on movement performance in the experimental group after receiving the physical activity model was ($\bar{X}$ = 12.67, S.D.= 1.17), it was higher than before the experiment ($\bar{X}$ = 7.87, S.D.= 1.41) with statistical significance level .05. (2) Average of physical literacy on movement performance of students in the experimental group After receiving the physical activity model was ($\bar{X}$ = 12.67, S.D.= 1.17), it was higher than the control group ($\bar{X}$ = 9.67, S.D.= 1.58) with statistical significance level .05 2.3) In terms of physical literacy on motivation and confidence in the experimental group after receiving a physical activity model based on blended learning, the average was at the highest level. ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.= 10.15)

Keyword: Physical Activity Model, Blended Learning, Physical Literacy

วันที่รับบทความ: 01 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 10 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 12 มิถุนายน 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การพัฒนาประเทศชาติจำเป็นต้องพัฒนาประชาชนให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในหลายด้านไปพร้อมกัน ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข สังคมและเศรษฐกิจ โดยที่ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีความสัมพันธ์ทางสังคมและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ โดยนับเป็นการพัฒนาระบบสุขภาพรอบด้านอย่างครบวงจร ทั้งนี้เพื่อบู่มุ่งเน้นการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจเพื่อสร้างคนไทยให้มีความมั่นคง รวมทั้ง ลด ละ เลิก พฤติกรรมที่เสี่ยงต่อสุขภาพ เพราะการจะพัฒนาบุคคลให้เป็นคนที่มีสุขภาพดีนั้น จำเป็นต้องได้รับความรู้ในการดูแลสุขภาพสำหรับตนเองที่ดีด้วย ซึ่งนักศึกษาและเยาวชนเองก็มีความ จำเป็นต้องดูแลสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากนักศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการเป็นผู้นำทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยและชุมชนท้องถิ่น การสร้างและพัฒนาคนในประเทศตั้งแต่วัยเด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคมและปัญญาให้มีสุขภาพดีซึ่งจะเป็นแบบอย่างให้บุคคลในชุมชน ดังนั้นการดูแลสุขภาพและสมรรถภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษา หากนักศึกษาเป็นผู้ที่มีความฉลาดรู้ทางกายไม่ดี ก็จะทำให้ชุมชนและสังคมขาดบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีด้วย ดังนั้นปัญหาความฉลาดรู้ทางกาย สุขภาพและสมรรถภาพทางกายของนักศึกษามีผลต่อสุขภาพของชุมชนและในทางตรงกันข้ามคนในชุมชนที่มีสุขภาพไม่ดีก็มีผลกระทบต่อคนทุกกลุ่มเช่นเดียวกัน ฉะนั้นถ้านักศึกษามีสุขภาพที่ดีแล้วจะทำให้ทั้งชุมชนมีสุขภาพดีไปด้วยนับเป็นการพัฒนาสังคมและชุมชนที่มีค่ามากที่สุดเช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

กิจกรรมทางกายเป็นส่วนหนึ่งของวิชาพลศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่เกิดจากการทำงานของกล้ามเนื้อที่ถือว่าเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจได้อย่างเป็นองค์รวม โดยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติที่ซ่อนอยู่ในวิถีชีวิตของมนุษย์ ในทางกลับกันไม่ใช่ทุกคนที่จะสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างสมบูรณ์แบบเพื่อสุขภาพที่ดีได้ ซึ่งในปัจจุบันวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้นทำให้ประชาชนขาดการเคลื่อนไหวออกแรงในชีวิตประจำวันและขาดการออกกำลังกายก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อซึ่งการป้องกันที่ดีอีกทางเลือกหนึ่งคือการสร้างเสริมสุขภาพและสมรรถภาพทางกายที่ดีด้วยการออกกำลังกาย การประกอบกิจกรรมทางกายและการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นประจำที่จะต้องเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับอายุและวัย เช่นเดียวกันควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมทางกายเพื่อสร้างความแข็งแรงของกระดูก กล้ามเนื้อของแต่ละช่วงวัย โดยรูปแบบของกิจกรรมทางกายจะต้องมีความสอดคล้องกับบริบทการดำเนินชีวิต เพราะนอกจากจะสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองในชีวิตประจำวันได้แล้วยังสามารถนำความรู้ประสบการณ์ไปถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้ จากข้อมูลการสำรวจโครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายของประชากรไทยปี 2564 พบว่า เด็กและวัยรุ่น ร้อยละ 46 ผู้ใหญ่ ร้อยละ 74 และผู้สูงอายุ ร้อยละ 56 เท่านั้นที่มีกิจกรรมทางกายเพียงพอตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก ด้วยเหตุผลนี้การเลือกกิจกรรมทางกายที่เหมาะสมจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ สอดคล้องกับ วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2561) ที่กล่าวว่า การเรียนการสอนวิชาพลศึกษาเป็นลักษณะของการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติประกอบการใช้วัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างจากวิชาอื่น ๆ ครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียน จึงต้องมองเห็นประโยชน์และความสำคัญเพราะถ้าจัดได้เหมาะสมเพียงพอจะช่วยให้การปฏิบัติงานของครูเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นต้น (ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย [ทีแพค], 2564)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของผู้เรียนด้วยการนำเทคนิควิธีการเรียนการสอนต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษา ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นนวัตกรรมการศึกษาที่ผสมผสานกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบเข้าด้วยกันโดยมีลักษณะของวิธีการเรียนแบบเผชิญหน้า (Face to Face) ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เครือข่ายออนไลน์ (Online) (สุรศักดิ์ ปาเฮ, ม.ป.ป.) ที่มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมด้วยการสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้และวิธีการของผู้สอน การเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ให้เหมาะสม รวมถึงช่องทางการสื่อสาร

และการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียน ผู้สอนกับบริบทในการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นความยืดหยุ่นที่ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนให้สูงขึ้นกับผู้เรียนแต่ละคนเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (*Online learning และ blended learning*, ม.ป.ป.) ซึ่งในอนาคตแนวโน้มในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบที่เหมาะสมในการนำเทคโนโลยีเข้ามามีใช้ในการศึกษายังพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง พร้อมกับลักษณะของระบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน การประยุกต์ใช้ประโยชน์จากเครือข่าย อุปกรณ์ และเครื่องมือด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มาเติมเต็มความรู้และสังคมเพื่อให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กันได้อย่างคล่องตัวกับการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า แต่สามารถเรียนรู้จากสื่อที่มีความหลากหลายโดยไม่จำกัดสถานที่โดยใช้รูปแบบการผสมผสานกันอย่างเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและกิจกรรมการเรียนรู้ทางด้านพลศึกษาได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งการจัดกิจกรรมทางกายเพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ทางกายนั้นต้องอาศัยเทคนิควิธีการที่หลากหลายที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนให้อยากเรียนรู้และได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างแท้จริง จึงจะสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสอดคล้องกับการนำไปปฏิบัติงานกับวิถีชีวิตเพื่อประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้เผยแพร่ต่อชุมชนและสังคมอันจะทำให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาความฉลาดรู้ทางกาย พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นวิธีการเรียนแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอน กับการเรียนรู้นอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมและเว็บไซต์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีเวลาในการเรียนรู้กิจกรรมทางกายที่หลากหลายมากขึ้น โดยไม่ต้องมารอเรียนรู้รูปแบบกิจกรรมทางกายที่เกิดขึ้นเฉพาะในห้องเรียนกับครูผู้สอนเท่านั้น แต่สามารถฝึกทักษะกิจกรรมทางกายกับวิดีโอคลิป รวมถึงการเรียนรู้กิจกรรมทางกายในรูปแบบใหม่ ๆ โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นบนเว็บไซต์ได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง ได้ทุกที่ทุกเวลา ตอบโจทย์การเป็นชาวดิจิทัลของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี เมื่อผู้เรียนได้มีเวลาเรียนรู้และฝึกทักษะกิจกรรมทางกายมากขึ้นจะทำให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ ลดความกดดัน ความกลัวและความกังวล จึงส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความฉลาดรู้ทางกายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Bonk and Graham (2004) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียนรูปแบบการคิด ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน เช่นเดียวกับ วิจารณ์ พานิช (2556) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาการจัดดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดรู้ทางกายและสมรรถภาพทางกาย จึงถือเป็นสิ่งที่สำคัญจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างและพัฒนาให้ดีขึ้น แต่ในปัจจุบันยังไม่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายเพื่อการดูแลสุขภาพ สมรรถภาพทางกายและความฉลาดรู้ทางกายให้กับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษายังไม่ครอบคลุม อย่างไรก็ตามในประเทศไทยแม้จะมีรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายอยู่หลากหลายแต่อาจจะยังไม่เหมาะสมกับช่วงกลุ่มอายุของนักศึกษาดังกล่าว ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดและแนวทางสำหรับวางแผนเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางกายที่ดีในอนาคตได้ทันทั่วทั้ง ด้วยการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญยิ่งเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนกิจกรรมทางกายเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางกายได้ทุกที่ทุกเวลา สามารถใช้ทักษะกิจกรรมทางกายในการพัฒนาตนเอง และชุมชนในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การพัฒนานักศึกษาครูพลศึกษา และการประกอบอาชีพผู้สังคมและประเทศชาติในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ก่อนและหลังการได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 190 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย (เนื้อหา) ได้แก่

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดรู้ทางกาย จำแนกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านความรู้ความเข้าใจ (2) ด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว (3) ด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่น

1.3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลาที่ทำการวิจัย

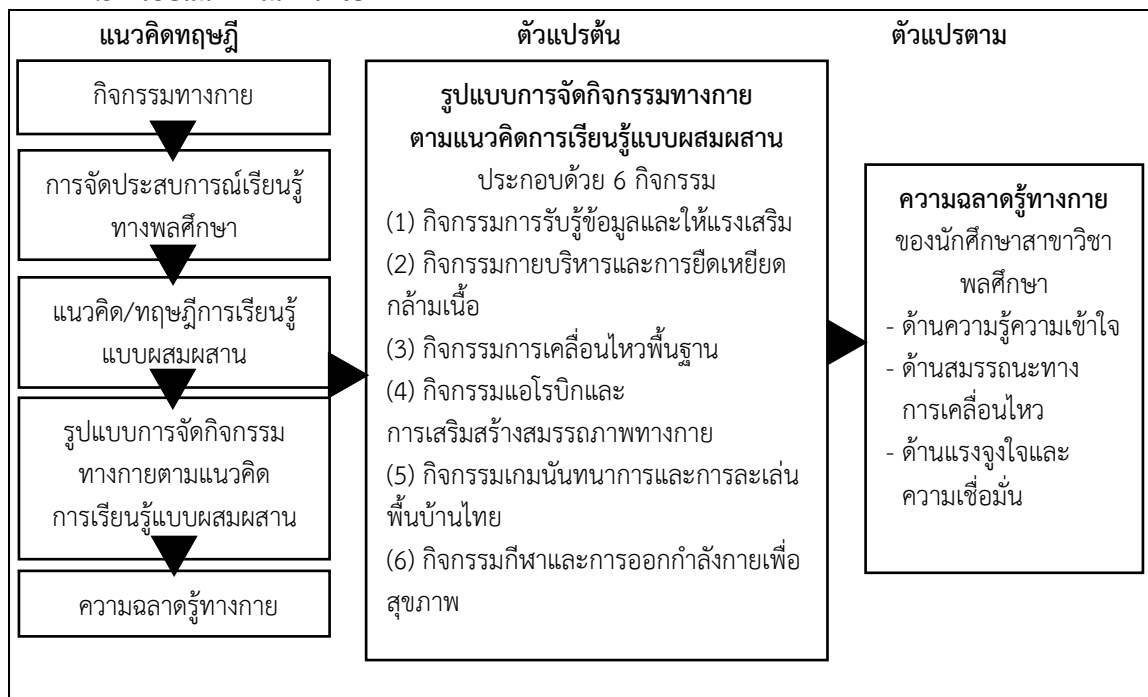
1) ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

2) ระยะเวลาที่ทำการวิจัย คือ กรกฎาคม 2566 - มิถุนายน 2567

1.4 สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษสาขาวิชาพลศึกษามีคะแนนความฉลาดรู้ทางกาย หลังการได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน สูงขึ้นกว่าก่อนการได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ศูนย์ส่งเสริมจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ เลขที่รับรอง: URU-REC No. 085/2566 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2566

มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน รายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการทดลอง

การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาเพื่อเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมทางกาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 190 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 60 คน ด้วยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่มีจำนวนประชากรแน่นอน (Finite Population) ตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 1089) และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling selection) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง (Experimental Group) จำนวน 30 คน คือ ที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน และกลุ่มควบคุม (Control Group) จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ต้องการระดับความเชื่อมั่นที่ 95% นั่นคือยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่างได้ 5% หรือ 0.05 (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553, น. 45) ดังนั้น จึงแทนค่ากลุ่มตัวอย่างในการคำนวณโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาการคัดเลือกเข้ากลุ่มตัวอย่างและการคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1) เกณฑ์การคัดเข้า ได้แก่

(1) เป็นนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา ชั้นปีที่ 1 - 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ ปีการศึกษา 2566 ที่ยินดีและสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงสามารถอยู่ร่วมกิจกรรมได้ครบตลอดระยะเวลาในการจัดกิจกรรม หรือ ร่วมกิจกรรมได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

(2) นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา เข้าทดสอบและประเมินความฉลาดรู้ทางกาย (ด้านความรู้ความเข้าใจ) หลังจากนั้นนำผลการทดสอบของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา จำนวน 60 คน มาเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้วยวิธีการสุ่มแบบกำหนด (Randomized Assignment) (ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์, 2538, น. 232) เพื่อแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
ลำดับที่	1	2
ลำดับที่	3	4
ลำดับที่	-	-
ลำดับที่	57	58
ลำดับที่	59	60

(3) นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง ไม่มีโรคหรืออาการใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติกิจกรรม และมีความพร้อมในการเข้าร่วมรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายฯ ทั้งภาคทฤษฎี/ปฏิบัติ

2.2) เกณฑ์การคัดออก ได้แก่

2.1) นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่อได้

2.2) นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มีเกณฑ์การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายไม่ถึงร้อยละ 80

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

(1) ศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย จากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2) วิเคราะห์ทฤษฎีแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา

(3) ดำเนินการสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกาย ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ (1) กิจกรรมการรับรู้ข้อมูลและให้แรงเสริม (2) กิจกรรมการบริหารและการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (3) กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (4) กิจกรรมแอโรบิกและการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย (5) กิจกรรมเกมนันทนาการและการละเล่นพื้นบ้านไทย (6) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน คือ วันจันทร์ วันพุธ และวันศุกร์ วันละ 1 ชั่วโมง

(4) นำรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานฯ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นทำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียง เพื่อดูความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย และนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นก่อนไปใช้จริง โดยรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกาย มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วงระหว่าง 0.60- 1.00

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบและประเมินความฉลาดรู้ทางกาย ประกอบด้วย

(1) แบบทดสอบปรนัย (หลายตัวเลือก) ด้านความรู้ความเข้าใจ

โดยการศึกษาและสร้างเป็นข้อสอบปรนัย แบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ (คู่ขนานกัน) จำนวน 2 ชุด คือ ใช้ก่อนทดลองและใช้หลังทดลอง แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (IOC) ซึ่งกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องที่รับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977, pp. 49-60) ซึ่งจากการตรวจหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ในช่วงระหว่าง 0.60-1.00 และมีค่าความยากง่าย (P) อยู่ระหว่าง 0.30-0.70 มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ในช่วง 0.20-0.80 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.864

(2) แบบมาตรฐานค่า (Rubric) ด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว

โดยการศึกษาและสร้างแบบประเมินด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินและสังเกตพฤติกรรมด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของทักษะในแต่ละกิจกรรมทางกาย ทั้ง 6 กิจกรรม โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละหน่วยเป็นแบบรูบริก (Scoring Rubrics) มี 3 ระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ระดับ 3 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่ดี ระดับ 2 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่พอใช้ และระดับ 1 คะแนน หมายถึง มีทักษะที่ไม่ดี แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (IOC) ซึ่งกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องที่รับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977, pp. 49-60) และจากการตรวจหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วงระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.793

(3) แบบมาตรฐานค่า (ตามแบบลิเคิร์ต) ด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่น

โดยการศึกษาและสร้างแบบประเมินให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ (ตามแบบลิเคิร์ต) (Likert, 1967) แล้วนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่รับได้ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (Rovinelli & Hambleton, 1977, pp. 49-60) และจากการตรวจหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในช่วงระหว่าง 0.60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.792

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการก่อนการทดลอง คือ 1.1) ทดสอบและประเมินความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจให้กับนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม 1.2) ทดสอบและประเมินความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว ให้กับนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม

2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง คือ การจัดกิจกรรมตามวิธีดำเนินการวิจัยให้กับกลุ่มทดลองโดยการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมการรับรู้ข้อมูลและให้แรงเสริม (2) กิจกรรมกายบริหารและการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (3) กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (4) กิจกรรมแอโรบิกและการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย (5) กิจกรรมเกมนันทนาการและการละเล่นพื้นบ้านไทย (6) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ซึ่งใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน (จันทร์ พุธ ศุกร์) วันละ 1 ชั่วโมง

3) ผู้วิจัยดำเนินการหลังการทดลอง คือ

3.1) ภายหลังสิ้นสุดการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ครบ 8 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบและประเมินความฉลาดรู้ทางกาย (1) ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้วยแบบทดสอบปรนัย (หลายตัวเลือก) (2) ด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว ด้วยแบบมาตรประมาณค่า (รูบริค) ให้กับนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม

3.2) ประเมินความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่น ด้วยมาตรประมาณค่า (แบบของลิเคิร์ต) ให้กับนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังการทดลอง

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

นำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการดังนี้

1) หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความฉลาดรู้ทางกาย (1) ด้านความรู้ความเข้าใจ (2) ด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว และ (3) ด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่น

2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษากายในกลุ่มทดลอง และของนักศึกษากายในกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (Paired Sample t-test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลองกับนักศึกษากลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (Independent Sample t-test) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ประเมินความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่นของนักศึกษากลุ่มทดลอง หลังการทดลอง

3. สรุปผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60)

รายการ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		รวม (n = 60)	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1. เพศ						
ชาย	19	31.67	18	30.00	37	61.67
หญิง	11	18.33	12	20.00	23	38.33
2. ระดับชั้นปีที่ศึกษา						
ชั้นปีที่ 1	8	13.33	11	18.33	19	31.67
ชั้นปีที่ 2	10	16.67	8	13.33	18	30.00
ชั้นปีที่ 3	7	11.67	5	8.33	12	20.00
ชั้นปีที่ 4	5	8.33	6	10.00	11	18.33
3. อายุ						
19 ปี	9	15.00	12	20.00	21	35.00
20 ปี	8	13.33	8	13.33	16	26.66

รายการ	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		รวม (n = 60)	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
21 ปี	5	8.33	4	6.67	9	15.00
22 ปี	7	11.67	5	8.33	12	20.00
23 ปี ขึ้นไป	1	1.67	1	1.67	2	3.33

จากตารางที่ 1 พบว่า เป็นการสรุปข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n = 60) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1) รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สามารถทำให้ความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาสูงขึ้น ได้

2) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มีดังนี้

2.1) ความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ ดังตารางที่ 2 และ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ ก่อนและหลังการทดลองของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
กลุ่มทดลอง	30	30.37	4.66	50.20	3.11	-33.110	.001*
กลุ่มควบคุม	30	30.43	4.77	43.17	2.94	-18.973	.001*

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ($\bar{X} = 50.20$, S.D.= 3.11) สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 30.37$, S.D.= 4.66) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ หลังการทดลอง ระหว่างของนักศึกษาในกลุ่มทดลองกับของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	30	50.20	3.11	13.309	0.001*
กลุ่มควบคุม	30	43.17	2.94		

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ($\bar{X} = 50.20$, S.D.= 3.11) สูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 43.17$, S.D.= 2.94) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2) ความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว มีผลการวิจัย ดังตารางที่ 4 และ 5 ดังนี้

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว ก่อนและหลังการทดลอง ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองและนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
กลุ่มทดลอง	30	7.87	1.41	12.67	1.17	-18.890	.001*
กลุ่มควบคุม	30	6.93	1.44	9.67	1.58	-15.852	.001*

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ($\bar{X}$ = 12.67, S.D. = 1.17) สูงขึ้นกว่า ก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 7.87, S.D. = 1.41) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว หลังการทดลอง ระหว่างของนักศึกษาในกลุ่มทดลองกับของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
กลุ่มทดลอง	30	12.27	1.17	8.963	0.001*
กลุ่มควบคุม	30	9.67	1.58		

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ($\bar{X}$ = 12.67, S.D. = 1.17) สูงกว่าของ นักศึกษาในกลุ่มควบคุม ($\bar{X}$ = 9.67, S.D. = 1.58) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3) ความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่นของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง ดังตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 ความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่นของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง (แต่ละกิจกรรม) (n=30)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
(1) กิจกรรมการบริหารและการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ	4.76	10.92	มากที่สุด
(2) กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน	4.78	11.10	มากที่สุด
(3) กิจกรรมแอโรบิกและการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย	4.64	9.42	มากที่สุด
(4) กิจกรรมเกมนันทนาการและการละเล่นพื้นบ้านไทย	4.62	9.46	มากที่สุด
(5) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ	4.68	9.84	มากที่สุด
สรุป	4.70	10.15	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่นของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับ รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 10.15)

4. อภิปรายผล

4.1 รูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายสำหรับ นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา สามารถทำให้ความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษาสูงขึ้น ได้จากรูปแบบ การจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกาย เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความฉลาดรู้ทางกายไม่แตกต่างกัน กล่าวคือในการจัดกิจกรรมทางกายสำหรับนักศึกษาเพศ ชายและเพศหญิงที่มีการเสริมสร้างเพื่อพัฒนาความฉลาดรู้ทางกายได้มากขึ้นเช่นกัน ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว ด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่น และยังสามารสร้างเสริมความเพลิดเพลินในการร่วม กิจกรรมจนทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและอยากเข้าร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับการวิจัยของ เห่งยืน ถิ ทุ อ่ำ และ สิริณาด จงกลกลาง (2561) พบว่า เพศที่แตกต่างกันไม่ได้ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูผู้สอน ไม่ว่าเพศหญิงหรือเพศชายก็สามารถจัดการเรียนรู้และพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพได้

4.2 ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายของนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา รายละเอียดดังนี้

4.2.1 ความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ มีดังนี้

(1) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายฯ สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายฯ สูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยตัวแปรที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษามีความฉลาดรู้ทางกายด้านความรู้ความเข้าใจ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เกิดจากการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางแผนในการจัดรูปแบบของการจัดกิจกรรมทางกายฯ ที่มีต่อความฉลาดรู้ทางกายที่ดี มีการคำนึงถึงตัวผู้เรียน แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินผลด้วย ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนออนไลน์และการเรียนในห้องเรียนเข้าด้วยกัน ซึ่งมีการนำเครื่องมือและเทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนการสอน มีการจัดช่วงเวลาในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันโดยมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศ รูปแบบวิธีการสอนและการเลือกใช้สื่อแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้มีประโยชน์ในการสร้างประสบการณ์จากการลงมือทำกิจกรรมและให้ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ตอบโต้กับยุคสมัยในปัจจุบัน รวมถึงศักยภาพและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของผู้วิจัย สอดคล้องกับการศึกษาของ อัสรี สะอิดี และคณะ (2562, น. 20) ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่ดีครูจะต้องเตรียมการวางแผนและจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้สะอาด ปลอดภัย และเหมาะสมแก่การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งครูพลศึกษาและผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมองเห็นประโยชน์และความสำคัญ เพราะถ้าจัดได้เหมาะสมเพียงพอจะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2.2 ความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว มีดังนี้

(1) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายฯ สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2) ค่าเฉลี่ยความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวของนักศึกษาในกลุ่มทดลอง หลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายฯ สูงกว่าของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตัวแปรที่ทำให้นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษามีความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากการมีรูปแบบของการจัดกิจกรรมทางกายฯ ที่หลากหลาย ทั้ง 6 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมการรับรู้ข้อมูลและให้แรงเสริม (2) กิจกรรมกายบริหารและการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ (3) กิจกรรมการเคลื่อนไหวพื้นฐาน (4) กิจกรรมแอโรบิกและการเสริมสร้างสมรรถภาพทางกาย (5) กิจกรรมเกมนันทนาการและการละเล่นพื้นบ้านไทย (6) กิจกรรมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยทำให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะและสมรรถนะทางการเคลื่อนไหวไปใช้พัฒนาการเคลื่อนไหวที่ดีและทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองได้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Castelli et al. (2014) พบว่า การจัดการเรียนการสอนพลศึกษาและการจัดกิจกรรมทางกายฯ ที่มีคุณภาพก่อนเรียนและหลังเลิกเรียน ทำให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมทางกายที่นำไปสู่การมีความฉลาดรู้ทางกายของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านเครื่องมือการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษามีความฉลาดรู้ทางกายด้านสมรรถนะทางการเคลื่อนไหว หลังการทดลองที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

4.2.3 ความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่นของนักศึกษาในกลุ่มทดลองหลังได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เกิดจากรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายมีความครอบคลุมสามารถส่งเสริมความฉลาดรู้ทางกายด้านแรงจูงใจและความเชื่อมั่น มีเทคนิคที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับ พงษ์เอก สุขใส (2561, น. 11-20) ที่ศึกษาบทบาทของครูพลศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างเสริมสุขภาพและพลานามัยของนักเรียน ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนบทบาทของตนตามแนวทางของการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปตามลักษณะและหน้าที่ครูพลศึกษาที่จะต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกแนะแนวทางและร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าการที่นักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา มีความฉลาดรู้ทางกายเปลี่ยนแปลงดีขึ้น เกิดจากการที่ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม และคณะ (Bloom et al., 1956) แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) พุทธิพิสัย (2) ทักษะพิสัย (3) จิตพิสัย ทำให้ในแต่ละรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน เนื่องจากการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญ ผู้วิจัยจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ให้ทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพราะสิ่งนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมทางกายให้มีประสิทธิภาพได้ สอดคล้องกับ วาสนา คุณาอภิสิทธิ์ (2564) ที่ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้เป็นตัวแปรสำคัญของความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งต่อไปถึงผู้เรียนได้อย่างแท้จริง การเรียนการสอนจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของครูเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ให้ตรงตามความผันแปรของความต้องการจำเป็น และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูจะต้องเข้าใจผู้เรียนทุกคนก่อนว่ามีความแตกต่างระหว่างบุคคลในอย่างไรและมากน้อยเพียงใด

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

5.1.1 การนำรูปแบบกิจกรรมทางกายไปให้ผู้สอนควรทำความเข้าใจลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมทางกายฯ ในแต่ละขั้นให้ถูกต้องชัดเจน บริหารจัดการเวลาในการจัดกิจกรรมทางกายให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

5.1.2 การจัดกิจกรรมทางกายตามแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างความฉลาดรู้ทางกาย สามารถนำไปใช้ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้โดยควรปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของแต่ละสถานศึกษา

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการออกแบบการศึกษาวิจัยกิจกรรมทางกายกับสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เห็นความแตกต่างของสมรรถภาพทางกายที่เปลี่ยนแปลงไปและเพื่อให้เหมาะสมกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษา

5.2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยกิจกรรมทางกายร่วมกับการเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่น ๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและบริบทต่าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาอาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้ข้อคิดเห็น และเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณ อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์ เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ขอขอบพระคุณคณบดีคณะครุศาสตร์ หน่วยงานสถาบันวิจัย และพัฒนา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย และให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

เหนือสิ่งอื่นใดขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่เป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนในทุกด้านอย่างดีเสมอมาและผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากวิจัยฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาเพื่อทดแทนแต่ผู้มีพระคุณ

7. เอกสารอ้างอิง

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS* (พิมพ์ครั้งที่ 11). บิสมิเนสอาร์แอนด์ดี. พงษ์เอก สุขใส. (2561). *ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพาร์อิสเทอร์น*, 12 (ฉบับ Supplement), 8-21.
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2561). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้พลศึกษา* (ฉบับปรับปรุง 2561). ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2564). ปี 2564 ปีที่ 21 แห่ง ศ. ที่ 21: ปฏิรูปการเรียนรู้พลศึกษาในสถานศึกษาหรือยัง. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษาและสันทนาการ*, 47(2), 1-19.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2538). *ทฤษฎีและเทคนิคการสุ่มตัวอย่าง*. โอเดียนสโตร์.
- ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (ทีแพค). (2564). *ผลการสำรวจโครงการพัฒนาระบบเฝ้าระวังติดตามพฤติกรรมด้านกิจกรรมทางกายของประชากรไทย ปี 2564*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (ม.ป.ป.). *การเรียนรู้แบบผสมผสาน*. <http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2012/08/blended-learning.pdf>
- เหิงยีน ถิ หู ฮ่า และสิรินา จงกลกลาง. (2561). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดกาบั่ง ประเทศเวียดนาม. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ฉบับบัณฑิตศึกษา) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2), 14-24.
- อัสรี สะอีตี, สิทธิศักดิ์ บุญหาญ, และจิตรัตตา ธรรมเทศ. (2562). สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร e-Journal of Education Studies, Burapha University*, 1(4), 14-24.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., & Krathwohl, D. R. (Eds.). (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals* (Handbook 1: Cognitive domain). David McKay.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2004). *Handbook of blended learning: Global perspectives*. Pfeiffer.
- Castelli, D. M., Centeio, E. E., Beighle, A. E., Carson, R. L., & Nicksic, H. M. (2014). Physical literacy and comprehensive school physical activity programs. *Preventive Medicine*, 66, 95-100. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2014.06.007>
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). Harper & Row.
- Likert, R. (1967). The method of constructing an attitude scale. In M. Fishbein (Ed.), *Reading in attitude theory and measurement* (pp. 90-95). John Wiley & Son. *Online learning และ blended learning*. (ม.ป.ป.). <http://pirun.ku.ac.th/~g521765053/report1g2.pdf>
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2, 49-60.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). Harper & Row.

แอนิเมชันนิทานพื้นบ้านจีน : อัตลักษณ์ คุณค่า องค์ประกอบของนิทานพื้นบ้านจีนสู่ การสร้างสรรคแอนิเมชันจ้าวซานตง “เหลียงจู”

Animation of Chinese Folktales : Identity, Values, Elements of Chinese Folktales to Creation of Shandong Opera Animation “Liang Zhu”

ชีว เย่^{1*} บุญชู บุญลิขิตศิริ² และชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร³
Qiu Yue¹ Bunchoo Bunlikhitsiri² and Chusak Suvimolstien³

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “แอนิเมชันนิทานพื้นบ้านจีน : อัตลักษณ์ คุณค่า องค์ประกอบของนิทานพื้นบ้านจีนสู่การสร้างสรรคแอนิเมชันจ้าวซานตง “เหลียงจู” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าและองค์ประกอบของจ้าวซานตงในนิทานพื้นบ้าน จากนั้นทำการวิเคราะห์เอกลักษณ์ อุปนิสัยและภูมิหลังของตัวละครจ้าวซานตงเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสร้างสรรคแอนิเมชันเรื่อง “เหลียงจู” จากการศึกษาพบว่าจ้าวซานตงมีประวัติศาสตร์ยาวนานและเป็นหนึ่งในแปดอุปรากรหลักของประเทศจีน จ้าวซานตงมีต้นกำเนิดมาจากวิถีชีวิตของชนชั้นแรงงานที่อยู่ในสังคมชั้นล่าง เป็นวิธีการสำคัญสำหรับผู้คนในการแสดงถึงความรู้สึกภายในและสะท้อนให้เห็นรสชาติของชีวิตที่มีทั้งความสุข ความเศร้าและความยากลำบาก หนึ่งละครจ้าวซานตงที่มีชื่อเสียงที่สุดคือเรื่องเหลียงจูหรือเรื่องราวความรักของเหลียงซานป้อและจูอิงไถ ในยุคสารสนเทศปัจจุบัน สื่อเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์ ดังนั้น การผสมผสานจ้าวซานตงเข้ากับการสร้างแอนิเมชันเรื่อง “เหลียงจู” จึงสามารถแสดงเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของจ้าวซานตงในรูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ด้วยแอนิเมชัน เปลี่ยนการแสดงจ้าวซานตงที่แบบดั้งเดิมให้เป็นสื่อสมัยใหม่และน่าสนใจ ทำให้ผู้คนเข้าถึงละครจ้าวซานตงได้มากขึ้น ก่อให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมและสร้างความแปลกใหม่ให้กับเนื้อหาของแอนิเมชันจีน การผสมผสานจิตวิญญาณแห่งศิลปะจ้าวซานตงเข้ากับการแสดงแอนิเมชันสมัยใหม่ รวมถึงการสร้างสรรคใหม่อย่างครอบคลุมในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างแบบจำลอง การแสดงออก การเคลื่อนไหว เครื่องแต่งกาย ฯลฯ เพื่อแสดงเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของจ้าวซานตงในรูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ด้วยการออกแบบแอนิเมชันสามารถเปลี่ยนการแสดงจ้าวซานตงที่แบบดั้งเดิมให้เป็นสื่อสมัยใหม่และคลาสสิก

คำสำคัญ : นิทานพื้นบ้านจีน อัตลักษณ์ คุณค่า แอนิเมชัน จ้าวซานตง

^{1*} สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Department of Visual Arts and Design, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University

E-mail : 1010693056@qq.com

² สาขาวิชานิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Department of Visual Communication Design, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University

E-mail : bunchoo@buu.ac.th

³ สาขาวิชาการบริหารศิลปะและวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Department of Art and Cultural Administration, Faculty of Fine and Applied Art, Burapha University

E-mail : chusaks@buu.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The article was a part of research on “Animation of Chinese Folktales: Identity, Values, Elements of Chinese Folktales to Creation of Shandong opera Animation “Liang Zhu.” The purpose was to study the values and elements of Shandong opera in folktales. The journal performed an identity analysis, characteristics, and backgrounds of Shandong opera characters as information in creating the animation “Liang Zhu”. The study showed that Shandong opera had a long history and was one of eight major Chinese operas. Shandong opera originated from the lifestyle of the working class in the lower class of society. People expressed their inner feelings and reflected the taste of delightful life, sadness, and hardship. One of the most famous Shandong operas was Liang Zhu, or the love story of Liang Sanbo and Zhu Yingtai. Nowadays, media is an important tool of transmitting human cultural heritage. Shandong opera has combined the creation of the animation “Liang Zhu.” It could express the unique charm of Shandong opera in a new format with animation. It transformed traditional opera into a modern and interesting medium. Shandong opera was more accessible and contributed to the preservation of traditional culture. It created the novelty in content of Chinese animation. Integrating the spirit of Shandong opera art with modern animation, it performed, and comprehensively re-created all aspects such as modeling, expression, movement, costume, and so on. The unique charm of Shandong opera showed a new presentation form, through animation design. It could transform the traditional opera performance into a modern and classical media.

Keyword: Chinese Folktales, Identity, Value, Animation, Shandong Opera

วันที่รับบทความ: 03 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 08 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 16 กรกฎาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในบรรดาอุปรากรจีน อุปรากรท้องถิ่นของมณฑลซานตงมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและครองตำแหน่งสำคัญในประวัติศาสตร์ของอุปรากรจีน ด้วยเอกลักษณ์ทางศิลปะที่สวยงามและอุดมไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมฉีหลู่ (Qilu พื้นที่หนึ่งของมณฑลซานตงในปัจจุบัน) ทำให้จิวซานตงได้กลายเป็นละครตัวแทนของมณฑลซานตงและเป็นหนึ่งในแปดอุปรากรหลักของประเทศจีน จิวซานตงเป็นรูปแบบวัฒนธรรมและศิลปะดั้งเดิมที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตขนบธรรมเนียม สภาพจิตใจ วิถีคิดของผู้คนชาวซานตงและได้รับการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การขับร้องและการแสดงที่ผสมผสานความสง่างามและเรียบง่ายเข้าไว้ด้วยกันทำให้จิวซานตงอุดมไปด้วยรสชาติของท้องถิ่นที่เข้มข้น บทละครดั้งเดิมอันยอดเยี่ยมหลายเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงขนบธรรมเนียมพื้นบ้านของชาวฉีหลู่ได้อย่างเต็มที่และมีบทบาทสำคัญในการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านของฉีหลู่ นอกจากนี้ จิวซานตงยังสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์และรสนิยมทางสุนทรียะของชาวซานตงในระดับที่ลึกซึ้ง พร้อมทั้งคุณค่าทางวัฒนธรรมอันอุดมสมบูรณ์ การเผชิญหน้ากับมรดกทางวัฒนธรรมดั้งเดิมที่สำคัญเช่นนี้ทำให้นักวิจัยด้านศิลปะของมณฑลซานตงที่มีความรับผิดชอบต่อวัฒนธรรมชาติไม่สามารถเพิกเฉยต่อการสืบทอดวัฒนธรรมได้ อย่างไรก็ตาม ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา จิวซานตงได้ผ่านช่วงที่ประสบกับภาวะตกต่ำ แม้ว่าจะมีการวิจัยเกี่ยวกับจิวซานตงมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็ยังมีเอกสารอ้างอิงด้านการสำรวจภาคสนามน้อยมาก ในโลก

วิชาการรวมถึงข้อมูลทางประวัติศาสตร์และหลักฐานที่มาทางประวัติศาสตร์ของจ้าวซันตง การอภิปรายเกี่ยวกับการสืบค้นกลับไปยังต้นกำเนิดและการสร้างมุมมองระยะใกล้ตามวัตถุประสงค์เกี่ยวกับระบบนิเวศที่สมจริงของจ้าวซันตง การสร้างมาตรการรับมือสำหรับโอกาสในการอยู่รอดและแนวโน้มในการพัฒนาของจ้าวซันตง ถือเป็นการศึกษาวิจัยที่มีความสำคัญเชิงปฏิบัติมากกว่าการสืบทอดและการพัฒนาของจ้าวซันตง ปัจจุบัน การวิจัยเชิงวิชาการเกี่ยวกับจ้าวซันตง ยังขาดแคลนอยู่ มีการศึกษาวิจัยที่มีอยู่เพียงไม่กี่ชิ้นและส่วนใหญ่เน้นไปที่บางแง่มุมของจ้าวซันตง เช่น ภาษาและดนตรี เป็นต้น ทำให้การศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับระบบที่ครอบคลุมนั้นมีอยู่น้อยมาก

นิทานพื้นบ้านมณฑลซานตงมีต้นกำเนิดมาจากชนชั้นแรงงานที่อยู่ในสังคมระดับล่างซึ่งเป็นผู้ดำเนินการสร้างตัวละครทางสังคมและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมค่านิยมหลักของวัฒนธรรมทางสังคม นิทานพื้นบ้านดังกล่าวเน้นความต้องการและความคิดภายในใจของประชาชน เป็นวิธีการสำคัญสำหรับผู้คนในการแสดงถึงความรู้สึกภายในและสะท้อนให้เห็นรสชาติของชีวิตที่มีทั้งความสุข ความเศร้า ความยากลำบากและทุกแง่มุมของผู้คนในระดับล่างสุดของชาวซานตงอย่างแท้จริง เหลียงจู้ คือนิทานพื้นบ้านจีนเรื่องมานะประเพณีที่กล่าวถึงเรื่องราวความรักของเหลียงซันป้อและจู้จิ่งไถ ถือเป็นการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ทางวรรณกรรมที่มีอิทธิพลอย่างลึกซึ้งต่อโลก ปัจจุบัน วิธีการถ่ายทอดวัฒนธรรมนิทานเหลียงจู้ได้เน้นไปที่งานประติมากรรม วรรณกรรม ภาพยนตร์ โทรทัศน์และการแสดงอุปรากรในทอรัลิกเหลียงจู้เป็นหลักซึ่งรูปแบบการพัฒนามีอิทธิพลต่อการปกป้องมรดกและการพัฒนาวัฒนธรรมเหลียงจู้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคิดว่ารูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมเหลียงจู้โดยพื้นฐานแล้วควรเป็นเรื่องของการตีความเรื่องราวในนิทานเหลียงจู้เพราะจะทำให้ผู้คนเข้าใจนิทานเรื่องนี้มากขึ้นและลดปัญหาเรื่องจำนวนผู้ชมที่จำกัด รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ค่อนข้างเรียบง่ายและควรมีการสำรวจความเป็นไปได้เพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมให้กับนิทานเหลียงจู้

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การพัฒนาแอนิเมชันจีนเกือบจะหยุดนิ่ง ภายใต้อิทธิพลของแอนิเมชันสไตล์ยุโรป ญี่ปุ่น และเกาหลีทำให้แอนิเมชันจีนดูเหมือนจะสูญเสียทิศทางในแง่ของแนวคิดและวิธีการเชิงสร้างสรรค์ทำให้องค์ประกอบจากต่างประเทศค่อย ๆ กลายเป็นกระแสหลักและแอนิเมชันจีนขาดความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและศิลปะท้องถิ่นอย่างมาก ดังนั้น การสร้างแอนิเมชันในบริบทของยุคปัจจุบันที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์จีนโดยการรวมองค์ประกอบของจ้าวซันตงเข้ากับแอนิเมชันและกำหนดภาพลักษณ์ทางศิลปะสมัยใหม่เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมจะทำให้แอนิเมชันเต็มไปด้วยรูปแบบทางศิลปะที่มีเอกลักษณ์ มีรูปแบบเฉพาะตัวของชนชาติ เพิ่มความน่าดึงดูดทางศิลปะของงานแอนิเมชันและเพิ่มเนื้อหาในการสร้างแอนิเมชันให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ แอนิเมชันยังช่วยเติมเต็มข้อบกพร่องของอุปรากรจีนในแง่ของรูปแบบและการเผยแพร่อุปรากรจีน ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมแอนิเมชันของจีน เปิดพื้นที่ตลาดใหม่สำหรับอุตสาหกรรมแอนิเมชันและทำให้แอนิเมชันมีเนื้อหาที่แปลกใหม่มากขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการใช้เรื่องราวคลาสสิกของอุปรากรจีนเป็นภูมิหลังโดยอาศัยการแสดงออกที่เป็นเอกลักษณ์ของและภาพศิลป์อันโดดเด่นของอุปรากรจีนมาผสมผสานกับการใช้แอนิเมชันอุปรากรจีนที่นำเสนอในรูปแบบสองมิติหรือสามมิติจะเติมเต็มรสชาติและเสน่ห์ของประเทศจีน พร้อมทั้งยังให้ความรู้สึกรำลึกอดีตตามและแปลกใหม่กับผู้ที่ได้รับชม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาคุณค่าและองค์ประกอบของจ้าวซันตงในนิทานพื้นบ้าน
- 1.2.2 วิเคราะห์เอกลักษณ์ อุปนิสัยและภูมิหลังของตัวละครจ้าวซันตง
- 1.2.3 สร้างสรรค์แอนิเมชันเรื่อง “เหลียงจู้” จากองค์ประกอบของอุปรากรจีน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- การศึกษาภาพยนตร์เรื่อง 1) The Monkey King 2) นาจาป่วนทะเล (Nezha Conquers the Dragon King) 3) จางเฟยเสิ่นกวา (Zhang Fei Shen Gua) 4) ตำนานหนังสือสวรรค์

- การศึกษาแอนิเมชันเรื่องไซอิ๋ววรรณผู้พิทักษ์และตำนานนางพญางูขาว ที่สร้างขึ้นในปี 2015 และ 2019

1.3.2 ขอบเขตด้านสถานที่ คือ Shanghai Animation Film Studio เมืองหลวงภาพยนตร์ปักกิ่ง ชิงเต่า

1.3.3 ขอบเขตด้านการออกแบบ คือ แอนิเมชันเรื่อง “เหลียงจู้” จากองค์ประกอบของอุปรากรจีน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้จะทำการวิเคราะห์และเชื่อมโยงองค์ประกอบของอุปรากรจีนดั้งเดิมเข้ากับแอนิเมชันและสร้างแอนิเมชันขึ้นมาตามนิทานพื้นบ้าน “เหลียงจู” สดุดาสถิก วิเคราะห์และอธิบายวิธีการเปลี่ยนแปลงและการประยุกต์ใช้องค์ประกอบอุปรากรจีนแบบดั้งเดิมในการออกแบบแอนิเมชัน นอกจากนี้ยังอธิบายและตีความการเรียนรู้ร่วมกันและการบูรณาการระหว่างทั้งสองอย่างเป็นระบบ

แอนิเมชันหนังสือเรื่อง “เหลียงจู” ในระหว่างกระบวนการผลิตผู้วิจัยจะทำการสำรวจและวิเคราะห์การผสมผสานระหว่างองค์ประกอบของอุปรากรจีนแบบดั้งเดิมและแอนิเมชันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยองค์ประกอบของอุปรากรจีนอ้างอิงตามองค์ประกอบรูปแบบเครื่องแต่งกายของอุปรากรจีน การทาสีที่ใบหน้า เครื่องประดับศีรษะ อุปกรณ์ประกอบฉาก เป็นต้น ผลงานที่สร้างสรรค์ด้วยรูปแบบของกลุ่มชาติพันธุ์นี้จะมีสีสันและมีชีวิตชีวา มีคุณภาพเฉพาะตัวที่ศิลปะพื้นบ้านอื่น ๆ ไม่มี นอกจากนี้เพื่อทำลายรูปแบบการอ้างอิงโดยตรงของอุปรากรคลาสสิกไปยังแอนิเมชันอุปรากรแบบดั้งเดิม แอนิเมชันอุปรากรจีน “เหลียงจู” ได้ทำการปรับเปลี่ยนและสร้างสรรค์บางอย่างในโครงสร้างและวิธีการเล่าเรื่อง การพัฒนาโดยรวมของเนื้อเรื่องเสร็จสมบูรณ์ภายใต้โครงสร้างการเล่าเรื่องเชิงเส้นแต่จุดเปลี่ยนของการพัฒนาโครงเรื่อง มีการแทรกวิธีการและโครงสร้างของการบรรยายที่ไม่เป็นเชิงเส้น เนื้อเรื่องใช้วิธีการบรรยายแบบสารคดีและตัดแปลงมาจากเรื่องจริง กลยุทธ์การเพิ่มเติมในการเล่าเรื่องที่ไม่เป็นเชิงเส้นจะถูกนำมาใช้ในการเล่าเรื่อง และมีการเพิ่มคำบรรยายเพื่อเตือนผู้ชมถึงการพัฒนาโครงเรื่องและการเปลี่ยนแปลงของเวลาและพื้นที่

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ศึกษาคุณค่าและเอกลักษณ์ขององค์ประกอบอุปรากรจีนในนิทานพื้นบ้านเพื่อเป็นแนวความคิดในการออกแบบผลงานอุปรากรจีน

3.1.1 จั๊วซางตง

จั๊วซางตงมีต้นกำเนิดอยู่ในพื้นที่สามเหลี่ยมปากแม่น้ำฮวงโห เคยเป็นที่นิยมในเมืองต่าง ๆ หลายเมืองในเขตมณฑลซานตง อาทิ เมืองจีหนาน เมืองตงหยิง เมืองปินโจว เมืองเยียนโก เมืองชิงเต่า เป็นต้น จั๊วซางตงเดิมทีได้วิวัฒนาการและแยกตัวมาจากศิลปะการแสดงละครเพลงซานตง ตลอดช่วงเวลากว่าร้อยปีที่จั๊วซางตงได้รับการสืบทอดส่งต่อกันมาหลายชั่วอายุคนและจากละครจั่วเล็ก ๆ ในชนบทก็ได้พัฒนาจนกลายมาเป็นจั่วทงถิ่นที่มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางไปทั่วประเทศ บ้านที่อุปรากรจีนฉบับซานตง บันทึกไว้ว่า “จั๊วซางตงเคยเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “ฮว่าจวงหยางฉิน” และ จั๊วเครื่องสายซึ่งมีวิวัฒนาการมาจากศิลปะการขับร้องพื้นบ้านที่เรียกว่า “ละครเพลงซานตง” ละครเพลงซานตงแบ่งออกเป็นสามสาย ได้แก่ สายใต้ สายเหนือ และสายตะวันออก ซึ่งละครเพลงซานตงสายตะวันออกคือต้นกำเนิดของจั๊วซางตงในปัจจุบัน (Xuejian, 2010)

การแสดงละครเพลงซานตงสามารถช่วยให้ชาวซานตงลิ้มความทุกข์ยากของชีวิตไปชั่วขณะและตั้งใจทำงานอย่างหนักเพื่อใช้ชีวิตอย่างมีความสุขซึ่งเป็นหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้จั๊วซางตงเป็นที่นิยมในหมู่ประชาชน การแสดงละครเพลงซานตงมักอยู่ในรูปแบบของการพนงและการเดินขออาหารแบบเดินไปร้องไปซึ่งสร้างความน่าสนใจและความประทับใจให้กับผู้บริจาเงินเพราะการแสดงที่เผยให้เห็นเรื่องราวอันน่าเศร้าของนักแสดงและความรู้สึกทางศีลธรรมจรรยาทั่วไป ในขณะเดียวกันยังเป็นการวางรากฐานสำหรับการเผยแพร่จั๊วซางตงให้เป็นที่แพร่หลาย จากการแพร่กระจายอย่างกว้างขวางของละครเพลงซานตงทำให้เกิดศิลปินมากขึ้นเรื่อย ๆ และได้กลายเป็นละครเพลงที่นิยมในกลุ่มคนชนชั้นล่าง ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ละครเพลงซานตงได้พัฒนาอย่างรวดเร็วในทางตอนเหนือของอำเภอกว่างหวา ทางตอนใต้ของเมืองตงหยิง และทางตะวันออกของอำเภอป๋อซิง การแสดงของศิลปินได้ขยายออกไปเป็นวงกว้างและยังมีการแลกเปลี่ยนกับศิลปินต่างถิ่นมากขึ้นเรื่อย ๆ กระแสของศิลปินพื้นบ้านได้ปรากฏให้เห็นมากขึ้นและเริ่มมีการจัดตั้งกลุ่มคณะละครเล็ก ๆ ขึ้นเพื่อแสดงร่วมกันทำให้ผู้ขับร้องจากเดิมทีที่เป็นชาวบ้านและขอทานได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นนักแสดงมืออาชีพ เนื้อหาการแสดง

ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของการเล่าเรื่องตามที่ต่าง ๆ เช่น ตลาดในชนบทหรือสถานที่ที่มีผู้คนพลุกพล่าน เป็นต้น โดยเนื้อหาการร้องจะเป็นการให้ผู้ชมเพลิดเพลินไปกับความสนุกสนานและความคุ้นชินทางวัฒนธรรม (Chunyan, 2016)

ภาพที่ 1 การแสดงจิวซานตงในสมัยโบราณ

ในการแสดงจิวซานตงนั้น ประการแรก นักแสดงจะต้องแต่งหน้า มีอุปกรณ์ประกอบฉาก มิดนตรี ฯลฯ ในการดึงดูดความสนใจของผู้ชมและเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีของการแสดงซึ่งสิ่งนี้ก่อให้เกิดอิทธิพลทางสังคมและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ดี ประการที่สอง อุปกรณ์ประกอบฉากที่เรียบง่าย การแสดงที่เรียบง่ายและการจัดฉากอย่างง่าย ฯลฯ ทำให้มีความสะดวกในการแสดงและยังสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายทำให้สามารถทำการแสดงได้ต่อเนื่อง รูปแบบการแสดงอีกประเภทคือการแสดงบนเวที นักแสดงจิวซานตงสามารถขึ้นแสดงบนเวทีเดียวกันกับคณะละครจิวปักกิ่ง จิวอู๋อิ่น หรือจิวอู่่น ๆ ได้ ด้วยสภาพแวดล้อมการแสดงเช่นนี้ทำให้จิวซานตงมีการพัฒนาอุปกรณ์ประกอบฉาก การแสดง ท่วงทำนองเสียงในการขับร้อง การแต่งหน้าและการตกแต่งเวที ฯลฯ อย่างหลากหลายซึ่งทำให้ความรู้ทางวัฒนธรรมและศิลปะ รวมถึงทักษะการแสดงของศิลปินขิมหยางฉินดีขึ้นอย่างรวดเร็วและค่อย ๆ พัฒนาจนแยกออกไปตั้งเวทีการแสดงของตนได้ ประมาณปี ค.ศ.1913 รูปแบบวิธีการเผยแพร่ของจิวซานตงได้รับการพัฒนาไปเป็นอย่างมาก หัวใจสำคัญของการเผยแพร่จิวซานตงในช่วงต้นนี้มีการพัฒนาไปค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับพัฒนาการของในยุคละครเพลงซานตง “คณะจิว” ได้ค่อย ๆ กลายมาเป็นหัวใจสำคัญของการเผยแพร่ละครจิวและกลายเป็นรูปแบบการแสดงและการพัฒนาที่มีความเป็นองค์กร มีฉายาและมีเอกลักษณ์มากขึ้น การจัดตั้งคณะจิวจะแบ่งออกเป็น 3 แห่ง ได้แก่ คณะจิวซานตงป๋อชิง คณะจิวซานตงกวางหวาง และคณะจิวซานตงเจียวตง รูปแบบการจัดองค์กรส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากวิธีการและเนื้อหาของการตั้งชื่อในกลุ่มชาวบ้าน เพื่อน หรือศิลปิน จะเห็นได้ว่าศิลปินจิวซานตงมีแนวคิดและวิธีการที่มีเอกลักษณ์ต่อการแสดงและการตั้งชื่อฉายา สำหรับผู้ชม การแสดงที่โดดเด่นและชื่อที่จำง่ายนั้นย่อมมีความสัมพันธ์กัน สำหรับคณะจิวในขณะที่พวกเขาให้ความเพลิดเพลินกับผู้รับชม พวกเขายังสามารถเผยแพร่ชื่อเสียงให้กับคณะซึ่งเป็นการสร้างช่องทางและวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการเผยแพร่คณะจิวซานตง ในยุคที่ “จิวซานตง” รุ่งเรือง เนื้อหาและการแสดงเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์และบดบังครมมีเนื้อหาหลากหลายซึ่งเนื้อเรื่องส่วนใหญ่จะสะท้อนเกี่ยวกับการลงโทษความชั่วร้ายและการส่งเสริมความดี ครอบครัวและการแต่งงาน คุณธรรมจริยธรรม ความรักระหว่างชายและหญิง ฯลฯ โดยแสดงบรรยากาศของชีวิตอย่างเข้มข้น ใช้ภาษาที่มีชีวิตชีวาเป็นธรรมชาติ เป็นการแสดงออกถึงอารมณ์อันแรงกล้าและวิสัยทัศน์ที่สวยงามของผู้คนชนชั้นล่าง จิวซานตงได้นำภาษาที่ผู้คนคุ้นเคยที่สุดมาใช้เป็นบทพูดในการแสดงและในการฝึกฝนการแสดงบนเวทีในระยะยาวทำให้ภาษาพูดในการแสดงจิวซานตงได้ถูกขัดเกลา มีความน่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น ภาษาพูดของ “ตัวละครเล็ก ๆ” ที่มีบทบาทต่างกันได้สอดแทรกจริยธรรมของครอบครัว ความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสและขนบธรรมเนียมพื้นบ้าน วิธีการนี้ไม่เพียงแต่จะแสดงให้เห็นถึงชีวิตชีวาและภาพที่เป็นรูปธรรม แต่ยังแสดงลักษณะและความรู้สึกของตัวละครต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ เน้นรูปแบบศิลปะที่มีชีวิตชีวาและสดใหม่ จึงหาที่ไหลรินและรวดเร็ว นอกจากนี้ภาษาพูดเหล่านี้ยังมีลักษณะเฉพาะในท้องถิ่นอันโดดเด่น เต็มไปด้วยความน่าสนใจและขบขัน จึงทำให้เกิดความเพลิดเพลินและสนุกสนานขณะที่รับชมจิวซานตง (Kebao, 2014)

3.1.2 นิทานพื้นบ้าน “เหลียงจู้”

นิทานพื้นบ้านเป็นส่วนสำคัญของวรรณกรรมพื้นบ้านที่เกิดจากวิถีชีวิตของผู้คน ในความหมายกว้าง นิทานพื้นบ้านเป็นหนึ่งในการถ่ายทอดและสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมมุขปาฐะดั้งเดิม ในความหมายแคบ นิทานพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่แต่งขึ้น สร้างขึ้นและเผยแพร่โดยชาวบ้านและชนกรรมาชีพ

ในสมัยก่อน อัตราการรู้หนังสือโดยทั่วไปของคนจีนค่อนข้างต่ำและการศึกษาระดับมัธยมศึกษายังไม่เป็นที่นิยม ดังนั้นคนจีนส่วนใหญ่จึงได้ยินเรื่องราวตำนานเหลียงจู้ผ่านการเล่าเรื่องราวและตำนานแบบปากต่อปาก ชาวบ้านผู้สูงอายุได้ถ่ายทอดตำนานเหลียงจู้ให้คนรุ่นหลังได้ฟังและชาวบ้านยังได้เพิ่มความเข้าใจและการตีความของตนเองในกระบวนการเล่าแบบปากต่อปากด้วย (Cunchang, 2005) เมื่อพูดถึงนิทานพื้นบ้านเหลียงจู้ในมณฑลซานตงคงไม่พูดถึงพื้นที่แถบมาโผในจังหวัดไถ่ไต้เพราะชาวซานตงเชื่อมั่นว่าเรื่องราวของเหลียงจู้เกิดขึ้นที่นั่นและปัจจุบันยังคงมีโบราณวัตถุ เช่น หลุมฝังศพของเหลียงจู้ ป้ายฝังศพของเหลียงจู้ จิวซุน (บ้านเกิดของอิงไถ่) และถนนอาลาสิบแปดสี่ เป็นต้น ในเดือนตุลาคม ค.ศ.2013 หลุมฝังศพของเหลียงจู้จากรัฐสมัยเจียงโตแห่งราชวงศ์หมิงถูกขุดขึ้นมาจากตำบลมาโผและถูกระบุโดยรัฐบาลประชาชนมณฑลซานตงว่าเป็นหน่วยที่สี่ของหน่วยพิทักษ์มรดกทางวัฒนธรรมระดับมณฑลในมณฑลซานตง (Tuyou & Die, 2006)

จากการสัมภาษณ์คนในท้องถิ่น พบว่า พวกเขาคุ้นเคยกับตำนานของเหลียงจู้ ตำนานของเหลียงจู้ที่เล่ามานั้นส่วนใหญ่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นในรูปแบบนิทานปากเปล่า โดยมีเนื้อหาทั่วไปคือเหลียงซานป้อและจู้อิงไถ่ไปโรงเรียนด้วยกันและทั้งสองได้มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน ต่อมาจู้อิงไถ่ได้รับการหมั้นหมายกับตระกูลหม่าและเหลียงซานป้อก็เสียชีวิตด้วยภาวะซึมเศร้า จู้อิงไถ่เสียใจมากจึงกระโดดลงไปในหลุมศพของเหลียงซานป้อเพื่อฆ่าตัวตายทำให้ตระกูลหม่ารู้สึกชวยหน้าและตระกูลเหลียงกับตระกูลจู้รู้สึกอับอายเช่นกัน ดังนั้น ในจังหวัดนี้ เรื่องราวของละครเหลียงจู้จึงไม่เคยได้รับอนุญาตให้ทำการแสดง คนรุ่นก่อนรู้สึกว่จู้อิงไถ่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพ่อแม่และผิดคำพูดจนทำให้ตระกูลหม่าต้องอับอายชวยหน้าจากการไม่ยอมแต่งงาน

ในกระบวนการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน เรื่องราวของเหลียงจู้ได้รับความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของผู้คนมาโดยตลอด เรื่องราวของเหลียงจู้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ภายใต้อิทธิพลของสภาพแวดล้อมและภูมิปัญญาพื้นบ้านของผู้คนในอดีตจนทำให้ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเรื่องราวเหลียงจู้มีทวีขึ้นเรื่อย ๆ จากเพลงสรรเสริญ “สตรีผู้มีศีลธรรม” ในยุคแรกได้พัฒนาไปสู่การแสวงหาเสรีภาพแห่งความรักของหนุ่มและสาว จากนั้นค่อย ๆ ขยายไปสู่การแต่งงานแบบอิสระและเผยแพร่จิตวิญญาณแห่งการต่อต้านระบอบศักดินา หรืออาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาของเรื่องราวเหลียงจู้นั้นสื่อให้เห็นถึงพัฒนาการทางความคิดของชนชาติและบอกเล่าถึงจิตวิญญาณโดยรวมของผู้คนทำให้เรื่องราวเหลียงจู้ได้รับการถ่ายทอดมาจนถึงทุกวันนี้และมีคนแปลออกมาหลากหลายเวอร์ชัน ความหมายแฝงทางวัฒนธรรมที่แสดงออกมาจากโครงเรื่องเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำให้เรื่องราวเหลียงจู้ได้รับการสืบทอดมาจวบจนถึงทุกวันนี้ (Wei, 2006) ดังนั้นการใช้โครงเรื่องจากเรื่องราวของเหลียงจู้โดยเน้นที่โครงเรื่องอันเป็นอมตะข้างต้น สามารถสรุปความหมายแฝงทางวัฒนธรรมของเรื่องราวของเหลียงจู้ได้ 4 ประเด็นดังนี้

1) ความเสมอภาคด้านการศึกษาระหว่างชายและหญิง จู้อิงไถ่ปลอมตัวเป็นผู้ชายเพื่อไปเรียนหนังสือและเป็นเพื่อนกับบัณฑิตชาย หมายถึง การแสวงหาความรู้เป็นธรรมชาติของมนุษย์และเราไม่ควรแบ่งแยกการศึกษาจากเพศชายและหญิงควรได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

2) หญิงปลอมเป็นชาย ในสังคมศักดินาของจีนโบราณ ระบบปิตาธิปไตยกีดกันสิทธิหลายอย่างของผู้หญิงทำให้สถานะทางสังคมของหญิงและชายแตกต่างกันมาก เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย ผู้หญิงถูกผูกมัดด้วยแนวคิดทางจริยธรรมมากกว่า ดังนั้นหญิงปลอมตัวเป็นชายเข้าไปเรียนหนังสือจึงขัดกับบรรทัดฐานทางสังคมและพฤติกรรม

3) การแสวงความรักและเสรีภาพ ในสังคมระบอบศักดินา ทั้งชายและหญิงแทบไม่มีสิทธิที่จะแต่งงานและรักกันได้อย่างอิสระเสรี พวกเขาต้องเชื่อฟังคำสั่งของพ่อแม่และแม่สื่อ ดังนั้นแม้ว่าพฤติกรรมความรักของจู้อิงไถ่จะขัดต่อหลักจริยธรรมและความเป็นจริงแบบปิตาธิปไตย แต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับและได้รับการบอกเล่าต่อกันมาเพราะสิ่งนี้ไม่ได้แสดงถึงความต้องการเสรีภาพของผู้หญิงแต่เป็นความต้องการอิสระเสรีของมนุษย์ทุกคน

4) รูปแบบการเล่าเรื่องที่คลาสสิก มานับประเพณีเป็นวรรณกรรมคลาสสิกที่ถูกสร้างขึ้นผ่านรูปแบบศิลปะแขนงต่าง ๆ โครงสร้างภายในของเรื่องราวได้ผ่านการทดสอบโดยมวลชนและผู้สร้างในยุคสมัยที่ผ่านมา เรื่องราวเหลือใจดำเนินไปอย่างมีตรรกะของเหตุและผลคือ “การเปิดเรื่อง - การผูกปมเรื่อง - การเผชิญหน้า - การคลี่คลาย - บทสุดท้าย - ผลสรุป” ลักษณะเด่นคือการแสดงความขัดแย้งผ่านสามระยะหลัก ได้แก่ การสร้างปมเรื่องที่ซับซ้อนให้ผู้คนสงสัยและอยากติดตาม จังหวะการดำเนินเรื่องที่มีทั้งความตึงเครียดและผ่อนคลาย และความเศร้าโศกความปิติที่เชื่อมโยงกันทำให้เรื่องราวเข้มข้นขึ้นทีละขั้น ซึ่งความขัดแย้งแต่ละระยะเป็นจุดพัฒนาของโครงเรื่องใหม่ และมีลักษณะความเป็นไปได้ของการสร้างใหม่ ในขณะเดียวกัน การดำเนินเรื่องตามรูปแบบการเล่าเรื่องแบบเดิม ๆ นั้น ยังแสดงถึงคุณค่าด้านสุนทรียภาพอันเป็นเอกลักษณ์อีกด้วย

3.2 การวิเคราะห์เอกลักษณ์ อุปนิสัยและภูมิหลังของตัวละครจ้าวขานตง

3.2.1 ลักษณะตัวละคร

ตัวเซิง : หรือตัวพระ เป็นตัวละครชาย ไม่ว่าดลวดลายหน้ากากบนใบหน้าเมื่อขึ้นแสดง

ตัวตัน : หรือตัวนาง เป็นตัวละครหญิง

ตัวจิ้ง : มีชื่ออีกอย่างว่า “ฮวาเหลียน” หรือ “ตัวหน้าลาย” เป็นตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะ เนื่องจากใบหน้าจะถูกแต่งแต้มอย่างหลากหลายที่สุด โดยใช้สีสันทดลวดลายวาดเป็นโครงสร้างหน้ากากจ้าวตามลักษณะเด่นของตัวละครแต่ละตัว ตัวหน้าลายส่วนใหญ่มีทั้งที่สวมบทบาทเป็นตัวร้าย เจ้าหน้าที่ระดับสูง ตัวละครทั้งด้านบวกและด้านลบ

ตัวตลก : มีชื่ออีกอย่างว่า “เสี่ยวฮวาเหลียน” หรือ “ตัวตลกหน้าลาย” ส่วนใหญ่จะเป็นตัวละครที่ตลกขบขัน ปราดเปรี้ยว ตื่นตัว นอกจากนี้ยังสวมบทบาทเป็นจอมลามกและจอมเจ้าเล่ห์อีกด้วย (Xuejian, 2010)

ภาพที่ 2 ลักษณะตัวละครต่าง ๆ

3.2.2 ลักษณะเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายจ้าวขานตงมีพื้นฐานจากลักษณะเครื่องแต่งกายของราชวงศ์หมิง ไม่ว่าจะเป็นในด้านรูปแบบลวดลายและองค์ประกอบทางวัฒนธรรมล้วนซึมซับจากเครื่องแต่งกายของราชวงศ์หมิง แต่อย่างไรก็ตามวิวัฒนาการและการตกแต่งเครื่องแต่งกายจ้าวขานตงยังขึ้นอยู่กับหลักการเครื่องแต่งกายที่ใช้สำหรับศิลปะการแสดง ประเภทของเครื่องแต่งกายจ้าวขานตงไม่แตกต่างกับอุปกรณ์ท้องถิ่นอื่นมากนัก โดยแบ่งประเภทได้ดังนี้ 1) ชุดบรรดาศักดิ์กับชุดคลุม โดยทั่วไปเป็นเครื่องแต่งกายของขุนนางหรือผู้มีบรรดาศักดิ์ระดับสูงที่สวมใส่ได้ทั้งในวาระโอกาสที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ 2) ชุดเกราะเป็นชุดที่ใช้เวลาออกรบ เป็นเครื่องแต่งกายของตัวละครแม่ทัพ 3) ชุดล่าลง เป็นชุดที่มีการใช้งานที่หลากหลายมากที่สุด สามารถใช้ได้กับทุกตัวละคร ไม่มีแบ่งฐานะระหว่างขุนนางฝ่ายบู๊นหรือแม่ทัพ ไม่มีแบ่งชนชั้น ไม่มีแบ่งเพศและวัย 4) ชุดอิ สามารถแบ่งย่อยได้สองประเภท คือชุดกวนอี (ชุดขุนนาง) กับชุดเจียนอี (ชุดข้าวยิงธนู) แต่ละสีของชุดกวนอีมีความหมายที่แตกต่างกันไป เช่น ขุนนางระดับทั่วไปเมื่อได้เลื่อนตำแหน่งเป็นขุนนางระดับสูง สีชุด

จะเป็นสีแดง เป็นต้น วัสดุที่ใช้ในการตัดเย็บเครื่องแต่งกายจิวซานตงส่วนใหญ่จะเป็นผ้าไหมกับผ้าต่วน และใช้ดินทอง และเงินในการปักลวดลาย ทำให้ชุดดูงดงามและประณีตมาก ลวดลายที่นิยม เช่น ลายมังกรและหงส์ ลายวิหคและสัตว์ป่า ลายหยูกาและบุปผา ลายเมฆมงคล เป็นต้น

ภาพที่ 3 เครื่องแต่งกายจิวซานตง

3.2.3 ลักษณะเครื่องดนตรี

จิวซานตงได้ชื่อว่าเป็น “จิวเครื่องสาย” ซึ่งเป็นหนึ่งในแปดศิลปะการแสดงดั้งเดิมที่สำคัญของประเทศจีน โดยมีเครื่องดนตรี 4 ประเภทที่ขาดไม่ได้ในการแสดงจิวซานตง หรือเรียกว่า สี่เครื่องสายของจิวซานตง ได้แก่ ซอจู้ยงฉิน ซิมหยางฉิน ซอสามสายจิ้นและผีผา

ภาพที่ 4 เครื่องดนตรีจิวซานตง

3.2.4 ลักษณะของลีลัน

บนเวทีการแสดงจิวซานตง ลีลันถือเป็นสิ่งแรกที่กระตุ้นการมองเห็นของผู้ชมได้มากที่สุด ทั้งยังเป็นวิธีที่สามารถส่งผลกระทบต่ออารมณ์และการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ ความรู้สึกและจิตใจของผู้ชมโดยตรง นอกจากนี้ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมของเวที การสร้างภาพลักษณ์ของตัวละครและบรรยากาศในการแสดงอย่างยิ่ง จิวซานตงให้

ความสำคัญต่อการใช้สีเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการแต่งหน้าหรือเครื่องแต่งกายล้วนมีความหลากหลาย มีความชำนาญและสื่อถึงความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน

3.2.5 ลักษณะท่าทางของตัวละคร

การเคลื่อนไหวของตัวละครจิ้งจอกแดง ได้แก่ การก้าว เตะ และเลียเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อ “ต่อสู้” ที่มีสไตล์สมบูรณ์แบบ รวมถึงเป็นการแสดงถึงสไตล์การที่แข็งแกร่งและสง่างาม การเดินที่ปกติที่สุด การก้าวเท้าเล็กน้อย และการเดินที่รวดเร็วควบคู่ไปกับสายตาและท่าทางที่สอดคล้องกันนั้นเต็มไปด้วยภาพลักษณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวละครและส่วนใหญ่จะใช้ในบทบาทต่าง ๆ เช่น นักสะกดรอยตามตอนกลางคืน นักลอบโจมตี และผู้สืบสวน เป็นต้น เพื่อสะท้อนถึงรูปลักษณ์ที่มองไม่เห็นและซ่อนเร้นของพวกเขา รูปลักษณ์ของตัวละครที่พบได้บ่อยที่สุดคือศิลปะการต่อสู้หรือการเต้นรำเพราะเป็นการแสดงทัศนคติทางจิตของตัวละครในการเล่นเป็นหลัก

3.3 การสร้างสรรค์แอนิเมชันเรื่อง “เหลียงจู” จากองค์ประกอบของอุปรากรจีน

3.3.1 ที่มาของแรงบันดาลใจในการออกแบบเรื่องเหลียงจู

ตำนานเหลียงจูแสดงถึงการดำรงอยู่ของจิตวิญญาณทางวัฒนธรรมที่เผยแพร่พลังทางจิตวิญญาณเชิงบวกเมื่อหลายพันปีก่อน การที่เหลียงจูยอมตายเพื่อความรักถือเป็นเรื่องราวสะเทือนอารมณ์ที่เกิดจากความรักและจิตวิญญาณแห่งการต่อต้านเพื่ออิสรภาพของจูอิงโถสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนจำนวนนับไม่ถ้วน ตำนานเหลียงจูไม่เพียงแต่เป็นที่ชื่นชอบของชาวจีนเท่านั้นแต่ยังเผยแพร่ไปยังทั่วโลกและเป็นที่ชื่นชอบของคนทุกท้องถิ่นด้วย

นอกจากนี้ ตำนานเหลียงจูยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม กล่าวคือนิทานพื้นบ้านมักจะเชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจริงในตอนนั้น นิทานพื้นบ้านดูเหมือนจะเป็นตำนานจริงและข้อเท็จจริงที่ถูกสร้างขึ้นอย่างต่อเนื่องผ่านการสลับและหลอมรวมเข้ากับความเป็นจริง ในกระบวนการสืบทอดและเผยแพร่ตำนานเหลียงจูได้สะท้อนให้เห็นประเพณีท้องถิ่นมากมายซึ่งเราสามารถเรียนรู้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องผ่านตำนานเหลียงจูได้ จากข้อมูลทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมนี้ เราจะได้เห็นประเพณีพื้นบ้านและชีวิตทางสังคมที่สอดคล้องกัน ดังนั้น ตำนานเหลียงจูจึงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ มีประวัติยาวนาน มีความหมายลึกซึ้ง มีเอกลักษณ์และมีชีวิตชีวา เป็นกระจกที่สะท้อนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ การดำรงอยู่ของมนุษย์ และความเป็นจริงทางสังคมซึ่งการแสดงออกทางศิลปะในรูปแบบนี้สามารถแกะสลักข้อมูลทางวัฒนธรรมที่อยู่เบื้องหลังเรื่องราวและศิลปะได้ เหลียงจูเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนที่ตีพิมพ์ซึ่งการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมเหลียงจูมีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน

3.3.2 บทสรุปของเรื่องราวและการเขียนสตอรี่บอร์ด

คำสาบานที่เฉาเฉียว เล่าเรื่องราวของจูอิงโถสาวน้อยซึ่งมีอายุเพียง 16 ปี และขอออกจากบ้านไปเรียนหนังสือ แน่ใจว่าพ่อแม่ของเธอไม่เห็นด้วยทำให้จูอิงโถอดอาหารประท้วงจนพ่อแม่ของเธอไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากต้องเห็นด้วยอย่างไม่มีเงื่อนไข พ่อแม่ของจูอิงโถไม่มีลูกชายและมีลูกสาวเพียงคนเดียวเท่านั้นทำให้พวกเขารู้สึกถึงความไม่สมดุลภายในใจดังนั้นจึงขอให้จูอิงโถสวมเสื้อผ้าผู้ชายตั้งแต่เธอยังเป็นเด็ก จูอิงโถได้ปลอมตัวเป็นผู้ชายและเดินทางออกจากบ้านเพื่อไปเรียนหนังสือตามที่เธอใฝ่ฝัน เมื่อเดินทางเกือบถึงเมืองหางโจว จูอิงโถเห็นศาลาเฉาเฉียวที่สวยงามอยู่ข้างหน้าจึงรีบวิ่งไปที่ศาลาเพื่อหลบฝน ในเวลานี้เองได้มีผู้ชายที่แต่งตัวเหมือนนักเรียนคนหนึ่งเดินเข้ามาในศาลาทำให้จูอิงโถได้พบกับเหลียงซานป้อแต่เนื่องจากพวกเขาไม่รู้จักกันทำให้จูอิงโถไม่พูดคุยกับชายหนุ่มแปลกหน้าคนนั้น ต่อมาไม่นานทั้งสองจึงเริ่มพูดคุยกันและพบว่าพวกเขากำลังจะไปหางโจวเพื่อเรียนหนังสือกับโจซือจางเหมือนกัน หลังจากการสนทนา ทั้งสองคนเริ่มมีใจตรงกัน ดังนั้นคนแปลกหน้าทั้งสองคนจึงตัดสินใจเป็นพันธมิตรร่วมสาบานที่มีนามสกุลต่างกัน ในศาลาเฉาเฉียวแห่งนี้ ดังรายละเอียดสตอรี่บอร์ดด้านล่าง

ตารางที่ 1 บทภาพ (Storyboard)

เลขที่ช็อต (Shot Number)	รายละเอียด (Description)	มุมกล้อง
1	จู่โจมไปกับสาวใช้เดินทางออกจากบ้าน	ภาพพาโนรามา (Panorama)
2	เดินผ่านลานบ้าน	ภาพระยะใกล้ (Close-Up / CU)
3	คนสองคนกำลังข้ามสะพาน	ภาพพาโนรามา (Panorama)
4	มุ่งหน้าสู่ถนนในชนบท	ภาพระยะใกล้ (Close-Up / CU)
5	เดินผ่านดอกไม้	ภาพพาโนรามา (Panorama)
6	พบกับศาลาเอนาเดียว	ภาพระยะใกล้ (Close-Up / CU)
7	เข้าไปในศาลา	ภาพพาโนรามา (Panorama)
8	สาวใช้กำลังสนทนากัน	ใกล้ชิด
9	จู่โจมไถ่ตรวจสอบบริเวณโดยรอบ	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
10	คนสองคนคุยกัน	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
11	เหลียวขวานป้อและคนใช้เดินเข้ามา	ภาพพาโนรามา (Panorama)
12	ทั้งสองเดินผ่านต้นไม้และมาถึงหน้าศาลาเอนาเดียว	ภาพระยะใกล้ (Close-Up / CU)
13	คนสองคนคุยกัน	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
14	คนใช้แนะนำให้ไปพักผ่อนที่ศาลาเอนาเดียว	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
15	พบใครบางคนในศาลาเอนาเดียว	ภาพระยะปานกลาง (Medium Shot / MS)
16	ทั้งสองคนไปพักทายจู่โจมไปกับสาวใช้	ภาพระยะใกล้ (Close-Up / CU)
17	เหลียวขวานป้อและจู่โจมไถ่พูดคุยไถ่ถามกัน	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
18	คนใช้ทั้งสองพูดคุยกัน	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
19	ทั้งสองพูดคุยกันอย่างมีความสุขและมีจุดประสงค์เดียวกัน	ภาพระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up / ECU หรือ XCU)
20	มุมกล้อง 4 คน	ภาพพาโนรามา (Panorama)
21	สาบานภายในศาลาเอนาเดียว	ภาพพาโนรามา (Panorama)
22	ซูมออก	ภาพระยะไกล (Long Shot / LS)

3.3.3 การสร้างบทบาทตัวละคร

คำสาบานที่เอนาเดียว เล่าเรื่องราวของจู่โจมไถ่สาวน้อยซึ่งมีอายุเพียง 16 ปี และขอออกจากบ้านไปเรียนหนังสือ แน่ใจว่าพอ

แอนิเมชันนี้ได้รับแรงบันดาลใจจากบทเพลงในละครเรื่องเหลียวขวานป้อและจู่โจมไถ่ ตอนคำสาบานที่เอนาเดียว กล่าวถึงนางเอกปลอมตัวเป็นผู้ชายเพื่อไปเรียนที่ทางโจว ดังนั้นการออกแบบตัวละครตัวเอกทั้งชายและหญิงจึงรวมองค์ประกอบการแต่งหน้าและสไตล์การแต่งตัวของตัวละครชายตามแบบจ้าวชานตงเข้าไว้ด้วยกัน

ในการออกแบบตัวละครสาวใช้ บุคลิกของตัวละครนั้นคล้ายคลึงกับตัวนางฮวด้าน สาวใช้ทั้งสองคนเป็นเด็กผู้หญิงที่มีชีวิตชีวา กระตือรือร้นและเต็มไปด้วยพลังความอ่อนเยาว์ ทว่าตัวละครไม่ได้ลอกเลียนแบบการแต่งหน้าของตัวนางฮวด้านอย่างสมบูรณ์แต่มีการปรับปรุงบางอย่าง เช่น ทาอายไลเนอร์สีดำ ดวงตาหงส์สีแดงเรียวและยกขึ้นปากเซอร์รี่เล็ก ๆ และคิ้วของเธอเปลี่ยนเป็นคิ้วสั้น ซึ่งการแสดงออกนี้สอดคล้องกับสไตล์ศิลปะของภาพยนตร์ขณะเดียวกัน องค์ประกอบใบหน้ายังถูกออกแบบให้มีความเกินจริงเพื่อเพิ่มคุณลักษณะให้กับภาพลักษณ์ของตัวละคร

ในการวางตำแหน่งโดยรวมของภาพยนตร์แอนิเมชันสั้นเรื่องเหลียงจู้ องค์ประกอบเครื่องแต่งกายของจิวซานตงได้กลายเป็นรูปแบบพิเศษในการแสดงออกในภาพยนตร์และสีนํ้าของจิวซานตงยังถูกนำมาใช้ในการออกแบบแอนิเมชันด้วย จิวซานตงเป็นตัวแทนภายนอกของชีวิตฝ่ายวิญญาณ โดยทั่วไปแล้ว รูปลักษณ์ของการออกแบบเสื้อผ้าจะต้องสอดคล้องกับการวางตำแหน่งของตัวละครในจิวซานตงและคุณค่าภายในของการแสวงหาความจริง ความดี และความงาม สุนทรียศาสตร์แบบดั้งเดิมเชื่อว่าคุณค่าในอุดมคติจะต้องเป็นสิ่งที่แสดงออกมาจากภายนอกเสมอและเครื่องแต่งกายอันงดงามของจิวซานตงได้ถ่ายทอดคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์นี้ได้อย่างแม่นยำ ตัวอย่างเช่น ฉากสีขาวให้ความรู้สึกสงบ ฉากสีแดงให้ความรู้สึกระตือรือร้น สนุกสนานและเข้าถึงได้ ฉากสีดำให้ความรู้สึกลึกลับ เย็นชา จริงจังและสยองขวัญซึ่งมีบทบาทในการพูดเกินจริงและบรรยายบรรยากาศ ในการออกแบบผลงานครั้งนี้ เครื่องแต่งกายของตัวละครเอกเหลียงซานป้อและจู้อิงไถสอดคล้องกับสถานะการศึกษาในปัจจุบัน ผสมผสานการแสวงหาความงามด้วยสีหม่นหมองและเครื่องแต่งกายโดยรวมที่เรียบง่ายเพื่อทำให้ตัวละครมีความเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น

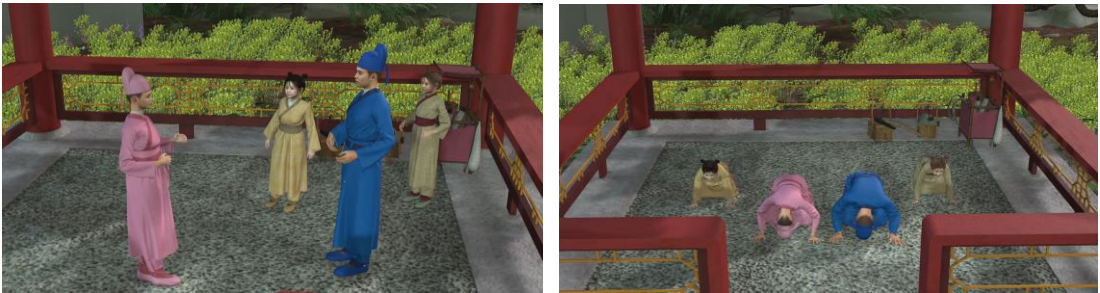

ภาพที่ 5 มุมมองตัวละครจู้อิงไถ เหลียงซานป้อและสาวใช้

3.3.4 องค์ประกอบท่าทางการแสดง

การออกแบบการเคลื่อนไหวของตัวละครเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการผลิตแอนิเมชัน แม้ว่าศิลปะการแสดงจิวซานตงจะมีลักษณะเฉพาะตัวแต่แอนิเมชันก็สามารถแสดงออกมาได้อย่างอิสระ การเคลื่อนไหวของจิวซานตงที่ค่อนข้างยุ่งยากสามารถลดความซับซ้อนและเป็นอิสระในแอนิเมชันได้โดยยังคงความสวยงามนี้ช่วยให้ผู้ชมตีความความงามของการเคลื่อนไหวและเส้นทางการศิลปะของแอนิเมชันจีนผ่านจินตนาการได้ กวีนิพนธ์แบบดั้งเดิมของจีนและสุนทรียศาสตร์คลาสสิกของจีนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับรูปแบบศิลปะที่สง่างาม ความยุติธรรม ความเมตตากรุณาและความกลมกลืนซึ่งลักษณะทางศิลปะการแสดงจิวซานตงสอดคล้องกับสิ่งนี้ ขอบเขตทางจิตวิญญาณที่มีเมตตาและสุนทรียภาพอันสง่างามล้วนสามารถแสดงให้เห็นถึงศิลปะ คุณภาพของจิวซานตงเสนอทั้งทางจิตวิญญาณและวิถีชีวิตจิตวิญญาณแห่งสุนทรียศาสตร์แบบจินโบราณ ตัวอย่างเช่น ในภาพยนตร์แอนิเมชันขนาดสั้นเรื่องเหลียงจู้ เหลียงซานป้อและจู้อิงไถได้ร่วมกันสาบานที่ศาลาเฉาเฉียว การออกแบบฉากแอ็กชันในส่วนนี้ใช้การเคลื่อนไหวคลาสสิกหลายแบบจากจิวซานตงและผู้วิจัยมุ่งมั่นที่จะใช้เทคนิคแอนิเมชันแบบอิสระเพื่อแสดงความรู้สึกรักของทั้งสองคนตั้งแต่การพบกัน

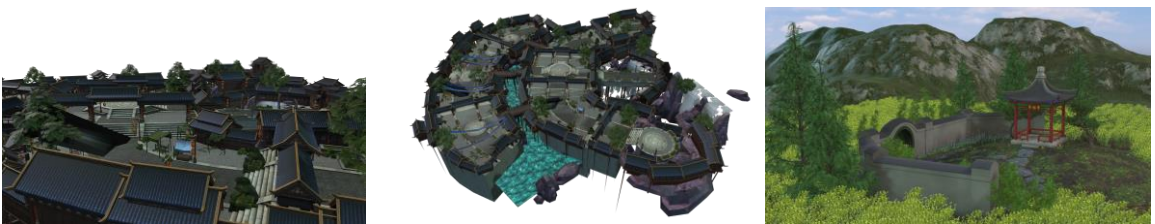
การพูดคุยอย่างมีความสุขและการเรียนร่วมกันเพื่อให้บรรลุถึงเส้นที่สดใสทั้งรูปแบบและจิตวิญญาณของการแสดงงิ้ว ชานตงและถ่ายทอดอารมณ์ผ่านจิตวิญญาณ

ภาพที่ 6 ท่าทางตัวละคร

3.3.5 องค์ประกอบฉาก

ฉากต่าง ๆ ในภาพยนตร์แอนิเมชันขนาดสั้นเรื่องเสียงจู้ล้วนนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับแอนิเมชันและมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ทั่วไปโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้มีพื้นที่สำหรับจินตนาการของผู้ชมมากขึ้น ฉากต่าง ๆ ในภาพยนตร์ใช้เทคนิคง่าย ๆ แบบอิสระเพื่อแสดงออกถึงสไตล์ที่หรรษาของการ์ตูน ในการสร้างการ์ตูน ฉากแอนิเมชันมักจะทำหน้าที่ให้บริการสำหรับการแสดงของตัวละครที่เคลื่อนไหวได้และการออกแบบฉากจะสะท้อนถึงเวลาและพื้นที่เฉพาะของการแสดงของตัวละคร เรามักจะพูดว่า “บนเวทีไม่มีน้ำมีแต่คนว่ายน้ำ” ซึ่งที่ปลิวสามารถสร้างคลื่นได้ และไม่พ่ายที่สั้นไหวก็สร้างเรือได้” การออกแบบฉากพื้นหลังที่เรียบง่ายสามารถให้อิสระแก่ตัวละครในแอนิเมชันได้อย่างมาก ภาพยนตร์แอนิเมชันขนาดสั้นเรื่องเสียงจู้ใช้เทคนิคง่าย ๆ ขององค์ประกอบจิ๋วแบบจีนโบราณในการออกแบบฉาก ฉนังกระเบื้องสีถึงเมือง ฟ่งหญ้าสีถึงชานเมือง ศาลาโบราณสีถึงฉากศาลาเฉาเฉียว ความเรียบง่าย พื้นหลังและการออกแบบตัวละครสามารถสร้างเสียงสะท้อนแบบอันทันทีโดยแสดงสภาพแวดล้อมและพื้นที่เฉพาะของตัวละครต่าง ๆ ในแอนิเมชันตลอดจนการเปลี่ยนแปลงแบบไดนามิกของตัวละคร

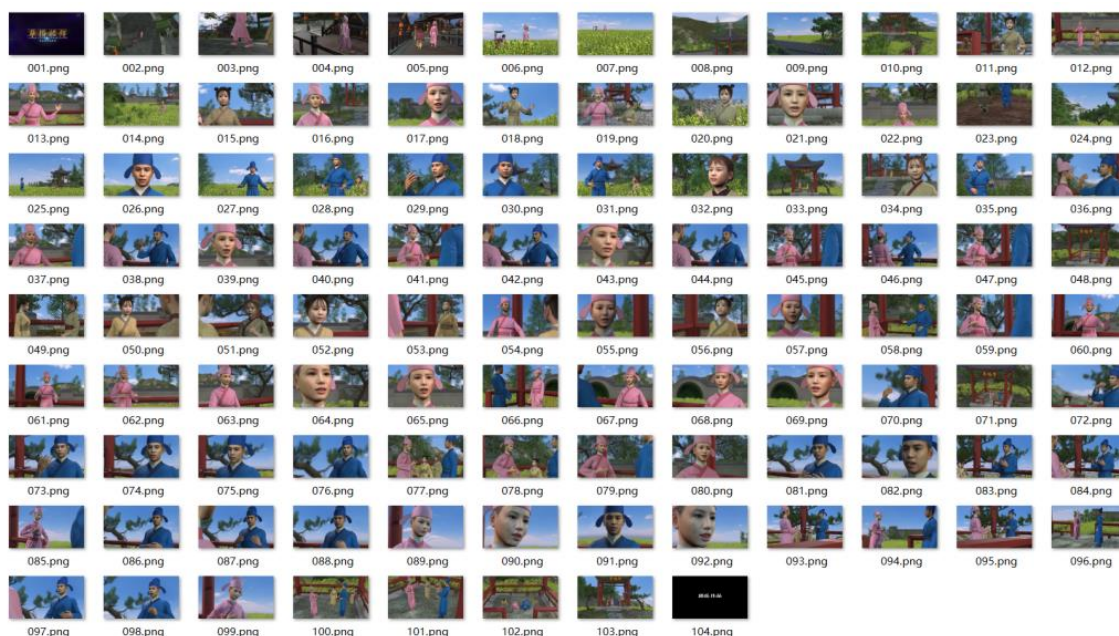
ภาพที่ 7 ตัวอย่างฉากในแอนิเมชัน

3.3.5 เทคนิคการใช้มุมกล้อง

หน้าที่หลักของแอนิเมชันคือการใช้เลนส์ในการเล่าเรื่อง ในการทำดัชนีฉบับครั้งนี้ แอนิเมชันเรื่องเสียงจู้ มีการใช้เทคนิคการแสดงออกในระยะใกล้จำนวนมาก ตัวอย่างเช่น ภาพก่อนหน้าปิดท้ายด้วยใบหน้าของเสียงชานป้อในระยะใกล้ จากนั้นเริ่มจากภาพระยะใกล้ค่อย ๆ ขยายขอบเขตการมองเห็นไปอีกฉากหนึ่ง จุดประสงค์คือเพื่อสลับฉากและเนื้อหาการเล่าเรื่องโดยไม่รู้ตัวเมื่อผู้ชมมุ่งความสนใจไปที่ฉากก่อนหน้าและเพื่อให้ผู้ชมไม่รู้สึกรอคอยกับการกระโดดฉากอย่างกะทันหัน นอกจากนี้ ภาพยนตร์แอนิเมชันสั้นเรื่องเสียงจู้ยังใช้การผสมผสานข้อดีเดียวกันซ้ำ ๆ อีกด้วย ภาพคงที่ที่ใช้เพื่อแสดงลักษณะขององค์ประกอบฉากในละคร ฉากยังคงไม่เปลี่ยนแปลง มุมมองได้รับการแก้ไขและ

เฟรมคงที่ การเคลื่อนไหวของตัวละครใช้เพื่ออธิบายสถานที่ซึ่งบรรลุผลจากการเน้นโครงเรื่องและการตัดกันระหว่างโครงเรื่องก่อนหน้าทำให้เกิดความรู้สึกทางวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง มีเอกลักษณ์และการสะสมทางประวัติศาสตร์ให้กับแอนิเมชัน

การใช้ภาษามุมกล้องที่หลากหลาย รวมถึงองค์ประกอบและการใช้ฉากต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงมุมมองภาพ การเคลื่อนไหวที่ต่างกันและการเชื่อมโยงวิธีการแก้ไขหลายวิธีทำให้ประสิทธิภาพของมุมมองภาพสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถอธิบายเนื้อเรื่องเพิ่มเติม ส่งเสริมการพัฒนาและการทำความเข้าใจโครงเรื่อง บทบาทของอารมณ์ยังสามารถปรับปรุงนวัตกรรม การแสดงออกและเสริมสร้างรูปแบบการแสดงออกของผลงานแอนิเมชันได้ด้วย

ภาพที่ 8 ผลงานแอนิเมชัน

4. อภิปรายผล

จากภาพรวมแล้ว อุตสาหกรรมแอนิเมชันจ้าวานตงกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถระดับมืออาชีพ ช่องทางการจัดหาเงินทุนที่แคบและความสามารถในการพัฒนาแบบดั้งเดิมที่อ่อนแอ การพัฒนาของอุตสาหกรรมบันเทิงดิจิทัลรวมถึงแอนิเมชันสามมิติให้กับจ้าวานตงถือเป็นกระบวนการสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมและนวัตกรรมที่ต่อเนื่อง จ้าวานตงอุดมไปด้วยมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่ลึกซึ้งและมีรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมบันเทิงดิจิทัลและการจัดหาสื่อสร้างสรรค์ที่หลากหลายและมีสีสัน

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการศึกษาที่ครอบคลุมจากมุมมองของวัฒนธรรมดั้งเดิมและการออกแบบสร้างสรรค์แอนิเมชันจ้าวานตงโดยผู้วิจัยพยายามสร้างวิธีการออกแบบสมัยใหม่และสุนทรียศาสตร์ด้านความบันเทิงอย่างสมเหตุสมผล ด้วยองค์ประกอบทางวัฒนธรรมจ้าวานตงแบบดั้งเดิมผ่านการออกแบบแอนิเมชัน การวิจัยวรรณกรรมและการวิจัยตรงจุดเกี่ยวกับวัฒนธรรมตัวละครจ้าวานตงได้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมของจ้าวานตงในท้องถิ่นและศิลปะการสร้างแบบจำลองตัวละคร การศึกษาในครั้งนี้ได้ดำเนินการลงพื้นที่สำรวจในสถานที่จริงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การวิจัยตลาดเชิงวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงศึกษาวิธีการและแนวคิดการออกแบบแอนิเมชันตัวละครจ้าวานตง ในกระบวนการฝึกออกแบบ ผู้วิจัยได้อ้างอิงถึงการสร้างแบบจำลองตัวละครแอนิเมชันแบบ “ยึดถือสาระสำคัญ” จากมุมมองของการออกแบบงานศิลปะ ผู้วิจัยได้สำรวจคุณค่าศิลปะของตัวละครจ้าวานตงและวิเคราะห์การจำแนกประเภท

อุตสาหกรรมและลักษณะของตัวละคร การสกัดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นตัวแทนของจิ้งจอกแบบกำหนดเป้าหมาย การออกแบบแอนิเมชันบทบาทของตัวละครและการสร้างแบบจำลองสามมิติ แอนิเมชันสามมิติของตัวละครจิ้งจอกเป็นกระบวนการที่ใช้งานได้จริงอย่างสมบูรณ์ จากการฝึกปฏิบัติด้านการออกแบบ ผู้วิจัยได้มีการทดสอบความเป็นไปได้ในการรวมวัฒนธรรมดั้งเดิมของจิ้งจอกแบบเข้ากับการออกแบบแอนิเมชัน ตลอดจนสำรวจกลยุทธ์ที่เป็นทางการในปัจจุบันและแพลตฟอร์มการสื่อสารสำหรับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตัวละคร

จากการศึกษาสามารถสรุปเกี่ยวกับการสร้างแอนิเมชันจิ้งจอกแบบได้ว่า ข้อบกพร่องที่มีอยู่ ได้แก่ งานสืบเนื่อง (Derivative work) แข็งแกร่งไม่เพียงพอ ไม่ได้พิจารณาถึงลักษณะทางจิตวิทยาของกลุ่มผู้ชมแต่ละกลุ่มอย่างถี่ถ้วนและมองข้ามที่จะปรับแต่งศิลปะจิ้งจอกแบบเพื่อสร้างคุณสมบัติการออกแบบแอนิเมชันที่เป็นเอกลักษณ์ แนวทางแก้ไขที่สอดคล้องกับข้อบกพร่องที่ยกมาข้างต้นคือการฝึกสร้างสรรค์ในอนาคตจะต้องเข้าใจตัวละครอย่างถ่องแท้ ผลงานจะต้องน่าดึงดูด ผลงานจะต้องมีรูปแบบและการคิดเล่าเรื่องที่เป็นเอกลักษณ์ การออกแบบภาพแอนิเมชันใหม่ต้องมีลักษณะทางวัฒนธรรมจิ้งจอกแบบ ผสานจิตวิญญาณแห่งศิลปะจิ้งจอกแบบเข้ากับการแสดงแอนิเมชันสมัยใหม่ รวมถึงการสร้างสรรค์ใหม่อย่างครอบคลุมในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้างแบบจำลอง การแสดงออก การเคลื่อนไหว เครื่องแต่งกาย ฯลฯ เพื่อแสดงเสน่ห์อันเป็นเอกลักษณ์ของจิ้งจอกแบบในรูปแบบการนำเสนอแบบใหม่ด้วยการออกแบบแอนิเมชัน เปลี่ยนการแสดงจิ้งจอกแบบดั้งเดิมให้เป็นสื่อสมัยใหม่และคลาสสิก

การออกแบบในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงสไตล์ภาพใหม่ในรูปแบบของการแสดงออกทางภาพผสมผสานความสนใจของเด็กและวิถีชีวิตของผู้ใหญ่ เพิ่มความเข้มข้นของการสร้างสรรค์ เพื่อดึงดูดความสนใจของคนหนุ่มสาว ค่อย ๆ ทำให้คนหนุ่มสาวเข้าใจ ยอมรับและขยายกลุ่มผู้ชมจิ้งจอกแบบเพื่อเผยแพร่งานศิลปะจิ้งจอกแบบ รักษาแพนละครเก่า ดึงดูดผู้ชมอายุน้อย ส่งเสริมให้เกิด “แฟนละครตัวน้อย” การปรับปรุงความสามารถในการออกแบบแอนิเมชันของตัวละครเพื่อส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมจิ้งจอกแบบทำให้จิ้งจอกแบบกลับมาได้รับความนิยม สร้างวิธีการออกแบบใหม่เพื่อปกป้องและสืบทอดวัฒนธรรมจิ้งจอกแบบในรูปแบบและรูปแบบใหม่ การส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมแอนิเมชันรวมถึงการคุ้มครองและการใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะสามารถให้ข้อมูลอ้างอิงสำหรับการออกแบบแอนิเมชันและวิธีการสื่อสารของละครประเภทอื่นได้

ด้วยความแปลกใหม่ของอุปกรณ์แอนิเมชันจะทำให้ผู้คนรู้สึกประหลาดใจเมื่อได้พบเห็นเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตาม หลังจากเกิดเหตุการณ์ประหลาดใจแล้วผู้คนก็อดไม่ได้ที่จะคิดแอนิเมชันนี้ยังไม่สมบูรณ์แบบและกำลังอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนาซึ่งยังคงมีปัญหาและข้อบกพร่องบางประการ

1) การสร้างแอนิเมชันอุปกรณ์ที่มุ่งเป้าไปที่เด็กเล็กอาจทำให้แอนิเมชันอุปกรณ์ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่น่าอับอาย กล่าวคือ เมื่อต้องเผชิญกับตัวละครที่ยากอาจทำให้ภาพและเสียงร้องเข้ากันไม่ได้จนส่งผลให้เกิดความไม่ลงรอยกันระหว่างเนื้อหาและรูปแบบ ความไม่มีชีวิตชีวาของตัวละคร และดูเหมือนจะไม่ดึงดูดให้เด็กอยากดูเพราะพวกเขาไม่เข้าใจเนื้อเพลงและแนวคิดที่ถ่ายทอดออกมาหรือผู้ใหญ่ที่เข้าใจความคิดได้ก็จะรู้สึกว่าการแอนิเมชันดูเด็กเกินไปทำให้แอนิเมชันอุปกรณ์ตกอยู่ในที่นั่งลำบากคือ “คนที่อยากดูไม่เข้าใจ และคนที่เข้าใจก็ไม่อยากดู” จึงยากที่จะก่อให้เกิดการสืบสืบทอด

2) โครงการ “อุปกรณ์ดั้งเดิมแบบคลาสสิกของจีน” มีจุดมุ่งหมายเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมจิ้งจอกแบบดั้งเดิม ผู้สร้างมักมีภาระและภารกิจที่หนักหน่วง ในเวลาเดียวกันนักสร้างแอนิเมชันที่ไม่เข้าใจเรื่องอุปกรณ์อาจทำให้บางคนไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากต้องรวมอุปกรณ์เป็นแอนิเมชันแบบกลไกและสร้างผลงานขึ้นอย่างหยาบ ๆ และเร่งรีบที่จะนำออกมาขายในตลาดซึ่งแอนิเมชันอุปกรณ์ที่ผลิตในลักษณะนี้ย่อมมีระดับการแสดงผลที่ไม่สม่ำเสมออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เสียงและภาพของงานบางชิ้นมักจะไม่สอดคล้องกันจนทำให้ผู้คนรู้สึกว่าการดูหนึ่งสองเรื่องพร้อมกันและไม่สามารถแสดงแก่นแท้ของอุปกรณ์ได้

ในยุคสารสนเทศปัจจุบัน สื่อเป็นสิ่งสำคัญในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษย์โดยแอนิเมชันเป็นสื่อที่ทุกคนเข้าถึงได้มากที่สุดและยังเป็นวิธีการสื่อสารทางวัฒนธรรมที่ยอมรับได้มากที่สุดด้วยเพราะคือวิธีการทางศิลปะเชิงภาพที่สามารถเผยแพร่วัฒนธรรมสู่ผู้ชมด้วยการแสดงออกที่เรียบง่าย ชัดเจน และน่าหลงใหล ในกระบวนการผสมผสานจิ้งจอกแบบเข้ากับการสร้างแอนิเมชันนั้นสะท้อนให้เห็นถึงขนบธรรมเนียม ภาษา และองค์ประกอบอื่น ๆ ของ

ตัวเองในงานแอนิเมชันซึ่งไม่เพียงแต่แปลและแสดงออกถึงวัฒนธรรมระดับภูมิภาคและวัฒนธรรมดั้งเดิมในภาษาแอนิเมชันได้เท่านั้นแต่ยังสร้างการเชื่อมโยงอินทรีย์ระหว่างชีวิตจริงและวัฒนธรรมประจำชาติผ่านแอนิเมชันทำให้แอนิเมชันกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เข้าสู่วัฒนธรรมสมัยนิยมและรายล้อมไปด้วยช่องทางที่มีประสิทธิภาพในชีวิตร่วมสมัย ตลอดจนทำให้แอนิเมชันกลายเป็นสะพานข้ามรอยเลื่อนของมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 การสร้างแอนิเมชันอุปการที่ทั้งสืบทอดและสร้างสรรค์ควรสำรวจและสร้างแอนิเมชันอุปการที่ตรงกับความต้องการด้านสุนทรียศาสตร์ของคนร่วมสมัยโดยคำนึงถึงศิลปะจ๋าและกฎเกณฑ์ของการสร้างสรรค์แอนิเมชัน

5.2 การเพิ่มการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ รัฐบาลทุกระดับควรตระหนักอย่างเต็มที่ถึงบทบาทที่สำคัญของแอนิเมชันอุปการในด้านการปกป้องและสืบทอดวัฒนธรรมดั้งเดิมและการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลควรใช้มาตรการและกิจกรรมบางอย่างเพื่อส่งเสริมการพัฒนาแอนิเมชันจ๋า เช่น การส่งเสริมความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานวิจัยอุปการ การแสดงของคณะจ๋า การพัฒนาการท่องเที่ยว และด้านอื่น ๆ เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของแอนิเมชันอุปการและกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องให้ทันเวลา

5.3 ปลุกฝังผู้ทำแอนิเมชันอุปการให้มีความเป็นมืออาชีพ กำหนดให้ผู้สร้างต้องมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติและทักษะระดับมืออาชีพในด้านศิลปะจ๋าและเทคโนโลยีแอนิเมชัน ดังนั้น การสร้างกลุ่มผู้มีความสามารถด้านการสร้างสรรค์ที่ครอบคลุมจึงเป็นสิ่งสำคัญ หน่วยงานระดับสูงสามารถส่งเสริมผู้มีความสามารถเชิงสร้างสรรค์ เช่น ผู้กำกับแอนิเมชัน ผู้เขียนบท นักดนตรี และศิลปินให้เข้าร่วมทีมฝึกอบรมผู้มีความสามารถด้านแอนิเมชันอุปการผ่านนโยบายการสนับสนุนที่เกี่ยวข้อง ในด้านหนึ่ง สามารถเชิญอาจารย์มืออาชีพมาสอนให้กับนักวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจ๋า นอกจากนี้รัฐบาลและสถาบันวิจัยที่เกี่ยวข้องยังสามารถจัดเตรียมโครงการสร้างแอนิเมชันจ๋าเพื่อให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมเฉพาะ การผสมผสานระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติจะช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในการแสดงจ๋าและปลุกฝังความสามารถในการสร้างภาพเคลื่อนไหวได้มากขึ้น

5.4 ในการทำให้จ๋าขานตงก้าวไปสู่ระดับโลก เราสามารถเพิ่มการเผยแพร่และโปรโมตแอนิเมชันอุปการผ่านนิตยสาร วารสาร โทรทัศน์ วิทยุออนไลน์ ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะนี้ วิทยุออนไลน์เข้ามามีบทบาทต่อทุกด้านของชีวิต เราต้องใช้โอกาสนี้อย่างเต็มที่ในการขยายฐานผู้ชม การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขาย หน่วยการผลิตสามารถขยายอิทธิพลของแอนิเมชันอุปการได้โดยการจัดสัมมนา นิทรรศการ ฯลฯ เสริมสร้างความร่วมมือกับแผนกวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และส่งเสริมแอนิเมชันให้เข้าสู่ตลาด

6. เอกสารอ้างอิง

- Chunyan, W. (2016). *History of Lu opera*. Social Sciences Literature Press.
- Cunchang, F. (2005). *The legend of Liang Zhu*. Cultural Relics Publishing House.
- Kebao, H. (2014). *Research on opera performance*. Culture and Art Publishing House.
- Tuyou, Z., & Die, H. (2006). *The legend of butterfly lovers*. China Society Publishing House.
- Wei, T. (2006). *Famous masters talk about Liang Shanbo and Zhu Yingtai*. Culture and Art Press.
- Xuejian, Y. (2010). *On the history of Lu opera*. China Drama Publishing House.

การบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 Media Consumption in Phranakhon Si Ayutthaya during the Covid-19 Pandemic

สุกัลยา คงประดิษฐ์^{1*}
Sukanlaya Kongpradit¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบจากการบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 รวมทั้งเปรียบเทียบผลกระทบจากการบริโภคสื่อของประชาชนแต่ละเจนเนอเรชัน โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ และใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด ได้แก่ แบบสอบถามออนไลน์จำนวน 448 ชุด และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 64 คน การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเป็นเครื่องมือ เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณ ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญบริโภคสื่อเพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ปกติและส่วนใหญ่มีการบริโภคสื่อหลายช่องทาง สื่อที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ โทรทัศน์ รองลงมา ได้แก่ เฟซบุ๊ก และยูทูบ เนื้อหาที่ได้รับความนิยมมากที่สุด คือ ละคร ซีรีส์ และภาพยนตร์ รองลงมาคือ เพลง และคอนเสิร์ต และไลฟ์ขายสินค้า ด้านข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 พบว่า กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความสนใจเนื้อหาด้านจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตมากที่สุด รองลงมาเป็นข่าววัคซีน และการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 โดยติดตามจากรายการข่าวทางโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ โพสต์ในเฟซบุ๊ก และบุคคลใกล้ชิด หลังการบริโภคสื่อแล้วพบว่า แต่ละเจนเนอเรชันได้รับผลกระทบต่างกัน Gen B ได้รับผลกระทบน้อยกว่าเจนเนอเรชันวาย (Gen Y) และ Gen Z ส่วนเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (Gen X) ก็ได้รับผลกระทบน้อยกว่า Gen Z เช่นกัน โดย Gen B, Gen X และ Gen Z ได้รับผลกระทบด้านจิตใจมากที่สุดในระดับที่ต่างกัน รองลงมาเป็นผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตและการสื่อสารในระดับที่ต่างกันเช่นกัน

คำสำคัญ : การบริโภคสื่อ ผลกระทบจากการบริโภคข่าว โควิด-19 ข่าวโควิด-19 เจเนอเรชัน

^{1*} สาขาวิชานิติศาสตร์ดิจิทัล คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Department of Digital Communication Arts, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

E-mail: sukanlayak@hotmail.com

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this study were 1) to examine the media consumption behaviors and their impacts among the residents of Phranakhon Si Ayutthaya during the Covid-19 pandemic; and 2) to compare these impacts across different generations. The research employed a mixed-methods approach, integrating both quantitative and qualitative methodologies. Two types of data collection tools were used namely an online questionnaire completed by 448 respondents and in-depth interviews with 64 key informants. The questionnaires were analyzed by statistical data with frequency, percentage, mean, Standard Deviation (S.D.), one-way ANOVA, and multiple comparisons. In terms of in-depth interviews were analyzed by content analysis.

The findings indicated that during the Covid-19 pandemic, both the sample group and key informants increased their media consumption, compared to normal circumstances, utilizing various channels. Television emerged as the most popular medium, followed by Facebook and YouTube. The most popular content included dramas, series, and movies, followed by music and concerts, and live streaming sales. For news and information, it related to the Covid-19 pandemic. The sample group and key informants were mostly interested in the number of infections and deaths, followed by vaccine updates, and the virus spread. They primarily obtained this information via television news programs, followed by Facebook posts and information from family members and friends. After media consumption, each generation has been uniquely influenced by media consumption. Generation B has been less affected compared to Generation Y and Z; whereas Generation X has experienced lesser impact than Generation Z. Categorically, mental effects have emerged the predominant consequence of media consumption across all generations, followed by different impacts on daily life and communication.

Keyword: Media Consumption, Effect on News Consumption, Covid-19, Covid-19 News, Generation

วันที่รับบทความ: 06 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 22 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 25 กรกฎาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 หรือโควิด-19 เป็นเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยในระบบทางเดินหายใจ และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่กันได้ อาการของผู้ที่ได้รับเชื้อมีตั้งแต่อาการเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก จนถึงการเกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต (กรมควบคุมโรค, ม.ป.ป.) เชื้อโควิด-19 ค่อย ๆ แพร่ระบาดจากเมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีนไปยังพื้นที่อื่นทั่วโลก ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 หลังจากนั้นจึงพบการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ไปทั่วประเทศ จนรัฐบาลไทยประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เพื่อควบคุมระงับยับยั้ง ป้องกัน และแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2563 กระทั่งสถานการณ์ลดระดับความรุนแรงลง จึงมีประกาศยกเลิกพระราชกำหนดดังกล่าวเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2565

และปรับให้โรคติดเชื้อโควิด-19 เป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2565 เป็นต้นมา (ศูนย์ข้อมูล Covid-19, 2565)

ตลอดระยะเวลาเกือบ 2 ปีที่ประเทศไทยเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ถือเป็นช่วงเวลาไม่ปกติ สังคมเกิดความสับสน วุ่นวาย และความไม่แน่นอนเป็นระยะ ดังเช่นในระยะแรกที่ยังไม่มีทั้งยารักษาโรคและวัคซีนป้องกันโรค แพทย์ต้องรักษาผู้ป่วยตามอาการ และมีผู้ติดเชื้อบางคนเสียชีวิต มาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในช่วงเวลานั้น ประกอบด้วย การบังคับสวมหน้ากากอนามัยและใช้เจลแอลกอฮอล์ รวมทั้งมีการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามเพื่อรองรับผู้ติดเชื้อ

ในระยะเวลาต่อมา ได้เริ่มมีการนำวัคซีนป้องกันโรค และณรงค์ให้ประชาชนรับวัคซีนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีมาตรการปิดสถานศึกษา สถานที่ทำงาน และสถานที่สาธารณะ พร้อมขอความร่วมมือให้หน่วยงานใช้นโยบายการทำงานจากบ้าน และการเรียนออนไลน์ ขณะที่ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (ศบค.) ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการแถลงข้อมูลรายวันเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อ ผู้เสียชีวิต และผู้รับวัคซีนโควิด-19 ซึ่งพบว่า นับตั้งแต่วันที่มีการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในประเทศไทย จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2565 มีผู้ป่วยยืนยันสะสม 4,681,309 ราย ในจำนวนนี้หายป่วยแล้ว 4,642,083 ราย เสียชีวิตสะสม 32,764 ราย และได้รับวัคซีนสะสมทั้งสิ้น 142,635,014 โดส (กรมควบคุมโรค, 2565)

โรคติดเชื้อโควิด-19 ยังส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้บริการสื่อของประชาชนด้วย เนื่องจากในช่วงเวลาที่เชื้อโควิด-19 กำลังแพร่ระบาดนั้นถือเป็นสถานการณ์ที่ไม่มีความแน่นอน ผู้รับสารมักมีความต้องการในการแสวงหาข่าวสารมากกว่าปกติ (กาญจนา แก้วเทพ, 2566) ขณะที่สื่อทั้งออฟไลน์และออนไลน์ต่างก็ทำหน้าที่ของตนอย่างเข้มข้นและมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในช่วงเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ทักษะและความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารและความต้องการบริการสื่อของประชาชนแต่ละบุคคลกลับต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยเฉพาะความแตกต่างด้านช่วงวัยหรือเจนเนอเรชัน (Generation) ดังผลการศึกษาของเสมอ นิมเงิน (1 ธันวาคม 2561) ซึ่งพบว่า คนแต่ละเจนเนอเรชันมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารต่างกัน

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 จึงมีความเป็นไปได้ว่าประชาชนในแต่ละเจนเนอเรชันจะมีพฤติกรรมการบริโภคสื่อที่แตกต่างกัน รวมทั้งได้รับผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่แตกต่างกันด้วย การศึกษานี้จึงเลือกศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสื่อและผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบจากการบริโภคสื่อดังกล่าวของประชาชนในแต่ละเจนเนอเรชัน เพื่อทำความเข้าใจในปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ที่มีต่อการบริโภคสื่อของประชาชน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในช่วงชีวิตของคนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน โดยเลือกศึกษาประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีบริบททางสังคมผสมผสานกันระหว่างสังคมอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และภาคบริการการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการผสมผสานกันระหว่างสังคมเมืองกับสังคมชนบทด้วย ทำให้ประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ และช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลในการวิจัยนี้เป็นช่วงเวลาโรคติดเชื้อโควิด-19 กลายเป็นโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวังตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 แล้ว

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบจากการบริโภคสื่อของประชาชนแต่ละเจนเนอเรชันในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

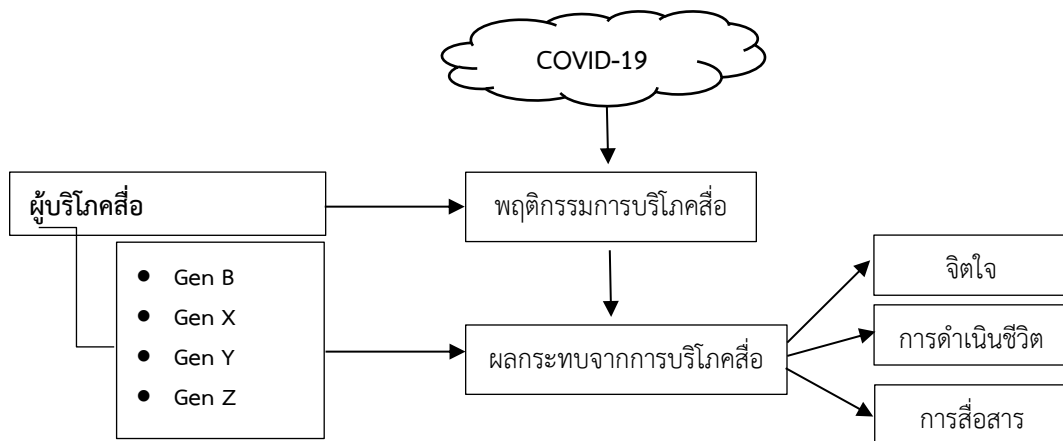
การวิจัยนี้ศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสื่อและผลกระทบจากการบริโภคสื่อของผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเปรียบเทียบตามเกณฑ์เรื่องเจเนอเรชัน ได้แก่ เจเนอเรชันบี (Gen B) เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Gen X) เจเนอเรชันวาย (Gen Y) และเจเนอเรชันซี (Gen Z) เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีวุฒิภาวะในการสามารถเลือกบริโภคสื่อด้วยตนเองและเป็นประชากรส่วนใหญ่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ชนิด ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 64 คน และแบบสอบถามออนไลน์จำนวน 448 ชุดเพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก และมีระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่วันที่ 20 เมษายน 2565 – 19 กรกฎาคม 2566

1.4 สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 : ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจเนอเรชันที่ได้รับผลกระทบจากการบริโภคสื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่างกัน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 : ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจเนอเรชันที่ได้รับผลกระทบจากการบริโภคสื่อรายด้านต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสื่อและผลกระทบจากการบริโภคสื่อในสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างชัดเจน ละเอียด และรอบด้าน โดยเลือกศึกษาผู้ที่อยู่ในช่วงวัยเจเนอเรชันบี (Gen B) เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Gen X) เจเนอเรชันวาย (Gen Y) และเจเนอเรชันซี (Gen Z) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากมีวุฒิภาวะในการเลือกบริโภคข่าวสารได้ด้วยตนเอง รวมทั้งมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการวิจัยแต่ละประเภทยังมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 64 คน โดยมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย วิธีการเลือกตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการแบ่งกลุ่มตามจำนวนอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีจำนวน 16 อำเภอ เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญครบทั้ง 4 เจเนอเรชันจากทุกอำเภอ จึงทำให้มีจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวม 64 คน ส่วนเกณฑ์การคัดเลือกใช้วิธีการคัดเลือกจากผู้ที่มีพฤติกรรมการบริโภคสื่อในระหว่างสถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 บ่อยครั้งและสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

แบบสัมภาษณ์ ด้วยการใช้เทคนิคการตรวจสอบความตรง และได้ค่า IOC = 0.94 หลังจากรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ได้แล้วจึงนำไปวิเคราะห์ตามแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา

2.2 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 448 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษารุ่นนี้ ประกอบด้วย ประชาชนเจนเอเรชั่นปี เอ็กซ์ วาย และซีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีจำนวนรวม 685,098 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2563) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตามหลักการของทาร์โรวายามาเน่ ที่ระดับความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน แล้วจึงสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการแบ่งกลุ่มแบบไม่เป็นสัดส่วนกับขนาดของกลุ่ม (Stratified Sampling) โดยจัดกลุ่มอำเภอ 16 กลุ่ม แต่ละอำเภอประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุอยู่ใน 4 เจเนอเรชัน จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจเนอเรชันของแต่ละอำเภอ เจเนอเรชันละ 7 คน ทำให้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 448 คน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (Reliability Analysis) ของแบบสอบถามใช้เทคนิคการตรวจสอบความเที่ยง และได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัคในระดับ 0.90 ในการออกแบบแบบสอบถามด้านผลกระทบ ใช้สเกล 5 ระดับตามเทคนิคของลิเคิร์ต ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ได้แก่ เห็นด้วยมากที่สุด = 5 เห็นด้วยมาก = 4 เห็นด้วย = 3 เห็นด้วยน้อย = 2 ไม่ค่อยเห็นด้วย = 1 และกำหนดเกณฑ์การประเมินผล ให้มีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 ถึง 5.00	หมายความว่า	มีความเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 ถึง 4.49	หมายความว่า	มีความเห็นด้วยในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 ถึง 3.49	หมายความว่า	มีความเห็นด้วยในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 ถึง 2.49	หมายความว่า	มีความเห็นด้วยในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.49	หมายความว่า	มีความเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ด้วยการเปรียบเทียบพหุคูณ

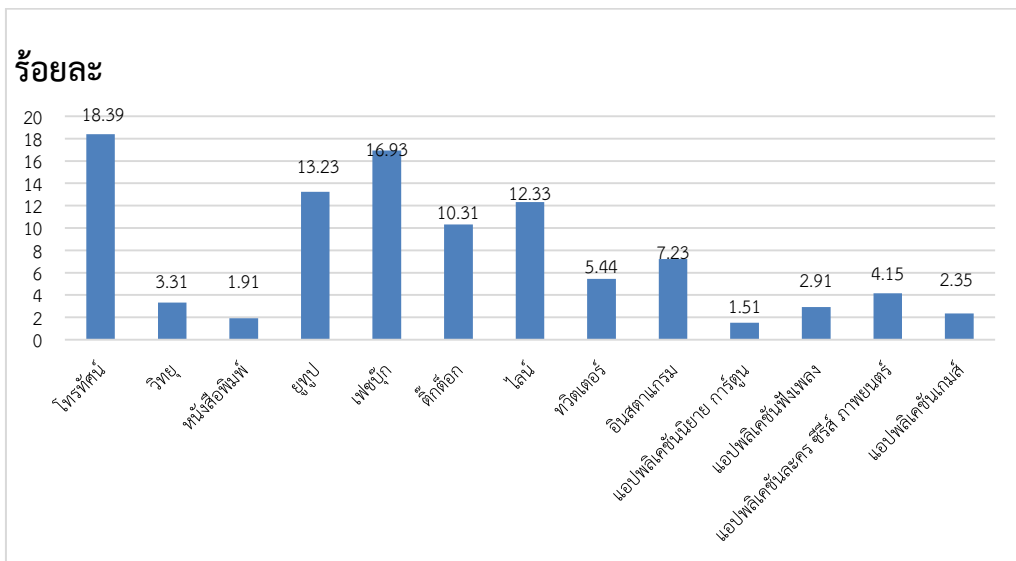
3. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

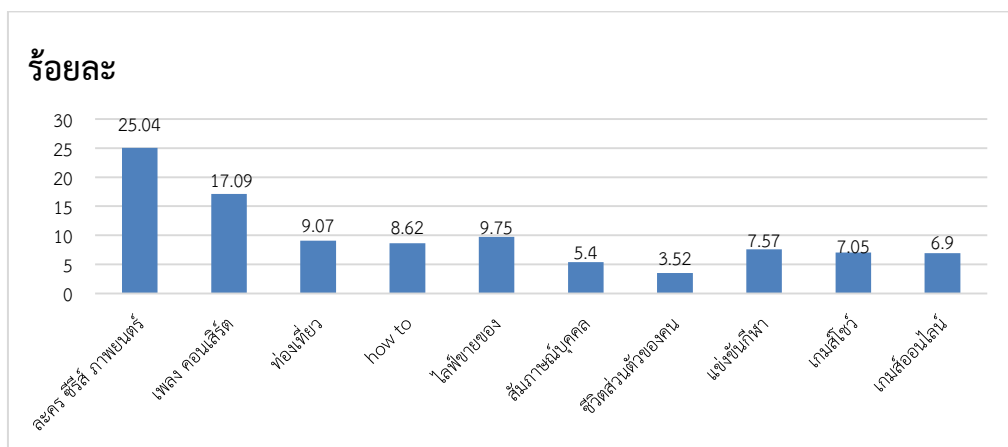
3.1 พฤติกรรมการบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

3.1.1 การบริโภคสื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ผลการศึกษาเชิงปริมาณว่า กลุ่มตัวอย่างบริโภคสื่อตั้งแต่ 2 ช่องทางขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 80.58 โดยช่องทางที่มีการบริโภคมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 18.39 รองลงมาคือ เพจบุ๊ก ร้อยละ 16.93 และยูทูบ ร้อยละ 13.23 ตามลำดับ ดังภาพที่ 2 และเนื้อหาที่นิยมรับชมมากที่สุด ได้แก่ ละคร ซีรีส์ และภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 25.04 รองลงมาคือ เพลงและคอนเสิร์ต ร้อยละ 17.09 และไลฟ์การขายสินค้า ร้อยละ 9.75 ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 2 ช่องทางการบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 3 ประเภทของเนื้อหาสื่อที่ติดตาม

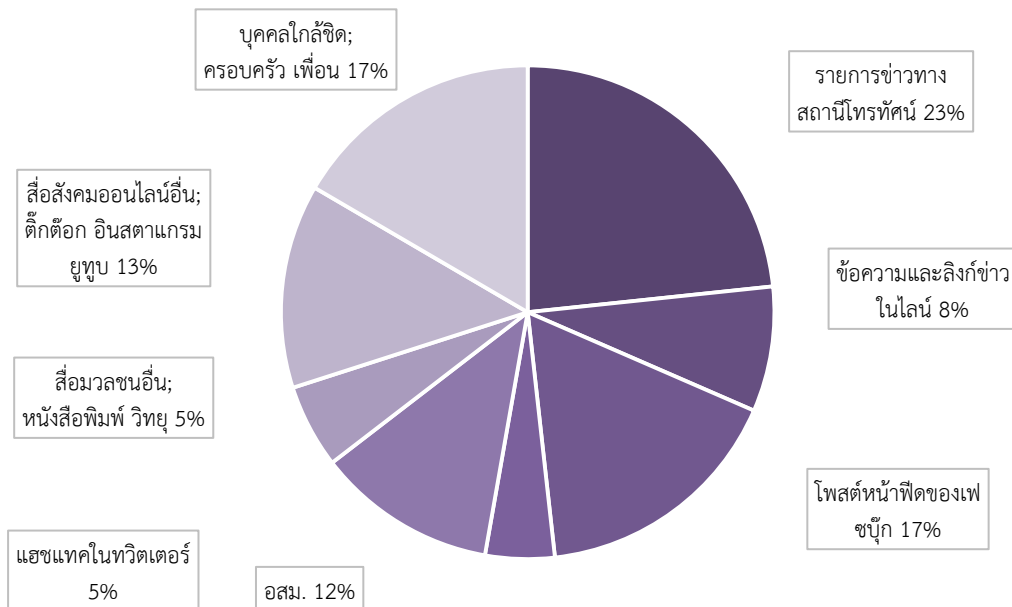
ผลการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายเพิ่มเติมว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบริโภคสื่อมากกว่า 1 ช่องทาง มี Gen B บางคนเท่านั้นที่บริโภคสื่อจากสถานีโทรทัศน์เป็นหลักเพียงช่องทางเดียว เนื้อหาที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ละครและซีรีส์ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพศหญิงรับชมมากที่สุด ทั้งการรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์และแพลตฟอร์มออนไลน์ ได้แก่ ละครคุณธรรมในเฟซบุ๊ก ซีรีส์จีนและเกาหลีในแอปพลิเคชันต่างๆ ส่วนภาพยนตร์เป็นเนื้อหาที่เพศชายนิยมรับชมผ่านสื่อโทรทัศน์ เว็บไซต์ และเน็ตฟลิกซ์ ผลการศึกษาพบด้วยว่า Gen B เพศชายนิยมรับชมรายการแข่งขันกีฬาทางโทรทัศน์ ขณะที่เนื้อหาประเภทไลฟ์ขายของได้รับความนิยมในกลุ่มวัยทำงานอย่างมาก

3.1.2 การบริโภคข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างบริโภคข่าวสารและข้อมูลเพิ่มขึ้นมาก คิดเป็นร้อยละ 87.28 และเปิดรับข่าวสารและข้อมูลจากช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 80.57 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายเพิ่มเติมว่า ผู้ที่ไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านมักเปิดโทรทัศน์เพื่อติดตามข่าวที่มีการนำเสนอ

ตลอดทั้งวัน ขณะที่ผู้ที่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านมักติดตามจากสื่อสังคมออนไลน์ในทุกช่วงเวลาว่าง รวมทั้งเปิดรับสื่อจากช่องทางที่เคยไม่สนใจด้วย เช่น คนสูงวัยมีการติดตามข่าวสารและข้อมูลผ่านเฟซบุ๊ก ยูทูบ และไลน์เพิ่มขึ้นจากปกติ มักติดตามข่าวจากโทรทัศน์เป็นหลัก ขณะที่คนวัยอื่นซึ่งมีแนวโน้มห่างจากสื่อโทรทัศน์มากขึ้นในสถานการณ์ปกติ ก็กลับมาเปิดรับชมข่าวจากสถานีโทรทัศน์ควบคู่กับสื่อออนไลน์

ด้านช่องทางการบริโภคข่าวสารและข้อมูลสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารและข้อมูลจากรายการข่าวทางโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.33 รองลงมา ได้แก่ โฟสต์ในเฟซบุ๊ก ร้อยละ 16.71 และบุคคลใกล้ชิด ร้อยละ 16.58 ดังภาพที่ 4 ขณะที่ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพออธิบายเพิ่มเติมว่า ในช่วงเวลาที่ประชาชนยังได้รับวัคซีนป้องกันโรคไม่ครบ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญนิยมติดตามข่าวสารและข้อมูลจากรายการข่าวทางโทรทัศน์และช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ควบคู่กัน

ภาพที่ 4 ช่องทางการติดตามข่าวสารและข้อมูลสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ด้านเนื้อหาของข่าวสารและข้อมูล ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ติดตามข่าวสารและข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ติดเชื้อ ผู้เสียชีวิต และผู้ที่ได้รับการรักษาจนหายมากที่สุด ร้อยละ 16.35 รองลงมาคือ วัคซีน ร้อยละ 15.90 และสถานการณ์การแพร่ระบาดและกลายพันธุ์ของเชื้อ ร้อยละ 14.93 ดังตารางที่ 1 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพออธิบายว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญติดตามข่าวสารและข้อมูลตามสถานการณ์ความรุนแรงของเหตุการณ์ โดยเฉพาะจำนวนผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตในละแวกบ้าน และวัคซีน เนื่องจากวิตกกังวลเรื่องผลข้างเคียงจากวัคซีน

ด้านรูปแบบการติดตามข่าวสารและข้อมูล พบว่า ทั้งกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีการติดตามข่าวสารและข้อมูลตามลักษณะของสื่อหรือช่องทางการบริโภคสื่อที่พวกเขาเลือก โดยกลุ่มตัวอย่างติดตามข่าวสารและข้อมูลตามช่วงเวลาการเผยแพร่ของรายการโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 26.36 หมั่นเข้าไปตรวจสอบสถานการณ์ล่าสุดจากสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 22.62 และสอบถามจากบุคคลใกล้ชิด ร้อยละ 19.06 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพออธิบายเพิ่มเติมว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีรูปแบบการติดตามข่าวสารและข้อมูลตามคุณลักษณะของสื่อเช่นกัน

ตารางที่ 1 ประเด็นในการติดตามข่าวสารและข้อมูล

ประเด็นในการติดตามข่าวสารและข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ	อันดับ
จำนวนผู้ติดเชื้อ ผู้เสียชีวิต และผู้ได้รับการรักษาจนหายเป็นปกติ	357	16.35	1
การแพร่ระบาดในพื้นที่ต่างๆ และการกลายพันธุ์ของเชื้อโควิด-19	326	14.93	3
วัคซีนป้องกันเชื้อโควิด-19	347	15.90	2
การเปิด-ปิดสถานที่ราชการ สถานศึกษา และสถานประกอบการ	216	9.89	5
การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด	214	9.80	6
บุคคลที่มีชื่อเสียงที่ได้รับเชื้อ	143	6.55	9
ลักษณะอาการของโรค วิธีการป้องกันและการรักษา	257	11.77	4
ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม	155	7.10	8
การดำเนินงานของหน่วยงานการจัดการกับการแพร่ระบาดของโควิด-19	168	7.70	7
รวม	2,183	100.00	

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความเชื่อถือข้อมูลและข่าวสารจากผู้ประกาศข่าวและพิธีกรข่าวทางสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.24 รองลงมา คือ ศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร้อยละ 25.41 บุคลากรทางการแพทย์ ร้อยละ 18.09 บุคคลใกล้ชิด ร้อยละ 16.65 และเพื่อนในสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 12.61 ขณะที่ผลการศึกษาเชิงคุณภาพกลับพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความเชื่อถือต่อแหล่งข้อมูลและข่าวสารต่างกันตามช่วงวัยและประเภทของสื่อที่บริโภค

ผลการศึกษาข่าวปลอมหรือข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงเชิงปริมาณพบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยได้รับข่าวปลอม คิดเป็นร้อยละ 75.89 ส่วนใหญ่เป็นการอวดอ้างสรรพคุณการป้องกันและรักษาโรค ร้อยละ 20.46 รองลงมาคืออันตรายของวัคซีนที่เกินจริง ร้อยละ 16.72 การนำข่าวหรือข้อมูลเก่ามาเผยแพร่ ร้อยละ 15.88 การนำเสนอข่าวหรือข้อมูลโดยไม่มีการระบุแหล่งที่มา ร้อยละ 12.37 ตัวเลขของผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตไม่ถูกต้อง ร้อยละ 11.22 วิธีป้องกันการแพร่ระบาดไม่ถูกต้อง ร้อยละ 9.31 การแพร่ระบาดในสถานที่ต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง ร้อยละ 6.49 การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบไม่ถูกต้อง ร้อยละ 5.04 และมาตรการการเรียนออนไลน์และการทำงานจากบ้านไม่ถูกต้อง ร้อยละ 2.52 แต่ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยืนยันว่าไม่เคยได้รับข่าวปลอม เพราะเชื่อมั่นต่อแหล่งข่าว ขณะที่กลุ่มอื่นๆ ยอมรับว่าเคยได้รับข่าวปลอม ซึ่งมีการส่งต่อๆ กันในเครือข่ายสังคมออนไลน์

หลังเปิดรับข่าวสารและข้อมูลแล้ว กลุ่มตัวอย่างมีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวสารและข้อมูลก่อนคิดเป็นร้อยละ 28.20 รองลงมาคือปฏิบัติตามสิ่งที่ข่าวสารและข้อมูลนั้นบอกทุกประการ ร้อยละ 15.79 และคิดถึงเรื่องที่ตนเองได้รับรู้มา และมักนำไปใช้เป็นปัจจัยประกอบการตัดสินใจ ร้อยละ 14.66 เช่นเดียวกับผลการศึกษาเชิงคุณภาพที่พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่บริโภคสื่อออนไลน์หลายช่องทางมักตรวจสอบข้อเท็จจริงของข่าวสารและข้อมูลที่ได้รับก่อนตัดสินใจเชื่อ ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อน เพราะเชื่อว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้องแล้ว

3.2 ผลกระทบจากการบริโภคสื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า การบริโภคสื่อมีผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.32 โดยเป็นผลกระทบด้านจิตใจมากที่สุดในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.54 รองลงมาคือการดำเนินชีวิตในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.27 และพฤติกรรมกรรมการสื่อสารในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.13

เมื่อจำแนกประเภทของผลกระทบด้านจิตใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างรู้สึกเห็นอกเห็นใจบุคลากรทางการแพทย์มากที่สุดในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.90 รองลงมาคือ เห็นอกเห็นใจผู้ติดเชื้อในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.80 และพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.45 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ได้รู้สึกเห็นใจบุคลากรทางการแพทย์มากนัก เนื่องจากเห็นว่าเป็นหน้าที่ของพวกเขา และเคยได้รับการปฏิบัติจากบุคลากรทางการแพทย์ไม่ค่อยดี แต่กลับเห็นใจผู้ติดเชื้อและผู้เสียชีวิตมาก

ตารางที่ 2 ผลกระทบจากการบริโภคสื่อที่เกี่ยวข้องกับการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19

ผลกระทบจากการบริโภคสื่อ	ค่าเฉลี่ย	Std. Deviation	แปลผล
1. ด้านจิตใจ			
1.1 เครียด หดหู่ หรือวิตกกังวลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาด	3.26	1.19	ปานกลาง
1.2 สบายใจมากขึ้น หลังทราบวิธีการป้องกันและรักษา	3.28	1.03	ปานกลาง
1.3 เห็นอกเห็นใจผู้ติดเชื้อโควิด-19	3.80	0.99	มาก
1.4 เห็นอกเห็นใจบุคลากรทางการแพทย์	3.90	1.00	มาก
1.5 พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบ	3.45	1.11	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของผลกระทบด้านจิตใจ	3.54	0.78	มาก
2. ด้านการดำเนินชีวิต			
2.1 ดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังตัวมากขึ้น	3.82	0.99	มาก
2.2 เตรียมความพร้อมรับมือต่อสถานการณ์การแพร่ระบาด	3.77	0.95	มาก
2.3 เกิดความสูญเสียหรือความเสียหายจากการแชร์ข่าวปลอม	2.52	1.11	ปานกลาง
2.4 ระดมความช่วยเหลือให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ	3.01	0.95	ปานกลาง
2.5 หากิจกรรมอื่นทำ เพื่อลดความเครียดจากข่าวสาร	3.24	1.01	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยของผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต	3.27	0.70	ปานกลาง
3. ด้านพฤติกรรมการสื่อสาร			
3.1 สื่อสารกับคนรอบข้างมากขึ้น	3.46	0.98	ปานกลาง
3.2 แบ่งปันหรือแชร์ข่าวสารและข้อมูลให้กับคนรอบข้าง	3.20	1.09	ปานกลาง
3.3 ปิดการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลเรื่องโควิด-19 บางช่วงเวลา	2.91	1.02	ปานกลาง
3.4 ต้องการบริโภคสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น	3.21	0.99	ปานกลาง
3.5 ได้รับการยอมรับในฐานะเป็นผู้รอบรู้เรื่องโควิด-19	2.89	0.97	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยด้านพฤติกรรมการสื่อสาร	3.14	0.71	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยผลกระทบรวม	3.32	0.66	ปานกลาง

ผลการศึกษาผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตเชิงปริมาณพบว่า ทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังตัวมากขึ้นในระดับมาก ด้วยค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมาคือ เตรียมพร้อมรับมือสถานการณ์การแพร่ระบาดในระดับมากด้วยค่าเฉลี่ย 3.77 และหากิจกรรมอื่น ๆ เพื่อลดความเครียดในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.24 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารและข้อมูลอย่างทันทั่วถึง ทำให้สามารถป้องกันอันตรายและผลกระทบจากการแพร่ระบาดได้

ส่วนผลกระทบด้านพฤติกรรมการสื่อสารนั้น ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ทำให้กลุ่มตัวอย่างได้สื่อสารกับคนรอบข้างมากขึ้นในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.46 รองลงมาคือ ต้องการบริโภคสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้นในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.21 และมีการแบ่งปันหรือแชร์ข่าวสารและข้อมูลให้กับคนรอบข้างในระดับปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ย 3.20 ขณะที่ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญมักแบ่งปันให้สมาชิกในครอบครัว รวมถึงเพื่อน ๆ ทราบด้วยผ่านการพูดคุยทางโทรศัพท์ การส่งข้อความในไลน์ และการส่งต่อผ่านเฟซบุ๊ก

3.3 การเปรียบเทียบผลกระทบจากการบริโภคสื่อของประชาชนแต่ละเจนเนอเรชัน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลกระทบจากการบริโภคสื่อของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเชิงปริมาณ โดยการหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และค่าเฉลี่ย ได้ผลการวิจัยสรุปได้ตามสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 : ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจนเนอเรชันที่ได้รับผลกระทบจากการบริโภคสื่อในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ต่างกัน ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด โดยการทดสอบค่าความแปรปรวนพบว่า ค่าสถิติ Levene = .414 ค่า Sig. = .743 หมายถึง ความแปรปรวนของประชากรทั้ง 4 กลุ่มเท่ากัน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว พบว่า ค่าสถิติ $F = 6.487$ และมีค่า Sig. = .000 ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจนเนอเรชันจึงต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

เมื่อทำการเปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparisons) โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี LSD และกำหนดค่า Sig. น้อยกว่า 0.05 ทำให้พบว่า Gen B ได้รับผลกระทบน้อยกว่า Gen Y และ Z เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen B ($\bar{X} = 3.12$) น้อยกว่า Gen Y ($\bar{X} = 3.40$) และ Gen Z ($\bar{X} = 3.47$) นอกจากนี้ยังพบว่า Gen X ได้รับผลกระทบน้อยกว่า Gen Z เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen X ($\bar{X} = 3.27$) น้อยกว่า Gen Z ($\bar{X} = 3.47$)

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบพหุคูณผลกระทบจากการบริโภคสื่อของแต่ละเจนเนอเรชัน

Multiple Comparisons							
(I) Generation	Mean ($\bar{x}$)	(J) Generation	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
						Lower Bound	Upper Bound
Gen B	3.12	Gen X	.06809	.08614	.430	-.1012	.2374
		Gen Y	.19900*	.08614	.021	.0297	.3683
		Gen Z	.35168*	.08614	.000	.1824	.5210
Gen X	3.27	Gen B	-.06809	.08614	.430	-.2374	.1012
		Gen Y	.13091	.08614	.129	-.0384	.3002
		Gen Z	.28359*	.08614	.001	.1143	.4529
Gen Y	3.40	Gen B	-.19900*	.08614	.021	-.3683	-.0297
		Gen X	-.13091	.08614	.129	-.3002	.0384
		Gen Z	.15268	.08614	.077	-.0166	.3220
Gen Z	3.47	Gen B	-.35168*	.08614	.000	-.5210	-.1824
		Gen X	-.28359*	.08614	.001	-.4529	-.1143
		Gen Y	-.15268	.08614	.077	-.3220	.0166

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายว่าเหตุที่ Gen B ได้รับผลกระทบน้อย เพราะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ที่บ้านได้ ต่างจาก Gen X ที่ต้องทำงานเลี้ยงดูสมาชิกทุกคนในครอบครัว และมีความวิตกว่าอาจเป็นพาหะนำเชื้อโควิด-19 กลับมาแพร่สู่ผู้สูงอายุ และแม้ว่า Gen Y ต้องทำงานและความวิตกกังวลเช่นเดียวกับ Gen X แต่ Gen Y สามารถนำตัวเองออกจากภาวะความเครียดได้ง่ายกว่าจากการบริโภคสื่อออนไลน์เพื่อความบันเทิงและพูดคุยกับเพื่อน

สมมติฐานการวิจัยที่ 2 : ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจนเนอเรชันที่ได้รับผลกระทบจากการบริโภคสื่อรายด้านต่างกัน ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด โดยการทดสอบค่าความแปรปรวนพบว่า ค่าสถิติ Levene ด้านจิตใจ = 1.502 ค่า Sig. = .213 ค่าสถิติ Levene การดำเนินชีวิต = .545 ค่า Sig. = .652 และค่าสถิติ Levene

การสื่อสาร = 2.573 ค่า Sig. = .054 ซึ่งการที่ค่า Sig. ของทั้ง 3 ด้านมีค่ามากกว่า 0.05 จึงหมายถึง ความแปรปรวนของประชากรทั้ง 4 กลุ่มเท่ากัน และผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวพบว่า ค่าสถิติ F ด้านจิตใจ = 17.812 ค่า Sig. = .000 ค่าสถิติ F การดำเนินชีวิต = 3.748 ค่า Sig. = .011 ซึ่งค่า Sig. ทั้งสองด้านน้อยกว่า = 0.05 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจนเนอเรชันที่ได้รับผลกระทบด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$ แต่ค่าสถิติ F การสื่อสาร = .964 ค่า Sig. = .409 ซึ่งมากกว่า = 0.05 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างแต่ละเจนเนอเรชันที่ได้รับผลกระทบด้านการสื่อสารไม่ต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

เมื่อทำการเปรียบเทียบพหุคูณผลกระทบจากการบริโภคสื่อด้านจิตใจและการดำเนินชีวิตของแต่ละเจนเนอเรชัน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยวิธี LSD และกำหนดค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ได้ผลดังนี้

1) การเปรียบเทียบผลกระทบด้านจิตใจ ผลการศึกษาพบว่า Gen B ได้รับผลกระทบมากกว่าทุกเจนเนอเรชัน เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen B ($\bar{X} = 3.90$) มากกว่า Gen X ($\bar{X} = 3.64$) Gen Y ($\bar{X} = 3.43$) และ Gen Z ($\bar{X} = 3.20$) นอกจากนั้นยังพบว่า Gen X ได้รับผลกระทบมากกว่า Gen Y และ Z เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen X ($\bar{X} = 3.64$) มากกว่า Gen Y ($\bar{X} = 3.43$) และ Gen Z ($\bar{X} = 3.20$) ส่วน Gen Y ได้รับผลกระทบมากกว่า Gen Z เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen Y ($\bar{X} = 3.43$) มากกว่า Gen Z ($\bar{X} = 3.20$)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบพหุคูณผลกระทบด้านจิตใจจากการบริโภคสื่อของแต่ละเจนเนอเรชัน

Multiple Comparisons								
Dependent Variable	(I) Generation	Mean ($\bar{x}$)	(J) Generation	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
							Lower Bound	Upper Bound
จิตใจ	Gen B	3.90	Gen X	.25531*	.09970	.011	.0594	.4513
			Gen Y	.46067*	.09970	.000	.2647	.6566
			Gen Z	.69906*	.09970	.000	.5031	.8950
	Gen X	3.64	Gen B	-.25531*	.09970	.011	-.4513	-.0594
			Gen Y	.20536*	.09948	.040	.0099	.4009
			Gen Z	.44375*	.09948	.000	.2482	.6393
	Gen Y	3.43	Gen B	-.46067*	.09970	.000	-.6566	-.2647
			Gen X	-.20536*	.09948	.040	-.4009	-.0099
			Gen Z	.23839*	.09948	.017	.0429	.4339
	Gen Z	3.20	Gen B	-.69906*	.09970	.000	-.8950	-.5031
			Gen X	-.44375*	.09948	.000	-.6393	-.2482
			Gen Y	-.23839*	.09948	.017	-.4339	-.0429

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายว่า Gen X ยอมรับว่าบริโภคข่าวสารและข้อมูลแล้วเกิดความวิตกกังวลว่าอาจกระทบต่อการดูแลสุขภาพและการประกอบอาชีพ ส่วน Gen B วิตกกังวลจากข่าวการรักษาผู้ติดเชื้อสูงวัยและผลข้างเคียงของวัคซีน ซึ่งเชื่อว่าทำให้พิการหรือเสียชีวิต จนทำให้ Gen B บางคนปฏิเสธการรับวัคซีน ด้าน Gen Y มีความวิตกกังวลเช่นเดียวกับ Gen X แต่สามารถจัดการความเครียดได้ด้วยการบริโภคบันเทิงและพูดคุยกับเพื่อน ขณะที่ Gen Z มักใช้เวลาว่างบริโภคสื่อออนไลน์เพื่อความบันเทิง ทำให้สามารถคลายเครียดได้เร็ว

1) การเปรียบเทียบผลกระทบด้านการดำเนินชีวิต ผลการศึกษาพบว่า Gen B ได้รับผลกระทบมากกว่า Gen Z เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen B ($\bar{X} = 3.38$) มากกว่า Gen Z ($\bar{X} = 3.12$) ขณะเดียวกัน Gen X ก็ได้รับผลกระทบมากกว่า Gen Z เนื่องจากค่าเฉลี่ยของ Gen X ($\bar{X} = 3.37$) มากกว่าค่าเฉลี่ยของ Gen Z ($\bar{X} = 3.12$)

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบพหุคูณผลกระทบด้านการดำเนินชีวิตจากการบริโภคสื่อของแต่ละเจนเนอเรชัน

Multiple Comparisons								
Dependent Variable	(I) Generation	Mean (x)	(J) Generation	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
							Lower Bound	Upper Bound
การดำเนินชีวิต	Gen B	3.38	Gen X	.00982	.09285	.916	-.1727	.1923
			Gen Y	.16295	.09285	.080	-.0195	.3454
			Gen Z	.26339*	.09285	.005	.0809	.4459
	Gen X	3.37	Gen B	-.00982	.09285	.916	-.1923	.1727
			Gen Y	.15313	.09285	.100	-.0294	.3356
			Gen Z	.25357*	.09285	.007	.0711	.4361
	Gen Y	3.22	Gen B	-.16295	.09285	.080	-.3454	.0195
			Gen X	-.15313	.09285	.100	-.3356	.0294
			Gen Z	.10045	.09285	.280	-.0820	.2829
	Gen Z	3.12	Gen B	-.26339*	.09285	.005	-.4459	-.0809
			Gen X	-.25357*	.09285	.007	-.4361	-.0711
			Gen Y	-.10045	.09285	.280	-.2829	.0820

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพอธิบายว่า Gen B มักเก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน หลีกเลี่ยงการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น ปฏิบัติตนตามคำแนะนำในการใช้สมุนไพรเพื่อป้องกันโรค ขณะที่ Gen X ดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังสูง เพื่อลดความเสี่ยงในการติดเชื้อ จึงให้ความสำคัญกับการสวมหน้ากากอนามัย ใช้สเปรย์แอลกอฮอล์ และรับวัคซีนป้องกันอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ Gen Y ดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังควบคู่กับมีกิจกรรมผ่อนคลายความเครียดอย่างสม่ำเสมอ ส่วน Gen Z มีความวิตกกังวลต่อเรื่องผลกระทบของวัคซีนและการเรียนออนไลน์ แต่ก็ได้กระทบต่อการดำเนินชีวิตมากนัก ยกเว้นการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการติดเชื้อตามที่ผู้ใหญ่แนะนำ

4. อภิปรายผล

ท่ามกลางการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญบริโภคข่าวสารและข้อมูลเพิ่มขึ้น และหลากหลายช่องทางมากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีการแสวงหาข่าวสารของผู้รับสาร ซึ่งเชื่อว่าในกรณีนี้บุคคลต้องตกอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ผู้รับสารมีความต้องการในการแสวงหาข่าวสารมากกว่าปกติ เนื่องจากข่าวสารมีศักยภาพในการลดความไม่แน่นอน และช่วยให้สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2556) และสอดคล้องกับทฤษฎีการพึ่งพาสื่อ (เสริมศิริ นิลดา, 2558) เนื่องจากสื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์ทำหน้าที่รวบรวมและเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูล โดยปริมาณการบริโภคข่าวสารและข้อมูลเพิ่มขึ้น รวมทั้งหลากหลายช่องทางมากขึ้นเป็นสิ่งบ่งชี้ความสำคัญของสื่อที่มีต่อประชาชนและสังคมในสถานการณ์ดังกล่าว (Syallow, n.d.) โดยช่องทางการบริโภคข่าวสารและข้อมูลที่ได้รับความนิยมคือ สื่อโทรทัศน์และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องพฤติกรรมสารสนเทศในยุคโควิด-19 ของ จุฑาทิพย์ จันทรลุน (2563) ที่พบว่า ช่องทางที่รับสารสนเทศคือโทรทัศน์ของภาครัฐและสื่อสังคมออนไลน์

พฤติกรรมบริโภคสื่อของเจนเนอเรชันต่าง ๆ ที่พบในการศึกษารั้้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเจนเนอเรชัน กล่าวคือ Gen B มีการบริโภคสื่อจากรายการข่าวทางสื่อโทรทัศน์เป็นหลัก เชื่อถือต่อข้อมูลจากผู้ประกาศข่าวในรายการโทรทัศน์ เชื่อว่าตนเองไม่เคยได้รับข่าวปลอม และสามารถปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดได้โดยไม่รู้สึกริเคียมากนัก สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเจนเนอเรชันที่อธิบายว่า Gen B มักใช้ชีวิตเรียบง่าย เนื่องจากเติบโตมาจาก

สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ยากลำบาก มีความเชื่อมั่นและรับฟังคำสั่งจากผู้นำที่มีองค์ความรู้มากกว่า (มนัสวี ศรีนนท์, 2560) และรับข่าวสารจากแหล่งที่ตนเองให้ความเชื่อถือ โดยรับข่าวสารทางโทรศัพท์น้อยที่สุด แต่มีการรับข่าวสารผ่านทางสื่อใหม่มากขึ้นด้วย (เสมอ นิมเงิน, 2561)

ส่วนพฤติกรรมของ Gen X ใช้เทคโนโลยีเพื่อทำงานและรับข่าวสารในรูปแบบของการกดข้อความ จึงเปิดรับข่าวสารทางออนไลน์ผ่านสำนักข่าวและคนใกล้ชิด แต่ยังเปิดรับข่าวสารผ่านทางสื่อโทรทัศน์เป็นหลัก เช่นเดียวกับ Gen Y ซึ่งเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ แต่ให้ความเชื่อถือในสื่อโทรทัศน์มากกว่า (เสมอ นิมเงิน, 2561) ขณะที่ Gen Z เกิดมาพร้อมเทคโนโลยีทันสมัยและแพร่หลาย รวมถึงองค์ความรู้มากมาย (มนัสวี ศรีนนท์, 2560) และมักเปิดรับข้อมูลสั้น ๆ ได้ใจความ (ปรีดี นกุลสมปรารถนา, 2563)

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพซึ่งพบว่า สื่อหลักที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญบริโคนที่ไม่ได้มีอิทธิพลมากไปกว่าสื่อบุคคล ซึ่งเป็นผู้นำทางความคิดให้แก่พวกเขาได้ เนื่องจาก Gen B หลายคนปฏิเสธการรับวัคซีน หลังจากรับรู้ข่าวสารการเสียชีวิตหรือเจ็บป่วยหลังรับวัคซีนของคนที่รู้จักผ่านการบอกเล่าของเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว ส่วน Gen X ให้ความเชื่อถือต่อข้อมูลที่ส่งผ่านไลน์ของกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์มากกว่าข่าวสารจากสำนักข่าวที่พวกเขาติดตามเป็นประจำ ด้าน Gen Z เชื่อถือในข้อมูลที่เพื่อนในเครือข่ายทวิตเตอร์นำมาแบ่งปันมากกว่าเฟซบุ๊กและสื่อโทรทัศน์ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสื่อมีอิทธิพลต่อผู้รับสารอย่างจำกัด ซึ่ง Cantril Gauget and Herdog (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2556) อธิบายว่าปัจเจกบุคคลได้รับอิทธิพลจากสื่อมวลชนน้อยกว่าผู้ส่งสารที่เป็นผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) เช่น เพื่อน ครอบครัว บุคคลที่เคารพ

การที่ Gen Y และ Gen Z นิยมเปิดรับสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก ทั้งการบริโภคสื่อเพื่อความบันเทิงและการติดตามข่าวสารการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chauhan and Shah (2020) ในอินเดียที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างบริโภคสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่าสื่อดั้งเดิมกำลังถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีที่สามารถตอบสนองความต้องการในการบริโภคข่าวสารและความบันเทิงตามแนวคิด Disruptive Innovation (Christensen, n.d.) ยิ่งในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 สื่อสังคมออนไลน์สามารถทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารและข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ทำให้คนนิยมบริโภคสื่อสังคมออนไลน์เพิ่มขึ้น แม้แต่ Gen B ก็ขยายช่องทางการบริโภคสื่อจากโทรทัศน์ไปสู่เฟซบุ๊ก ไลน์ และยูทูบ

ผลการศึกษาสอดคล้องกับบริบทชุมชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท (ทัศนาศ พุดติกกรกิจ, 2558) Gen B สามารถปฏิบัติตามมาตรการเว้นระยะได้โดยไม่กระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากใช้ชีวิตในบ้านพักอาศัยที่มีบริเวณกว้างขวางพอที่จะทำกิจกรรมได้มากมาย ขณะที่พฤติกรรมการบริโภคสื่อของ Gen Z สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปัทมาภรณ์ สุขสมโส และคณะ (2566) ซึ่งพบว่า เยาวชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้สื่อออนไลน์วันละ 6-10 ชั่วโมงต่อวัน โดยเล่นตลอดเวลาที่ว่าง ดังนั้น เมื่อต้องปฏิบัติตามมาตรการกักตัว Gen Z จึงได้รับผลกระทบในระดับปานกลาง โดยผลกระทบเชิงลบเป็นเรื่องการเรียนออนไลน์ และผลกระทบเชิงบวกคือสามารถใช้เวลาร่วมกับสื่อบันเทิงออนไลน์ได้มากขึ้น

ส่วนกลุ่มวัยทำงาน โดยเฉพาะ Gen X ได้รับผลกระทบจากการบริโภคสื่อ เพราะทำให้เกิดภาวะเครียดและวิตกกังวลมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อีระศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ และคณะ (2566) ที่พบว่า ผู้มีงานทำในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพร่างกาย เพราะหากเกิดการติดเชื้อ อาจส่งผลกระทบต่อประกอบอาชีพและสูญเสียรายได้ รวมทั้งวิตกกังวลเรื่องสภาพการจ้างแรงงาน เพราะหลายสถานประกอบการปรับลดค่าจ้าง ลดจำนวนบุคลากร หรือการยุติการจ้าง

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต มีดังนี้

5.1.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบความรู้เท่าทันการเปิดรับสื่อด้านสุขภาพในสถานการณ์ภาวะวิกฤต

5.1.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคสื่อของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับจังหวัดอื่น เพื่อนำมาปรับใช้เป็นวิธีการสื่อสารรูปแบบใหม่ ๆ ต่อไปได้

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

5.2.1 หน่วยงานที่ทำงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากร เช่น กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสุขภาพจิต สถาบันการศึกษาต่าง ๆ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการร่วมวางแผนและการทำงานเพื่อส่งเสริมศักยภาพของประชาชนในช่วงวัยต่างๆ รวมทั้งแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอันเนื่องจากการบริโภคสื่อในภาวะวิกฤต

5.2.2 ผู้ผลิตสื่อและนักสื่อสารสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการทำงานและวางแผนการเผยแพร่สื่อให้สอดคล้องกับช่วงวัยของผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายต่อไป

6. กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ผู้จัดสรรทุนจากกองทุนวิจัยฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ครั้งที่ 2 ให้แก่ผู้วิจัยสำหรับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณผู้นำชุมชน เพื่อนอาจารย์ เครือข่ายนักศึกษารวมทั้งศิษย์เก่าบัณฑิตศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่กรุณานุญาตในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ทั้ง 16 อำเภอของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7. เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค. (2565). สถานการณ์ผู้ติดเชื้อ COVID-19 อัปเดตรายวัน.

<https://public.tableau.com/views/SATCOVIDDashboard/1-dash-tiles?:showVizHome=no>

กรมควบคุมโรค. (ม.ป.ป.). โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).

https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php

กาญจนา แก้วเทพ. (2556). สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). คณะนิเทศศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฑาทิพย์ จันทรธนู. (2563). พฤติกรรมสารสนเทศในยุคโควิด-19. วารสารห้องสมุด, 64(2), 36-49.

ทัศนาศา พฤติกรกิจ. (2558). บริบทชุมชนภายใต้สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยพายัพอีสเทอร์น, 9(1), 7-12.

ธีระศักดิ์ ทรัพย์ประเสริฐ, รักเกียรติ โรจน์กัญญาพร, พงศกร เอี่ยมสะอาด, คนสนันท์ สงวนสัตย์, ศิริมาพร เจริญในวงศ์เผ่า, พรเทพ แก้วเชื้อ, และจันทนา แสนสุข. (2566). คุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานยุคโควิด-19 ของผู้ปฏิบัติงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ, 5(2), 433-447.

ปรีดี นกุลสมปรารถนา. (2563). รู้จักกับ Generation ต่าง ๆ. Popticles. <https://www.popticles.com/marketing/know-your-generation/>

ปัทมาภรณ์ สุขสมโส, เด่นเดือน เลิศทยากุล ไชยยะ, และปฐมพงษ์ พุ่มพฤษ. (2566). พฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ต่อการเล่นพนันออนไลน์ของเยาวชนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการอยุธยาศึกษา, 15(2), 113-126.

มนสิรี ศรีนนท์. (2560). ทฤษฎีเจเนอเรชันกับกรอบวิธีคิด. จุลสารนวัตกรรม, 12(46), 3-7.

ศูนย์ข้อมูล Covid-19. (22 กันยายน 2565). ราชกิจจาฯ ประกาศ เรื่อง ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร [มีรูปภาพแนบ]. Facebook. <https://www.facebook.com/informationcovid19/posts/ราชกิจจา-ประกาศ-เรื่อง-ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร/655330762751918/>

สำนักงานสถิติจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2563). สัมมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2553 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

เสมอ นิ่มเงิน. (2561). *Generation กับพฤติกรรมการรับข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ*. กรมประชาสัมพันธ์.

<https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/5263>

เสริมศิริ นิลดำ. (2558). คุณค่าข่าวในวิกฤตการณ์ทางสุขอนามัย. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 3(1), 6-25.

Chauhan, V., & Shah, H. (2020). An empirical analysis into sentiments, media consumption habits, and consumer behaviour during the Coronavirus (COVID-19) outbreak. *Purakala (UGC Care Journal)*, 31(20), 353-378.

Christensen, C. M. (n.d.). *Disruptive innovation*. <https://www.claytonchristensen.com/key-concepts/>

Syallow, M. (n.d.). *Media dependency theory in use*. Academia.

https://www.academia.edu/9834996/Media_Dependency_Theory_in_Use

การบริหารจัดการย่านเก่าและรูปแบบสถาปัตยกรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

The Management of Old Quarters and Architecture into Cultural Tourism: a Case Study of Tha Bo in Nong Khai and Tha Uthen in Nakhon Phanom

เดชณรงค์ วนสันเทียะ¹ และนิโรธ ศรีมันตะ^{2*}
Detnarong Wonsantie¹ and Niroth Srimunta^{2*}

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวย่านเก่าช่วยให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชนจึงต้องมีส่วนร่วมในการนำเอาสิ่งที่ตนมียู่มือมาใช้เป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิหลังของท้องถิ่น สถาปัตยกรรม หรือแม้กระทั่งสภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น สิ่งสำคัญในการพัฒนาท่องเที่ยวย่านเก่า คือ รูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม การสร้างความพร้อม และเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยชุมชนมีส่วนร่วม และ (2) เพื่อเสนอพื้นที่และรูปแบบการนำสถาปัตยกรรมมาเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยอาศัยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) ผ่านการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) และการวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis) และสังเคราะห์ไปสู่การสรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) ตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสรุปได้ คือ รูปแบบการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยชุมชนมีส่วนร่วม ได้แก่ (1) ย่านเก่าท่าบ่อ ใช้แนวคิดผ่านเรื่องราวของเส้นทางเกลือสินเธาว์ ที่เป็นวิถีอาชีพดั้งเดิมของอำเภอท่าบ่อ (2) ย่านเก่าท่าอุเทน ใช้แนวคิดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เช่น สถานที่สำคัญ (พระธาตุ) พื้นที่วิถีวัฒนธรรมชุมชน (ไทยอู๋) โดยทั้งย่านเก่าท่าบ่อและย่านเก่าท่าอุเทน ต้องอาศัยการพัฒนาในมิติต่างๆ เพื่อสร้างความพร้อมให้กับรูปแบบการท่องเที่ยวย่านเก่า ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และ ที่พัก (Accommodation) สำหรับข้อเสนอพื้นที่และรูปแบบการนำสถาปัตยกรรมมาเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ (1) ย่านเก่าท่าบ่อ กำหนดให้พื้นที่บริเวณสี่แยกถนนผดุงสามัคคีถนนพาณิชย์บำรุง และ (2) ย่านเก่าท่าอุเทนกำหนดให้พื้นที่บริเวณสี่แยกถนนศรีเมืองและถนนริมโขง เนื่องจากพื้นที่ทั้ง 2 แห่ง มีกลุ่มอาคารแถวเก่าที่มีลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมากและมีความต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นพื้นที่ สามารถนำแนวทางการอนุรักษ์ของกรมศิลปากรมาใช้อนุรักษ์ฟื้นฟู และปรับปรุงอาคาร และใช้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวย่านเก่า รวมถึงจัดกิจกรรมถนนคนเดินและถนนวัฒนธรรม จำหน่ายสินค้าและอาหาร

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีโยธาและสถาปัตยกรรม คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Civil and Architecture Technology Program, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Rajabhat Sisaket University
E-mail : det3516@gmail.com

^{2*} สาขาวิชาเทคโนโลยีโยธาและสถาปัตยกรรม คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Civil and Architecture Technology Program, Faculty of Liberal Arts and Sciences, Rajabhat Sisaket University
E-mail : moonkteng@gmail.com

*Corresponding author

พื้นที่ รวมถึงสินค้าอื่นๆ บริเวณพื้นที่หน้าอาคาร พร้อมทั้งการจัดกิจกรรมการแสดงของเยาวชนรวมถึงกิจกรรมการแสดงของชุมชนด้านวัฒนธรรม ซึ่งข้อเสนอเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวย่านเก่าให้เป็นรูปธรรม คือ(1) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในย่านเก่าหรือบริเวณชุมชน (2) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและนำเที่ยวชมย่านเก่า ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน (3) สนับสนุนแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และ (4) ต้องให้ความสำคัญกับคุณค่าของย่านเก่า รูปแบบสถาปัตยกรรม และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างแนวทางอนุรักษ์ย่าน กลุ่มอาคาร และรูปแบบสถาปัตยกรรมที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : ย่านเก่า สถาปัตยกรรม การบริหารจัดการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

Abstract

The old quarters tourism has promoted the local development, requiring community participation in leveraging their unique attributes to attract tourists, such as folk art, traditions, local wisdom and history, architecture, and even local geography. Key concept included the appropriate management, building readiness, and creating travel routes linked to other tourist attractions with community participation. The objectives of this research were 1) to propose a management model for transforming old quarters into cultural tourism destinations with community participation; and 2) to investigate areas and guidelines on adapting architecture for cultural tourism in Tha Bo district, Nong Khai province, and Tha Uthen district, Nakhon Phanom province, Thailand. This research employed a mixed method approach, combining typological analysis, component analysis, and synthesizing the findings into policy recommendations. The study performed that the management model for transforming old quarters into cultural tourism destinations, with community participation, as follows: 1) For Tha Bo's old quarter, using the concept of the "Rock Salt Trail," reflecting the traditional occupation of Tha Bo district, and 2) For Tha Uthen's old quarter, focusing on linking key attractions such as significant sites (e.g., Phra That) and community cultural areas (Tai Yor). Both areas have required the multidimensional development to enhance their readiness for tourism, focusing on attractions, activities, access, amenities, and accommodation. The proposals for utilizing architecture for cultural tourism included 1) For Tha Bo's old quarter, designating the area around the intersection of Phadung Samakkhi road and Panich Bamrung road, and 2) For Tha Uthen's old quarter, designating the area around the intersection of Sri Muang road and Rim Khong road. These areas feature numerous old shophouses with distinctive architectural characteristics which could be preserved, restored, and used as central points for cultural tourism. Additionally, these areas could host the walking street and cultural street events, selling local products and food, along with youth and community cultural performances. Further recommendations for promoting and developing tangible cultural tourism in old quarters included 1) publicizing upcoming activities in old quarters or communities; 2) educating tourists and guiding them through old quarters with community involvement; 3) supporting tourism promotion initiatives with community participation, and 4) emphasizing the value of old quarters, architectural styles, and historical significance to create sustainable conservation strategies for these areas.

Keywords: Old Quarters, Architecture, Management, Cultural Tourism

วันที่รับบทความ: 20 เมษายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 11 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 12 มิถุนายน 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการนำพื้นที่ย่านเก่า ซึ่งรวมถึงงาน สถาปัตยกรรมภายในย่านมาทำการอนุรักษ์ หรือการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว อย่างเช่นบริเวณภาคกลาง กรุงเทพฯ ชุมชนเก่าเชียงคาน จังหวัดเลย ถนนกลาง จังหวัดภูเก็ต ย่านเมืองเก่า จังหวัดสงขลา และยังมีย่านเก่าอีกหลายพื้นที่ที่กำลังมีความพยายามส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน สำหรับพื้นที่ริมฝั่งแม่น้ำโขงของภาคอีสาน เป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งในด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนสถาน เทศกาล วัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนที่โดดเด่นสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี สถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์บริเวณชุมชนเก่าริมแม่น้ำโขง ที่เรียกว่าอาคารแบบโคโลเนียล คือ การรับเอารูปแบบการก่อสร้างในสมัยอาณานิคมฝรั่งเศส ซึ่งในส่วน ของพื้นที่ย่านเก่า อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม นั้นจะพบ รูปแบบอาคารบ้านเรือนในรูปแบบนี้พอสมควร ซึ่งอาคารดังกล่าวมีทั้งที่ยังใช้งานอยู่ และปล่อยทิ้งร้าง ไว้บ้าง หากมีการนำแนวคิดการอนุรักษ์ และการฟื้นฟูอาคาร รวมถึงการพัฒนาสภาพแวดล้อม การตกแต่งภูมิทัศน์ของพื้นที่ ให้เป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยให้มีนักท่องเที่ยวแวะชม สถาปัตยกรรมที่ยังคงเอกลักษณ์เดิมเอาไว้ พร้อมเลือกซื้ออาหารบนถนนแห่งนี้ ทว่าย่านเก่ามีเสน่ห์ ดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลิ้มรสอาหาร เพลิดเพลินสถาปัตยกรรม และ สัมผัสวิถีชุมชนในแบบฉบับที่เป็นเอกลักษณ์ของย่านเก่าได้ การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาย่านเก่าซึ่งจะทำให้ย่านเก่าดึงดูดและดึงดูดไปด้วยผู้คน ในขณะเดียวกันก็ยังคงวิถีชีวิตในรูปแบบเดิมของประชาชน ทำให้อ่านเก่ากลายเป็นจุดขาย สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมถูกใช้เป็นแนวทางของท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างแพร่หลาย โดยเป็นการนำเสนอชมรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ของชุมชนให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งวัฒนธรรมนี้เองได้ถูกทำให้เป็นสินค้าเพื่อการบริโภคอย่างหนึ่ง การใช้การท่องเที่ยวเป็นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นการจัดการกิจกรรมที่สร้างผลประโยชน์ให้กับชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเสมอภาคเท่ากับนักท่องเที่ยว (Swarbrooke, 1999) ชุมชนเองก็ต่างนำเอาสิ่งที่ตนมีอยู่มาใช้เป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ศิลปะพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิหลังของท้องถิ่น สถาปัตยกรรม หรือ แม้กระทั่งสภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น เป็นต้น โดยทรัพยากรเหล่านี้จะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เลือกพื้นที่ย่านเก่าริมฝั่งแม่น้ำโขง อำเภอท่าบ่อ จังหวัด หนองคาย และ อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม (ภาพที่ 1) โดยย่านเก่านอกจากมีความสำคัญในเรื่องรูปแบบสถาปัตยกรรมที่มีความโดดเด่นซึ่งพบเห็นผ่านการวางผัง ลักษณะอาคาร บ้านเรือน ตึกแถวในย่านแล้ว ยังพบว่าย่านเก่า ยังมีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน ชชาติพันธุ์ ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนวิถีชีวิต (ปรานอม ต้นสุขนันท์, 2559) โดยเฉพาะย่านเก่าทั้งสองแห่งนี้มีความผูกพันกับแม่น้ำโขงมาอย่างยาวนาน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีแนวคิดการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยมุ่งหวังให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ การสร้างความพร้อม รวมถึงแนวทางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในพื้นที่ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อให้อ่านเก่าที่เคยเป็นชุมชนดั้งเดิมไม่ถูกทอดทิ้งให้เสื่อมโทรม หรือไม่ถูกรื้อทำลายมากขึ้น ทั้งยังทำให้อ่านเก่ากลับมามีชีวิตอีกครั้ง โดยการปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้น ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด (Eber, 1993) โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้กำหนดนโยบายให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ ตลอดจนใช้เป็นต้นแบบในพื้นที่ย่านเก่าริมฝั่งแม่น้ำโขงในทุกพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ภาพที่ 1 ตำแหน่งที่ตั้งพื้นที่วิจัยและรูปแบบสถาปัตยกรรม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยชุมชนมีส่วนร่วม

1.2.2 เพื่อเสนอพื้นที่และรูปแบบการนำสถาปัตยกรรมมาเพื่อการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้อาศัยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Method Research) โดยวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสอบถาม (Questionnaire) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การศึกษาภาคเอกสาร (Documentary) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 3 ส่วน จะใช้การวิเคราะห์การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) และการวิเคราะห์ส่วนประกอบ (Component Analysis) และสังเคราะห์ไปสู่การสรุปข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Recommendation) การบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยชุมชนมีส่วนร่วม

2.1 วิธีการดำเนินการและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสมเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวย่านเก่าท่าบ่อ อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามแบบมีส่วนร่วม และการสังเกต กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันจำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วยกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจ 2 พื้นที่ และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคายและนครพนม 3) นายกเทศมนตรี 4) นายกสมาคมท่องเที่ยว 5) วัฒนธรรมอำเภอท่าบ่อและท่าอุเทน และ 6) เจ้าของอาคารเก่าในพื้นที่

การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยที่ใช้เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกิดจากปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและนำผลที่ได้มาสร้างเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหรือประเด็นเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของย่านเก่า โดยเลือกพื้นที่วิจัยได้แก่ย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชนนักวิชาการ จำนวน 10 คน กลุ่ม เจ้าของหรือผู้พักอาศัย จำนวน 20 คน และกลุ่มนักท่องเที่ยว จำนวน 20 คน ของแต่ละย่านเก่า สำหรับการสุ่มตัวอย่างโดยไม่มีข้อจำกัดหรือเงื่อนไขที่ซับซ้อนโดยการคัดเลือกแบบตามสะดวก (Convenience Selection) ของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาเป็นหลัก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมครบตามเป้าหมายแล้วนำมาทำการประมวลผลในขั้นตอนต่อไป

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงเครื่องมือที่มีความเหมาะสมในกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้แนวทางของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม โดยใช้ข้อคำถามเชิงลึก ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้ เป็นคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นหรือทรรศนะได้อย่างหลากหลายในทุกแง่มุมหรือรายละเอียดปลีกย่อยที่สำคัญ อันทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีความหลากหลายในมิติต่างๆ และข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติที่มีมิติของความลึกและความกว้างในเรื่องที่ดำเนินกระบวนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง (กลุ่มปราชญ์ชุมชน ผู้นำชุมชนนักวิชาการ เจ้าของหรือผู้พักอาศัย และกลุ่มนักท่องเที่ยว) ในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม เพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้การมีส่วนร่วมทัศนคติความพึงพอใจความต้องการในการใช้บริการของนักท่องเที่ยว และค้นหาข้อเสนอแนะในการพัฒนาสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) ของกลุ่มตัวอย่างผลของระดับปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยการหาค่าเฉลี่ย

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สรุปด้วยวิธีการจัดกลุ่ม หมวดหมู่แล้วนำเสนอในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนา โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสร้างข้อสรุปเมื่อได้น้ำหนักของตัวแปรต่างๆ ทั้งหมด แล้วนำตัวแปรที่ได้มาเรียงเพื่อพิจารณาว่าตัวแปรที่ได้กับตัวแปรที่ตั้งไว้เดิมว่าตัวแปรที่ตั้งไว้ถูกต้อง สามารถนำมาอธิบายได้และตัวแปรที่เพิ่มมาใหม่ก็เป็นสิ่งที่ค้นพบใหม่ นำมาเรียงและใส่น้ำหนักความสำคัญ เพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม

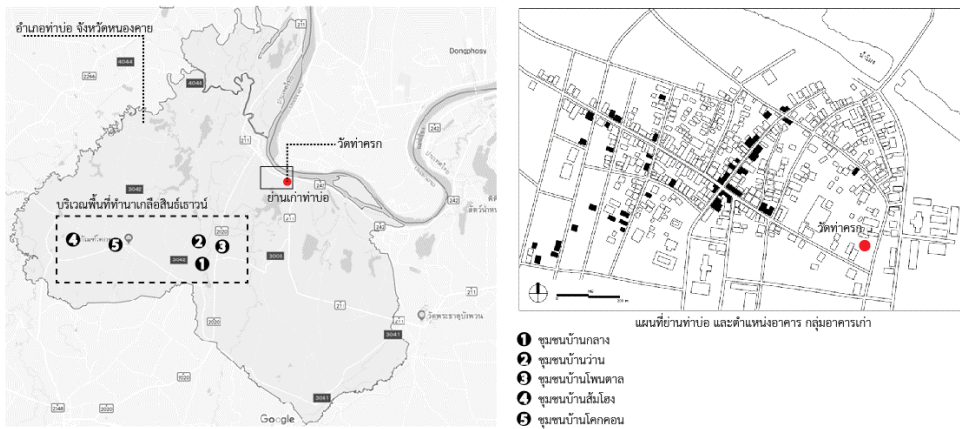
3. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาจากภาคเอกสารและการสัมภาษณ์ความเป็นมา ความสำคัญของพื้นที่ย่านเก่าของพื้นที่ศึกษา ได้แก่ ย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อจังหวัดหนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม สรุปได้ ดังนี้

3.1 ความเป็นมา ความสำคัญของพื้นที่ย่านเก่าของพื้นที่ศึกษา

(1) ย่านเก่าท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัดหนองคาย เป็นชุมชนที่ก่อตั้งขึ้นราว 144 ปี มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ จากการอพยพเข้ามาของกลุ่มคนกุลลา (พม่า) ไคราช (นครราชสีมา) อุบลราชธานี หนองคาย ร้อยเอ็ด ลาว (เวียงจันทน์) เชียงใหม่ ลำปาง (สกุลหนันต๊ะ) และชาวยวน ที่อพยพหนีภัยฝรั่งเศสเข้ามาอยู่อาศัย ความสำคัญในการประกอบอาชีพในอดีตคือการทำนาเกลือสินเธาว์ โดยปัจจุบันเหลือหมู่บ้านที่ยังคงทำนาเกลือสินเธาว์แบบวิธีการดั้งเดิมเพียง 2 ชุมชน โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านหันไปประกอบอื่น ๆ (ภาพที่ 2) สำหรับบริเวณย่านเก่าท่าบ่อนั้นในอดีตเคยเป็นพื้นที่ตลาด

ขายสินค้าขนาดใหญ่มีอาคารแถวเรียงราย เมื่อมีการย้ายตลาดขายสินค้าไปยังสถานที่ใหม่จึงทำให้ย่านเก่าซบเซาลงไปเหลือเพียงอาคารแถวเก่าที่ใช้สำหรับพักอาศัย ร้านเสริมสวย ร้านขายเฟอร์นิเจอร์ ร้านขายของชำ และร้านซ่อมจักรยานยนต์ อาคารเก่าบางหลังก็ถูกปล่อยทิ้งร้าง (ภาพที่ 3)

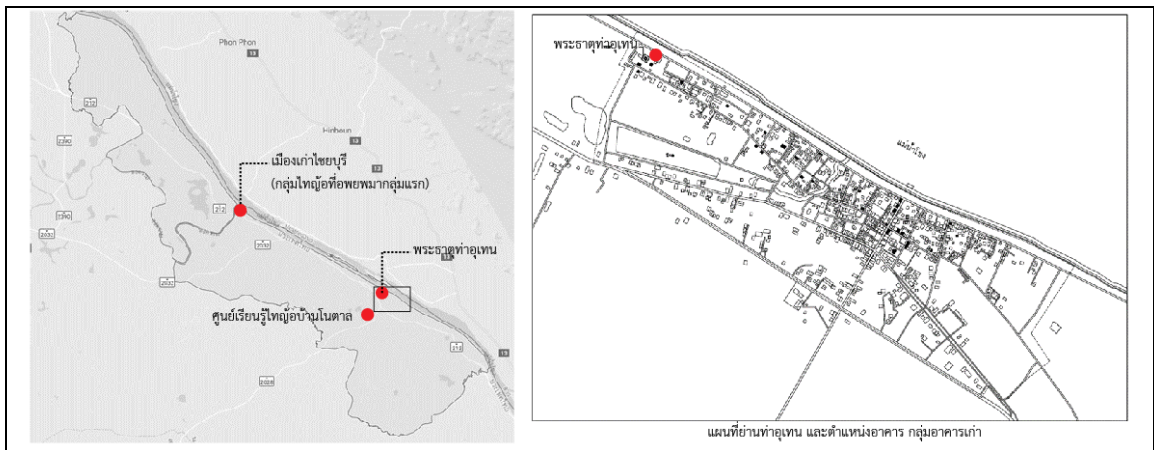
ภาพที่ 2 แผนที่และตำแหน่งที่ตั้งชุมชนอำเภอท่าบ่อ (ซ้าย) แผนที่ย่านและตำแหน่งอาคาร กลุ่มอาคารเก่า (ขวา)

ภาพที่ 3 สภาพย่านเก่าท่าบ่อ และรูปแบบอาคารเก่า

(2) ย่านเก่าท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

เมืองท่าอุเทน เป็นชุมชนชุมชนตลาดการค้า เป็นย่านชุมชนที่มีกิจกรรมหรือเคยมีกิจกรรมด้านการค้าเป็นหลัก มีประวัติและพัฒนาการการตั้งชุมชนกว่า 180 ปี (ภาพที่ 4) โดยการอพยพข้ามฝั่งมาตั้งรกรากของชาวไทยเชื้อและชาวเวียดนาม (ญวน) เป็นชุมชนที่มีประเพณีวัฒนธรรมโดยเฉพาะอาหารการกิน การแต่งกาย และยังมีรูปแบบงานสถาปัตยกรรมของช่างชาวเวียดนาม (ญวน) ที่หลงเหลือให้เห็นอยู่บริเวณย่านเก่า (ภาพที่ 5) นอกจากนี้ยังมีพระธาตุท่าอุเทนที่ประชาชนชาวไทยและลาวให้การนับถือ โดยสร้างจำลองแบบมาจากพระธาตุพนม แต่มีสัดส่วนขององค์ธาตุที่เล็กกว่า

ภาพที่ 4 แผนที่และตำแหน่งที่ตั้งชุมชนอำเภอกำแพงแสน (ซ้าย) แผนที่ย่านและตำแหน่งอาคาร กลุ่มอาคารเก่า (ขวา)

รูปแบบอาคารเก่าย่านกำแพงแสน

ภาพที่ 5 สภาพย่านกำแพงแสน และรูปแบบอาคารเก่า

ผลการวิจัย ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมย่านเก่า อำเภอกำแพงแสน จังหวัดหนองคาย และย่านเก่า อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม โดยผลของการวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

3.2 ผลการสำรวจแบบสอบถามและการเสนอรูปแบบการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดหนองคาย และอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยจากการสอบถามประเด็นที่เป็นความคิดเห็นและความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวในย่านเก่า กำแพงแสน จ.หนองคาย และย่านกำแพงแสน จ.นครพนม ใน 6 ประเด็นเพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการมีส่วนร่วมเพื่อเสนอแนวคิดการจัดทำรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมย่านเก่าของอำเภอกำแพงแสนและกำแพงแสน สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวย่านเก่าท่าบ่อ จ.หนองคาย และย่านเก่าท่าอุเทน จ.นครพนม

ประเด็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวย่านเก่า	ค่าเฉลี่ย ย่านเก่าท่าบ่อ จ.หนองคาย	ค่าเฉลี่ย ย่านเก่าท่าอุเทน จ.นครพนม
1.ด้านสิ่งดึงดูดแหล่งท่องเที่ยวย่านเก่า	3.51	3.81
2.ด้านความสะดวกในการเข้าถึงย่านเก่า	3.87	3.84
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและที่พักภายในย่านเก่า	3.46	3.86
4.ด้านการรักษาความปลอดภัยในย่านเก่า	3.30	3.56
5.ด้านการตลาดโฆษณาประชาสัมพันธ์	3.54	3.90
6.ด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรม	3.50	3.54

จากผลการสำรวจแบบสอบถาม (ตารางที่ 1) แสดงให้เห็นว่า ย่านเก่าท่าบ่อ จ.หนองคาย มีผลประเมินด้านความสะดวกในการเข้าถึงย่านเก่าสูงที่สุด (3.87) และมีผลประเมินด้านการรักษาความปลอดภัยในย่านเก่าต่ำที่สุด (3.30) ส่วนย่านเก่าท่าอุเทน จ.นครพนม มีผลประเมินด้านการตลาดโฆษณาประชาสัมพันธ์สูงที่สุด (3.90) แต่มีผลประเมินด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมน้อยที่สุด (3.54)

(1) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของย่านเก่าท่าบ่อ

จากการกำหนดธีม (Theme) หลักของการท่องเที่ยวท่าบ่อ ผ่านเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของชุมชนที่ว่า “เล่าเรื่องเมืองเก่า ตามรอยเส้นทางเกลือสินเธาว์” อาชีพดั้งเดิมชาวบ้านโคกคอนบ้านวานบ้านโพนตาล บ้านส้มโฮง และบ้านนาข่าประกอบอาชีพต้มเกลือสินเธาว์มานานกว่า 100 ปีแล้ว ผ่านการถ่ายทอดมาจากปู่ย่าตายายจากรุ่นสู่รุ่นแล้วนำเกลือใส่เกวียนมาขายที่วัดท่าคอก ซึ่งเป็นท่าเทียบเรือริมฝั่งแม่น้ำโขงต่อมาเรียกบริเวณนี้ว่า “บ้านท่าบ่อเกลือ” จนถึงปี พ.ศ. 2438 ได้ยกฐานะเป็นเมืองท่าบ่อ

โดยแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวย่านเก่าท่าบ่อเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วมที่อาศัยข้อมูลจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ สามารถสรุปแนวคิดการพัฒนา 5 ด้าน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556) ได้แก่ สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) กิจกรรม (Activities) การเข้าถึง (Access) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) และ ที่พัก (Accommodation) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวย่านเก่าท่าบ่อเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	กิจกรรม/หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
	กิจกรรม	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	ประชาสัมพันธ์สิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยวโดยดำเนินการดังนี้ 1. จัดทำแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวภายในย่านเก่าท่าบ่อโดยใช้อาคารเขียวเป็นแลนด์มาร์คของย่าน 2. จัดทำแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวภายในย่านเก่าเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของเมืองท่าบ่อ 3. รูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตหอกระจายข่าวของชุมชน ป้ายติดตั้งตามถนนและสถานที่สำคัญ	เทศบาลเมืองท่าบ่อ จัดการประชุมร่วมกันกับผู้นำชุมชน เจ้าของอาคาร ผู้อาศัยในย่านเก่า สถาบันการศึกษา หอการค้า สำนักงานการท่องเที่ยวหนองคาย และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อจัดทำแผนที่ และกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวของย่านเก่าและของเมืองท่าบ่อให้เกิดการเชื่อมโยงกัน

แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	กิจกรรม/หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
	กิจกรรม	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
2.กิจกรรม (Activities)	1. จัดทำคู่มือ แผนที่ ที่แสดงเส้นทางที่พักโรงแรม พร้อมทั้งระบุราคา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการ 2. การอนุรักษ์ และการปรับปรุงอาคารในพื้นที่จัดกิจกรรม 3. การออกจำหน่ายสินค้าพื้นถิ่นเพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน 4. ร้านจำหน่ายอาหารต่างๆ และการจำหน่ายอาหารพื้นถิ่น 5. ส่งเสริมกิจกรรมการแสดงของเยาวชน รวมถึงการแสดงทางวัฒนธรรมของท่าบ่อ คือ การแต่งกายของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามการแสดงดนตรี การแสดงภาพถ่ายชมรมถ่ายภาพท่าบ่อ	1.สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย และผู้ประกอบการ จัดทำแผนที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ และจัดทำคู่มือ 2. สถาบันการศึกษาในพื้นที่ย่านเก่า เพื่อนำกิจกรรมการแสดงมาเข้าร่วม 3.หอการค้า ประสานกับภาคเอกชนนักลงทุนให้ความรู้แก่ผู้ค้าขาย 4.สำนักงานการท่องเที่ยวหนองคาย ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวย่านเก่า 5.สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ประชุมร่วมกับกลุ่มอาชีพทำนาเกลือสินเธาว์ กลุ่มทำแผ่นกระยอ กลุ่มอาชีพทำพิน และกลุ่มตีมีด เพื่อนำมาจำลองและจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว
3.การเข้าถึง (Access)	1. ติดตั้งป้ายบอกเส้นทาง ระยะทางเพื่อการเดินทางมายังย่านเก่าท่าบ่อ 2. การกำหนดแผนที่ท่องเที่ยวย่านเก่าท่าบ่อลงในเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการเดินทาง	1. กรมทางหลวง และสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคายจัดทำป้ายบอกทางตามเส้นทางจากจังหวัดหนองคายมายังพื้นที่ย่านเก่าท่าบ่อ 2. สำนักงานการท่องเที่ยว จัดทำแผนที่เผยแพร่ในเว็บไซต์
4.สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	1. จัดทำฟุตบอลเพื่อความปลอดภัย 2. ติดตั้งระบบไฟฟ้าส่องสว่าง 3. จัดทำคู่มือ แผนที่ ที่แสดงเส้นทางโรงพยาบาล และสถานีตำรวจทั้งรูปแบบเอกสารและลงในเว็บไซต์ 4. ร้านอาหาร ร้านบริการต่างๆ ตู้ ATM 5. โรงพยาบาล และสถานีตำรวจทั้งรูปแบบเอกสารและลงในเว็บไซต์	1. เทศบาลเมืองท่าบ่อ และกรมทางหลวง ประชุมจัดทำแผนปรับปรุงทางเดินเท้าและการติดตั้งระบบไฟฟ้าส่องสว่างริมถนน 2. สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย จัดทำคู่มือ แผนที่ เผยแพร่ในเว็บไซต์ และจัดทำเอกสารสำหรับแจกนักท่องเที่ยว
5.ที่พัก (Accommodation)	1. จัดทำคู่มือ แผนที่ ที่แสดงเส้นทางที่พักโรงแรม พร้อมทั้งระบุราคา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการ	- สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดหนองคาย และผู้ประกอบการ จัดทำแผนที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ และคู่มือ

(2) รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของย่านเก่าท่าอุเทน

ผลจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม สามารถกำหนดแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวท่าอุเทน และจากการศึกษาประวัติความเป็นมาของเมืองท่าอุเทน มีจุดเริ่มต้นจากการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าไทญ้อ ก่อนที่จะมีการโยกย้ายถิ่นฐานไปยังที่อื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันชาวไทญ้อท่าอุเทนยังคงรักษาวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ ไว้เป็นอย่างดี

วัฒนธรรมเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยที่มีคุณค่าทางจิตใจ ทั้งยังมีพระธาตุท่าอุเทนที่ถือเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง เป็นที่นับถือของคนสองฝั่งโขง ส่วนย่านเก่าท่าอุเทนก็ถือได้ว่ายามีสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์หลงเหลือให้นักท่องเที่ยวได้เห็นได้ศึกษาอยู่พอสมควร

แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวตามธีม (theme) การท่องเที่ยวท่าอุเทน “ไหว้พระธาตุศักดิ์สิทธิ์ ชมวิถีไทยย้อนเดินลัดเลาะย่านเก่า” การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว จากศูนย์ข้อมูลชุมชนเก่าท่าอุเทนที่ตั้งอยู่หลังวัดพระธาตุท่าอุเทน การนมัสการพระธาตุท่าอุเทน เดินทางไปชมศูนย์เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย ที่บ้านโพน ตำบลโนนตาล ชมขั้นตอนการทำครกแบบดั้งเดิมที่บ้านนากลาง ไปชมเมืองประวัติศาสตร์ แม่น้ำสองสี ที่ตำบลไชยบุรี ก่อนจะกลับชมตะวันตกดิน และเดินลัดเลาะชมวิถีชีวิตย่านเก่า บริเวณถนนคนเดินหรือถนนวัฒนธรรมท่าอุเทน โดยแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวย่านเก่าท่าอุเทน เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วม สามารถสรุปแนวคิดการพัฒนา 5 ด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 3 แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวย่านเก่าท่าอุเทนเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	กิจกรรม/หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
	กิจกรรม	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)	ประชาสัมพันธ์สิ่งดึงดูดใจการท่องเที่ยว โดยดำเนินการดังนี้ 1. จัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวภายในย่านเก่าท่าอุเทนโดยใช้พระธาตุท่าอุเทนเป็นแลนด์มาร์คของย่าน 2. จัดทำแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวภายในย่านเก่าเชื่อมโยงกับวัดสำคัญภายในย่าน และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของอำเภอท่าอุเทน 3. รูปแบบการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต หอกระจายข่าวของชุมชน ป้ายติดตั้งตามถนนและสถานที่สำคัญ	เทศบาลตำบลท่าอุเทน จัดการประชุมร่วมกันกับผู้นำชุมชน เจ้าของอาคาร ผู้อาศัยในย่านเก่า สถาบันการศึกษา หอการค้า สำนักงานการท่องเที่ยวนครพนม และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อจัดทำแผนที่และกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวของย่านเก่าและของอำเภอท่าอุเทน ให้เกิดการเชื่อมโยง
2. กิจกรรม (Activities)	1. จัดทำคู่มือ แผนที่ ที่แสดงเส้นทางที่พัก โรงแรม พร้อมทั้งระบุราคา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการ 2. การอนุรักษ์ และการปรับปรุงอาคารในพื้นที่จัดกิจกรรม 3. การออกร้านจำหน่ายสินค้าพื้นถิ่น เพื่อไม่ให้เกิดการซ้ำซ้อน และร้านจำหน่ายอาหารต่างๆ และการจำหน่ายอาหารพื้นถิ่น 4. ส่งเสริมกิจกรรมการแสดงของเยาวชน รวมถึงการแสดงทางวัฒนธรรมของท่าอุเทน คือ การแสดงฟ้อนรำ และการแต่งกายของชาวไทย	1. สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม และผู้ประกอบการ จัดทำแผนที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ และจัดทำคู่มือ แผนที่ สำหรับแก่นักท่องเที่ยว 2. สมาคมสถาปนิกสยาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์อาคาร และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หอการค้า ประสานกับภาคเอกชนนักลงทุนให้ความรู้แก่ผู้ค้าขาย จัดการประชุมร่วมกับกลุ่มอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผา การทำเค็มสับประรด และกลุ่มอาชีพ อาหารพื้นถิ่น เพื่อนำมาจำลองและจำหน่ายสินค้าแก่นักท่องเที่ยว

แนวคิดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	กิจกรรม/หน่วยงานผู้รับผิดชอบ	
	กิจกรรม	หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
		4. สถาบันการศึกษาในพื้นที่ย่านเก่า เพื่อนำกิจกรรมการแสดงมาเข้าร่วม
3. การเข้าถึง (Access)	1. ติดตั้งป้ายบอกเส้นทาง ระยะทางเพื่อการเดินทางมายังย่านเก่าท่าอุเทน 2. การกำหนดแผนที่ท่องเที่ยวย่านเก่าท่าอุเทนลงในเว็บไซต์ เพื่อเพิ่มความแม่นยำในการเดินทาง	1. กรมทางหลวง และสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนมจัดทำป้ายบอกทางตามเส้นทางจากจังหวัดนครพนมมายังพื้นที่ย่านเก่าท่าอุเทน 2. สำนักงานการท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์จังหวัดนครพนม จัดทำแผนที่เผยแพร่ในเว็บไซต์
4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)	1. จัดทำฟุตบอลเพื่อความปลอดภัย 2. จัดทำคู่มือ แผนที่ ที่แสดงเส้นทางโรงพยาบาล และสถานีดารวจทั้งรูปแบบเอกสารและลงในเว็บไซต์ ร้านอาหาร ร้านบริการต่างๆ ตู้ ATM โรงพยาบาล และสถานีดารวจทั้งรูปแบบเอกสารและลงในเว็บไซต์	1. เทศบาลตำบลท่าอุเทน จัดทำแผนปรับปรุงทางเดินเท้าและการติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่างริมถนน 2. สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม จัดทำคู่มือ แผนที่ เผยแพร่ในเว็บไซต์ และจัดทำเอกสารสำหรับแจกนักท่องเที่ยว
5. ที่พัก (Accommodation)	1. จัดทำคู่มือ แผนที่ ที่แสดงเส้นทางที่พักโรงแรม พร้อมทั้งระบุราคา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการ	- สำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดนครพนม และผู้ประกอบการ จัดทำแผนที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ และจัดทำคู่มือ แผนที่ สำหรับแจกนักท่องเที่ยว

3.3 รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่และรูปแบบการนำสถาปัตยกรรมมาเพื่อการท่องเที่ยว

(1) รูปแบบการบริหารจัดการโดยนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว ของย่านเก่าท่าอุเทน

การบริหารจัดการโดยนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว จากการประชุมแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้นำชุมชน เจ้าของอาคารเก่า ผู้พักอาศัยในย่านเก่าและกลุ่มผู้ค้าขายสินค้าในย่านเก่าท่าอุเทน ทำให้ได้ผลสรุปในแนวทางที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของย่านเก่าท่าอุเทน โดยกำหนดให้พื้นที่บริเวณสี่แยกถนนผดุงสามัคคี ถนนพาณิชย์บำรุงตัดกับทางหลวงหมายเลข 211 เพื่อใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีกลุ่มอาคารแถวเก่าที่มีลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมหลงเหลืออยู่ และมีความต่อเนื่องของกลุ่มอาคาร โดยนำแนวทางการอนุรักษ์ของกรมศิลปากรมาใช้ปรับปรุงอาคาร การวิจัยนี้กำหนดให้อาคารเขียว (ร้านกาแฟกรีนคอนเนอร์) เป็นศูนย์ให้บริการข้อมูลย่านเก่าแก่นักท่องเที่ยว และจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวภายในย่านเก่า รวมถึงจัดกิจกรรมถนนคนเดินและถนนวัฒนธรรมจำหน่ายสินค้าและอาหารพื้นถิ่นท่าอุเทนรวมถึงสินค้าอื่นๆ บริเวณพื้นที่หน้าอาคาร และการจัดการแสดงของเยาวชน รวมถึงกิจกรรมการแสดงของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 6 พื้นที่ต้นแบบและรูปแบบการนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว ของย่านเก่าท่าบ่อ

(2) รูปแบบการบริหารจัดการโดยนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว ของย่านเก่าท่าบ่อ

การบริหารจัดการโดยนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว จากการประชุมแลกเปลี่ยนแนวคิดกับผู้นำชุมชนเจ้าของอาคารเก่า ผู้พักอาศัยในย่านเก่าและกลุ่มผู้ค้าขายสินค้าในย่านเก่าท่าบ่อ ทำให้ได้ผลสรุปในแนวทางที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของย่านเก่าท่าบ่อ โดยกำหนดให้พื้นที่บริเวณสี่แยกถนนศรีเมืองและถนนริมโขง เพื่อใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีกลุ่มอาคารแถวเก่าที่มีลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก โดยนำแนวทางการอนุรักษ์ของกรมศิลปากรมาใช้ปรับปรุงอาคาร และจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวภายในย่านเก่า รวมถึงจัดกิจกรรมถนนคนเดินและถนนวัฒนธรรม จำหน่ายสินค้าและอาหารพื้นถิ่นท่าบ่อ รวมถึงสินค้าอื่นๆ บริเวณพื้นที่หน้าอาคาร พร้อมทั้งการจัดกิจกรรมการแสดงของเยาวชนรวมถึงกิจกรรมการแสดงของชาวไทยญ้อ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 7 พื้นที่ต้นแบบและรูปแบบการนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว ของย่านเก่าท่าอุเทน

4. อภิปรายผล

จากการศึกษาพื้นที่ย่านเก่าริมฝั่งโขง ของอำเภอท่าบ่อ และอำเภอท่าอุเทน โดยทั้ง 2 พื้นที่ นี้มีความสำคัญทั้งทางด้านประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐาน มีแหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุ รวมถึงศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ โดยผลจากการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ ในพื้นที่ย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของ อำเภอท่าบ่อและอำเภอท่าอุเทน นั้นมีความคล้ายคลึงกัน คือ สามารถใช้การท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์เป็นดึงดูดการท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา อย่างเมืองท่าบ่อนักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมากราบไหว้ขอพรหลวงพ่อบุญเจ้าองค์ต่อ ส่วนที่เมืองท่าอุเทน นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางมาสักการบูชาขอพรองค์พระธาตุท่าอุเทน โดยเฉพาะคนที่เกิดวันศุกร์ ส่วนการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบทถือได้ว่าทั้ง 2 พื้นที่นั้นต้องได้รับการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ นักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญและเข้าถึงได้สะดวก เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จะอยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก และอยู่นอกพื้นที่ย่านเก่า แต่หากสามารถนำมาเชื่อมโยงเส้นทางเข้าด้วยกันแล้วจะทำให้เกิดจุดแข็งให้กับการท่องเที่ยวของพื้นที่ได้ สำหรับความแตกต่างของ 2 พื้นที่ ได้แก่ ย่านเก่าท่าบ่อ การตั้งถิ่นฐานเกิดจากคนหลายเชื้อชาติมีวัฒนธรรมประเพณีหลากหลาย มีการรับเอาวัฒนธรรมของ ชาวเวียดนามมาบางส่วน และปัจจุบันที่ตั้งของย่านเก่าท่าบ่อไม่มีมีการสัญจรหรือการค้าขายทางเรือเหมือนในอดีต อาคารเก่าในบริเวณย่านมีการใช้งานอยู่บางส่วน สำหรับย่านเก่าท่าอุเทนการตั้งถิ่นฐาน เกิดจากกลุ่มชาวไทยญ้อจาก

ฝั่ง สปป.ลาว ซึ่งยังคงมีการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีกันอย่างเหนียวแน่น และมีการรับเอาวัฒนธรรมของชาวเวียดนามมาบางส่วน ปัจจุบันย่านเก่าท่าอุเทนยังมีการสัญจรและการค้าขายทางเรืออยู่ อาคารบ้านเรือนในย่านเก่ายังคงใช้งานอยู่

จากการเปรียบเทียบของพื้นที่วิจัยทั้งสองแห่ง จะเห็นศักยภาพของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรธรรมชาติ คือ แม่น้ำโขง ที่ควบคู่กับอัตลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐาน และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีเสน่ห์แห่งหนึ่งเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่นในประเทศไทย และสามารถสถาปตยกรรมภายในย่านมาทำการอนุรักษ์ หรือการพัฒนาพื้นที่ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่นเดียวกับบริเวณพื้นที่ศักยภาพอื่นๆ เช่น กาดกองต้า ชุมชนเก่าเชียงคาน ถนนกลาง ย่านเมืองเก่าสงขลา เป็นต้น โดยรูปแบบการบริหารจัดการโดยนำสถาปัตยกรรมมาใช้ในการท่องเที่ยว ของย่านเก่าทั้ง 2 พื้นที่ จากผลการสำรวจแบบสอบถาม แสดงให้เห็นว่า ย่านเก่าท่าบ่อ จ.หนองคาย มีผลประโยชน์ด้านการรักษาความปลอดภัยในย่านเก่าในระดับน้อยสอดคล้องกับผลการเสนอแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวย่านเก่าจากเวทีการมีส่วนร่วมของทั้งสองพื้นที่ ที่เสนอให้มีการจัดการด้านความปลอดภัยมากขึ้นทั้งสถานีตำรวจ ระบบไฟฟ้าส่องสว่างริมถนน เป็นต้น จากแนวคิดที่เกิดร่วมกับผู้นำชุมชน เจ้าของอาคารเก่า ผู้พักอาศัยในย่านเก่า และกลุ่มผู้ค้าขายสินค้าในย่านเก่า ได้ผลสรุปในแนวทางที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของย่านเก่า สามารถจัดกิจกรรมถนนคนเดิน และถนนวัฒนธรรม สร้างพื้นที่จำหน่ายสินค้าและอาหารพื้นถิ่น รวมถึงสินค้าอื่นๆ บริเวณพื้นที่หน้าอาคารเก่าที่มีคุณค่าเหล่านั้น และการจัดการแสดงของเยาวชนรวมถึงกิจกรรมการแสดงของกลุ่มชนในพื้นที่ที่มีอัตลักษณ์ โดยทั้ง 2 พื้นที่มีกลุ่มอาคารแถวเก่าที่มีลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมากและมีความต่อเนื่อง ซึ่งการศึกษาเชิงลึกควรทำทั้งการศึกษารูปแบบสถาปัตยกรรมและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี, 2552) โดยสามารถนำแนวทางการอนุรักษ์ของกรมศิลปากรมาใช้ปรับปรุงอาคาร เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งคุณค่าของย่านเก่าและรูปแบบสถาปัตยกรรม โดยย่านเก่าท่าบ่อ กำหนดให้พื้นที่บริเวณสี่แยกและถนนผดุงสามัคคีถนนพาณิชย์บำรุงเพื่อใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบ กำหนดให้อาคารเขียว (ร้านกาแฟกรีนคอนเนอร์) เป็นศูนย์ให้บริการข้อมูลย่านเก่าแก่นักท่องเที่ยว และจัดทำแผนที่ท่องเที่ยวภายในย่านเก่า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยวการบริหาร (กรมการท่องเที่ยว, สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว, 2561) และย่านเก่าท่าอุเทนกำหนดให้พื้นที่บริเวณสี่แยกถนนศรีเมืองและถนนริมโขงเพื่อใช้เป็นพื้นที่ต้นแบบสำหรับการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวย่านเก่าเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆ ในพื้นที่ใกล้เคียง โดยสิ่งสำคัญ คือ การกำหนดตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวและข้อมูลสำคัญลงในแผนที่พร้อมทั้ง ระบุเส้นทาง ระยะทาง การเข้าถึง เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีความต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการวางแผนการท่องเที่ยวและสร้างสิ่งดึงดูดให้กับนักท่องเที่ยว

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารจัดการย่านเก่าสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวย่านเก่า ดังนี้ (1) การประชาสัมพันธ์ กิจกรรม งานประเพณี การจัดแสดงวัฒนธรรมต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นใน ย่านเก่าหรือบริเวณชุมชน ในแต่ละครั้งโดยการโฆษณาเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยู เว็บไซต์ สังคม ออนไลน์ต่างๆ และสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัด (2) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชมย่านเก่า ด้วยการให้มัคคุเทศก์น้อยเป็นผู้แนะนำ เป็นการสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนด้วย และยังเป็นการปลูกฝังให้ ลูกหลานในชุมชนเก่าท่าบ่อ และท่าอุเทน ได้มีความภาคภูมิใจและรักบ้านเกิดในฐานะเจ้าของบ้าน โดยย่านเก่าท่าบ่อควรใช้พิพิธภัณฑ์เทศบาลเมืองท่าบ่อ (3) ภาครัฐและเอกชนต้องให้การสนับสนุนแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว ภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น โดยต้องมีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณและการ ดำเนินการในโครงการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว และ (4) พื้นที่ ย่านเก่าในทั้ง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย และอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีกลุ่มอาคารแถวเก่าที่มีลักษณะโดดเด่นทางสถาปัตยกรรมหลงเหลืออยู่เป็นจำนวนมาก และมีความต่อเนื่อง ควรมีการศึกษาเชิงลึกทั้งทางรูปแบบสถาปัตยกรรมและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างแนวทางและนำไปสู่การปฏิบัติการอนุรักษ์ย่าน กลุ่มอาคาร และรูปแบบสถาปัตยกรรมต่อไป

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ สำนักงานวิจัยการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและเทคโนโลยีที่ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณและอำนวยความสะดวกในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งการสัมภาษณ์และการตรวจเครื่องมือวิจัยทุกท่านที่ได้ช่วยชี้แนะแนวทางและการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการวิจัยและที่อย่างมาก คือ กลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยจนสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว. (2561). *แผนบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมท่องเที่ยว*. ปราณอม ตันสุขนันท์. (2559). *การอนุรักษ์ชุมชนเมือง*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระวีวรรณ โอฬารรัตน์มณี. (2552). *สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น: การศึกษา วิจัย และการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม*. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 9(1), 56-66.
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2556). *โครงการจัดทำมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า ในพื้นที่ภาคตะวันออก*.
- Eber, S. (1993). *Beyond the green horizon: Principles for sustainable tourism*. WWF UK.
- Swarbrooke, J. (1999). *Sustainable tourism management*. CABI.

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Development of Cooperative Learning by Constructivist Theory
on Instructional in Curriculum Development for Undergraduate,
Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

ณัฐนุช จุยกางค์¹ ธิดารัตน์ พานพวง^{2*} และจิรนนท์ พูลสวัสดิ์³

Nuttinuch Chuicomwong¹ Thidarat Panpuang^{2*} and Chiranan Phunsawat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และ 3) ศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 27 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยหมู่เรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัด เจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาค่าร้อยละของค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และ MANNOVA with Repeated Measure

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.89/80.37

¹ ภาควิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Curriculum and Learning Management, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : nuttinuch.c@rbru.ac.th

^{2*} สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Special Education, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : Thidarat.p@rbru.ac.th

³ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Special Education, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : Chiranan.p@rbru.ac.th

*Corresponding author

ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเจตคติที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบร่วมมือ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

Abstract

The purposes of Quasi experimental research were 1) to study the effectiveness of the cooperative learning by using constructivist theory on instructional in curriculum development for undergraduate students, faculty of education, Rambhai Barni Rajabhat University with an efficiency of 80/80; 2) to compare an academic achievement before and after using constructivist theory on instructional in curriculum development for undergraduate students, faculty of education, Rambhai Barni Rajabhat; and 3) to examine the attitudes on the development of cooperative learning by constructivist theory on instructional in curriculum development of undergraduate students ,faculty of education ,Rambhai Barni Rajabhat University. The sample was the 27 First Year undergraduate students in mathematics program at the second semester of the academic year 2024 by simple random sampling. The research instruments consisted of lesson plans, achievement tests, and attitude questionnaire toward cooperative learning by constructivist theory. Data were statistically analyzed by mean, Standard Deviation (S.D.), and MANNOVA with Repeated Measure.

The results revealed that after using the cooperative learning by constructivist theory on instructional in curriculum development of undergraduate students was 83.89/80.37 compared to the 80/80 criteria. The learning achievement of undergraduate students after using the cooperative learning by constructivist theory on instructional in curriculum development was significantly higher than before at .01. The students' attitudes towards cooperative learning by constructivist theory was at the highest level.

Keywords: Cooperative Learning, Instructional Model Development, Constructivist Theory

วันที่รับบทความ: 15 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 08 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 06 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้เพื่อการแข่งขันในสังคมโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ผู้คนต่างเข้าเรียนในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่านั้นทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีแนวโน้มการขยายตัวในการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ประกอบกับรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนโดยให้ทุนกู้ยืมทางการศึกษาจึงเอื้อโอกาสให้ผู้ที่ต้องการเรียนรู้เข้าศึกษามากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลง เพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถต่อยอดความรู้ นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ สภาพปัญหาในการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน ยังพบปัญหาในการเรียนการสอนซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี พบว่าส่วนใหญ่การจัดการเรียนรู้อยู่ไม่เต็มตามที่ควร เห็นได้จากยังไม่ยึดแนวทางผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่ยังยึดผู้สอนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนน้อย ทำให้นักศึกษาขาดความมุ่งมั่นในการเรียน (ธีรวุฒิ ไชยสิทธิ์กุล, 2557, น. 2) และปัญหาการเรียนการสอนของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ (ปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ) ทั่วประเทศซึ่งดำเนินการสอนในระดับปริญญาตรี พบว่าผู้เรียนโดยรวมมีคะแนนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคตค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับคะแนนทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำงาน (เพ็ญจันทร์ สังข์แก้ว, 2555, น. 75) ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคต ประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และทักษะการคิดที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

กระบวนการทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพมีการใช้องค์ความรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการปฏิบัติงานในวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางสู่ความเป็นสากลสู่การพัฒนากระบวนการทัศน์การจัดการเรียนการสอนที่สำคัญ คือ การมุ่งสู่มหาวิทยาลัยแห่งการวิจัย โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559)

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างการแข่งขันในการวิจัย
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนความเป็นเลิศด้านการเรียนการสอน
- 3) กระตุ้นและพัฒนาความสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา
- 4) ขยายโอกาสการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของประชากรให้มากขึ้น
- 5) แสวงหาและพัฒนาโอกาสการสร้างความร่วมมือทางวิชาการ
- 6) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อและสนับสนุนต่อวัตถุประสงค์ทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเป็นหลัก และ
- 7) เพิ่มบทบาทในระดับนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาให้มากขึ้น

สอดคล้องกับ พิชัย ทองดีเลิศ (2557, น. 160) ได้ทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีรูปแบบการเรียนต่างกัน พบว่า ผู้เรียนในทุกแบบการเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ashcraft et al. (2008, p. 72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้แบบร่วมมือแบบออนไลน์ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นในด้านเนื้อหาของบทเรียน ตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจนกระทั่งถึงปลายภาคการศึกษา ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งด้านเนื้อหาและกระบวนการ จากวิชาที่เรียนรู้ร่วมกันแบบออนไลน์

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) ได้มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนานักให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ มีการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การเตรียมความพร้อมของกำลังคน ด้านการพัฒนาวิทยาลัยศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะเปลี่ยนแปลงโลกในอนาคตตลอดจนการยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจ ด้วยฐานการพัฒนา (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น. 36) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้

อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 29) โดยกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทศวรรษที่สอง พุทธศักราช 2552-2561 ซึ่งมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพในปี 2561 โดยมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นคือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษา

การศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยเริ่มจากคุณลักษณะของผู้เรียนเพื่อหาแนวทางในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการเรียนของผู้เรียนในระดับปริญญาตรี พบว่าแบบการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้เรียนมีแบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและความรู้สึกมากกว่าเรียนรู้เชิงทฤษฎี ชอบทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากประสบการณ์ตรง มีการแบ่งปันความรู้สึกและประสบการณ์ร่วมกับผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิ่งฟ้า สินธุวงศ์ (2555, น. 50) ได้สำรวจแบบการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีพบว่า รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน แต่ละคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้และในความสำเร็จของกลุ่ม มีกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด มีการช่วยเหลือกัน (วิเศษ ชินวงศ์, 2554, น. 40) และเป็นวิธีการที่มีการจัดกลุ่ม การทำงานเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในการเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อช่วยเหลือและเพิ่มพูนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของสมาชิกในกลุ่ม โดยมีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการประเมินพฤติกรรมของผู้เรียน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนร่วมกันแสวงหาความรู้ร่วมกันช่วยเหลือกันเป็นกลุ่มย่อย โดยที่ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบผลงาน และการเรียนรู้ของกลุ่มร่วมกัน มีการประเมินผลการเรียนการสอน และนำสิ่งที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การเรียนการสอนแบบร่วมมือส่งผลดีต่อผู้เรียนหลายประการ คือ ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการคิด เจตคติที่ดีต่อการเรียน ช่วยเพิ่มสมรรถภาพในการทำงานกลุ่มร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีความสุขจิตที่ดีและเพิ่มทักษะทางสังคม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ดี ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความภูมิใจในตนเอง ช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนเกิดการยอมรับตนเอง ช่วยพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะทางสังคมและทักษะในการแก้ปัญหา (Arends, 1994, pp. 345-346 อ้างถึงใน ศุภางค์ ไทยสมบูรณ์สุข, 2557, น. 11)

การเรียนบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยวิธีการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เหมาะสมจึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิชัย ทองดีเลิศ, 2557, น. 2) จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเรียนจากสื่อข้อความเพียงอย่างเดียว หรือการเรียนรู้จากการบรรยายจากผู้สอน สื่อที่ออกแบบและผลิตมาอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็ว (ถนอมพร เลหาจรัสแสง, 2555, น. 18) การพัฒนาการเรียนการสอนแบบร่วมมือสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำเป็นต้องอาศัยหลักการและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นได้เครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้โดยอาศัยรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการประยุกต์ใช้แนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) เป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองมากกว่าเป็นผู้รับ โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมที่มีอยู่กับความรู้ใหม่โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้และค้นพบคำตอบ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียน โดยผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้น ติดตามและประเมินผลการเรียนรู้ตามสถานการณ์จริง

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้ ได้อาศัยหลักทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งทฤษฎีและแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักการศึกษาในกลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในครั้งนี้

ได้แก่ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของฌอง พียอร์เจต์ (Jean Piaget) ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 ขั้นตอน ขั้นตอนแรกคือ การซึมซับ หรือดูดซึม เมื่อมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมก็จะดูดซึมประสบการณ์ใหม่ให้รวมอยู่ในโครงสร้างของสติปัญญาโดยจะตีความหรือรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมและขั้นตอนที่สอง คือปรับโครงสร้างทางสติปัญญาเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างของเขาวงกตปัญญา ที่มีอยู่แล้วให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ใหม่เป็นการปรับความคิดเดิมให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใหม่ (สุมาลี ชัยเจริญ, 2557, น. 79) และทฤษฎีของ เจโรม บรุนเนอร์ (Jerome Bruner) ซึ่งเป็นผู้ค้นพบทฤษฎีการเรียนรู้แบบค้นพบที่เกิดขึ้นตามความเชื่อที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนได้ประมวลข่าวสารจากการ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และสำรวจสิ่งแวดล้อม บรุนเนอร์เชื่อว่า การรับรู้ขึ้นอยู่กับความใส่ใจของผู้เรียนที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ การเรียนรู้จะเกิดจากการค้นพบ เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อม และเกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบขึ้น (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553, น. 153) และทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของเลฟ เซเมนอวิช วิกอตสกี (Lev Semenovich Vygotsky) ได้อธิบายพัฒนาการทางสติปัญญาโดยมุ่งเน้นที่จิตสำนึกของมนุษย์ว่า พัฒนาการทางสติปัญญา เป็นคุณลักษณะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยมีสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญกับองค์ประกอบภายในทั้งทางชีวภาพและจิตใจ โดยมีเครื่องมือของจิตใจ เป็นส่วนสำคัญ (ชินะพัฒน์ ชื่นแดชม, 2544, น. 19)

จากเหตุผลทั้งหมดที่ได้กล่าวมาทั้งจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย และรวบรวมจากสื่อต่าง ๆ พบว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยอาศัยแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มาเป็นแนวคิดในการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน ที่มีคุณลักษณะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญและนำผลที่ได้จากการสังเคราะห์มาออกแบบและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยให้การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น (สุภัทร จินปฐ, 2546, น. 93) เมื่อเปรียบเทียบกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบปกติที่มุ่งเน้นการสอนแบบบรรยายและการฝึกปฏิบัติตามที่ผู้สอนกำหนด และสอดคล้องกับความสนใจและลักษณะของผู้เรียนที่ชอบการเรียนรู้เป็นกลุ่มโดยผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเรียนรู้ และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน โดยกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในด้านทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในอนาคตให้สูงขึ้น และสร้างลักษณะนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับผู้เรียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.2.3 เพื่อศึกษาเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีที่พัฒนาขึ้น

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 432 คน

2) กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี ชั้นปีที่ 1 สาขาคณิตศาสตร์ ภาควิชาการศึกษาที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 28 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้สอนในสาขาคณิตศาสตร์ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้วิจัยได้เลือกสาขาดังกล่าว

1.3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือ โดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์โดยการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร

2) ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในรายวิชา การพัฒนาหลักสูตร

2.2) เจตคติต่อของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอน รายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จำนวน 8 แผน และแบบทดสอบท้ายบทจำนวน 8 ฉบับ ฉบับละ 10 ข้อ (10 คะแนน) รวมคะแนนระหว่างเรียนเท่ากับ 80 คะแนน โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ 4-8 ชั่วโมง ต่อ 1 แผน จำนวน 12 สัปดาห์ รวมระยะเวลา 48 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้างโดย ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและขอบเขตที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมกระบวนการจัดการเรียนการสอน เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมของแผน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด จากนั้นปรับปรุง / พัฒนาแผนตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาจำนวน 9 คน กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นระหว่างการทดลองและปรับแก้พัฒนาให้สมบูรณ์ จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เป็นข้อคำถามแบบปรนัย ประกอบด้วย 4 ตัวเลือก คือ ก ข ค และ ง จำนวน 60 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมทั้งสิ้น 60 คะแนน โดยมีขั้นตอนการสร้างโดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากนั้นสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ในตารางวิเคราะห์การออกข้อสอบ จากนั้นผู้วิจัยทบทวนด้วยตนเองก่อนนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยข้อคำถามมีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากและความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.21-0.76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

2.1.3 แบบวัดเจตคติต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นแบบ Likert's Scale เป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยขั้นตอนการสร้างได้ศึกษาและสังเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเนื้อหาเกี่ยวกับแบบวัดเจตคติต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎี ดำเนินการเขียนนิยามเชิงปฏิบัติการสำหรับสร้างข้อคำถามให้เหมาะสมกับบริบทของกลุ่มตัวอย่างนำไปตรวจสอบคุณภาพเพื่อหาค่าความตรงเชิงพินิจ ซึ่งควรมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (อติราช เกิดทอง, 2562, น. 177) พบว่า ข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ (0.67-1.00) จากนั้นนำแบบวัดไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 9 คน (กลุ่มเดียวกับที่นำแผนไปทดลองใช้) พบว่า ข้อคำถามมีค่าอำนาจจำแนก 0.29-0.92

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยได้อธิบายชี้แจงทำความเข้าใจกับนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องการเรียน เวลาเรียน วิธีการในการเรียน

2.2.2 ทำการเก็บข้อมูลก่อนทดลอง โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 60 ข้อ เพื่อนำคะแนนที่ได้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

2.2.3 ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 8 แผน ซึ่งเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ทั้งหมด 48 ชั่วโมง ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นสรุป 4) ขั้นฝึกทักษะและการนำไปใช้ และ 5) ขั้นวัดและประเมินผล

2.2.4 ทำการทดสอบโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบหลังเรียน และให้นักศึกษาทำแบบวัดเจตคติต่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร

2.2.5 นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร มาวิเคราะห์ด้วยวิธี โดยใช้วิธีการทางสถิติหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำ (MANNOVA with Repeated Measure)

2.3.2 ศึกษาเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.3.3 หาค่าร้อยละของค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษากลุ่มทดลองและนักศึกษากลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการทดลอง

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎี คอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

การประเมิน	สัญลักษณ์	Σ	n	ค่าเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	ประสิทธิภาพ
ระหว่างเรียน	E_1	1812	27	67.11	80	83.89
หลังเรียน	E_2	1302	27	48.22	60	80.37

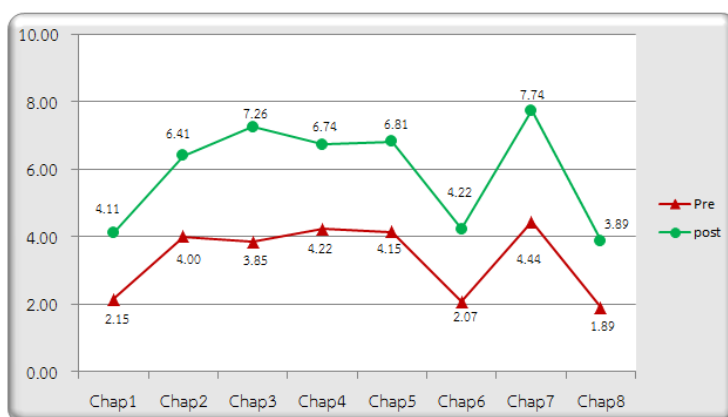
ตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.89/80.37 แสดงว่าในภาพรวมรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำ (MANNOVA with Repeated Measure)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ดังตารางที่ 2

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละหน่วย	การทดสอบ	$\bar{X}$	SD.	Diff
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร	ก่อนเรียน	2.15	1.17	1.96
	หลังเรียน	4.11	0.80	
2. ข้อมูลพื้นฐานและรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตร	ก่อนเรียน	4.00	1.30	2.41
	หลังเรียน	6.41	1.25	
3. การนำหลักสูตรไปใช้	ก่อนเรียน	3.85	0.99	3.41
	หลังเรียน	7.26	1.46	
4. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)	ก่อนเรียน	4.22	1.05	2.52
	หลังเรียน	6.74	1.38	
5. หลักสูตรสถานศึกษา	ก่อนเรียน	4.15	1.03	2.67
	หลังเรียน	6.81	1.47	
6. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	ก่อนเรียน	2.07	1.00	2.15
	หลังเรียน	4.22	0.93	
7. การประเมินหลักสูตร	ก่อนเรียน	4.44	1.19	3.30
	หลังเรียน	7.74	1.20	
8. ปัญหาและแนวโน้มในการพัฒนาหลักสูตร	ก่อนเรียน	1.89	0.80	2.00
	หลังเรียน	3.89	0.97	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรมีระดับคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนในทุกหน่วยการเรียนรู้ โดยมีค่าที่พิสัยของคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนอยู่ระหว่าง 1.96 ถึง 3.41 ซึ่งหน่วยการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุดคือหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “การนำหลักสูตรไปใช้” เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3.41 คะแนน รองลงมาได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 “การประเมินหลักสูตร” เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 3.30 คะแนน หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 “หลักสูตรสถานศึกษา” เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2.67 ในขณะที่หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับหลักสูตร” ค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดเพียง 1.96 คะแนน แสดงรายละเอียดได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนและก่อนเรียนของคะแนนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

Multivariate Test							
Time: $\Lambda = .014$, Multivariate F-statistics = 44.414, (Hypothesis df = 8, Error = 19), p-value = 0.00, Partial $\eta^2 = .949$							
Univariate Test							
การพัฒนาหลักสูตร	Source	SS	df	MS	F-statistics	p-value	Partial η^2
Chap 1	Test	52.02	1	52.02	100.32	0.00	0.794
	Error	13.48	26	0.52			
Chap 2	Test	78.24	1	78.24	69.53	0.00	0.728
	Error	29.26	26	1.13			
Chap 3	Test	156.74	1	156.74	144.21	0.00	0.847
	Error	28.26	26	1.09			
Chap 4	Test	85.63	1.00	85.63	99.52	0.00	0.793
	Error	22.37	26	0.86			
Chap 5	Test	96.00	1	96.00	113.45	0.00	0.814
	Error	22.00	26	0.85			
Chap 6	Test	62.30	1	62.30	110.16	0.00	0.809
	Error	14.70	20	0.57			
Chap 7	Test	146.69	1	146.69	160.14	0.00	0.860
	Error	23.81	26	0.92			
Chap 8	Test	54.00	1	54.00	61.04	0.00	0.701
	Error	23.00	26	0.88			

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ก่อนและหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทั้ง 8 หน่วย พบว่า นักศึกษามีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในการทดสอบระดับ Multivariate Test ($\Lambda = .014$, Multivariate F-statistics = 44.414, p-value < 0.01) แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา

การพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมของกลุ่มทดลองหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เพิ่มสูงขึ้นกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาแยกแต่ละหน่วยการเรียนรู้ในการทดสอบระดับ Univariate Test พบว่า ทุกหน่วยการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลการศึกษาเจตคติต่อของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีในภาพรวมและรายด้าน

เจตคติ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.93	0.09	มากที่สุด
ด้านเนื้อหาที่เรียน	4.92	0.13	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศ	4.93	0.12	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.94	0.08	มากที่สุด
ด้านการวัดและประเมินผล	4.93	0.14	มากที่สุด
รวม	4.93	0.04	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษามีเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.93 และรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี ค่าเฉลี่ย 4.93 ด้านเนื้อหาที่เรียนมี ค่าเฉลี่ย 4.92 ด้านบรรยากาศมี ค่าเฉลี่ย 4.93 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ค่าเฉลี่ยมี 4.94 และ ด้านการวัดและประเมินผลมี ค่าเฉลี่ย 4.93

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

4.1 ผลการหาประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 พบว่าผลคะแนน ระหว่างเรียน (E_1) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 83.89 และผลคะแนนหลังเรียน (E_2) มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 80.37 แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสิทธิภาพ 83.89/80.37 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยมีการตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงานตามขั้นตอนการวิจัยทุกขั้นตอนอย่างเป็นขั้นตอน จึงส่งผลให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และในการจัดการเรียนรู้อาจมีสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้ทดลองคิดเองหรือทำเป็นกลุ่ม จากนั้นมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น

ให้ความสนใจในเนื้อหา ขั้นตอน และวิธีการสอนในบทเรียนมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ซึ่งจากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณแบบวัดซ้ำ (MANNOVA with Repeated Measure) แสดงให้เห็นว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และผลคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ที่ได้สังเคราะห์จากแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2553) เวชฤทธิ์ อังคนะภัทรขจร (2555) ทิศนา แคมมณี (2562) Driver and Bell (1986) และ Yager (1991) เข้าด้วยกัน ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เตรียมความพร้อมโดยนักเรียนสร้างจุดหมายหรือแรงจูงใจในการเรียนรู้เนื้อหา 2) ทำความเข้าใจและปรับแนวคิด โดยนักเรียนนำความรู้เดิมมาอภิปรายหรือบรรยายตามความเข้าใจในหัวข้อที่กำลังเรียน 3) ตรวจสอบความเข้าใจ เพื่อจัดโครงสร้างแนวคิดใหม่ โดยนักเรียนนำทักษะการคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ การจัดกระทำข้อมูล และใช้วิธีการในการแก้ปัญหาออกแบบและดำเนินการทดลอง 4) อภิปรายและนำไปใช้ โดยนักเรียนฝึกปฏิบัติด้วย ตนเองในการนำแนวคิดของตนที่สร้างขึ้นไปใช้ และ 5) สรุปความรู้จากการปฏิบัติ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติแล้วสามารถสรุปความรู้ที่ได้จากการทดลอง ขั้นตอนแต่ละขั้นตอนช่วยให้ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหลากหลายที่มีลักษณะให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม อย่างเหมาะสมอันช่วยให้ผู้เรียนตื่นตัว สามารถรับรู้และเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี กระบวนการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์นั้น องค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้หลัก คือ การให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ใหม่ขึ้นมาโดยอาศัยความรู้เดิมเป็นฐาน เมื่อสร้างความรู้ใหม่แล้วผู้สอนจะได้ตรวจสอบหรือประเมินความรู้ใหม่ เมื่อผู้เรียนเกิดความเข้าใจกับความรู้ใหม่แล้วผู้เรียนก็จะนำความรู้นั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรีย์ พิมพ์มูล (2563) ได้ศึกษาการสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ประกอบด้วย 6 โมดูล และ 2) ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่สังเคราะห์ขึ้น โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.7 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25 ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์ และปริญ ทนันชัยบุตร (2564) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยวิธีสแกฟโฟลด์เพื่อส่งเสริมความสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพของกระบวนการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.35 และประสิทธิภาพของผลผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.97 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ 70/70 3) ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียนพบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ได้สอดคล้องกับ ปิยนุช วงศ์กลาง (2562) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ ในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากที่กล่าวมาผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการทำงานร่วมกัน ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เป็นสิ่งที่ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เป็นอย่างดี

4.3 เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

โดย แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านเนื้อหาที่เรียน 3) ด้านบรรยากาศ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และ 5) ด้านการวัดและประเมินผล ซึ่งผลการวิจัย พบว่า เจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ในภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เมื่อพิจารณารายด้าน เท่ากับ 0.04 โดยด้านที่ประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.08 รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศ และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.09, 0.12 และ 0.14 ตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านสุดท้ายคือ ด้านเนื้อหาที่เรียน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.13 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ นักศึกษามีความเจตคติภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

จึงสรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 นั้น มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้จริง มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และกิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะให้นักศึกษากล้าแสดงออกทางความคิด มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันภายในชั้นเรียน มีความกระตือรือร้น ให้ความสนใจในเนื้อหา ขั้นตอน และวิธีการสอนในบทเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มีกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาที่เรียน และบรรยากาศมีความเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งส่งผลต่อเจตคติที่ดีของนักศึกษา

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ขั้นตอนรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี กิจกรรมการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นสรุป 4) ขั้นขั้นฝึกทักษะและการนำไปใช้ และ 5) ขั้นวัดและประเมินผลซึ่งมีประสิทธิภาพจากการทดลองนำไปใช้ ส่งผลให้ได้หลักสูตรที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สถานศึกษาอื่น ๆ ในระดับเดียวกันสามารถนำไปทดลองใช้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร หรือรายวิชาอื่น ๆ โดยการนำไปใช้ให้พิจารณาจากเนื้อหาบริบทของนักศึกษา และความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5.1.2 จากผลของการนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ไปใช้สรุปได้ว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาการพัฒนาหลักสูตร ควรมีประสบการณ์การสอนและการวิจัยเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนต่อไป

5.1.3 จากการวิจัยพบว่านักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดกับการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และวางแผนการเรียนด้วยตนเอง ดังนั้นในการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปใช้นั้นผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด

5.1.4 การนำรูปแบบการเรียนการสอน ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรต้องเตรียมความพร้อม เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันและเป็นบรรยากาศแห่งการให้กำลังใจซึ่งกันและกันจะทำให้ นักศึกษามีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้นและการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ในสถานศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย และสิ่งสนับสนุนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอน ตลอดจนควรจัดทำคู่มือครูสำหรับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถศึกษาและทำความเข้าใจ

ได้ง่าย รวมทั้งให้มีการกำหนดแนวทางผู้สอนให้มีความสามารถในการจัดกิจกรรม และเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

5.1.5 การเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีความมุ่งมั่นในการแสวงหาและพัฒนาตนเองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ในการนำไปใช้สอนต้องมีการกำหนดโครงงาน ภาระงาน ระดับคุณภาพงาน และแผนในการกำกับติดตามเป็นระยะ ๆ อย่างใกล้ชิด อีกทั้งมีการชี้แนะ ให้คำปรึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้ และเห็นความสำคัญของกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ร่วมกับรายวิชาอื่น ๆ

5.2.2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนา ที่มีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไปประยุกต์ใช้กับทฤษฎีต่าง ๆ และสามารถใช้แนวคิดอื่น ๆ ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนอื่น ๆ เช่น การพัฒนาในรูปแบบการศึกษาทางไกล การศึกษาแบบออนไลน์ การพัฒนารูปแบบรายวิชาในลักษณะ E-learning เป็นต้น

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือโดยใช้ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ในการเรียนการสอนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตร สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ 2566 เลขที่สัญญา 1/66 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
- กิ่งฟ้า สีนธวัช. (2555). *การสอนเพื่อพัฒนาการคิดและการเรียนรู้*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชินะพัฒน์ ชื่นเดชุฒ. (2544). Sociocultural theory: ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมของไวโกตสกี. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 16(2), 19-21.
- ถนอมพร เลาหจรัสแสง. (2555). *หลักการออกแบบและการสร้างเว็บเพื่อการเรียนการสอน*. อรุณกราฟิก.
- ทิตนา แหมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภูมิ ไศภิชฐกุล. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการจัดการเรียนรู้เน้นความร่วมมือกันเรียนรู้รายวิชากลุ่มสังคมศาสตร์ระดับอุดมศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นภาพร เขียวแก้ว. (2556). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์แทรกด้วยเพลง เรื่องโจทย์ปัญหา การบวก ลบ คูณ หาร กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปิยนุช วงศ์กลาง. (2562). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคจิ๊กซอว์ในรายวิชาเทคโนโลยีการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 30(2), 101-109.
- พิชัย ทองดีเลิศ. (2557). การพัฒนาสื่อแบบบูรณาการด้วยเทคโนโลยี และวิธีการ “การเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์”. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 2(2), 54-58.
- เพ็ญจันทร์ สังข์แก้ว. (2555). *รายงานการวิจัยศักยภาพนักศึกษาสถาบันราชภัฏ*. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์.

- วิเศษ ชินวงศ์. (2554). การพัฒนายุทธศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาชีพครู สำหรับคณะครุศาสตร์: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. *วารสารจันทร์เกษม*, 17(33), 141-150.
- วิเศษ พึ่งประยูร. (2562). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์โดยบูรณาการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับเทคนิคการใช้คำถามเพื่อพัฒนาความคิดเชิงวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เวชฤทธิ์ อังกะนภทธร. (2555). *ครบเครื่องเรื่องควรรู้สำหรับครุคณิตศาสตร์: หลักสูตรการสอน และการวิจัย*. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- ศศิพงษ์ ศรีสวัสดิ์, และปริญ ทนชัยบุตร. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ด้วยวิธีสแกฟโฟลด์ เพื่อส่งเสริมความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 11(1), 119-132.
- ศุภางค์ ไทยสมบูรณ์สุข. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบร่วมมือ เรื่อง การบริหารโครงการในห้องเรียนเสมือนจริง สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษากายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*.
- สุภัทร จินปฐ. (2546). *ผลการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้บนเครือข่ายที่พัฒนาตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ในวิชาสื่อการสอน สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมาลี ชัยเจริญ. (2557). *การออกแบบการสอน: หลักการทฤษฎีสู่การปฏิบัติ*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2553). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถ มูลคำ. (2553). *วิธีจัดการเรียนรู้*. โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- อติราช เกิดทอง. (2562). *การวัดผลและการประเมินผลการเรียนรู้*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อัจฉรีย์ พิมพ์มูล. (2563). *การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาขั้นตอนวิธีและการเขียนโปรแกรม*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 31(2), 12-26.
- อำไพ ธนะมูล. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้รูปแบบการสอนแบบผสมผสานระหว่างแบบ 5E กับ STAD [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Ashcraft, D., Treadwell, T., & Kumar, V. K. (2008). Collaborative online learning: A constructivist example. *MERLOT Journal of Online Learning and Teacher*, 4(1), 109-117.
- Driver, R., & Bell, B. (1986). Students thinking and the learning of science: A constructivist view. *The School Science Review*, 67(240), 443-456.
- Yager, R. E. (1991). The constructivist learning model: Towards real reform in science education. *Science Teacher*, 58(6), 52-57.

ประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี

Efficiency of Security Management in Police Performance of Nakhonchaisi Police Station

วรรษญา แซ่ประเสริฐ^{1*} และกรรณิกา กุกุดเรือ²
Warachaya Sengprasert^{1*} and Kannika Kukudrua²

บทคัดย่อ

การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายของทางราชการ รวมทั้งประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นตัวชี้วัดหนึ่งในการประเมินผลความสำเร็จขององค์กร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะและประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และ 2) คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี จำนวน 144 นาย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าความสัมพันธ์ และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล และด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านผลลัพธ์ที่ได้รับจากการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และด้านกระบวนการในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ด้านภาวะผู้นำ และด้านสุขอนามัย ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 54.80

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี เจ้าหน้าที่ตำรวจ

^{1*} รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
Master of Public Administration in Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy
E-mail : h.warachaya@gmail.com

² รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
Master of Public Administration in Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy
E-mail : ohkanka@gmail.com

*Corresponding author

Abstract

The police's duty is to achieve the government objectives, as well as the efficiency in carrying out these duties, serve as one of the key indicators of an organization's success. This research aimed 1) to study the characteristics and efficiency of security management in police performance; and 2) to investigate characteristics in police performance which influenced the efficiency of security management. The quantitative research was employed, with a sample of 144 police officers from Nakhonchai police station. Data were collected by questionnaires. The statistical methods included mean, standard deviation (S.D.), correlation, and multiple regression. The research revealed that 1) the overall performance characteristics of polices and each specific aspect of their performance were at a high level. Leadership had the highest average score, followed by the need for achievement, while self-control during duty had the lowest average score. The efficiency of security management in police performance was at a high both overall and each aspect. The highest average score was the achievement in performance outcomes, followed by the assigned workload. The lowest average score was performance process. 2) The characteristics in police performance in terms of the need for achievement, leadership, and health have impacted the efficiency of security management with statistical significance level at .01. The factors could predict 54.80%.

Keyword: Efficiency of Security Management, Performance Characteristics, Nakhonchai Police Station, Police Officers

วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 17 มิถุนายน 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 21 มิถุนายน 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การพัฒนาประเทศมีหลากหลายด้าน โดยปัจจัยที่มีความสำคัญประการหนึ่ง คือ ทรัพยากรบุคคล เนื่องจากบุคลากรเปรียบเสมือนจุดศูนย์รวมของการพัฒนาและต่อยอด เป็นกลไกหลักที่ขาดไม่ได้ในการขับเคลื่อนองค์กร และประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ ทุกองค์กรต้องพึ่งพาความรู้และความสามารถของบุคคลและสร้างเป้าหมายร่วมกัน เพื่อผลสัมฤทธิ์ของงานทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้บริหารทุกส่วนในองค์กร จะต้องค้นหาปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อดึงประสิทธิภาพของบุคลากรออกมาให้ได้อย่างเต็มที่ (สิริวัฒน์ สายวิวัฒน์, 2562) ซึ่งผลลัพธ์และความสำเร็จของงานมีปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ บรรยากาศหรือสถานที่ทำงานต้องมีสภาพแวดล้อมที่ดีและมีบรรยากาศที่เหมาะสมจะทำให้บุคลากรเกิดความพร้อมในการทำงาน ทั้งสุขภาวะทางกาย สุขภาวะทางอารมณ์ สุขภาวะทางจิตวิญญาณ และสุขภาวะทางสังคม อันจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่ดีในการทำงาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์กรที่รับผิดชอบดูแลความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมไปถึงรับเรื่องราวร้องทุกข์และบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้น จะขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนและสังคมใช้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากสถิติการแจ้งเรื่องร้องทุกข์และการรับข้อคิดเห็นจากประชาชน ในปี พ.ศ. 2565 พบว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีคดีที่รับคำร้องทุกข์ จำนวนทั้งสิ้น 918,073 คดี และจับกุมได้ จำนวน 867,025 คดี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. กองแผนงานอาชญากรรม, 2565)

สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในสังกัดตำรวจภูธรภาค 7 อยู่ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของจังหวัดนครปฐม ประชากรรวมทั้งสิ้น 109,951 คน แบ่งเป็นชาย 52,335 คน หญิง 57,616 คน ประชากรแฝง 50,000 คน และเมื่อแบ่งเขตการปกครองตามพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ พ.ศ. 2475 สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรีมีพื้นที่ความรับผิดชอบโดยประมาณ 284.031 ตารางกิโลเมตร เจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย รับผิดชอบพื้นที่ 1.82 ตารางกิโลเมตร เท่ากับว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ 1 นาย ดูแลประชาชน 1,025 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่ากำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชน เนื่องจากปริมาณงานไม่สอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ รวมไปถึงปัญหาอื่นๆ ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น ปัญหานี้ส้น ปัญหาความเครียดในที่ทำงานและปัญหาด้านความปลอดภัยระหว่างปฏิบัติหน้าที่ เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และมีผลต่อการประเมินประสิทธิภาพภายในของสถานีตำรวจ

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆ ที่ส่งผลในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อจะนำไปแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสวัสดิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจเอง เนื่องจากการจัดการความปลอดภัยหรือการบริหารจัดการความปลอดภัยในเรื่องต่างๆ จะส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับบาดเจ็บหรือได้รับอันตรายระหว่างปฏิบัติหน้าที่ลดลง และมีความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มมากขึ้น รวมไปถึงสามารถนำข้อมูลมาแก้ไขปรับปรุงประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัยให้ดียิ่งขึ้น เป็นการลดการเกิดปัญหาในอนาคตได้อย่างยั่งยืน ซึ่งคุณลักษณะของเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่จะส่งผลกระทบต่อปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประกอบด้วยการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน ความต้องการการสัมฤทธิ์ผล โนธรรมที่ได้รับการพัฒนา การมีภาวะผู้นำ และสุขอนามัยหรือสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน โดยปัจจัยเหล่านี้จัดเป็นสิ่งที่เร้าหรือสิ่งกระตุ้นให้บุคลากรมีความต้องการ มีความเต็มใจที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ (ภาคิน สีสุธรรม, 2560) หากมีการส่งเสริมคุณลักษณะการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น จะสามารถพัฒนาประสิทธิภาพให้กับสถานีตำรวจได้มากขึ้น ประชาชนที่ใช้บริการย่อมจะได้รับผลโดยตรง ซึ่งการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของสถานีตำรวจทุกสถานี จะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และไม่เกิดความสูญเสียเปล่าในการปฏิบัติหน้าที่ (สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ, 2565)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะและประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี

1.2.2 เพื่อศึกษาคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Regression Analysis) โดยกำหนดตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

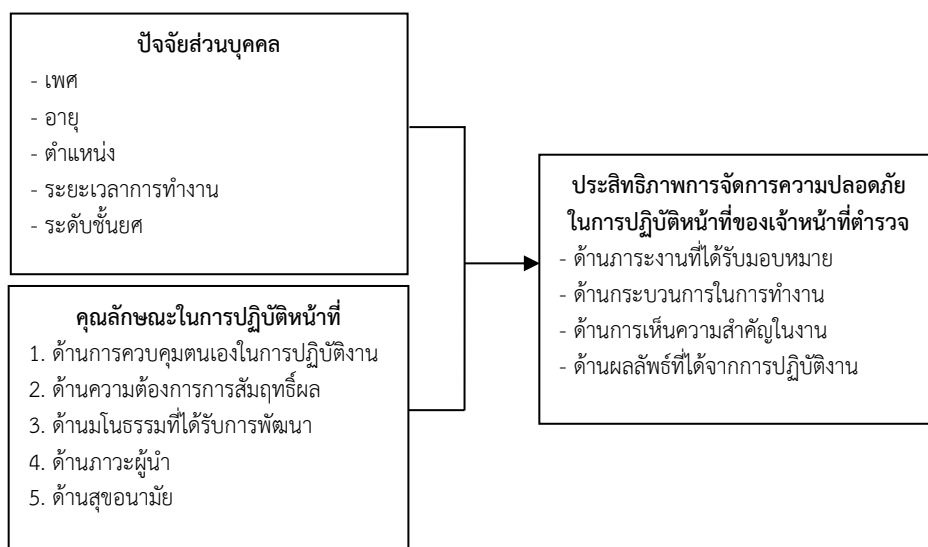
ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงาน ระดับชั้นยศ และคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ด้านมโนธรรมที่ได้รับการพัฒนา ด้านภาวะผู้นำ และด้านสุขอนามัย

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านกระบวนการในการทำงาน ด้านการเห็นความสำคัญในงาน และด้านผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงาน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 รูปแบบของการวิจัย ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยได้จัดทำแบบสอบถามผ่านทางออนไลน์ (Google form)

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ตั้งแต่ฝ่ายบริหารถึงผู้ปฏิบัติการ จำนวน 144 นาย

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้เทคนิค (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นนำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยนำไปทดลองใช้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครปฐม จำนวน 30 ฉบับ

ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .880 มีค่ามากกว่า 0.7 ขึ้นไป จึงถือว่าค่านี้ผ่านเกณฑ์และมีความน่าเชื่อถือมาก (ธีระ สันเดชารักษ์, 2555) โดยรายละเอียดในแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงาน และระดับชั้นยศ ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามปลายปิด โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน 2) ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล 3) ด้านมโนธรรมที่ได้รับการพัฒนา 4) ด้านภาวะผู้นำ และ 5) ด้านสุขอนามัย และในส่วนของประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้วิจัยพัฒนามาจากทฤษฎีของ Frederick Herzberg (กมลพร กัลยาณมิตร, 2559) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย 2) ด้านกระบวนการในการทำงาน 3) ด้านการเห็นความสำคัญในงาน และ 4) ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงาน

ลักษณะแบบสอบถามในส่วนที่ 2 เพื่อสำรวจระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีเกณฑ์กำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (ณัฐธรรณ หลาวทอง, 2559) ดังนี้

- 1 แทน มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับน้อยที่สุด
- 2 แทน มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับน้อย
- 3 แทน มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับปานกลาง
- 4 แทน มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับมาก
- 5 แทน มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับมากที่สุด

หลังจากที่ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์แล้ว ทำการหาคะแนนเฉลี่ยของข้อความ โดยแบ่งช่วงของคะแนน ดังนี้

- 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด
- 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับน้อย
- 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับปานกลาง
- 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับมาก
- 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างตามหัวข้อในแบบสอบถามจนครบทุกหัวข้อ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำความคิดเห็นในแบบสอบถามทั้งหมดมาลงรหัส (Coding) เพื่อการวิเคราะห์ทางสถิติโดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.5.1 หาค่าร้อยละ (Percentage) และแจกแจงความถี่ (Frequencies) บรรยายลักษณะของข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงาน และระดับชั้นยศ

2.5.2 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อหาระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี

2.5.3 หาค่าความสัมพันธ์ (Correlation) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย

2.5.4 หาค่าการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงของคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2.6 จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลเชิงลบต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เรียบร้อยแล้ว

3. สรุปผลการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปี มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ 26-35 ปี ช่วงอายุ 36-45 ปี และช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป อยู่ในตำแหน่งงานอำนวยการมากที่สุด รองลงมา คือ

งานป้องกันและปราบปราม งานสืบสวน งานสอบสวน และงานจราจร ระดับชั้นยศ สิบตำรวจตรี-สิบตำรวจเอก มากที่สุด รองลงมา คือ จำสิบตำรวจ-ดาบตำรวจ และร้อยตำรวจตรี-ร้อยตำรวจเอก และพันตำรวจตรี-พันตำรวจเอก โดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานไม่ถึง 5 ปี รองลงมา คือ 16 ปีขึ้นไป 6-10 ปี และ 11-15 ปี ตามลำดับ

คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล และด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลสรุปรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ แม้จะมีอารมณ์ขุ่นมัว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านสามารถไตร่ตรองด้วยเหตุผลก่อนจะบันดาลโทสะ และท่านบริการประชาชนแม้เกิดอารมณ์หงุดหงิดก็สามารถระงับได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2) ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านคิดว่าความไม่ประมาทย่อมทำให้เกิดความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านคิดว่าผลสัมฤทธิ์ของงานย่อมขึ้นกับการวางแผนที่ดี และท่านคิดว่าความทุ่มเทกับงานอย่างเต็มที่ ทำให้ผ่านอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ด้านมโนธรรมที่ได้รับการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านกล่าววาจาสุภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะกับประชาชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านทำงานอยู่บนพื้นฐานของจรรยาบรรณตำรวจ ท่านพัฒนาตนเองทุกครั้งเมื่อเกิดข้อผิดพลาด และท่านมีสติยับยั้งความโกรธของตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

4) ด้านภาวะผู้นำ ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านยอมรับข้อแตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านใช้เหตุผลเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ และท่านพร้อมรับผิดชอบ เมื่อเกิดการสั่งงานผิดพลาด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

5) ด้านสุขอนามัย ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านมีมาตรการป้องกันความปลอดภัยอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านเห็นว่าสภาพแวดล้อมที่ทำงานมีความปลอดภัยต่อสุขภาพ และท่านเห็นว่าสถานที่ทำงานมีความสะอาดถูกสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านผลลัพธ์ที่ได้รับจากการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย และด้านกระบวนการในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลสรุปรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านแก้ไขปัญหาความเสี่ยงอย่างมีระบบ และท่านแก้ไขปัญหาความเสี่ยงเฉพาะหน้า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2) ด้านกระบวนการในการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านรักษาวินัยในการทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านยึดถือขั้นตอนในการทำงานว่าต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน และท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ต้องผิดพลาดไม่ได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

3) ด้านการเห็นความสำคัญในงาน ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านปฏิบัติหน้าที่โดยนึกถึงความสุขของประชาชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านใช้สามัญสำนึกของข้าราชการในการปฏิบัติหน้าที่ และท่านปฏิบัติหน้าที่แม้จะกระทบกระเทือนต่อชีวิตส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

4) ด้านผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านคิดว่าการปฏิบัติหน้าที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความปลอดภัย มีความคิดเห็นในภาพรวมมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ท่านรับนโยบายของผู้บังคับบัญชา ในการปฏิบัติหน้าที่ทุกครั้ง และท่านทำงานสำเร็จทันเวลาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	Sig. (2-tailed)
ภาพรวมคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่	.498**	.000
ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน	.111	.186
ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล	.255**	.002
ด้านมโนธรรมที่รับจากการพัฒนา	.471**	.000
ด้านภาวะผู้นำ	.539**	.000
ด้านสุขอนามัย	.396**	.000

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี (ตารางที่ 1) พบว่า ภาพรวมคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ($r = .498$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 สูงที่สุด ($r = .539$) รองลงมาเป็นด้านมโนธรรมที่รับจากการพัฒนา ด้านสุขอนามัย และด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ตามลำดับ ($r = .471, .396$ และ $.255$) ส่วนคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี (Sig. = .186, $r = .111$)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ของคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี

ตัวแปร	b	S.E.	β	t	p-value	Tolerance	VIF
(Constant)	1.570	.310		5.060	.000		
ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน (X_1)	-.060	.054	-.094	-1.117	.266	.627	1.595
ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล (X_2)	.036	.056	.055	.648	.518	.626	1.598
ด้านมโนธรรมที่รับจากการพัฒนา (X_3)	.166	.077	.202	2.152	.033	.504	1.983
ด้านภาวะผู้นำ (X_4)	.291	.068	.360	4.277	.000	.627	1.594
ด้านสุขอนามัย (X_5)	.168	.050	.239	3.372	.001	.886	1.129

$$R = .622 \quad R^2 = .387 \quad \text{Adjust } R^2 = .365 \quad F = 17.443 \quad \text{Sig.} = .000$$

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี (ตารางที่ 2) พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วย ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน ด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ด้านมโนธรรมที่รับจากการพัฒนา ด้านภาวะผู้นำ และด้านสุขอนามัย ไม่เกิด Multicollinearity กล่าวคือ ไม่มีตัวแปรใดมีค่า Tolerance ต่ำกว่า 0.1 และ VIF มากกว่า 10

เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี พบว่า สมการดังกล่าวสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 54.80 โดยคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ด้านภาวะผู้นำ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความ

ปลอดภัย ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรีสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 36.00 รองลงมา เป็นด้านสุขอนามัย คิดเป็นร้อยละ 23.90 และด้านมโนธรรมที่ได้รับการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 20.20 ส่วนด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน และด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 1.570 - 0.060 (X_1) + .036 (X_2) + .166 (X_3) + .291 (X_4) + .168 (X_5)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z = -.094 (X_1) + .055 (X_2) + .202 (X_3) + .360 (X_4) + .239 (X_5)$$

4. อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี พบว่า คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากมีข้อค้นพบที่เป็นประเด็น และสาระสำคัญเชิงวิชาการที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านภาวะผู้นำ เป็นด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรีสูงสุด จากทั้งการหาความสัมพันธ์และการหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี มีช่วงอายุระหว่าง 18-25 ปีเป็นกลุ่มที่เพิ่งเข้ารับราชการใหม่ การแสดงความสามารถ ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและการแสดงออกถึงภาวะผู้นำ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้รับรู้ และความพยายามพิสูจน์ตนเอง เพื่อแสวงหาความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การได้รับความสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บังคับบัญชา และประกอบกับการพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ถือเป็นช่วงวัยที่มีความกล้าแสดงออกถึงความรู้ความสามารถของตนเอง และมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบหน้าที่ที่มีมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Arnett (2000) ได้กล่าวถึงช่วงอายุ 18-25 ปี ว่าเป็นวัยรุ่นตอนปลายและเริ่มเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ตอนต้น มีลักษณะหรือคุณสมบัติเฉพาะอันโดดเด่นและแตกต่างจากช่วงวัยอื่นๆ มีความต้องการแสวงหาความก้าวหน้าในอาชีพการงานเพื่อเติบโตในสายอาชีพของตน การแสดงความสามารถให้เห็นของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงนับเป็นส่วนสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับการเติบโตในสายงานตำรวจ การแสดงออกถึงภาวะผู้นำ มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นไป

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี พบว่า ภาพรวมคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ด้านภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรีสูงสุด รองลงมาเป็นด้านมโนธรรมที่ได้รับจากการพัฒนา ด้านสุขอนามัย และด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนุภรณ์ เอนกรจินดาวงศ์ (2560) ได้กล่าวว่าบุคคลที่ได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าอาจเป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายโดยการเลือกหรือแต่งตั้งให้นำกลุ่มมีอิทธิพลต่อสมาชิกและกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่มมีบทบาทสำคัญในการนำกลุ่มให้สามารถดำเนินงานจนบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และการเป็นผู้นำได้นั้นจะต้องมีภาวะผู้นำ ประกอบกับการกำหนดเป้าหมาย และการรักษามาตรฐานในการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีการวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อนำผลที่ได้ศึกษามาพัฒนาต่อยอด และพร้อมรับผิดชอบ เมื่อเกิดการสั่งงานผิดพลาด ในส่วนของด้านมโนธรรมที่ได้รับจากการพัฒนา ด้านสุขอนามัย และด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องจากคุณลักษณะที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น ถือเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถตอบสนองความต้องการได้ดีส่งผลต่อการมีประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยมากอีกด้วย สอดคล้องกับ ภูมิษฐ์ สุมาลัย (2557) และ วาสนา ศิริสาร (2557) ได้กล่าวเกี่ยวกับความต้องการว่าเป็นความพึงพอใจในตนเองหลังจากการใช้บริการนั้นๆ เป็น

ความรู้สึก ความชอบ ความสุข อันเกิดจากการได้รับการตอบสนองในสิ่งที่ต้องการทั้งด้านร่างกายและจิตใจบุคคล ซึ่งความพึงพอใจที่เกิดขึ้นสามารถเปลี่ยนแปลงตามค่านิยมและประสบการณ์ของตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันจักร์ น้อยจันทร์ และ วรัชญา แซ่ประเสริฐ (2566) ที่กล่าวเกี่ยวกับการตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องขังในเชิงสิทธิมนุษยชนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุ การได้รับสิทธิอย่างเป็นธรรมของผู้ต้องขังสูงอายุ เช่น สิทธิการเข้าเยี่ยม สิทธิการได้รับการเข้าเยี่ยม หรือสิทธิที่จะมีโอกาสได้กลับมาใช้ชีวิตร่วมกับผู้คนที่ตนรัก เป็นต้น เป็นการตอบสนองให้พวกเขาได้มีความสุขเพิ่มมากขึ้น และได้รับโอกาสอีกครั้ง นับเป็นการตอบสนองความต้องการของบุคคล เจ้าหน้าที่ตำรวจก็เช่นกันการได้รับโอกาสหรือได้รับผิดชอบงานหรือหน้าที่ที่เหมาะสมจากผู้บังคับบัญชา ช่วยสร้างความสุข ความพึงพอใจ และส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้สามารถทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นตามไปด้วย เพราะได้รับโอกาสเข้าปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานที่ตรงกับสายงาน ซึ่งตนเองมีความถนัดหรือเชี่ยวชาญ ทำให้เกิดความพึงพอใจ จะช่วยส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยเพิ่มผลของการสัมฤทธิ์ผลหรือปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ของการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อีกด้วย

ด้านมโนธรรมที่ได้รับจากการพัฒนา เป็นการปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องและความอดทนในการปฏิบัติงานทุกสภาพแวดล้อม เมื่อเจ็บป่วยก็ไม่แสดงอาการทรมานทรมานจนล้มเลิกการปฏิบัติงาน และมีความอดทนต่อสิ่งยั่วยุรู้จักวางเฉยได้แม้จะโกรธมาก คิดรอบคอบก่อนปฏิบัติงานเสมอจดจ่อกับการปฏิบัติงานทุกอย่าง การมีสติในการระงับอารมณ์โกรธ ทุกการตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของจรรยาบรรณตำรวจ และเมื่อเกิดข้อผิดพลาดขึ้นจะสามารถพัฒนาตนเองได้ในทุกครั้ง และแก้ไขปัญหาด้วยวาจาสุภาพ เพื่อหลีกเลี่ยงการปะทะกับประชาชน ซึ่งมีมโนธรรมภายในจะแยกแยะและบอกว่าอะไรดีหรือไม่ดีอย่างไร พฤติกรรมที่นำความสุขมาสู่มนุษย์ต้องสอดคล้องกันระหว่างพฤติกรรมภายนอกกับคุณธรรมภายใน พฤติกรรมที่เห็นภายนอกไม่อาจบอกคุณธรรมภายในได้เสมอไป ใจว่าทุกคนทำดีจากเจตนาที่ดี ในขณะที่เดียวกันเชื่อว่าทุกคนที่เจตนาดีจะทำในสิ่งที่ดีและถูกต้องเสมอไป มีคนมากมายทำดีเพื่อหวังผลประโยชน์แต่ก็มีหลายคนทำในสิ่งที่ผิดเพราะรู้เท่าไม่ถึงการณ์ มโนธรรมจึงเป็นการควบคุมภายในจิตใจของบุคคล เป็นระบบความคิดและความรู้สึก ซึ่งช่วยบุคคลในการตัดสินใจว่าการกระทำอะไรถูก อะไรผิด อะไรควรทำและไม่ควรกระทำ หรืออาจกล่าวได้ว่า มโนธรรมคือการตัดสินใจในทางปฏิบัติของสติปัญญาของมนุษย์ โดยถือว่าถูกต้องก็ต่อเมื่อสอดคล้องกับเป้าหมายของกฎหมายจริยธรรม แล้วจึงแสดงให้เห็นการประเมินผลด้านจริยธรรมที่แท้จริงของสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการควบคุมตนเองของ Reckless (1963) ซึ่งเชื่อว่าพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์นั้นจะมีแรงผลักดันให้เกิดการกระทำจากภายในผ่านระบบความคิด ทำให้เกิดพฤติกรรมที่แปรเปลี่ยนไป โดยอาจเกิดจากภายนอกทำให้มนุษย์ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่สร้างปัญหาต่างๆ โดยมนุษย์ควรควบคุมตนเองทั้งจากการควบคุมภายในและภายนอก โดยมีมโนธรรมที่ได้รับการพัฒนา เป็นส่วนหนึ่งของการควบคุมจากภายใน ช่วยส่งเสริมให้ระบบความคิดอยู่เหนือการตัดสินใจและแสดงออกทางเป็นพฤติกรรม แทนที่จะแสดงออกด้วยอารมณ์

ด้านสุขอนามัย ปัจจุบันสถานีตำรวจหรือโรงพักส่วนใหญ่ จะจัดกิจกรรม 5 ส ได้แก่ สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย เพื่อส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี รวมไปถึงเครื่องแต่งกายต้องมีความสะอาดถูกสุขอนามัยและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอลิมชัย ชัยกิตติธรรม (2540) ได้กล่าวเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อจิตใจ มีผลต่อการทำงาน สภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงานมีบทบาทสำคัญ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ปฏิบัติงานรวมถึงองค์กร ซึ่งจะเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงควรให้ความสนใจในเรื่องสุขอนามัยทั้งตนเองและสถานีตำรวจ ซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของตน เพื่อช่วยลดปัญหาและขจัดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ในการปฏิบัติหน้าที่จนส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ด้านการควบคุมตนเองในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี เนื่องจากตำรวจมีการพัฒนาตนเองในด้านการควบคุมอารมณ์

ให้ตนเองอยู่บนเหตุผลเสมอ รู้จักหักห้ามใจที่จะไม่กระทำการที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม และเวลาโกรธมักจะพยายามเตือนตนเองไว้ ซึ่งผู้ที่มีนิสัยใจร้อนมักจะใช้ถ้อยคำรุนแรงออกไป ในเวลาโกรธมักได้ตอบรุนแรง แม้ในเหตุการณ์หรือเรื่องเล็กน้อย โดยยึดถือกฎระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักสำคัญ การควบคุมตนเองในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจลดการใช้อารมณ์ โดยยึดถือขั้นตอน กฎระเบียบ และข้อบังคับตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหลักปฏิบัติสำคัญตามขอบเขตที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติได้ จึงไม่จำเป็นต้องใช้การควบคุมตนเองจากจิตใจ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ในการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี แต่ทางหน่วยงานต้นสังกัดยังให้ความสำคัญในเรื่องนี้ โดยจัดอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด เพื่อช่วยลดการปะทะกับประชาชน ทั้งยังกระตุ้นการสร้างสัมพันธ์แก่ประชาชนในพื้นที่บริเวณรอบผ่านโครงการตำรวจชุมชน เป็นโครงการที่ส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยบูรณาการทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งช่วยให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่เกิดความสะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาอาชญากรรม แรงจูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันกับประชาชน รวมทั้งช่วยลดการควบคุมอารมณ์ตนเอง แต่ใช้การเชื่อมสัมพันธ์ภายในโครงการ เพื่อให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงเหตุผลในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างสงบสุขและเรียบร้อย ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการและขอคำปรึกษากับเจ้าหน้าที่ตำรวจได้โดยตรง ดังนั้น การควบคุมตนเองในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ซึ่งสอดคล้องกับ Benhabib and Bisin (2002) กล่าวว่า การควบคุมตนเอง เป็นลักษณะของบุคคลที่สามารถใช้กระบวนการปรับหรือจัดการกับอารมณ์ของตนจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการใช้ความสามารถของตนในการควบคุม ตลอดทั้งใช้ความอดทนหรือการเสียสละที่จะทำพฤติกรรมนั้นได้ในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมในระยะเวลาที่นานพอในการนำไปสู่ผลคือการควบคุมตนเองได้ในอนาคต การควบคุมตนเอง มีนิยามความหมายที่จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันหลายคำ เช่น การยับยั้งชั่งใจ การข่มใจ การอดใจ การระงับ การหักห้ามใจ การคิดรอบคอบก่อนทำ ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการภายในจิตใจมนุษย์ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ดังนั้นการควบคุมตนเองของเจ้าหน้าที่ตำรวจมาจากการใช้หลักยึดถือขั้นตอน กฎระเบียบ และข้อบังคับตามกฎหมายในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสำคัญ

คุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านภาวะผู้นำส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรีสูงที่สุด รองลงมาเป็นด้านสุขอนามัย และด้านมโนธรรมที่ได้รับการพัฒนา ส่วนด้านการควบคุมตนเอง และด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี เนื่องจากการควบคุมตนเองในการปฏิบัติหน้าที่ในปัจจุบันมีความเข้มข้นในการกวดขันเรื่องวินัยทั้งในด้านการรักษากฎหมาย รวมไปถึงการปฏิบัติหน้าที่ให้อยู่ในขอบเขตที่กฎหมายให้การรับรองไว้ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับด้านความต้องการการสัมฤทธิ์ผล ที่กล่าวได้ว่าเป็นความต้องการภายในจิตใจเช่นเดียวกับการควบคุมตนเอง โดยมีการวางแผนในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด พร้อมกับการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยดีและได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรตั้งไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Cormier and Cormier (1998) ในเรื่องของคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่ว่าเป็นความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้ได้รับผลตามที่ต้องการ โดยที่บุคคลจะกำหนดพฤติกรรมที่ตนต้องการและกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายด้วยการควบคุมตัวแปรทั้งภายในและภายนอกของบุคคลตลอดจนประเมินเป้าหมายด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบอันจะมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นด้วยตนเอง และมีผลระยะยาวต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงให้มีความคงทนถาวร ยังช่วยให้บุคคลมีอิสระที่จะกำหนดพฤติกรรมตนเองได้มากขึ้น เนื่องจากการควบคุมตนเองของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี นั้นมีอยู่น้อยมากหรือแทบไม่มี เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ในพื้นที่ที่มีการจัดทำโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชน เมื่อเวลาที่ประชาชนต้องการความ

ช่วยเหลือ เช่น งานพิธีสำคัญทางศาสนาประจำจังหวัด เจ้าหน้าที่ตำรวจต่างยินดีและเต็มใจที่จะพร้อมคอยช่วยเหลือให้การสนับสนุนกำลังในการรักษาความปลอดภัยภายในงาน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนที่ดี ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เกิดแรงกดดันในการทำหน้าที่ และปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผลของงานที่ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นสัมฤทธิ์ผลได้ง่าย

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรพัฒนาระบบการจัดการความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ จากข้อค้นพบที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพการจัดการความปลอดภัย ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรนครชัยศรี ในทุกด้านมีเกณฑ์ที่อยู่ในระดับดี ทั้งในด้านการงานที่ได้รับมอบหมาย ด้านกระบวนการในการทำงาน ด้านการเห็นความสำคัญในงาน และด้านผลลัพธ์ที่ได้จากการปฏิบัติงาน รวมทั้งควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจะส่งกับประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

5.2 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ โดยเป็นการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม เพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการประเมินสถานการณ์การเกิดอาชญากรรม รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการใกล้เคียงและระงับข้อพิพาท นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความมั่นใจให้กับประชาชนผู้เข้ารับบริการ เช่น การสร้างช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูล การนำระบบและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดเก็บเป็นฐานข้อมูล เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างทั่วถึง

5.3 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลในด้านอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งอาจส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการความปลอดภัย เช่น รายได้ ระดับการศึกษา หรือภูมิสำเนา เป็นต้น

6. เอกสารอ้างอิง

- กมลพร กัลยาณมิตร. (2559). แรงจูงใจ 2 ปัจจัยพลังสู่ความสำเร็จ. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 6(3), 175-183.
- เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์. (2540). *ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการบริหารการพัฒนา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธีระ สีนเดชารักษ์. (2555). *สถิติประยุกต์: ปฐมบทแห่งการวิจัยทางสังคม*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ภาคิน สีสุธรรม. (2560). *การพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองนนทบุรี ตามหลักพุทธบูรณาการ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภูมินทร์ สุมาลัย. (2557). *การศึกษาความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- วันจักร น้อยจันทร์, และวรัชญา แซ่ประเสริฐ. (2566). การปฏิบัติในเชิงสิทธิมนุษยชนกับคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษา: เรือนจำกลางนครปฐม. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์และการจัดการสังคม*, 5(1), 65-76.
- วาสนา ศิริสาร. (2557). *ปัจจัยจูงใจและความพึงพอใจในการเข้าร่วมโครงการทหารรายได้ระหว่างเรียนของนักศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย [การค้นคว้าอิสระปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. กองแผนงานอาชญากรรม. (2565). *สถิติคดีอาญา*.

<http://thaicrimes.org>

สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. (2565). *แผนปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*.

<https://www.royalthaipolice.go.th>

สิริวัฒน์ สายวิวัฒน์. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานในฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55(5), 469-480.

Benhabib, J., & Bisin, A. (2002). *Self-control and consumption-saving decisions: Cognitive perspectives*. New York University.

Cormier, S., & Cormier, B. (1998). *Interviewing strategies for helpers: Fundamental skills and cognitive behavioral interventions* (4th ed.). Thomson Brooks/Cole.

Reckless, W. C. (1963). A non-causal explanation: Containment theory. *Int'l Annals Criminology*, 2, 220.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

Development of Electronic Books (E-Book) for Parents to Promote Physical Skills of Children with Disabilities, Physical Movement, or Health

จิรนนท์ พูลสวัสดิ์¹ ณัฐนุช จุย์คำวงศ์^{2*} และธิดารัตน์ พานพวง³
Chiranan Phunsawat¹ Nuttinuch Chuicomwong^{2*} and Thidarat Panpuang³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ (2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับ ผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ และ (3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพซึ่งพาลูกมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี อย่างสม่ำเสมอ คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยประกอบด้วย (1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองจากการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ และ (3) แบบวัดความพึงพอใจของผู้ปกครองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ Dependent Samples t-test ผลการวิจัย พบว่า 1) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีประสิทธิภาพการเรียนรู้ (E_1 / E_2) เท่ากับ 84.80/86.002) ผู้ปกครองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังจากใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สูงกว่า

¹ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Special Education, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : Chiranan.p@rbru.ac.th

^{2*} ภาควิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Curriculum and Learning Management, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : nuttinuch.c@rbru.ac.th

³ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Special Education, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : Thidarat.p@rbru.ac.th

*Corresponding author

ก่อนการใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.32)

คำสำคัญ : หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop electronic books (E-Book) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health; 2) to study the results of parents' achievement using electronic books (E-Books) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health; and 3) to assess parents' satisfaction with using electronic books (E-Books) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health. The participants, with purposive sampling, were 10 parents of children with physical disabilities, movement, or health who take regularly their children to the Chanthaburi Provincial Special Education Center. The research instruments included: 1) an electronic books (E-Book) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health; 2) an achievement test for parents using electronic books (E-Book) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health; 3) a questionnaire to assess parents' satisfaction with using electronic books (E-Books) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health. The statistics was mean, percentage, standard deviation (S.D.), and t-test. The findings revealed as follows: 1) Electronic books (E-Book) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health contained learning efficiency ($E1 / E2$) = 84.80/86.00; 2) Parents had higher learning achievement after using electronic books than before at a statistical significance of .05; and 3) Parents' satisfaction with electronic books (E-Books) for parents to promote physical skills of children with physical disabilities, movement, or health was at the highest level. ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.32)

Keyword: Electronic Books (E-Book), Parent of Children with Disabilities, Physical Movement, or Health

วันที่รับบทความ: 30 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 08 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 06 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพมีจำนวนมากขึ้น ด้วยสาเหตุหลายประการ อาจเกิดจากมลภาวะที่รุนแรง จากการติดเชื้อ หรือจากกรรมพันธุ์ โดยอาจเกิดได้ทั้งในระยะก่อนคลอด ระหว่างคลอดและหลังคลอด ทำให้มีความผิดปกติของการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพบกพร่องหรืออาจมีอาการรุนแรงจนไม่สามารถ

ทำงานหรือกิจกรรมได้ แม้แต่การทำกิจวัตรประจำวัน เช่น กินข้าว อาบน้ำ แต่งตัว ต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่นทั้งสิ้น โดยเฉพาะทักษะทางด้านร่างกาย การเคลื่อนไหวของเด็กซึ่งเป็นปัญหาของเด็กอย่างมาก อาจเป็นเพราะความพิการ ทำให้มีการออกกำลังกายค่อนข้างจำกัด การเข้าถึงการบำบัดทางกายภาพและการออกกำลังกายเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นที่สำคัญสำหรับสุขภาพร่างกาย จนถึงปัจจุบัน ความรู้ที่มีอยู่อย่างจำกัดเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกายที่อาจเกิดขึ้นและความไม่เท่าเทียมกันในการให้บริการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ (Mwanga-Amumpaire et al., 2021) ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพต้องได้รับการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ซึ่งการพัฒนาการทางร่างกายแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การเจริญเติบโตของร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นน้ำหนัก และส่วนสูงที่เพิ่มขึ้น รวมถึงมวลกล้ามเนื้อ มวลกระดูก และระบบข้อต่อต่าง ๆ จะมีความแข็งแรงมากขึ้นและการพัฒนาทักษะทางกายภาพ เป็นการพัฒนาการเคลื่อนไหวของเด็กที่สามารถควบคุมร่างกาย ให้ทำกิจกรรมที่ซับซ้อนและยากขึ้นได้อย่างคล่องแคล่ว โดยพัฒนาการของการเคลื่อนไหวต้องขึ้นอยู่กับ รูปร่างและความแข็งแรงของกล้ามเนื้อด้วย ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่ของผู้ปกครอง พ่อ แม่มือใหม่หรือพ่อแม่ที่พึ่งทราบเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ หรือเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพนั้นจะมีปัญหาในการดูแลเลี้ยงดูลูกไม่ว่าจะเริ่มต้นเลี้ยงลูกอย่างไร ภายหลังจากทราบว่าลูกเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

พ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นครูคนแรก และเป็นคนที่สำคัญที่สุดของเด็กในการให้ความรู้ ให้ประสบการณ์ และเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ที่ดีของเด็ก การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่จะเริ่มเรียนรู้จากที่บ้าน ทั้งนี้เพราะอิทธิพลส่วนใหญ่มาจากครอบครัวหรือผู้ปกครองทั้งสิ้น ผู้ปกครองจึงมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมหรือการมีส่วนร่วมในการศึกษาของเด็กทั้งภายในบ้านตลอดจนไปถึงโรงเรียน (Beaty, 1998) การให้ความรู้ผู้ปกครอง จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ถึงหลักการและแนวทางในการจัดประสบการณ์และการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหวได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพในการดูแลให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และการทำกิจกรรมมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้ปกครองได้ทำหน้าที่เป็นผู้สอนลูกด้วยตนเอง เกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทักษะด้านร่างกาย ส่งผลให้คิดหาวิธีการเข้าถึงข้อมูลอย่างง่าย สะดวกรวดเร็ว หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นวิธีการที่ดีเปิดดูข้อมูลและสามารถปฏิบัติตามได้ง่าย พร้อมกับดูแลลูกด้วย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เป็นสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีการ เรียนรู้แบบเดิม ที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เป็นการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางของการเรียน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถเรียนรู้ได้ ตามความต้องการ ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เพราะสามารถใช้งานบนอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้สะดวก สามารถนำเสนอข้อมูลได้ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวและเสียงได้พร้อมกัน หรือจะเลือกให้แสดงเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ การจำลองเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรม ให้สามารถเห็นเป็นรูปธรรม เป็นจุดเด่นที่ทำให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน สามารถเลือกอ่านหัวข้อที่ตนสนใจข้อใดก่อนก็ได้ และสามารถย้อนกลับไปได้กลับมา หากไม่เข้าใจ ในเอกสารหรือกลับมาเริ่มต้นที่จุดเริ่มต้นใหม่ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว โดยสามารถเลือกอ่านได้ ตาม เวลาและสถานที่ที่ตนเองสะดวก (สุจินต์ ศรชัย, 2562, บทนำ) สอดคล้องกับ วารุณี คงวิล (2559, น. 1-2) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เทคโนโลยีเข้ามามีความสำคัญควบคู่ไปกับการเรียนการสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ และมีประโยชน์อย่างมาก ในการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และการอบรม ผู้เรียนจะได้รับความรู้ ความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง บางส่วนจะมีการประเมินและประยุกต์ตามรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่รวมเอาจุดเด่นของสื่อแบบต่าง ๆ มารวมในสื่อเดียวกัน คือ สามารถแสดงภาพ แสง เสียง ภาพเคลื่อนไหว และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาวิชาได้เร็วขึ้น สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ที่กล่าวว่า การพัฒนาสื่อสำหรับให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ให้พิจารณาเลือกสื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาความรู้ หรือการปฏิบัติที่เป็นประสบการณ์ใหม่ เนื้อหาสาระต้องชัดเจนนำไปปฏิบัติได้ มีความทันสมัยและน่าสนใจ ซึ่งตรงกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าพ่อ แม่ ผู้ปกครองเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลลูกซึ่งใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลลูกจะส่งผลให้พัฒนาการของลูกดีขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองใช้ในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดูแลลูกได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อสำหรับผู้ปกครองในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

1.2.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพเข้ามารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี จำนวน 54 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพซึ่งพาลูกมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาเลือกจากผู้ปกครองที่มีความสนใจและยินดีให้ความร่วมมือในการทดลองอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 10 คน

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เกี่ยวกับการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ในแต่ละเรื่องจะแบ่งเนื้อหาออกเป็นหัวเรื่องที่ชัดเจน ดังนี้คือ

- 1) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
- 2) พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
- 3) กายภาพบำบัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
- 4) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ
- 5) การประเมินผลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

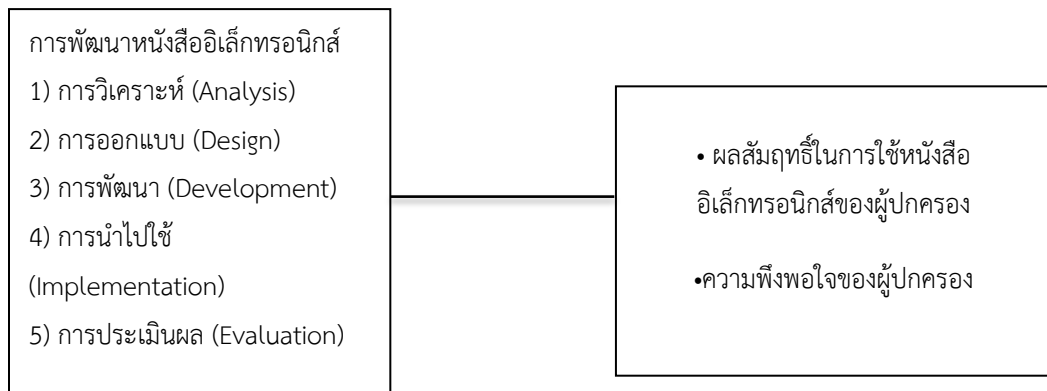
1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

1.4.2 ผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ หลังจากใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

1.4.3 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ อยู่ในระดับมาก

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมุ่งพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ โดยมีการทดลองแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครอง และพัฒนาแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์และแบบประเมินความพึงพอใจ ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 ทดลองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครอง และทำการวัดแบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพซึ่งเข้ามารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี จำนวน 54 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพซึ่งพาลูกมารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเลือกมาแบบเจาะจง โดยพิจารณาเลือกจากผู้ปกครองที่มีความสนใจและยินดีให้ความร่วมมือในการทดลอง จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในค้างนี้ ประกอบด้วย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีขั้นตอนการสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐาน ของทักษะทางด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ เพื่อนำไปสู่ขั้นตอนที่สำคัญต่อไปอย่างไม่มีผิดพลาดกับปัจจัยพื้นฐาน ดังนี

1.1 วิเคราะห์ผู้ปกครอง เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด ความต้องการ ของผู้ปกครองจากเอกสาร ตำรา บทความที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการศึกษาทบทวนเนื้อหาด้วยตนเอง ต้องการเนื้อหาที่เข้าใจง่าย มีภาพหรือวิดีโอประกอบเพื่อช่วยเหลือดูแลบุตรหลานที่มีความต้องการเฉพาะด้านได้ถูกต้องและตรงจุด

1.2 วิเคราะห์วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายของทักษะด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ซึ่งเป็นเป้าหมายการจัดการในการเรียนรู้ของผู้ปกครอง

1.3 วิเคราะห์ความจำเป็น เป็นการวิเคราะห์ว่ามีความจำเป็นเพียงใดในการพัฒนาระบบการฝึกหรือดูแลเด็กจากที่บ้านมีปัญหาและสาเหตุมาจากสิ่งใด ที่เป็นปัญหาหลักของผู้ปกครอง

1.4 วิเคราะห์บริบท เป็นการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ของรูปแบบการสอน ที่สอดคล้อง กับสภาพบริบทที่เป็นอยู่ รวมถึงการศึกษา วิเคราะห์ ทรัพยากร การศึกษาที่มีอยู่ ว่าเอื้อต่อระบบ หรือเครื่องมือเรียนรู้ใด

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (Design) ในขั้นตอนการออกแบบ จะนำข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์ มาออกแบบ โดยมีการออกแบบสิ่งต่อไปนี้

2.1 ออกแบบจุดประสงค์ เป็นการกำหนดจุดประสงค์ เป้าหมาย ของการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครอง

2.2 ออกแบบเนื้อหา/ กิจกรรม เป็นการออกแบบ กำหนดขอบข่ายเนื้อหา รูปแบบ กิจกรรม ออกแบบให้เนื้อหา มีลักษณะที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ เพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2.3 การเลือกเนื้อหา/ออกแบบสื่อ เลือกเนื้อหาที่สำคัญในการดูแลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ เน้นการบำบัดที่ผู้ปกครองสามารถทำได้เพื่อพัฒนาด้านร่างกายของลูก เป็นการเลือกสื่อ และการออกแบบสื่อที่มีรูปแบบให้ผู้ปกครองสามารถใช้งานง่าย ศึกษาหาข้อมูลได้สะดวกทุกที่ทุกเวลา เปิดดูและสามารถทำตามแบบจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีภาพที่ชัดเจนสวยงาม มีการออกแบบหน้าปก เลือกสีที่ใช้วาดภาพประกอบเนื้อหา ตามขั้นตอนการทำกายภาพบำบัดสำหรับเด็กในทุกขั้นตอน ให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามได้

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (Development) เมื่อออกแบบเนื้อหา กำหนดจุดประสงค์ ออกแบบกิจกรรมแล้ว จึงนำเอาสิ่งที่ออกแบบไว้มาสร้าง หรือพัฒนา ดังนี้

3.1 พัฒนาเนื้อหา โดยแบ่งออกเป็นเรื่องดังนี้

เรื่องที่ 1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

เรื่องที่ 2 พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

เรื่องที่ 3 กายภาพบำบัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

เรื่องที่ 4 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

เรื่องที่ 5 การประเมินผลเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

3.2 พัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ ให้ผู้ปกครองสามารถใช้เป็นทางเลือก และสิ่งที่สามารถช่วยเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติ ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี พิจารณา เพื่อให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุงแก้ไข โดยพิจารณาว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์พิจารณาถึงความเห็น ดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2550, น. 117)

คะแนน +1 สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหา

คะแนน 0 สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่แน่ใจว่าวัดได้ตรงตามเนื้อหา

คะแนน -1 สำหรับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่แน่ใจว่าวัดไม่ตรงตามเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การนำไปใช้ (Implementation) เป็นขั้นตอนที่นำสื่อที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้เพื่อทดสอบประสิทธิภาพ โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียง หรือเป็นตัวแทนของประชากรได้ จำนวน 3 คน พบว่าตัวหนังสือบางหน้าทับภาพทำให้ภาพไม่ชัดเจน และอยากให้เพิ่มภาพสิ่งอำนวยความสะดวกที่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับและแก้ไขก่อนนำเครื่องมือไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 3 ท่าน ผลปรากฏว่าอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าในทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาคือด้านภาพประกอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และผลการประเมินคุณภาพที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี 3 ท่าน ผลปรากฏว่าอยู่ในระดับดี

มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าในทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก โดยค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน 2 ด้าน คือด้านมิติมติเดียว และด้านปฏิสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 รองลงมาคือด้านตัวอักษร/ข้อความ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และผลการประเมินคุณภาพที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านรูปแบบของสื่อและด้านคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.67 ได้นำคำชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไข ให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครอง มีความสมบูรณ์ ประกอบการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองจากการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีความเกี่ยวข้องกับทักษะทางด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ตามหัวเรื่องทั้ง 5 ของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างข้อสอบ และวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์จากหนังสือ การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ โดยเป็นข้อสอบแบบอิงเกณฑ์ ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ข้อคำถามยึดให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 5 เรื่อง ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือตอบมากกว่า 1 ไม่ตอบให้ 0 คะแนน

รายละเอียดเนื้อหา	จุดประสงค์จากการใช้หนังสือ	จำนวนข้อที่ออก	ข้อที่ใช้ได้
เรื่องที่ 1 ความรู้ทั่วไป	1.ด้านความรู้ความจำ	4	3
เรื่องที่ 2 พัฒนาการด้านร่างกาย	2.ด้านความเข้าใจ	4	4
เรื่องที่ 3 กายภาพบำบัด	3.ด้านการนำไปใช้	5	4
เรื่องที่ 4 การจัดการศึกษา	4.ด้านวิเคราะห์	4	3
เรื่องที่ 5 การประเมินผล	5.ด้านสังเคราะห์	4	3
	6.ด้านประเมินค่า	4	3
จำนวนข้อของแบบทดสอบ		25	20

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการศึกษาความรู้จากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการส่งเสริมทักษะด้านร่างกายในเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบว่าข้อสอบมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ต้องการวัด โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบนั้นไม่วัดตรงตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

พบว่าข้อสอบมีค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงนำมาใช้ในการทดสอบ

ขั้นตอนที่ 5 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบทดสอบ ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบคุณภาพดังนี้

6.1 วิเคราะห์ความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบโดยใช้วิธีของเบรแนน (Brenan Index หรือ B – Index) พบว่า ข้อสอบมีความยากง่าย ตั้งแต่ 0.29 – 0.77 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.45 – 0.77 จึงนำข้อสอบเหล่านั้นไปใช้ในแบบทดสอบ

6.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้วิธีของ คูเดอร์ – ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson) จากสูตร KR - 20 พบว่าแบบทดสอบฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.80

ขั้นตอนที่ 7 จัดพิมพ์แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. แบบวัดความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนการสร้าง และการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดประเด็นของการสร้างแบบวัดความพึงพอใจ แบ่งเป็น 4 ด้านคือ ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ ด้านการออกแบบ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ด้านภาพรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 4 ทำการสร้างแบบวัดความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบวัดความพึงพอใจที่สร้างเสร็จแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พบว่าแบบวัดความพึงพอใจมีค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จึงนำมาใช้ในการวัดความพึงพอใจ ปรับปรุงแบบวัดความพึงพอใจตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบวัดความพึงพอใจไปทดลองใช้กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของแบบวัดความพึงพอใจพบว่ามีความจำแนกตั้งแต่ 0.45 – 0.77 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นพบว่า แบบวัดความพึงพอใจฉบับนี้มีความเชื่อมั่นแต่ละด้านรวมอยู่ระหว่าง 0.85 สามารถนำไปใช้ในการวัดความพึงพอใจได้

ขั้นตอนที่ 7 จัดพิมพ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง

3. สรุปผลการวิจัย

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นพบว่า ผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ จากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าในทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ทั้งด้านการใช้ภาษา ด้านคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือ ด้านภาพประกอบด้านเนื้อหา ส่วนผลการประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพของผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ เทคโนโลยี พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.74 อยู่ในระดับดีมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับดีมากทุกด้านทั้งในด้านมิติเดียว ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านตัวอักษร/ข้อความ ด้านรูปแบบของสื่อและด้านคุณค่าและประโยชน์ของหนังสือ ซึ่งสรุปได้ว่าคุณภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ทั้งด้านเนื้อหาและด้านสื่อเทคโนโลยี อยู่ในระดับดีมาก

3.1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ดังแสดงในตารางที่ 1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

N	คะแนนประเมินระหว่างการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์			คะแนนทดสอบหลังเรียน			ค่าประสิทธิภาพ (E ₁ / E ₂)
	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	คิดเป็นร้อยละ	
10	250	212	84.8	200	172	86	84.8/86

ตารางที่ 1 พบว่า ผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.80/86.00 แสดงว่าในภาพรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

คะแนน	จำนวนผู้ปกครอง (N)	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	t	df	Sig.
ก่อนใช้หนังสือ	10	20	9.4	47	5.785	9	0.0002
หลังใช้หนังสือ	10	20	17.2	86			

ตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบก่อนใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ผู้ปกครองมีคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบมีค่าเท่ากับ 9.40 คิดเป็นร้อยละ 47 และหลังใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ พบว่า ผู้ปกครองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นคือ มีค่าเท่ากับ 17.2 คิดเป็นร้อยละ 86 เมื่อนำคะแนนมาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนรู้และหลังเรียนรู้พบว่าผู้ปกครองที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพมีค่าเฉลี่ยหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ผู้ปกครองที่ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีความพึงพอใจภาพรวมในระดับมาก มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจของผู้ปกครองในการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ			
1.1 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.70	0.48	มากที่สุด
1.2 การเรียบเรียงเนื้อหาที่เข้าใจง่าย	4.70	0.48	มากที่สุด
1.3 ความเหมาะสมของเนื้อหาในแต่ละเรื่อง	4.70	0.48	มากที่สุด
1.4 การสื่อความหมายชัดเจนทั้งภาพและข้อความ	4.90	0.31	มากที่สุด
1.5 ความน่าสนใจในการนำเสนอ	4.60	0.51	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยด้านเนื้อหาและการนำเสนอ	4.72	0.45	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบ			
2.1 ความง่าย (User Friendly) ของการใช้งาน	5	0	มากที่สุด
2.2 ความเหมาะสมต่อการใช้งาน	5	0	มากที่สุด
2.3 การเชื่อมโยงเนื้อหา	4.70	0.48	มากที่สุด
2.4 การจัดวางรูปแบบในสื่อง่ายต่อการเรียนรู้และการใช้งาน	4.90	0.31	มากที่สุด
2.5 ขนาดตัวอักษรและรูปแบบตัวอักษร อ่านได้ง่ายและสวยงาม	4.70	0.48	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
รวมค่าเฉลี่ยด้านการออกแบบ	4.86	0.25	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 เนื้อหานำไปใช้ประโยชน์ในการดูแลลูกได้	5	0	มากที่สุด
3.2 ได้รับความรู้ สารที่เป็นประโยชน์	4.70	0.48	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.85	0.24	มากที่สุด
4. ภาพรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)			
4.1 ความเหมาะสมในการใช้หนังสือฝึกทักษะทางกายภาพบำบัดให้ลูก	4.90	0.31	มากที่สุด
4.2 เป็นสื่อที่สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง	4.90	0.31	มากที่สุด
4.3 ความสะดวกในการใช้งาน	4.60	0.51	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ยภาพรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book)	4.80	0.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยทุกด้าน	4.80	0.32	มากที่สุด

ตารางที่ 3 พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองหลังการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการออกแบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.86 รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 ด้านภาพรวมของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และด้านเนื้อหาและการนำเสนอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

4.1 การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.80/86.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และผลการประเมินด้านเนื้อหาและสื่อเทคโนโลยีด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ด้านสื่อเทคโนโลยี พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.74 อยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีประสิทธิภาพและคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก หลังจากที่ได้จัดสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ให้มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยพบว่า ผู้ปกครองจะมีความสนใจเป็นอย่างมากโดยเฉพาะในช่วงเริ่มใช้งานในช่วงแรก มีการนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาเปิดใช้งานและสอบถามถึงข้อสงสัยเป็นระยะ ในขณะเดียวกันในช่วงเวลาที่อยู่บ้าน ก็จะมีผู้ปกครองติดต่อผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียเข้ามาสอบถามทบทวนถึงวิธีการใช้งานรวมทั้งถ่ายภาพขณะที่ฝึกลูกอยู่ที่บ้านให้ดู หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ โสภา กรณสูตร และคณะ (2553) ได้สร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย เรื่อง "การนวดทารก" มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ มีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและการออกแบบ มีค่าเฉลี่ย 4.76 และ 4.46 (เกณฑ์ที่ตั้งไว้ 3.51) และสอดคล้องกับ มณฤดี บุญหาญ (2562) ได้พัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อฝึกอบรม เรื่องการให้ความรู้ทางการเงิน สำหรับเกษตรกรที่เป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาหัวไร่ จังหวัดอำนาจเจริญ มีประสิทธิภาพ 82.44/82.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของผู้ปกครองจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ มีค่าเฉลี่ยหลังการใช้งานหนังสือสูงกว่าก่อนใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงว่าผู้ปกครองใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ทั้งนี้เพราะผู้ปกครองมีโอกาสได้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ซ้ำ ๆ ก็ครั้งก็ได้ ในการทบทวนและทดลองปฏิบัติตามภาพประกอบในการดูแลบุตร หลานของตนที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพเมื่อเรียนรู้ไปแล้ว เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ออกแบบให้สามารถศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2562) สุขาย ธนวิเสถียร และชูเกียรติ ศักดิ์จิรพาพงษ์ (2549) และสุวรรณี สุโสภา (2565) กล่าวว่า การสอนที่ใช้สื่อจัดทำขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ หรือ สอนโดยไม่มีครูมาประยุกต์ใช้ซึ่งเอื้อให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเลือกเรียนตามหัวข้อที่ ตนเองสนใจก่อนหลังได้ และสามารถทบทวนบทเรียนหรือเรื่องที่ตนเองไม่เข้าใจได้ ในขณะที่ผู้สอนมีบทบาทวางแผนการจัดการเรียนรู้และประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ชุตินา รอดไหม (2561) พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง อักษรนา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สันติ นรากุลนันท์ (2565) ที่ศึกษาวิจัยพัฒนาของเล่นโบราณเพื่อส่งเสริมทักษะ STEM สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมของเล่นโบราณ เพื่อส่งเสริมทักษะ STEM สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยในจังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผู้ปกครองมีความพึงพอใจหลังการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ปกครองในการส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกาย ของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อที่น่าสนใจ มีภาพประกอบ สีสันสวยงาม มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองสามารถทำตามเพื่อพัฒนาบุตร หลานของตนเอง เป็นขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลให้ผู้ปกครองบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้สูงขึ้น สอดคล้องกับ ไสภา กรรณสูตร และคณะ (2553) ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ดูแลเด็กต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีผลดีมีเดีย เรื่อง "การนวดทารก" สำหรับการศึกษาด้วยตนเองนั้น ผู้ดูแลเด็กเห็นว่ามีความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหาและการออกแบบอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยโดยรวม 4.45 (เกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าเฉลี่ย 3.51) สอดคล้องกับ ลัคนา ปะโมนะตา และคณะ (2563) ระดับความพึงพอใจหลังจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ความรุนแรงในเด็กวัยก่อนเรียนและการป้องกัน เรื่อง รักหมัดใจให้วัยก่อนเรียน โดยใช้ ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ของผู้ดูแลเด็กภายหลังการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ฯ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลเด็กหลังเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เกี่ยวกับความรุนแรงในเด็กวัยก่อนเรียนและการป้องกันเรื่อง รักหมัดใจให้วัยก่อนเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.69, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51)

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.1.1 ผู้ปกครองที่จะนำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไปใช้งานควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือให้ชัดเจน

5.1.2 ผู้สนใจในการดูแลเด็กสามารถใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์พัฒนาด้านร่างกายของเด็กโดยการศึกษาและทำตามตัวอย่างในหนังสือ

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ที่มีทั้งภาพและเสียง เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

5.2.2 ควรมีการศึกษาและพัฒนาผู้ปกครองและเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเภทอื่นเช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ เป็นต้น

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านร่างกายของเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย หรือการเคลื่อนไหว หรือสุขภาพ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปี 2566 ขอขอบคุณคณะครุศาสตร์ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี ผู้ปกครองทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). *การศึกษาสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย*. เบรน-เบสบุ๊คส์.
- ชุติมา รอดไหม. (2561). *ผลการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง อักษรนำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทิตนา แหมมณี. (2562). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 23)*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2550). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มณฤดี บุญหาญ. (2562). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อฝึกอบรม เรื่อง การให้ความรู้ทางการเงินสำหรับเกษตรกรที่เป็นลูกค้ายของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาห้วยไร่ จังหวัดอำนาจเจริญ. [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลัดดา ปะโมณะตา, วิภาลักษณ์ แสงตา, ศศิเมณฑล แก้วพิมพ์, สุจิตรา ดับทุกขัรชัญญ์, สุภัทรากร แก้วนอก, สุภาดา พลหมอ, อภิญญา หิมพรมราช, และอภิญญา แสนตา. (2563). *หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ความรุนแรงในเด็กวัยก่อนเรียนและการป้องกัน เรื่อง รักหมัดใจให้วัยก่อนเรียนต่อความรู้ของผู้ดูแลเด็กในชุมชนแห่งหนึ่ง ในจังหวัดนครราชสีมา: รายงานการวิจัย*. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา.
- วารุณี คงวิล. (2559). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) เรื่อง การใช้โปรแกรม Photoshop เพื่อผลิตสื่อการสอน สำหรับครูระดับประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สันติ นรากุลนันท์. (2565). *การพัฒนาของเล่นโบราณเพื่อส่งเสริมทักษะ STEM สำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ในจังหวัดร้อยเอ็ด*. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- สุจินต์ ศรชัย. (2562). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง การทำงานของคอมพิวเตอร์วิชาเทคโนโลยี 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุชาย ธนเสถียร, และชูเกียรติ ศักดิ์จิรพาพงษ์. (2549). *การออกแบบบทเรียนอีเลิร์นนิ่งแบบมีปฏิสัมพันธ์*. ดิจิเทนต์.
- สุวรรณ สุโฆษา. (2565). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) อ่านเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการขยายพันธุ์พืช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]*. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- โสภา กรณสูตร, นิตยา ไทยภิรมย์, พิมพ์ภาภรณ์ กลั่นกลิน, สมจิต เกียรติวัฒนเจริญ, และนพวรรณ รัตนดำรงอักษร. (2553). *การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มัลติมีเดีย เรื่อง "การนวดทารก" สำหรับผู้ดูแลเด็กในโครงการศูนย์ศึกษาเด็กเล็ก: รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Beaty, J. (1998). *Observing development of the young child* (4th ed.). Prentice-Hall International.

Mwanga-Amumpaire, J., Kalyango, J. N., Källander, K., Sundararajan, R., Owokuhaisa, J., Rujumba, J., Obua, C., Alfvén, T., & Ndeezi, G. (2021). A qualitative study of the perspectives of health workers and policy makers on external support provided to low-level private health facilities in a Ugandan rural district, in management of childhood infections. *Global Health Action*, 14(1), 1961398. <https://doi.org/10.1080/16549716.2021.1961398>

การรับรู้และทัศนคติของผู้ต้องหาหรือจำเลย ต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว Perception and Attitudes of the Alleged Offender or Defendant towards the Provisional Release Process

นริศรา จริยะพันธุ์^{1*} สืบสกุล เข้มทอง² พีรพล เจตโรจนานนท์³ และโกสินทร์ เตชะนิยม⁴
Narissara Jariyapan^{1*} Suebsakul Khemtong²
Peerapon Jaderojananont³ and Kosin Techaniyom⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ และทัศนคติของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบผสม ซึ่งใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มผู้ต้องหาและจำเลยที่อยู่ระหว่างการสอบสวน การไต่สวน - พิจารณา และการอุทธรณ์ - ฎีกา ทั้งที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวและไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว จำนวนทั้งสิ้น 482 คน ทั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการปล่อยตัวชั่วคราวของประเทศไทย กฎหมายกำหนดให้เป็นกระบวนการที่ต้องมีการร้องขอ มีใช้สิทธิที่ได้รับโดยอัตโนมัติ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยส่วนใหญ่รับทราบข้อมูลและสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวจากเอกสาร สื่อประชาสัมพันธ์ และทนายความ อย่างไรก็ตามผู้ต้องหาหรือจำเลยบางส่วนที่ไม่ได้ยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวทั้งที่เป็นสิทธิที่พึงจะได้รับตามกฎหมาย เนื่องจากขาดการรับรู้และความเข้าใจเรื่องสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่พึงมีในการยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว การขอใช้กำไลข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ในระหว่างการปล่อยตัวชั่วคราว และเรื่องขั้นตอนในการปล่อยตัวชั่วคราว รวมทั้งในการปฏิบัติการปล่อยตัวชั่วคราวค่อนข้างยึดโยงกับการใช้หลักประกันเป็นเครื่องมือในการควบคุมความเสี่ยง ดังนั้นจึงทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางกลุ่มไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการได้เนื่องจากปัญหาความพร้อมด้านการเงิน อย่างไรก็ตามกรณีที่มีการยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวและศาลมีคำตัดสินไม่ปล่อยตัวชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางส่วนยังไม่ได้รับการสื่อสาร ตลอดจนการชี้แจงเหตุผลที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งปัญหาการขาดการรับรู้และความเข้าใจดังกล่าวส่งผลต่อทัศนคติของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว

^{1*} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี
Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani Province.

E-mail : Narissara.ja@vru.ac.th

² ฝ่าย MCOT Academy บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน)
MCOT Academy, MCOT Public Company Limited.

E-mail : suebsakul.th@mcot.net

³ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
Faculty of Law, National Institute of Development Administration.

E-mail : peerapon.j@nida.ac.th

⁴ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Faculty of Management Sciences, Silpakorn University.

E-mail : kosincoke@hotmail.com

*Corresponding author

ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรปรับปรุงกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่ดี และสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อช่วยยกระดับการเข้าถึง และการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมของประชาชนต่อไป

คำสำคัญ: การรับรู้ ทศนคติ ผู้ต้องหา จำเลย การปล่อยตัวชั่วคราว

Abstract

The objective of this research was to examine the perception and attitudes of alleged offenders or defendants towards the provisional release process. The study employed a mixed-method approach, utilizing quantitative data collection via questionnaires and qualitative data collection through in-depth interviews. The participants included alleged offenders and defendants undergoing investigation, trial, and appeals processes, both those who have been granted provisional release and those who have not, totaling 482 individuals. The research findings indicated that Thailand's provisional release process must require a formal request rather than being an automatic rights. Most alleged offenders or defendants were informed about the provisional release process and their rights through documents, public media, and lawyers. However, some alleged offenders or defendants, have not applied for provisional release despite being entitled to it by law, due to a lack of awareness and understanding of their rights to apply for provisional release, and the use of electronic monitoring (EM) devices during provisional release. The procedures involved in the provisional release process. Additionally, the execution of the provisional release process was heavily reliant on financial status as a risk control measure. This reliance on financial guarantees prevented certain groups of alleged offenders or defendants from accessing the process due to financial constraints. In cases of provisional release, it was requested but the court might deny the process. Some alleged offenders or defendants did not receive the communication or explanation regarding the denial of their provisional release, which affected their perception and attitudes towards the provisional release process. Therefore, there should be the improvement of communication processes to enhance awareness. It could improve the level of accessibility and confidence in the justice system among the public.

Keyword: Perception, Attitude, Alleged Offender, Defendant, Provisional Release Process

วันที่รับบทความ: 20 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 04 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 09 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การปล่อยชั่วคราวเป็นกระบวนการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ได้รับอิสรภาพชั่วคราวระยะเวลาหนึ่งในระหว่างสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง การพิจารณาคดี และการอุทธรณ์ฎีกา โดยพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี เพื่อเป็นการผ่อนคลายให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอิสรภาพชั่วคราว ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ไปแสวงหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดีของตนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 29 ที่ระบุว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” อย่างไรก็ตาม หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะก่อเหตุอันตรายประการอื่นแล้ว ศาลก็จะสั่งปล่อยชั่วคราวทุกกรณี แต่ในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ต้องมีมาตรการควบคุมทางกฎหมายเพื่อควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลยมิให้หลบหนี หรือไปก่อเหตุอันตรายแก่สังคม ซึ่งโดยหลักการแล้วจึงไม่ควรขังระหว่างสอบสวนและระหว่างพิจารณาคดี เพราะผู้ต้องหาหรือจำเลยยังไม่ถูกพิสูจน์ว่ากระทำความผิดจริงตามกฎหมาย แต่เมื่อถูกจับกุมดำเนินคดีและขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกันตนเองในการปล่อยตัวชั่วคราว ก็จำต้องถูกคุมขังไว้ระหว่างสอบสวนและระหว่างพิจารณาคดี นอกจากนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยในบางกรณี แม้จะมีหลักทรัพย์ในการค้ำประกันตัว แต่ก็อาจไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เพราะเจ้าพนักงานหรือศาลเกรงว่าหากปล่อยชั่วคราวไปแล้วผู้ต้องหาหรือจำเลยอาจก่อให้เกิดภัยอันตรายหรือความเสียหายแก่ผู้เสียหายหรือพยาน หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2558, น. 639)

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้วกระบวนการขอปล่อยตัวชั่วคราวนั้น ผู้ต้องหาต้องทำการร้องขอซึ่งไม่ใช่สิทธิที่ได้รับโดยอัตโนมัติเช่นเดียวกับสิทธิอื่น ๆ ตามรัฐธรรมนูญ โดยต้องทำเป็นคำร้องขอต่อศาล ตามแบบฟอร์มที่กำหนด ซึ่งศาลอาจจะกำหนดให้มีการวางหลักประกันหรือทำสัญญาประกันก็ได้ อีกทั้งจะให้สวมใส่กำไลติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Monitoring: EM) หรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าผู้ต้องหาต้องควบคุมหรือขังตามหมายศาล ดังนั้น ผู้ต้องหาหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ใช้สิทธิร้องขอต่อศาลให้ปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งนี้จากสถิติการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา พบว่า ในปี 2563 มีการยื่นคำร้องในการขอปล่อยตัวชั่วคราวเพิ่มมากขึ้นจาก 222,004 คำร้อง (ปี 2562) เป็น 244,270 คำร้อง (ปี 2563) และขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของคำร้องที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวกลับมีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน โดยเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ 8.12 (ปี 2562) เพิ่มเป็น ร้อยละ 8.33 (ปี 2563) (สำนักงานศาลยุติธรรม. สำนักแผนงานและงบประมาณ, 2562, น. 71, 2563, น. 69) โดยเหตุผลของการที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวนั้น บางส่วนอาจเกิดจากการไม่เป็นไปตามเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด แต่บางส่วนก็เกิดจากการขาดหลักทรัพย์ในการค้ำประกันตนเอง จึงทำให้ไม่ได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว โดยการถูกคุมขังอยู่นั้นจะเป็นตราบาปอย่างหนึ่งถึงแม้ว่าในที่สุดผู้ต้องหาหรือจำเลยจะได้รับการพิพากษาให้เป็นผู้บริสุทธิ์ก็ตาม จนในที่สุดการรับรู้และทัศนคติเหล่านี้เกิดเป็นการตั้งคำถามของสังคมถึงการบังคับใช้กฎหมายว่า “สองมาตรฐาน” หรือ “ผู้มีไว้ข้างคนจน” เท่านั้น (รุ่งโรจน์ สุวรรณสิขณ, 2565, น. 38)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการรับรู้และทัศนคติของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในการได้รับสิทธิในการขอปล่อยตัวชั่วคราว ตลอดจนการสร้างการรับรู้ที่ถูกต้องเพื่อที่จะลดทอนข้อครหาของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรม และสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ด้านเนื้อหา : ศึกษาเฉพาะการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ที่ถูกดำเนินคดีในระหว่างการสอบสวน หรือระหว่างพิจารณาคดีของศาล หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคืออยู่ในระหว่างการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เพียงเท่านั้น

ด้านประชากร : ศึกษาเฉพาะกรณีของผู้ต้องหาและจำเลยที่อยู่ระหว่างการสอบสวน การไต่สวน - พิจารณา และการอุทธรณ์ - ฎีกา

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ระเบียบวิธีวิจัย งานวิจัยฉบับนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ซึ่งประกอบด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องหาและจำเลยที่อยู่ระหว่างการสอบสวน การไต่สวน - พิจารณา และการอุทธรณ์ - ฎีกา โดยมีการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามข้อตกลงการจ้างของแหล่งทุน (สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม) และความเหมาะสมตามข้อพิจารณาด้านความยุติธรรมในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย ของหลักเกณฑ์การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้ที่มีความเปราะบาง ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 482 คน โดยแบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ จำนวน 467 คน และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวน 15 คน

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งแบ่งข้อคำถามเป็นข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำความผิด ข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว และทัศนคติต่อการปล่อยตัวชั่วคราว โดยเป็นแบบสอบถามในรูปมาตรاليةเคอร์ท (Likert Scale) จัดเป็นการวัดข้อมูลประเภทสเกลอันตรภาคชั้น (Interval Scale) ซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 7 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่เห็นด้วย ไม่ค่อยเห็นด้วย เฉยๆ ค่อนข้างเห็นด้วย เห็นด้วย เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเกี่ยวกับประเด็นการรับรู้และทัศนคติต่อการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งเครื่องมือการวิจัยได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยคณะกรรมการจากสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม และจากผู้เชี่ยวชาญ/นักวิชาการด้านกระบวนการยุติธรรม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive analysis) โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวทางการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อสืบค้นประเด็นที่ค้นพบจากข้อมูลที่ได้รับ ซึ่งจะนำไปสู่การสรุปผลวิจัยต่อไป

2.5 การขอรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (คำรับรองที่ HE-043-2565 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2565)

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ด้านข้อมูลส่วนบุคคล

เพศ : กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย จำนวน 369 คน (ร้อยละ 79.01) และหญิง จำนวน 98 คน (ร้อยละ 20.99)

อายุ : กลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 195 คน (ร้อยละ 41.76) รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 120 คน (ร้อยละ 25.70) กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 109 คน (ร้อยละ 23.34) กลุ่มอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 24 คน (ร้อยละ 5.14) และกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน (ร้อยละ 4.07) ตามลำดับ

ระดับการศึกษาสูงสุด : กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 132 คน (ร้อยละ 28.27) รองลงมาคือ ระดับประถมศึกษา จำนวน 125 คน (ร้อยละ 26.77) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 110 คน (ร้อยละ 23.55) ระดับปริญญาตรี จำนวน 45 คน (ร้อยละ 9.64) ระดับอนุปริญญา/ปวส. จำนวน 34 คน (ร้อยละ 7.28) ระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.00) และไม่ได้รับการศึกษา จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.50) ตามลำดับ

รายได้รวมต่อเดือน : กลุ่มตัวอย่างมีระดับรายได้รวมต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 138 คน (ร้อยละ 29.55) รองลงมาคือ รายได้ระหว่าง 5,001- 10,000 บาท จำนวน 129 คน (ร้อยละ 27.62) รายได้ระหว่าง 15,001 - 20,000 บาท จำนวน 78 คน (ร้อยละ 16.70) รายได้ 40,001 บาทขึ้นไป จำนวน 31 คน (ร้อยละ 6.64) รายได้ระหว่าง 20,001 - 25,000 บาท จำนวน 26 คน (ร้อยละ 5.57) รายได้ระหว่าง 35,001 - 40,000 บาท จำนวน 12 คน (ร้อยละ 2.57) และรายได้ระหว่าง 30,001 - 35,000 บาท จำนวน 8 คน (ร้อยละ 1.71) ตามลำดับ

การประกอบอาชีพ : กลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้างจำนวน 243 คน (ร้อยละ 52.03) รองลงมาคือ อาชีพค้าขาย จำนวน 87 คน (ร้อยละ 18.63) พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 68 คน (ร้อยละ 14.56) อาชีพอื่นๆ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 7.28) เกษตรกร จำนวน 22 คน (ร้อยละ 4.71) รับราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 8 คน (ร้อยละ 1.71) และไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 1.07) ตามลำดับ

สถานะครอบครัว : กลุ่มตัวอย่างมีสถานะโสด มีจำนวน 233 คน (ร้อยละ 49.89) สมรส/อยู่ด้วยกัน จำนวน 159 คน (ร้อยละ 34.05) และแยกกันอยู่/หย่าร้าง จำนวน 75 คน (ร้อยละ 16.06) ตามลำดับ

ลักษณะที่อยู่อาศัย : กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่กับครอบครัว จำนวน 226 คน (ร้อยละ 48.39) รองลงมาคือ อาศัยในที่พักที่เช่าจากผู้อื่น จำนวน 140 คน (ร้อยละ 29.98) อาศัยในที่พักที่ตนเองเป็นเจ้าของ จำนวน 75 คน (ร้อยละ 16.06) และอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น (ที่ไม่ใช่ครอบครัว) จำนวน 26 คน (ร้อยละ 5.57) ตามลำดับ

3.2 ด้านข้อมูลการกระทำผิด

สถานะของผู้ต้องหาหรือจำเลย : กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว จำนวน 295 คน (ร้อยละ 63.17) ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว จำนวน 92 คน (ร้อยละ 19.70) และผู้ต้องหาหรือจำเลยผู้ใช้ค่าไถ่ EM จำนวน 80 คน (ร้อยละ 17.13)

ประวัติการกระทำผิด : กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเป็นผู้มีประวัติการกระทำความผิด จำนวน 256 คน (ร้อยละ 54.82) ส่วนผู้เคยกระทำความผิด มีจำนวน 211 คน (ร้อยละ 45.18)

ประวัติที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด : กลุ่มตัวอย่างไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน 263 คน (ร้อยละ 56.32) ส่วนผู้มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีจำนวน 204 คน (ร้อยละ 43.68)

ข้อหาที่ถูกกล่าวหาในปัจจุบัน : กลุ่มตัวอย่างมีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ครอบครอง จำหน่าย ฯลฯ) จำนวน 161 คน (ร้อยละ 34.62) รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (ลัก ชิง ชิง ปล้น ฉ้อโกง ฯลฯ) จำนวน 153 คน (ร้อยละ 32.90) ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย (ทำร้ายร่างกาย ฆ่าผู้อื่น ฯลฯ) จำนวน 58 คน (ร้อยละ 12.47) ความผิดเกี่ยวกับ พรบ.ที่มีโทษทางอาญา (พนัน อาวุธปืน ฯลฯ) จำนวน 38 คน (ร้อยละ 8.17) ความผิดอื่น ๆ จำนวน 34 คน (ร้อยละ 7.31) และความผิดเกี่ยวกับเพศ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 4.52) ตามลำดับ

3.3 ด้านการรับรู้ต่อการปล่อยตัวชั่วคราว

ประสบการณ์การยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว : กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีประสบการณ์ในการยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวมีจำนวน 252 คน (ร้อยละ 53.96) และไม่เคยยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว จำนวน 215 คน (ร้อยละ 46.04) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว ส่วนใหญ่มีเหตุผลว่า ไม่มีหลักประกัน จำนวน 160 คน (ร้อยละ 74.42) ไม่ทราบว่าจะสามารถขอปล่อยตัวชั่วคราวได้ จำนวน 44 คน (ร้อยละ 20.47) และเหตุผล อื่นๆ เช่น ไม่มีคนช่วยดำเนินการ ไม่อยากเป็นภาระของผู้อื่น จำนวน 11 คน (ร้อยละ 5.11) ทั้งนี้สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เคยยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว พบว่า เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราว แบบมีเงื่อนไขในการใส่กำไล EM จำนวน 80 คน (ร้อยละ 31.75)

เป็นผู้ที่ได้รับอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราว แบบไม่ต้องใส่กำไล EM จำนวน 92 คน (ร้อยละ 36.50) และเป็นผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว จำนวน 80 คน (ร้อยละ 31.75)

การรับรู้เหตุผลในการปล่อยตัว/ไม่ปล่อยตัวชั่วคราว : กลุ่มตัวอย่างที่เคยยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับทราบเหตุผลในการได้รับหรือไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว จำนวน 129 คน (ร้อยละ 51.13) และมีกลุ่มที่ไม่ทราบเหตุผลในการได้รับหรือไม่ได้รับอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว จำนวน 123 คน (ร้อยละ 48.81)

ช่องทางการรับรู้ : กลุ่มตัวอย่างรับรู้สิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวจากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 229 คน (22.97) รองลงมา คือ ทราบจากทนายความ จำนวน 210 คน (ร้อยละ 21.06) ทราบจากกฎหมาย จำนวน 110 คน (ร้อยละ 11.03) ทราบจากบุคคลอื่น ๆ เช่น เพื่อนผู้ต้องหา คนในครอบครัว หรือ เพื่อน จำนวน 106 คน (ร้อยละ 10.63) จากเจ้าหน้าที่รัฐอื่นๆ จำนวน 81 คน (ร้อยละ 8.12) จากสื่อสังคมออนไลน์ จำนวน 78 คน (ร้อยละ 7.82) จากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ จำนวน 72 คน (ร้อยละ 7.22) จากสื่อวิทยุโทรทัศน์ จำนวน 41 คน (ร้อยละ 4.11) จากเจ้าหน้าที่ตำรวจ จำนวน 36 คน (ร้อยละ 3.61) และจากผู้พิพากษา จำนวน 34 คน (ร้อยละ 3.41) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางส่วนในช่วงก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการสอบสวนหรือกระบวนการพิจารณาคดี ไม่ได้รับรู้ถึงสิทธิ หรือมีความเข้าใจกระบวนการ และหลักเกณฑ์ในการปล่อยตัวชั่วคราว หรือการใช้อุปกรณ์ EM มาก่อนแต่อย่างใด แต่ขณะเดียวกันบางส่วนก็รับรู้ว่าอุปกรณ์ EM คืออะไร แต่ไม่ได้รับรู้ถึงขั้นตอนในการยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราวในกรณีที่ต้องติดอุปกรณ์ EM อย่างถูกต้องหรือชัดเจน ทำให้ขาดโอกาสในการต่อสู้คดี นอกจากนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยบางส่วนก็ไม่ทราบถึงสิทธิของตนเองตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ เรื่องการสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยคือผู้บริสุทธิ์ก่อนที่จะศาลจะมีคำตัดสิน อย่างไรก็ตามเมื่อต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลในการตัดสินอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวนั้น พบว่า ในการชี้แจงถึงผลแห่งการพิจารณาการไม่อนุญาตปล่อยตัวชั่วคราว แก่ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีที่ค่อนข้างไม่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าวบางส่วนเกิดความเคลือบแคลง สงสัย ในผลแห่งการพิจารณาของศาล ทั้งนี้มีการบ่งชี้เพิ่มเติมถึงสาเหตุในการแสดงผลแห่งการพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวที่ไม่ชัดเจนว่า มีสาเหตุมาจากการเขียนผลแห่งการพิจารณาที่ค่อนข้างไม่สามารถอธิบายถึงเนื้อหาให้ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีสามารถเข้าใจได้ สำหรับช่องทางการรับรู้เรื่องสิทธิในการขอปล่อยตัวชั่วคราว ขั้นตอนการดำเนินการ และการใส่กำไล EM ในระหว่างปล่อยตัวชั่วคราว ส่วนใหญ่เป็นการรับรู้ผ่านสื่อเอกสารประชาสัมพันธ์ ทนายความ ตลอดจนจากผู้ต้องขังภายในเรือนจำ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่รัฐ (ตำรวจ, เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์)

3.4 ด้านทัศนคติต่อการปล่อยตัวชั่วคราว

ทัศนคติต่อการปล่อยตัวชั่วคราว : กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อกระบวนการการปล่อยตัวชั่วคราวในภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก โดยมี (ค่าเฉลี่ย = 5.19 , S.D. = 1.09) ส่วนของความพึงพอใจในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความสะดวกรวดเร็ว ในการยื่นคำร้องจนได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 5.05 S.D. = 1.95) ด้านการให้ข้อมูลของเจ้าหน้าที่รัฐในการปล่อยตัวชั่วคราว อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 5.09 , S.D. = 1.54) และด้านหลักทรัพย์ที่มีความเหมาะสมต่อฐานะของผู้ได้รับการปล่อยตัว อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 4.79 , S.D. = 1.64) ตามลำดับ

ทั้งนี้ ทัศนคติที่สะท้อนต่อกระบวนการยุติธรรมในประเด็นการปล่อยตัวชั่วคราวข้อมูลที่ได้จากการสอบถามผู้ต้องขังพบว่า ส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงลบกับปัญหาในเรื่องของหลักทรัพย์ในการขอปล่อยตัวชั่วคราว โดยผู้ต้องขังให้ข้อบ่งชี้ถึง ปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการลิดรอนสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว คือ การขาดหลักทรัพย์ของผู้ต้องขัง หรือปัญหาการเรียกหลักทรัพย์ที่ไม่สมควรแก่เหตุ อีกทั้ง ยังปรากฏประเด็นเรื่องของญาติของผู้ต้องขังเอง ที่เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งลิดรอนสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องขัง เนื่องจากผู้ต้องขังไม่ได้รับการสนับสนุนในการปล่อยตัวชั่วคราวจากญาติ หรืออีกกรณีหนึ่ง คือ การไร้ญาติของผู้ต้องขัง ส่งผลให้ขาดผู้ดำเนินการเรื่องการยื่นเอกสารขอปล่อยตัวชั่วคราวต่อศาล นอกจากนี้ผู้ต้องขังบางส่วนยังมีทัศนคติเชิงลบและความรู้สึกไม่เป็นธรรมที่เป็นผลมาจากกระบวนการยุติธรรมในประเด็นการปล่อยตัวชั่วคราวที่ไม่เอื้อแก่การแสวงหาหลักฐานเพื่อมาต่อสู้คดี เนื่องจากผู้ต้องขังไม่ได้รับพิจารณาให้มี

การปล่อยตัวชั่วคราวจากศาล กระบวนการสืบหาพยานหลักฐานที่สำคัญต่อการสำนึก โดยผู้ต้องขังได้แสดงเหตุผลที่ว่า พยานหลักฐานที่สำคัญต่อการสำนึกนั้น ไม่สามารถสืบหาได้อย่างสะดวกหากไม่ได้รับการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราว

4. อภิปรายผล

ผู้ต้องหาหรือจำเลยส่วนใหญ่ มีการรับรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราวที่ค่อนข้างน้อย ทั้งข้อมูลพื้นฐานในเชิงปริมาณ และข้อเท็จจริงจากผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่พบว่า การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว รวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ต้องอาศัยการรับรู้ หรือเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วยกันเอง หรือต้องแสวงหาข้อมูลจากแหล่งอื่นเป็นการเฉพาะตน ไม่ค่อยได้รับการสื่อสาร หรือการประชาสัมพันธ์ จากหน่วยงานของรัฐเท่าที่ควร ตลอดจนผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยื่นคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว ไม่เข้าใจในสาระเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ คุณดิถีคุณฐา และคณะ (2557) ที่พบว่า หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาควรจัดระบบขั้นตอนของการปล่อยตัวชั่วคราวให้มีความชัดเจน และประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างเปิดเผย

นอกจากนี้ยังมีประเด็นเรื่องการสื่อสารผลการพิจารณาที่พบว่า คำชี้แจงจากผู้พิจารณาในกรณีไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ดังข้อมูลระบุจากผู้ที่เคยยื่น คำร้องและให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า เหตุผลในการไม่ปล่อยตัวชั่วคราวนั้น ไม่ชัดเจน ขาดคำอธิบาย และไม่ช่วยให้เกิดความเข้าใจจริงว่า ผู้ยื่นคำร้องไม่ได้รับอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวเพราะเหตุใด ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมวด 3 ปล่อยตัวชั่วคราว มาตรา 108/1 (มาตรา 108/1 เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2547) ได้ระบุไว้ว่า คำสั่งไม่ให้ปล่อยตัวชั่วคราวต้องแสดงเหตุผล และต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ยื่นคำร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราวทราบเป็นหนังสือโดยเร็ว รวมถึงขาดการแนะนำประการในการยื่นคำร้องขอพิจารณาในโอกาสต่อไป หรือควรต้องปฏิบัติตัวอย่างไรเพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิพึงมีในกระบวนการยุติธรรม

อย่างไรก็ตาม การสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ หรือการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะมีในหลายลักษณะ อาทิ การใช้ป้ายประชาสัมพันธ์ การใช้กลไกการแนะนำโดยเจ้าหน้าที่ หรือการอบรมเรียนรู้ หรือแนะนำผ่านช่องทางต่าง ๆ ซึ่งการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยตัวชั่วคราว หรือกระบวนการยุติธรรมอื่น ยังคงค่อนข้างขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจได้ตรงตามเจตนารมณ์ของการสื่อสาร ซึ่งหากวิเคราะห์ ในมิติหลักคิดของทฤษฎีการสื่อสาร (Communication Theory: SMCR Model) ของ เดวิด เบอโร (Berlo, 1960) ก็พอที่จะอภิปรายผลได้ว่า หน่วยงานภาครัฐในฐานะผู้ส่งสาร (sender) อาจต้องพิจารณาถึงตัวผู้รับสาร (receiver) เป็นสำคัญ ว่าเป็นบุคคลกลุ่มใด มีลักษณะของพฤติกรรมมารับสารเป็นประการใด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนหลักกฎหมายมากนักน้อยเพียงใด และจึงมาพิจารณาเลือกเทคนิค วิธีการ และปรับเปลี่ยนเนื้อหาของการสื่อสาร (message) หรือเนื้อหาที่จะสื่อสารออกไปให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องและชัดเจน ตลอดจนการพิจารณาช่องทางในการสื่อสาร (channel or media) เพื่อสร้างการรับรู้ที่มีประสิทธิภาพที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้รับสิทธิในการยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราว หรือแม้กระทั่งได้รับทราบถึงเหตุผลในการไม่ได้รับสิทธินั้น ๆ ตามที่สมควรจะได้รับ

ทั้งนี้ผลการศึกษายังสะท้อนอีกว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความพึงพอใจต่อเรื่องหลักทรัพย์ที่ต้องใช้ในการค้ำประกันในการขอปล่อยตัวชั่วคราวอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด เนื่องจาก ส่วนใหญ่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่ได้ยื่นขอปล่อยตัวชั่วคราวเนื่องจากการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีหลักทรัพย์ หรือหลักประกันเพียงพอในการประกอบคำร้องขอปล่อยตัวชั่วคราว เพราะการที่กฎหมายกำหนดความให้การปล่อยตัวชั่วคราวต้องยึดโยงกับการใช้หลักประกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทน์ภัส สุปิยะพันธ์ และคณะ (2558) รวมทั้งงานวิจัยของ ทินกรณ ทองบุราณ และคณะ (2560) ที่พบว่า มีความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในการให้ประกันตัว โดยเฉพาะเรื่องสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ทำให้เข้าไม่ถึงหรือไม่ได้รับสิทธิในการปล่อยตัวชั่วคราว เนื่องจากการพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราว เน้นบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลางหลักประกันเป็นสำคัญ ซึ่งราคาหลักประกันในแต่ละข้อหาเมื่อเทียบกับฐานะความเป็นอยู่หรือฐานะทางเศรษฐกิจของบุคคลทั่วไปยังถือ

ว่าเป็นจำนวนเงินที่ค่อนข้างสูงส่งผลให้คนยากจนไม่ได้รับสิทธิในการปล่อยชั่วคราว ซึ่งถือเป็นการลดทอนสิทธิและเสรีภาพของจำเลย โดยขัดกับวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้รับประกันสิทธิของจำเลยที่ถูกฟ้องในคดีอาญาว่า ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลย ไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด ทั้งนี้จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ตลอดจนประชาชนทั่วไป ต่อกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว และกระบวนการยุติธรรมของไทย : สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานหลักในการตัดสินใจอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสิทธิและหน้าที่ของตนเอง สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวกและเท่าเทียม และมีความเชื่อมั่นในความยุติธรรมของศาล ตลอดจน สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและเข้าถึงได้ง่ายสำหรับประชาชน โดยเฉพาะด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งอาจจัดทำเอกสารเผยแพร่ คู่มือ หรือการสื่อสารในรูปแบบของ Infographics เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ แนวทาง กระบวนการในการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นต้น ตลอดจนการจัดทำคู่มือในการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีเนื้อหาที่เข้าถึง และเข้าใจในหลักเกณฑ์การพิจารณาการปล่อยตัวชั่วคราวได้ง่าย เหมาะสมกับความต้องการและลักษณะการเรียนรู้และการสื่อสารของผู้รับสารแต่ละกลุ่ม

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปล่อยตัวชั่วคราวและกระบวนการยุติธรรมของไทย : ควรมีการทบทวนและแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว โดยยึดหลักการสำคัญ คือ “หลัก ต้องได้รับอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราว ส่วนการไม่อนุญาตเป็นข้อยกเว้น (ภายใต้เงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติ)” โดยเฉพาะคดีอาญาไม่ร้ายแรงหรือคดีที่มีอัตราโทษจำคุกน้อย อาจมีการอนุญาตปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ รวมถึงการแก้ไขปัญหามาตรฐานวงเงินประกันสำหรับปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยอาจกำหนดวงเงินประกันขั้นต่ำสูงในอัตราที่ต่ำลงหรือศาลอาจกำหนดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราวในรูปแบบอื่นที่ไม่ใช่การเรียกประกันและหลักประกันแทน ทั้งนี้ศาลอาจใช้ผลการประเมินจากแบบประเมินความเสี่ยงในการปล่อยตัวชั่วคราวเพื่อนำไปสู่การเลือกหรือใช้เงื่อนไขในการควบคุมความเสี่ยงในการปล่อยตัวชั่วคราวให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

5.3 ข้อเสนอแนะเพื่อเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว: ควรมีการประชุมเชิงปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราวทั้งหมด โดยเป็นการติดตามผลการดำเนินงาน ทบทวนปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในลักษณะของการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ผู้สนับสนุนทุนการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับความอนุเคราะห์จากกรมราชทัณฑ์ และสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

7. เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์. (2558). คำอธิบายกฎหมายอาญาภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 10). พลสยาม.

ทินกรณั ทองบุราณ, กรันต์ ธนธเทพ, พิศุทธิ์ กันธทิพย์, และมนไท ประมุขจักโก. (2560). การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญา: กรณีการขอปล่อยตัวชั่วคราว. วารสารราชธานีนิติกรรมทางสังคมศาสตร์, 1(2), 50-58.

- นันทน์ภัส สุปิยะพันธ์, ประทีป ทับอิตตานนท์, และสอาด หอมมณี. (2558). การปล่อยชั่วคราวโดยการนำมาตรการคุมขังแบบไม่ควบคุมตัว โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 12(1), 179-189.
- รุ่งโรจน์ สุวรรณลิขณ. (2565). ปัญหาสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 42(2), 36-53.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. สำนักแผนงานและงบประมาณ. (2562). *รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม*.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. สำนักแผนงานและงบประมาณ. (2563). *รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ศาลยุติธรรม และสำนักงานศาลยุติธรรม*.
- สุวรรณา คุณดิลกณัฐสา, ณรงค์ กุลนิตะ, และสุดาวรรณ สมใจ. (2557). การปล่อยตัวชั่วคราวกับความเป็นธรรมทางสังคมที่เล็งเห็นโดยพนักงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา: ศึกษากรณีจังหวัดนครสวรรค์. *สัปดาห์: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, 20(2.2), 133-143.
- Berlo, D. K. (1960). *The process of communication: An introduction to theory and practice*. Holt, Rinehart and Winston.

แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 Guidelines for Administrative Information System of Educational Institutions under the Office of Chaiyaphum Primary Educational Service Area 1

เพ็ญญา สุขเสริม^{1*} และเพ็ญแข ภูผายาง²
Pennapa Sukserm^{1*} and Piangkhae Poophayang²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ในงานวิจัยนี้ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 321 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เท่ากับ 0.67 ถึง 1.00 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.960 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ F – test (One-Way ANOVA) และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดเก็บข้อมูล รองลงมาคือ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล และด้านการตรวจสอบข้อมูลตามลำดับ และที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการเปรียบเทียบระดับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา

^{1*} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Department of Educational Administration, Faculty of Education and Human Development Chaiyaphum Rajabhat University
E-mail: Pooh.pennapa@gmail.com

² สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Department of Educational Administration, Faculty of Education and Human Development Chaiyaphum Rajabhat University
E-mail: kpiangkhae@gmail.com

*Corresponding author

รายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : แนวทางการบริหาร ระบบสารสนเทศ สถานศึกษาระดับประถมศึกษา

Abstract

This research aimed 1) to examine the guidelines for administrative information system of educational institutions under the office of Chaiphum primary educational service area 1; 2) to compare the guidelines for administrative information system of educational institutions under the office of Chaiphum primary educational service area 1, categorized by school size; and 3) to investigate the recommendation on the guidelines for administrative information system of educational institutions under the office of Chaiphum primary educational service area 1. The population included administrators and teachers under the office of Chaiphum primary educational service area 1. The sample consisted of 321 administrators and teachers from these schools. The research instrument was a questionnaire on guidelines for administrative information system with a 5-point Likert scale. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranged from 0.67 to 1.00. The overall reliability of the instrument was 0.96 and structured interviews. The statistics was frequency, percentage, mean, Standard Deviation (S.D.), and F-test (One-Way ANOVA). The qualitative data was conducted by content analysis.

The findings showed that the overall guidelines for administrative information system of educational institutions under the office of Chaiphum primary educational service area 1 was at a high level. In terms of aspects, the highest average was in data storage, followed by data utilization, data collection and data verification, respectively. The lowest average was for data analysis. Comparing the guideline levels for administrative information system of educational institutions classified by school size under the same office, it found that there was no overall difference in the opinion of administrators and teachers. In terms of specific aspects, there were statistically significant differences at the 0.05 level in data collection, data verification, data processing, data storage, data analysis, and data utilization.

Keyword: Guidelines for Administration, Information System, Primary Schools

วันที่รับบทความ: 17 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 01 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 16 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ศตวรรษที่ 21 โลกยุคสังคมเครือข่าย (Network-Based Society) เกิดการเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ อย่างมากมายและส่งผลต่อวิถีชีวิตของผู้คนและการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจโลกสู่ระบบเศรษฐกิจบนฐานความรู้ กล่าวคือ เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนไปโดยใช้ความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ความรู้กลายเป็นปัจจัยการผลิตที่สร้างอรรถประโยชน์ส่วนต่างมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization : LO) จึงเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการสร้างโอกาสสูงสุดที่จะประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนในอนาคต รวมถึงการบริหารสถานศึกษาที่ต้องเชื่อมโยงกับการบริหารระบบสารสนเทศซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ช่วยในการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และการวางแผนปฏิบัติการ โดยผู้บริหารจะสามารถนำข้อมูลที่ได้จากระบบสารสนเทศมาช่วยในการวางแผน กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน ช่วยในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และช่วยในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เป็นต้น การบริหารสถานศึกษา คือการจัดการให้มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ กระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งได้กำหนดแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐ (2) ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ (3) ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชน (คมสันต์ ประจำจิตร, 2562)

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีภาระต้องปฏิบัติทั้งงานการสอน งานนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ส่งผลให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการดังกล่าวจะมีคุณภาพและประสิทธิภาพได้ ต้องเป็นการบริหารโดยมีข้อมูลสารสนเทศเป็นองค์ประกอบ การดำเนินการของสถานศึกษาจึงต้องมีข้อมูลสารสนเทศเพื่อบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูง เพราะข้อมูลสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหาร ช่วยในการวางแผน ตัดสินใจ และดำเนินงาน ดังนั้น การบริหารมีอาชีพ ผู้บริหารจำเป็นต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศ ในปัจจุบันระบบสารสนเทศมีบทบาทต่อการศึกษามาก หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศให้พร้อมใช้งานได้ทันที สถานศึกษาถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิหรือแหล่งข้อมูลเบื้องต้น เป็นข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาที่สำคัญของหน่วยงานหนึ่งที่ต้องนำข้อมูลไปใช้วางแผนบริหารงาน การปฏิบัติงาน การจัดการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุก ๆ ด้าน แหล่งข้อมูลดังกล่าวหากไม่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบ ย่อมทำให้เกิดปัญหาประสิทธิภาพของข้อมูลสารสนเทศ หากข้อมูลขาดประสิทธิภาพ ย่อมมีผลกระทบต่อการบริหารงาน ทำให้ได้ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่ทันกับเหตุการณ์ และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ส่งผลให้การบริหารและการปฏิบัติงานของหน่วยงานเหล่านี้ลดประสิทธิภาพลงไปด้วย (รัตพิรพัฒน์ ทะมานนท์, 2561)

ระบบข้อมูลสารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะใช้ในการวางแผน การควบคุมการทำงาน และประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้องแล้ว ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวคิดและทางเลือกใหม่ ๆ อีกด้วย การบริหารงานโดยไม่ใช้ข้อมูลสารสนเทศช่วยในการตัดสินใจย่อมเสี่ยงต่อการผิดพลาดสูงและส่งผลกระทบต่อบุคลากร หน่วยงาน และองค์กรที่รับผิดชอบจำนวนมาก การมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ดี มีคุณภาพ ถูกต้อง ทันเวลา และเหตุการณ์ จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ, 2551) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าในอนาคต (ทิพวัลย์ นนทเกท, 2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการจัดระบบสารสนเทศในสถานศึกษามีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา รวมทั้งการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของข้อมูลสารสนเทศที่ต้องทันสมัย ถูกต้อง และรวดเร็ว เกิดความสะดวกในการใช้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็

แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 321 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยได้สังเคราะห์แนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้

1.3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.3.3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

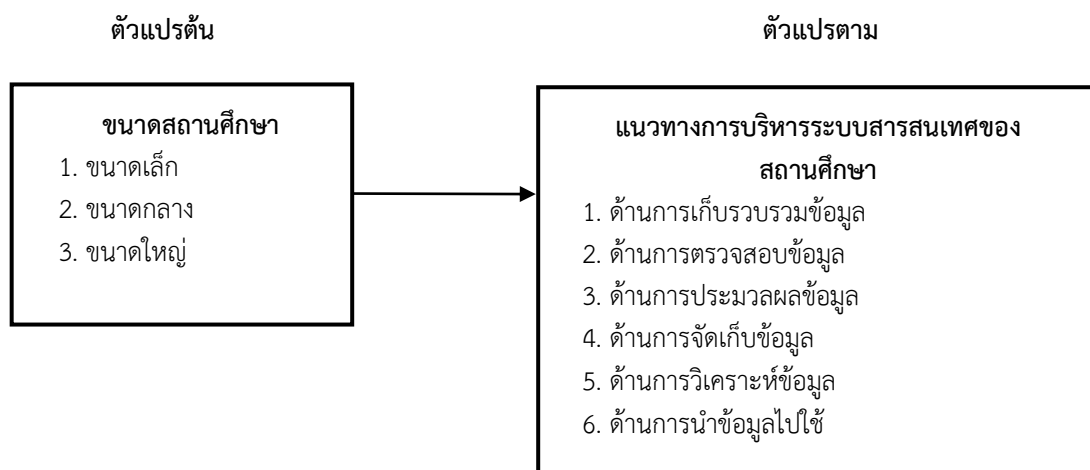
1.3.3.2 ตัวแปรตาม แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ด้านการตรวจสอบข้อมูล 3) ด้านการประมวลผลข้อมูล 4) ด้านการจัดเก็บข้อมูล 5) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล 6) ด้านการนำข้อมูลไปใช้

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ระดับความคิดเห็นต่อแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยสังเคราะห์แนวคิดงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาจากผลการศึกษาของ ญัฐชริตา บัณจุภากาญจน์ (2559) บุญช่วย รวมกลาง (2555) มลจิรา บุญเสริม (2561) สุนันทา หาผลดี (2557) สุพล พรหมมาพันธุ์ (2554) สำนักทดสอบทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554) และสายสุนีย์ จับโจร (2558) ทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ สรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 2,165 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครชีซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 321 คน

ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยคือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 5 คน ประจำปีการศึกษา 2565

นอกจากนี้ งานวิจัยฉบับนี้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ลำดับที่ 2-020/2565 และเลขที่การรับรอง HE 65-2-051

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เป็นแบบสอบถามแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยเครื่องมือนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เท่ากับ 0.67 ถึง 1.00 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .960 แบบสอบถามแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนที่สังกัด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert & Likert, 1976) ดังนี้

5	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับต่าง ๆ (เพ็ญแข ศิริวรรณ, 2551) ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายถึง	การบริหารระบบสารสนเทศอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

ระยะที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามกรอบแนวคิดทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยการจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 321 ฉบับ เก็บข้อมูลทั้งในรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์ (Google Form) และรวบรวมแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 คน

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การทดสอบ F-test (One-Way ANOVA)

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจำแนกเป็นประเด็นตามกรอบแนวคิดการวิจัยและนำเสนอในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Description Analysis) โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ พบว่า ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ ครู คิดเป็นร้อยละ 74.14 และตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.86 ขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 61.68 และขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 10.90

3.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวม

ด้าน	แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศ ของสถานศึกษา	M	SD	แปลผล
1	ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	4.06	0.40	มาก
2	ด้านการตรวจสอบข้อมูล	4.04	0.46	มาก
3	ด้านการประมวลผลข้อมูล	3.95	0.40	มาก
4	ด้านการจัดเก็บข้อมูล	4.10	0.42	มาก
5	ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	3.89	0.48	มาก
6	ด้านการนำข้อมูลไปใช้	4.07	0.39	มาก
รวมเฉลี่ย		4.02	0.29	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.02$; $SD = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการจัดเก็บข้อมูล ($M = 4.10$; $SD = 0.42$) รองลงมาคือ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ($M = 4.07$; $SD = 0.39$) ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ($M = 4.06$; $SD = 0.40$) และด้านการตรวจสอบข้อมูล ($M = 4.04$; $SD = 0.46$) ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ($M = 3.89$; $SD = 0.48$)

3.3 ผลเปรียบเทียบแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ด้าน	แนวทางการบริหารระบบ สารสนเทศของสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
1	ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	1.247	2	.624	4.033	.019*
		ภายในกลุ่ม	49.172	318	.155		
		รวม	50.419	320			
2	ด้านการตรวจสอบข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	5.142	2	2.571	12.822	.000*
		ภายในกลุ่ม	63.765	318	.201		
		รวม	68.907	320			
3	ด้านการประมวลผลข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2.399	2	1.200	7.642	.001*
		ภายในกลุ่ม	49.920	318	.157		
		รวม	52.319	320			
4	ด้านการจัดเก็บข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2.999	2	1.500	9.078	.000*
		ภายในกลุ่ม	52.535	318	.165		

ด้าน	แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig
		รวม	55.535	320			
5	ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2.426	2	1.213	5.501	.004*
		ภายในกลุ่ม	70.126	318	.221		
		รวม	72.552	320			
6	ด้านการนำข้อมูลไปใช้	ระหว่างกลุ่ม	2.039	2	1.019	7.015	.001*
		ภายในกลุ่ม	46.208	318	.145		
		รวม	48.246	320			
		ระหว่างกลุ่ม	.402	2	.201	2.482	.085
	โดยภาพรวม	ภายในกลุ่ม	25.757	318	.081		
		รวม	26.159	320			

* มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

3.4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Question)

พบว่ามีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ดังนี้

3.4.1.1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล 1) ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์การวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) ผู้บริหารโรงเรียนและครูควรมีการประชุมร่วมกันวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1.2 ด้านการตรวจสอบข้อมูล 1) ควรมีการตรวจสอบข้อมูลทุกครั้งที่มีการเก็บข้อมูลมาจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพดี และ 2) ควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดระบบสารสนเทศ

3.4.1.3 ด้านการประมวลผลข้อมูล 1) ควรจัดแบ่งประเภทและเรียงลำดับข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เพื่อการนำข้อมูลไปใช้ได้สะดวกยิ่งขึ้น และ 2) นำข้อมูลมาจัดกลุ่มให้ตรงตามความต้องการ ให้เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นภาพรวมที่ต้องการ และนำข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันมาจัดทำเป็นสารสนเทศที่มีความหมายและตรงกับความต้องการของผู้ใช้

3.4.1.4 ด้านการจัดเก็บข้อมูล 1) ควรมีการวางแผนจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ จัดทำระบบแฟ้มข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลตามขอบข่ายของงาน จัดทำข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และ 2) จัดเก็บข้อมูลได้อย่างปลอดภัย โดยจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ และสถานที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลอย่างเพียงพอ

3.4.1.5 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล 1) ควรมีการประชุมร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำข้อมูลให้เหมาะสมต่อการนำไปใช้ และ 2) ควรคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจบริหารจัดการที่ดี

3.4.1.6 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ 1) ควรมีการร่วมกันวางแผนการนำข้อมูลไปใช้ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์แล้ว ไปใช้ประกอบการตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 2) ควรกำหนดรูปแบบของการนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์แล้วไปใช้ประกอบการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

3.4.2.1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ควรพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรมีการประชุมร่วมกันเพื่อวางแผนการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบและสะดวกต่อการใช้งาน ควรมีวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องกับลักษณะข้อมูลและแหล่งข้อมูลเพื่อให้การรวบรวมข้อมูลเป็นระบบมากขึ้น

3.4.2.2 ด้านการตรวจสอบข้อมูล ควรกำหนดขั้นตอนในการตรวจสอบข้อมูล ตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความเป็นไปได้ของข้อมูล ควรมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบข้อมูลที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบข้อมูล และควรตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างข้อมูลเก่าและใหม่ เพื่อนำมาปรับปรุงข้อมูลให้ดียิ่งขึ้น

3.4.2.3 ด้านการประมวลผลข้อมูล ควรกำหนดขั้นตอนในการประมวลผลข้อมูลให้ชัดเจน มีการประชุม นิเทศ และติดตามการประมวลผลข้อมูล แต่งตั้งบุคลากรในการประมวลผลข้อมูลเพื่อประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของ การใช้งาน ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการประมวลผลข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ

3.4.2.4 ด้านการจัดเก็บข้อมูล ควรกำหนดแผนปฏิบัติงานในการเก็บข้อมูลที่ชัดเจนแน่นอน และกำหนด ขั้นตอนในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ควรจัดระบบการจัดเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ และมีระบบค้นหาข้อมูลที่แม่นยำ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

3.4.2.5 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ควรกำหนดแนวปฏิบัติ ขั้นตอน และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อดำเนินการให้ตรงตามวัตถุประสงค์

3.4.2.6 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ สถานศึกษาควรปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน ทันต่อการใช้งาน อยู่เสมอ นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการวางแผนงานพัฒนาสถานศึกษา เช่น แผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา การกำหนดนโยบาย ควรจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั้งในและนอกสถานศึกษา

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1” ได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า มีการสำรวจ ความต้องการการใช้ข้อมูลและสารสนเทศของผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดนโยบายที่ชัดเจน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการบริหาร และมีการกำหนดวัตถุประสงค์และการวางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระบบสารสนเทศตาม นโยบายของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 นอกจากนี้ การบริหารระบบสารสนเทศของ สถานศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐชรีดา บัณฑุกาญจน์ (2559) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องสภาพการจัดระบบสารสนเทศ ของโรงเรียนราชดำริ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยพบว่า โดยรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การเก็บรวบรวม ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนราชดำริ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดระบบ สารสนเทศตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีระบบสารสนเทศเป็นหนึ่งในแปดข้อของระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษา จัดระบบประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดไว้ให้สถานศึกษาจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก อีกทั้งผลการวิจัยยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กนกวรรณ สุทธิอาจ (2556) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดทำระบบสารสนเทศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานจัดทำระบบสารสนเทศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสกลนครอยู่ในระดับมาก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบการจัดระบบสารสนเทศทางวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดสกลนคร

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการตรวจสอบข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า ได้รับข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ตรงตามความต้องการและแผนที่กำหนด นอกจากนี้ยังมีที่ปรึกษาในการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องสมบูรณ์ และมีอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรสาร ระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมรา กัลป์ปะ (2561) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนวัดห้วยเหินยว “ปุณณสิริวิทยา” โดยด้านการตรวจสอบข้อมูลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ สถานศึกษามีการตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลที่เก็บมาทุกครั้งก่อนที่จะนำไปประมวลผล รวมถึงมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากตรวจสอบแล้วพบว่าข้อมูลไม่สมบูรณ์

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการประมวลผลข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่ามีการส่งสื่อสารข้อมูลหรือการแจกจ่ายข้อมูลในการประมวลผลข้อมูล รวมถึงการวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการประมวลผลข้อมูล นอกจากนี้ ยังมีการจัดงบประมาณในการประมวลผลข้อมูลอย่างเพียงพอ และมีการประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานด้วยวิธีการหรือเครื่องมือที่หลากหลาย อีกทั้งยังพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และทักษะในการประมวลผลข้อมูล ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมรา กัลป์ปะ (2561) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนวัดห้วยเหินยว “ปุณณสิริวิทยา” ที่ระบุว่าควรมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมายในการจัดการกับข้อมูลสารสนเทศ นอกจากนี้ ควรจัดหาบุคลากรที่มีทักษะความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยี และมีความรู้ในการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมารับผิดชอบเพื่อการจัดการหรือประมวลผลข้อมูลที่ต้องการ สมบูรณ์ และมีความเป็นปัจจุบัน ยิ่งไปกว่านั้น ผลการวิเคราะห์ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฏฐนันท์ แยมไสว (2559) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศโรงเรียนในอำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยผลการวิจัยพบว่า ควรพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ประมวลผลให้มีความรู้ความสามารถในการประมวลผลข้อมูล และควรจัดอบรมความรู้ทางสถิติและเทคนิคแก่ผู้มีหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการประมวลผลข้อมูล

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการจัดเก็บข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า มีการแต่งตั้งบุคลากรประจำศูนย์สารสนเทศในโรงเรียน เพื่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ และจัดระบบการจัดเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศไว้เป็นหมวดหมู่ รวมถึงมีระบบค้นหาข้อมูลที่แม่นยำ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังมีการวางแผนและกำหนดแนวปฏิบัติการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริณา แก้วกามา (2557) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสีคิ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 4 ผลการศึกษพบว่า ควรมีการวางแผนการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นไปตามสภาพและระยะเวลาของข้อมูลแต่ละประเภท นอกจากนี้ ควรจัดอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติงานสารสนเทศในโรงเรียนให้มีความรู้ความสามารถ และเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ ยังมีการวางแผนการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดแนวปฏิบัติขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ และผลการวิเคราะห์นั้นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ มณทิรา คงยิ่ง (2561) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร โดยพบว่า ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีการวางแผนและกำหนดแนวปฏิบัติการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และผลการวิเคราะห์ยังมีทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ วรณวิมล คล้ายรัศมี (2558) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน เขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี โดยผลการศึกษาพบว่า การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชนเขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลอยู่ในระดับมาก

4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า มีงบประมาณในการสนับสนุนการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาอย่างเพียงพอ ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการนำเสนอ เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ และจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบทั้งในและนอกสถานศึกษา เช่น แผ่นพับ ป้ายนิเทศเอกสาร หรือผ่านระบบอินเทอร์เน็ต มีการนำเสนอข้อมูลที่ง่ายต่อความเข้าใจและนำไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ตาราง กราฟ ร้อยละ หรือแผนภูมิต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลจัดทำเป็นสารสนเทศที่มีความหมายชัดเจน ตรงกับความต้องการ มีความกะทัดรัดและสะดวกต่อการนำไปใช้ อาจนำเสนอในรูปแบบตาราง แผนภาพ กราฟ หรือการบรรยายเป็นความเรียง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการนำข้อมูลไปใช้และลักษณะของสารสนเทศนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขมา เพ็งจันทร์ และอนิทย ประสาน (2559) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การจัดการระบบสารสนเทศในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการนำข้อมูลไปใช้อยู่ในระดับมาก

4.7 เปรียบเทียบแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการจัดเก็บข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการนำข้อมูลไปใช้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยา ทับน้อย (2564) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษา ตามขนาดสถานศึกษาผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานการจัดระบบสารสนเทศไม่แตกต่างกัน จากประเด็นของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดการระบบสารสนเทศโดยทั่วไป ซึ่งรวมทั้งการจัดการระบบสารสนเทศทางการศึกษาของหน่วยงานจะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๆ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ ในการดำเนินการดังกล่าวจะแตกต่างกันไปบ้างซึ่งขึ้นอยู่กับลักษณะและความต้องการของหน่วยงานแต่ละหน่วยงาน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดระบบสารสนเทศ คือ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรงและเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในงานด้านนี้ยังไม่เพียงพอ รูปแบบที่จะดำเนินการยังไม่แน่นอน ขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ทันสมัยขาดงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงาน การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ บุคลากรมีการกิจมากเกินไป ขาดแนวทางในการปฏิบัติงาน ขาดการจัดระบบที่ดี ทำให้มีปัญหาในการค้นหา ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีความต่อเนื่อง ขาด

วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การจัดการระบบสารสนเทศในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจึงมีความแตกต่างกันได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

5.1.1 สถานศึกษาควรพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลให้มีความทันสมัยและปลอดภัยยิ่งขึ้น เพื่อให้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2 สถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูและผู้บริหารนำข้อมูลที่มีไปใช้ในการตัดสินใจและวางแผนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อพัฒนาวิธีการสอนที่เหมาะสม

5.1.3 สถานศึกษาควรพัฒนาเครื่องมือที่มีความแม่นยำและง่ายต่อการใช้งาน เพื่อให้การตรวจสอบข้อมูลทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

5.1.4 สถานศึกษาควรมีการจัดการอบรมและฝึกอบรมเพิ่มเติมให้กับครูและผู้บริหารในเรื่องการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้สามารถตีความและนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

5.1.5 สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือหรือแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง

5.1.6 สถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้สามารถแบ่งปันและใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันได้

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

5.2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาแนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

5.2.2 ควรมีการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

5.2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการมีประสิทธิภาพของการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ สุทธิอาจ. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดทำระบบสารสนเทศงานวิชาการ โรงเรียนเอกชนใน

จังหวัดสกลนคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10(49), 69-76.

คมสันต์ ประจำจิตร. (2562). การบริหารระบบสารสนเทศ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 4(1), 1-17.

จิตติมา เทียมบุญประเสริฐ. (2551). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. วิ.เจ.พรินติ้ง.

ณัฐนันท์ แยมใส. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศ โรงเรียนในอำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ณัฐชรีดา บันฑุกาภาณูญ. (2559). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนราชดำริ กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทิพวัลย์ นนทเกท. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(1), 47-56.

- บุญช่วย รวมกลาง. (2555). ความพึงพอใจของข้าราชการครูในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 10 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยนครราชสีมา.
- เพ็ญแข ศิริวรรณ. (2551). สถิติเพื่อการวิจัย. เทกซ์ แอนด์ เจอร์นัลพับลิเคชั่น.
- มณจิรา คงยิ่ง. (2561). การจัดระบบสารสนเทศทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- มลจิรา บุญเสริม. (2561). แนวทางการบริหารระบบสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัตพิรพัฒน์ ทะมานนท์. (2561). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์.
- วรรณวิมล คล้ายรัตน์. (2558). การจัดการระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเอกชน เขตเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- ศิริรณภา แก้วกามา. (2557). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศ ในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสีคิ้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สายสุนีย์ จีบใจ. (2558). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุขมา เพ็งจันทร์, และอนันท์ ประสาน. (2559). การจัดการระบบสารสนเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวราวุฒวิทยานุกรณ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 3(2), 38-46.
- สุนันทา หาผลดี. (2557). แนวทางการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุพล พรหมมาพันธุ์. (2554). ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุริยา ทับน้อย. (2564). การปฏิบัติงานการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัมรา กัลป์ปะ. (2561). การจัดระบบสารสนเทศในโรงเรียนวัดห้วยเหินยว “บุญสิริวิทยา” [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R., & Likert, J. G. (1976). *New ways of managing conflict*. McGraw-Hill.

การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร Safety Management of Investigative Officer for Performance in Samutsakhon Provincial Police

วรดา อภิญญาณสัจจะ^{1*} และกรรณิกา กุกุดเรือ²
Vorada Apinyansajja^{1*} and Kannika Kukudrua²

บทคัดย่อ

เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ถือเป็นกำลังสำคัญในการติดตาม สืบค้น แสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อจับกุมและปราบปรามผู้กระทำความผิด การปฏิบัติหน้าที่จึงมีความเสี่ยงค่อนข้างมาก จำเป็นต้องให้ความสำคัญในการจัดการความปลอดภัยเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร จำนวนทั้งสิ้น 112 นาย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ t - test และ One-way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติหน้าที่ และด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และ 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย อายุ การศึกษาระดับชั้นยศ และ ระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนที่แตกต่างกัน มีการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การจัดการความปลอดภัย ตำรวจสืบสวน จังหวัดสมุทรสาคร

^{1*}รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
Master of Public Administration in Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy
E-mail : vorada.apinyansajja@gmail.com

²รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
Master of Public Administration in Security Management, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy
E-mail : ohkanka@gmail.com

*Corresponding author

Abstract

Investigative police officers have played an essential role in tracking, searching, and seeking evidence to arrest and suppress offenders. Given the risky nature of their duties, prioritizing safety management, which forms the basis of their work, is essential. The study aimed 1) to investigate the level of safety management; and 2) to compare personal factors with safety management in the performance of investigative police officers. Quantitative research method was employed, with a sample group comprised of 112 investigative police officers from the Samutsakhon provincial police. Data were collected through questionnaires and statistically analyzed using percentages, means, standard deviations (S.D.), t-tests, and One-way ANOVA. The results revealed that 1) The safety management level in the investigative officer's performance was at a high level, with management having the highest average, followed by danger control. Conversely, performance efficiency had the lowest average. 2) Personal factors, including, age, education, ranking, and length of service for investigative police officers, have significantly differed in safety management during duties, with a statistical significance level of 0.05.

Keyword: Safety Management, Investigative Police Officer, Samutsakhon Province

วันที่รับบทความ: 20 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 19 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 20 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมาย การสร้างสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมของพลเมือง การกำหนดมาตรการในการป้องกันอาชญากรรม ความปลอดภัยในที่สาธารณะ ซึ่งปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะสามารถขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายได้ตามที่กำหนด จะมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การมีกลไกการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อประชาชนให้มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินเพิ่มขึ้น (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและประเทศชาติ นั้น ถือเป็นภารกิจหลักของตำรวจ โดยภารกิจดังกล่าว จะมุ่งเน้นถึงการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน ลักษณะงานในหน้าที่ของตำรวจสามารถจำแนกได้หลายประการ งานที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ได้แก่ งานสืบสวน งานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หรือในงานทั่วไป จะเห็นได้ว่า ภารกิจหลักของตำรวจเป็นส่วนหนึ่งในงานสังคมที่มุ่งเน้นให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินแก่ประชาชน (ทรงวุฒิ เชื้อพลากิจ, 2550) ซึ่งจากสถิติข้อมูลคดีอาญา พบว่า เกิดคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ คดีชีวิต ร่างกาย ภาวพรหม 17,848 คดี และ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินภาพรวม 58,765 คดี และ คดีอื่นๆ เช่น โจรกรรมรถจักรยานยนต์ โจรกรรมรถยนต์ และโจรกรรมเครื่องมือการเกษตร เป็นต้น จากคดีที่เกิดขึ้นเป็นคดีที่เกิดมาจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การทำงานของตำรวจสืบสวนจึงมีความยากและต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่อย่างสุดความสามารถ โดยมุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และ ต้องให้ความสำคัญในเรื่องของความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น (สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. กองแผนงานอาชญากรรม, 2566)

งานการสืบสวนเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการยุติธรรมขั้นต้น จึงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการยุติธรรมที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะเสริมสร้างความถูกต้องชอบธรรมให้กับสังคม มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนคดีต่างๆ ตามประมวลผลกฎหมายสืบสวนอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง สืบสวนความผิดเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ติดตามจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับ หรือดำเนินการติดตามคดีสำคัญตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น ซึ่งสภาวการณ์ปัจจุบันทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในบางกรณีอาจเกิดอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในเรื่องของสภาพแวดล้อมที่อาจจะเกิดอันตรายในการปฏิบัติหน้าที่ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ขาดเทคโนโลยีในการสืบสวนใหม่ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องมีคุณสมบัติของบุคคลหลายประเภทรวมอยู่ในตัว ปฏิบัติการทำงานและคำพูดให้รวดเร็ว มีไหวพริบที่ทันต่อเหตุการณ์ มีการสังเกตจดจำดีและมีความละเอียดถี่ถ้วน มีเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงาน มียุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานจึงจะประสบความสำเร็จ (พุทธพิงค์ พรหมเต็ม, 2557)

ทั้งนี้ ความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน โดยเฉพาะในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องดูแลประชาชนในพื้นที่ จากสถิติคดีอาชญากรรมของจังหวัดสมุทรสาคร เช่น คดีอุกฉกรรจ์ และสะเทือนขวัญ คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน คดีที่น่าสนใจ รวม 39,175 คดี ซึ่งคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและคดีที่น่าสนใจมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อีกทั้งสภาพปัญหาอาชญากรรมในปัจจุบันของจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ยังมีปัญหาเกิดขึ้นอยู่ค่อนข้างสูง คดีอาชญากรรมรวม 19,342 คดี เนื่องจากประชากรจำนวนมากย้ายถิ่นฐานทำกินเข้าสู่จังหวัดสมุทรสาคร ทำให้ประชากรจังหวัดสมุทรสาครมีการโยกย้ายค่อนข้างสูง อีกทั้งยังมีประชากรแฝงที่เป็นแรงงานต่างด้าวค่อนข้างมาก จึงเป็นภาระงานซึ่งอาจเกิดปัญหาและอุปสรรคในด้านความเสี่ยง และความปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นขณะปฏิบัติหน้าที่ (องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร, ม.ป.ป.)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการตรวจตราความสงบเรียบร้อย พัฒนาช่วยเหลือดูแลทุกข์สุข ประชาชนผู้กระทำความผิด ดังนั้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาให้ทราบถึงระดับการจัดการความปลอดภัย และการค้นหาสาเหตุปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจฝ่ายสืบสวนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมถึงความปลอดภัยในชีวิตมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร

1.2.2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาด้านการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวน ทั้งทางด้านบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมความเสี่ยง ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อม และด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับงานสืบสวน และข้อมูลสถานีตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร

ขอบเขตด้านประชากรกลุ่มตัวอย่าง

เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบไปด้วย 5 สถานี ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร สถานีตำรวจภูธรบ้านแพ้ว สถานีตำรวจภูธรบางโพธิ์ สถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบน และสถานีตำรวจภูธรโคกขาม โดยใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานสืบสวนตั้งแต่ฝ่ายบริหารจนถึงผู้ปฏิบัติการจำนวนทั้งสิ้น 112 นาย โดยเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการปฏิบัติงานตำแหน่งสืบสวน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนของ ตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงานด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

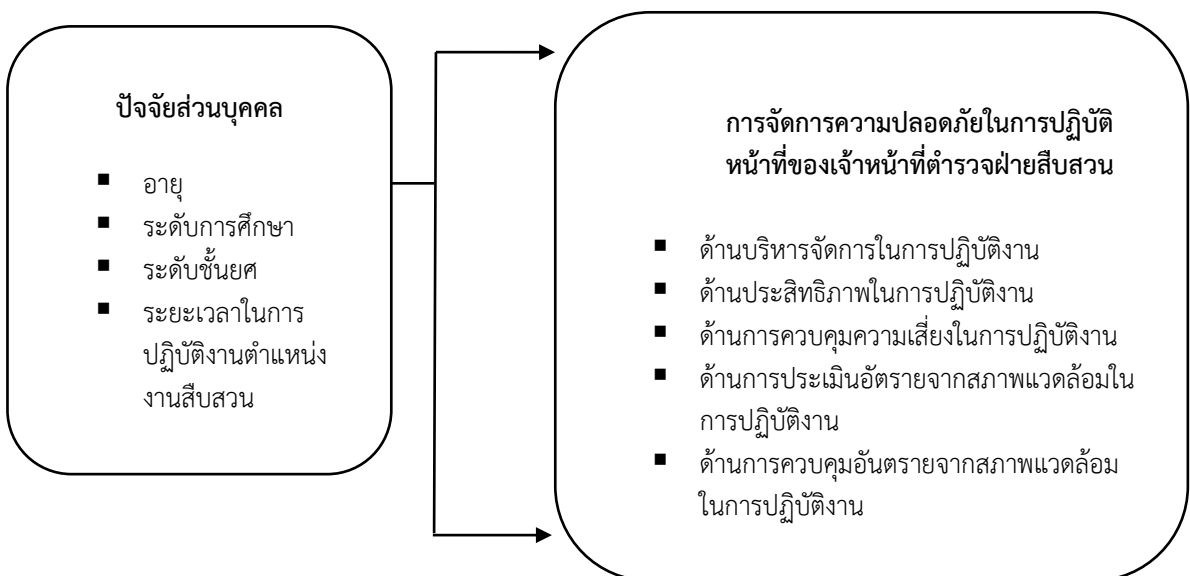
ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ เดือนกุมภาพันธ์ 2565 ถึงเดือนธันวาคม 2566

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาครที่แตกต่างกัน มีการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 5 สถานี ได้แก่ สถานีตำรวจภูธรเมืองสมุทรสาคร สถานีตำรวจภูธรบ้านแพ้ว สถานีตำรวจภูธรบางไทรใต้ สถานีตำรวจภูธรโคกขาม และสถานีตำรวจภูธรกระทุ่มแบน

กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานสืบสวนตั้งแต่ฝ่ายบริหารจนถึงผู้ปฏิบัติการ ทั้ง 5 สถานี รวมทั้งสิ้นจำนวน 112 นาย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาจาก พลสันต์ ดันยะกุล (2557) และ คมกฤษ บุญทศ (2557)

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้นยศ ระยะเวลาการปฏิบัติงานตำแหน่งสืบสวน โดยใช้แบบสำรวจรายการ (checklist) เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามปลายปิด และให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดค่าการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ประกอบไปด้วย 5 ด้านคือ 1) ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน 2) ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 3) ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน 4) ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน 5) ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน โดยกำหนดระดับการให้คะแนน ดังนี้ (ณัฏฐภรณ์ หลาวทอง, 2559)

คะแนน 1	แทน	มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับน้อยที่สุด
คะแนน 2	แทน	มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับน้อย
คะแนน 3	แทน	มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับปานกลาง
คะแนน 4	แทน	มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับมาก
คะแนน 5	แทน	มีความคิดเห็นตามข้อความนั้น ในระดับมากที่สุด

หลังจากที่ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์แล้ว ทำการหาคะแนนเฉลี่ยของข้อความ โดยแบ่งช่วงของคะแนนดังนี้

1.00 – 1.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	ผู้ตอบมีความคิดเห็น ในระดับมากที่สุด

2.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item-Objective Congruence) ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง .60 ขึ้นไป (สมนึก ภทิยธานี, 2544, น. 167)

2. นำแบบสอบถาม (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ฉบับ นำแบบสอบถามที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยนำค่าที่ได้หาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) โดยได้ค่าความเชื่อมั่น .826

2.4 การรวบรวมข้อมูล ขออนุญาตผู้บังคับบัญชาในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ผ่านคณะตำรวจศาสตร์ เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม หลังจากได้รับอนุญาตจากสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยจะเข้าไปทำการแจกแบบสอบถามกับประชากรที่ได้กำหนดไว้จากนั้นทำการเก็บแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร ตามประเด็นที่ต้องการ และรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามจนครบทุกข้อ

2.5 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้ร้อยละ (Percentage) แจกแจงความถี่ (Frequencies) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ค่า t - test และ One-way ANOVA เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับ

การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร กรณีเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธี Least Significant Different (LSD)

2.6 จริยธรรมในมนุษย์

ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมวิจัย และเพื่อป้องกันมิให้เกิดผลเชิงลบต่อกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมในการวิจัยของโครงการวิจัย เอกสารรับรองเลขที่ : 660317-006 รหัสโครงการวิจัย FSRPCA-IRB-66002

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมา ได้แก่ ช่วงอายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.9 และ ช่วงอายุน้อยที่สุดคือ 18-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.5 และพบว่ามีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.3 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 2.7 อยู่ในระดับชั้นยศ สิบตำรวจตรี-สิบตำรวจเอก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาคือ จำสิบตำรวจ-ดาบตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 27.7 และพันตำรวจตรี-พันตำรวจเอกมีจำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.9 โดยส่วนใหญ่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตำแหน่งงานสืบสวน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.7 รองลงมาคือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.9 และมีจำนวนน้อยที่สุด 16 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 15.2

3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร

ภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน	4.43	.354	มาก
ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	3.56	.364	มาก
ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	4.19	.324	มาก
ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	4.06	.403	มาก
ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	4.29	.344	มาก
รวม	4.11	.269	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.11 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.269 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) สูงสุด เท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.354 รองลงมา ได้แก่ ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.344 และด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ต่ำสุดเท่ากับ 3.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.364

3.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล กับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรจังหวัดสมุทรสาคร

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ จำแนกตามอายุ

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.677	3	.226	1.846	.143
	ภายในกลุ่ม	13.203	108	.122		
	รวม	13.880	111			
ด้านที่ 2 ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.723	3	.241	1.859	.141
	ภายในกลุ่ม	14.008	108	.130		
	รวม	14.731	111			
ด้านที่ 3 ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.952	3	.317	3.207	.026*
	ภายในกลุ่ม	10.685	108	.099		
	รวม	11.637	111			
ด้านที่ 4 ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.512	3	.837	5.832	.001*
	ภายในกลุ่ม	15.505	108	.144		
	รวม	18.017	111			
ด้านที่ 5 ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.027	3	.342	3.059	.031*
	ภายในกลุ่ม	12.090	108	.112		
	รวม	13.117	111			
การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.844	3	.281	4.225	.007*
	ภายในกลุ่ม	7.194	108	.067		
	รวม	8.038	111			

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ จำแนกตามการศึกษา

ระดับทัศนคติ	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.684	2	.342	2.825	.064
	ภายในกลุ่ม	13.196	109	.121		
	รวม	13.880	111			
ด้านที่ 2 ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.427	2	.214	1.627	.201
	ภายในกลุ่ม	14.304	109	.131		
	รวม	14.731	111			
ด้านที่ 3 ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.553	2	.276	2.718	.070
	ภายในกลุ่ม	11.084	109	.102		
	รวม	11.637	111			
ด้านที่ 4 ด้านการประเมินอันตรายจาก	ระหว่างกลุ่ม	1.659	2	.829	5.526	.005*

ระดับทัศนคติ	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ภายในกลุ่ม	16.359	109	.150		
	รวม	18.017	111			
ด้านที่ 5 ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.629	2	.314	2.743	.069
	ภายในกลุ่ม	12.488	109	.115		
	รวม	13.117	111			
การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.660	2	.330	4.875	.009*
	ภายในกลุ่ม	7.378	109	.068		
	รวม	8.038	111			

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ จำแนกตามระดับชั้นยศ

ระดับทัศนคติ	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.877	3	.292	2.427	.069
	ภายในกลุ่ม	13.003	108	.120		
	รวม	13.880	111			
ด้านที่ 2 ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.347	3	.449	3.624	.015*
	ภายในกลุ่ม	13.384	108	.124		
	รวม	14.731	111			
ด้านที่ 3 ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.901	3	.300	3.023	.033*
	ภายในกลุ่ม	10.735	108	.099		
	รวม	11.637	111			
ด้านที่ 4 ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.052	3	.351	2.233	.089
	ภายในกลุ่ม	16.965	108	.157		
	รวม	18.017	111			
ด้านที่ 5 ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.773	3	.258	2.253	.086
	ภายในกลุ่ม	12.344	108	.114		
	รวม	13.117	111			
การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.839	3	.280	4.195	.008*
	ภายในกลุ่ม	7.199	108	.067		
	รวม	8.038	111			

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับชั้นยศแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงานตำแหน่งงานสืบสวน

ระดับทัศนคติ	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.569	3	.523	4.588	.005*
	ภายในกลุ่ม	12.311	108	.114		
	รวม	13.880	111			
ด้านที่ 2 ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.112	3	.037	.275	.843
	ภายในกลุ่ม	14.619	108	.135		
	รวม	14.731	111			
ด้านที่ 3 ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.849	3	.283	2.832	.042*
	ภายในกลุ่ม	10.788	108	.100		
	รวม	11.637	111			
ด้านที่ 4 ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.039	3	.346	2.204	.092
	ภายในกลุ่ม	16.978	108	.157		
	รวม	18.017	111			
ด้านที่ 5 ด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.179	3	.393	3.556	.017*
	ภายในกลุ่ม	11.938	108	.111		
	รวม	13.117	111			
การจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.726	3	.242	3.572	.016*
	ภายในกลุ่ม	7.312	108	.068		
	รวม	8.038	111			

จากตารางที่ 5 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ในภาพรวมและในรายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน

4. อภิปรายผล

4.1 ปัจจัยด้านอายุ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีอายุน้อยจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้งด้านประสบการณ์ องค์ความรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าในการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานนั้น จำเป็นต้องอาศัยวุฒิภาวะเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง และหาแนวทางในการจัดการควบคุม ดังนั้น ผู้ที่มีอายุมากกว่าจึงมีความคิดเห็นในทิศทางที่ดีกว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพร ศรีอำพัน (2564) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของอาสาสมัครสายตรวจจักรยาน ที่พบว่าปัจจัยทางด้านอายุ ระดับ การศึกษา สถานภาพ และรายได้ มีความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็นต่อบทบาทหน้าที่ของตำรวจในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

4.2 ปัจจัยด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีจะมีความคิดเห็นในการประเมินอันตรายจากสภาพแวดล้อมในทิศทางที่น้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในการประเมินอันตรายในการปฏิบัติงาน จำเป็นต้องอาศัยวุฒิภาวะ และมโนทัศน์ความรู้จากการศึกษาที่เพิ่มขึ้น ซึ่งการมโนทัศน์ความรู้ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานนั้น ส่งผลต่อทัศนคติและประสิทธิภาพในการทำงานรวมถึงการควบคุมและการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพร ศรีอำพัน (2564) แนวทางการจัดการความปลอดภัยของอาสาสมัครสายตรวจจักรยาน ที่พบว่า การมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานนั้น ส่งผลต่อทัศนคติและประสิทธิภาพในการทำงาน รวมไปถึงการควบคุมและการประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน

4.3. ปัจจัยด้านระดับชั้นยศ ผลการวิจัยพบว่า ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่ง ร้อยตำรวจตรี-ร้อยตำรวจเอก และ พันตำรวจตรี-พันตำรวจเอก มีความคิดเห็นในทิศทางที่ดีกว่าผู้ที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งงาน จำสับตำรวจ-ดาบตำรวจ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูง จะมีประสบการณ์ รูปแบบในการทำงาน มุมมองในด้านการวัดผลรวมถึงการควบคุมวางแผนในการทำงาน แตกต่างกัน ซึ่งหน้าที่รับผิดชอบ และบริบทในการทำงาน มีผลต่อทัศนคติเกี่ยวประสิทธิภาพในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุชา แก้วก่า (2563) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 กองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายการบริหารงาน การวางแผน ด้านการมอบหมายงาน ด้านทักษะความรู้ความเข้าใจระบบงาน และความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ที่ชี้ว่าระดับชั้นยศมีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยแต่ละระดับชั้นยศมีทักษะ และมีมุมมองในด้านการวัดผล รวมถึงการควบคุมวางแผนในการทำงาน เข้าใจระบบงาน จึงส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

4.4 ปัจจัยทางด้านระยะเวลาในการทำงานตำแหน่งงานสืบสวน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการในการปฏิบัติงาน ด้านการควบคุมความเสี่ยงในการปฏิบัติงาน และด้านการควบคุมอันตรายจากสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงานตำแหน่งงานสืบสวน 16 ปีขึ้นไปจะมีความคิดเห็นในทิศทางที่ดีกว่าที่มีระยะเวลาในการทำงานที่น้อยกว่า สะท้อนให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการทำงาน ส่งผลต่อมุมมองและทัศนคติในด้านการบริหารจัดการในการทำงาน ซึ่งผู้ที่มีประสบการณ์ที่มากขึ้นจะมีวิธีการบริหารจัดการในการทำงานที่เป็นระบบ และมองถึงความละเอียดรอบคอบในภาพรวมและรายละเอียดภายในมากกว่าผู้ที่ประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร สวัสดิ์จันทร์ (2562) บทบาทหน้าที่ของตำรวจจราจรในการจัดการความปลอดภัยและแก้ไขปัญหา การเกิดอุบัติเหตุทางถนนในเขตกรุงเทพมหานคร ยุคไทยแลนด์ 4.0 ที่พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจะมีทักษะในการบริหาร วางแผน ความรู้ความเข้าใจระบบงาน รวมถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน มีประสบการณ์ที่มากขึ้น มีวิธีการบริหารจัดการในการทำงานที่เป็นระบบ จึงส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

ดังนั้น ระดับการจัดการความปลอดภัยในทุกด้าน มีระดับการจัดการความปลอดภัยที่แตกต่างกัน ในด้านที่มีระดับมากที่สุดอาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น กลุ่มที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานมากกว่า จะมีความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการวางแผนปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างละเอียดรอบคอบ และมีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มที่วุฒิภาวะน้อย ประสบการณ์น้อย อาจมีองค์ความรู้ ในเรื่องการวางแผน การควบคุมความเสี่ยงที่ไม่มากพอ ทำให้ระดับการจัดการความปลอดภัยอยู่ในระดับที่น้อยกว่า

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้ง

5.1.1 ในด้านการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หน่วยงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติควรเพิ่มนโยบายการศึกษาเพิ่มเติมให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการวิเคราะห์ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ เช่น ในด้านระบบงาน ด้านกำลังพล ด้านงบประมาณ หรือด้านเครื่องมืออุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน รวมถึงศึกษาในประเด็นด้านการได้รับความร่วมมือจากประชาชน หรือด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติในด้านอื่นๆเช่นกัน เพื่อให้มีความครอบคลุม และปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

5.1.2 ควรส่งเสริมให้มีการอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีอายุน้อย ขัณชน้อย ประสบการณ์น้อย ให้ได้รับการส่งเสริมประสบการณ์ ทั้งในด้านทักษะความรู้ความเข้าใจระบบงาน และการเรียนรู้ในการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่

ตำรวจฝ่ายสืบสวน รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์มากควรสอนทักษะการปฏิบัติงานให้กับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยเป็นต้น ซึ่งการมีองค์ความรู้ที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานนั้น ส่งผลต่อทัศนคติและประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการส่งเสริมการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งในด้านทักษะความรู้ความเข้าใจระบบงาน ด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อชีวิตความรู้ของผู้ปฏิบัติที่อาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติ และพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ในการจัดการความปลอดภัย หรือผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานด้านการจัดการความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่โดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นและครอบคลุมในหลายมุมของการปฏิบัติงานเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถพัฒนาปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. เอกสารอ้างอิง

- คมกฤษ บุญทศ. (2557). *การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของตำรวจฝ่ายสืบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดฉะเชิงเทรา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). *การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงวุฒิ เชื้อพลากิจ. (2550). *ทัศนะของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการสืบสวนจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีอาญาเฉพาะกรณีกองบังคับการตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปฐมพร ศรีอำพัน. (2564). *แนวทางการจัดการความปลอดภัยของอาสาศูนย์สายตรวจจราจร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- พงศกร สวัสดิ์จันทร์. (2562). *บทบาทหน้าที่ของตำรวจจราจรในการจัดการความปลอดภัยและแก้ไขปัญหาการเกิดอุบัติเหตุทางถนนในเขตกรุงเทพมหานคร ยุคไทยแลนด์ 4.0* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- พฤทธิพงศ์ พรหมเต็ม. (2557). *ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจสืบสวน สถานีตำรวจนครบาลมีนบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- พลสันต์ ต้นยะกุล. (2557). *คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการตำรวจภูธรจังหวัด ฉะเชิงเทรา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สมนึก ภัททิยาณี. (2544). *การวัดผลการศึกษา*. ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติ*. <http://nsr.nesdc.go.th/>
- สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ. กองแผนงานอาชญากรรม. (2566). *สถิติข้อมูลอาชญากรรม*. <http://thaicrimes.org/crimestat/>
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสาคร 5 ปี (2561-2565)*. <http://www.samutsakhonpao.go.th/index.html>
- อนุชา แก้วกำ. (2563). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนกองบังคับการตำรวจนครบาล 5 กองบัญชาการตำรวจนครบาล*. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. https://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project/treatise_bangkok13_06102020/6117950036.pdf

ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก Safety Management System on Tourist Attraction in Muang District, Phitsanulok Province

กัณฐมณี ราชบุตร^{1*} และกรรณิกา กุกุดเรือ²
Kantamanee Rasabud^{1*} and Kannika Kukudrua²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเมืองรองมากขึ้น การจัดการระบบความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญ และต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวดังกล่าว การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ t- test และ One - way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการหาลกวาง/ตมตุน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด และด้านธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และ 2) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ และภูมิลำเนา ของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : นักท่องเที่ยว ความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว ระบบการจัดการความปลอดภัย จังหวัดพิษณุโลก

Abstract

Currently, Thai tourists has dramatically focused on secondary tourism. The safety management system on tourist attraction has played an important role. It has prepared to carry capacity. This research aimed 1) to study the safety management system on tourist attractions; and 2) to compare personal factors with the safety management system on tourist attractions in Mueang district, Phitsanulok province. The quantitative research method was used. The sample was 400 Thai tourists in Muang district, Phitsanulok province, selected by accidental sampling. Data collection was

^{1*} รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
Degree of Master of Public Administration, Security Management, Faculty of Police Science, Royal Cadet Academy
E-mail : yooyii.rasabud@gmail.com

² รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการความปลอดภัย คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ
Degree of Master of Public Administration, Security Management, Faculty of Police Science, Royal Cadet Academy
E-mail : ohkanka@gmail.com

*Corresponding author

employed by questionnaires. Statistical analysis was percentage, mean, and standard deviation (S.D.), t-test, and One-way ANOVA. The finding indicated that 1) The overall safety management system on tourist attraction in Muang district, Phitsanulok province, was generally rated high and across all specific aspects. The deception received the highest average, followed by hygiene/epidemics, while the natural environment received the lowest average.; 2) Personal factors namely gender, occupation, and place of origin among tourists were significant differences in their perception of safety management system on tourist attraction in Muang district, Phitsanulok province. The research was statistically significant difference at 0.05 level.

Keyword: Tourists, Satety on Tourist Attraction , Safety Management System, Phitsanulok Province

วันที่รับบทความ: 24 พฤษภาคม 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 01 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 22 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในหลายประเทศที่มีอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลัก จากสถานการณ์การแพร่ระบาดไปทั่วโลกของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เริ่มต้นขึ้นในเดือน มีนาคม พ.ศ. 2563 ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกประกาศใช้มาตรการปิดประเทศ ให้ประชาชนอยู่แต่ในที่พักอาศัย สถานประกอบการต่าง ๆ ต้องหยุดให้บริการเป็นการชั่วคราว ก่อให้เกิดความสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนมหาศาล รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สร้างนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2564-2565 ขึ้นมาโดยมุ่งเน้น การพร้อมรับ (Cope) การปรับตัว (Adapt) และการเปลี่ยนแปลง (Transform) เพื่อพร้อมเติบโตอย่างยั่งยืนโดยใช้ประโยชน์จากวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้เป็นโอกาสที่จะเชิญชวนและจูงใจทุกภาคส่วน ให้เข้ามาร่วมกันยกระดับผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวของไทยให้เป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวคุณภาพผ่านการปรับปรุงและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) ซึ่งการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (UNWTO) คาดการณ์ว่าจำนวนการเดินทาง ท่องเที่ยวจะกลับมา อยู่บนเส้นแนวโน้มเดิมประมาณช่วงกลางปี พ.ศ. 2566 ถึงปลายปี พ.ศ. 2567 โดยปัจจัยหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการฟื้นตัวที่สำคัญ คือ การจำกัดการเดินทาง (Travel Restrictions) ความช้าของการควบคุมไวรัส (Low Virus Containment) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (Economic Environment) การขาดความร่วมมือระหว่างประเทศ (Lack of Coordinated Response among Countries) ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่ยังต่ำ (Low Consumer Confidence) และการเร่งฟื้นฟูให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิม (Slow Flight Resumption) (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) และพบว่าแนวโน้มการท่องเที่ยวพักผ่อนใกล้บ้านเป็นที่ได้รับความนิยมอย่างมากขึ้น

การพักผ่อนใกล้บ้านได้รับความนิยมอย่างมากหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดจากที่ไม่สามารถเดินทางไปต่างประเทศได้ การพักผ่อนใกล้บ้านจึงเป็นทางเลือกเดียวที่ช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยล้า และได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน และจังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้สนับสนุนการท่องเที่ยวให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยว “เมืองรอง” (Less Visited Area) โดยจังหวัดพิษณุโลกมีแนวโน้มในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของจังหวัด ส่งเสริมพัฒนาการด้านการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน สร้างความปลอดภัยและมาตรฐานของการท่องเที่ยวด้านที่พัก อาหาร และการเดินทาง รวมทั้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของ

นักท่องเที่ยว (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก, 2566) ประกอบกับเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์อย่างยาวนาน และอยู่ไม่ห่างจากอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครมากนักเพียง 377 กิโลเมตร และมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ ป่าไม้ และมีภูเขาสลับกับที่ราบ เป็นจุดศูนย์กลางด้านการคมนาคมของภูมิภาคอินโดจีน โดยเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างอินโดจีน และได้รับการขนานนามว่าเป็น เมืองบริการสี่แยกอินโดจีน รวมถึงเป็นเมืองที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงาม (สำนักงานเทศบาลนครพิษณุโลก, 2557) ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวอีกทั้งความเป็นเมืองรอง ทำให้ยังกระตุ้นความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น เพื่อพักผ่อนและผ่อนคลาย จะเห็นได้จากสถิติด้านการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2565 ช่วงเดือนมกราคม - สิงหาคม มีรายได้จากนักท่องเที่ยวอยู่ที่ 3,778 ล้านบาท มีอัตราเพิ่มขึ้นร้อยละ 173.54 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565)

ความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จากสถิติการเกิดคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ทัวราชาอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 มีการรับแจ้ง 13,738 คดี และ 15,187 คดี ซึ่งมีการเกิดคดีเพิ่มขึ้น 1,449 คดี และสถิติการเกิดคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ทัวราชาอาณาจักร ในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 มีการรับแจ้ง 46,635 คดี และ 50,938 คดี ซึ่งมีการเกิดคดีเพิ่มขึ้น 4,303 คดี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566ก, 2566ข) ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินส่งผลกระทบอย่างมากในด้านเศรษฐกิจทำให้นักท่องเที่ยวไม่มั่นใจในพื้นที่ท่องเที่ยวไม่กล้าเข้ามาท่องเที่ยว เพราะกลัวความไม่ปลอดภัยทำให้ประเทศขาดรายได้และอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย ซึ่งยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลกที่สำคัญ ได้แก่ ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ โดยกลยุทธ์ความแตกต่างในการพัฒนา เน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้งบุคลากรและขีดความสามารถของบุคคล ให้ความร่วมมือ เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการโดยการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ในด้านแหล่งน้ำ พื้นที่ป่าไม้ แหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม พื้นที่ทำการ โรงแรมรีสอร์ท ที่พักโฮมสเตย์ สถานพยาบาล ศูนย์ราชการชุมชน ซึ่งจังหวัดพิษณุโลกถือเป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภาคเหนือตอนล่าง และมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญหลายด้านทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติที่หลากหลายและมีชื่อเสียงด้านการสังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันด้านการท่องเที่ยว ตลอดจนการระดมความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ (กำหนดขอบเขตพื้นที่ครอบคลุม 9 อำเภอในจังหวัดพิษณุโลก) ทั้งภาคราชการ เอกชน องค์กร ประชาชน เพื่อจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก จนนำมาสู่การดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ พร้อมทำกิจกรรมอื่นร่วมด้วยได้ตลอดทั้งปี (สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก, 2566) จากสถิติการเกิดคดีทั่วไปเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 มีการรับแจ้ง 196 คดี และ 231 คดี ซึ่งมีการเกิดคดีเพิ่มขึ้น 35 คดี และสถิติการเกิดคดีทั่วไปเกี่ยวกับทรัพย์ จังหวัดพิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2564 และ พ.ศ. 2565 มีการรับแจ้ง 587 คดี และ 774 คดี ซึ่งมีการเกิดคดีเพิ่มขึ้น 187 คดี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2566ก, 2566ข) มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้ต้องมีการป้องกันความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับนักท่องเที่ยว

ดังนั้น การจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและให้ความสำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ยกกระตือรือร้นการเดินทางท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปลอดภัย ได้มาตรฐานระดับสากล และรักษาการเติบโตทางการท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อประเมินการรับรู้ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับ การรับรู้ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

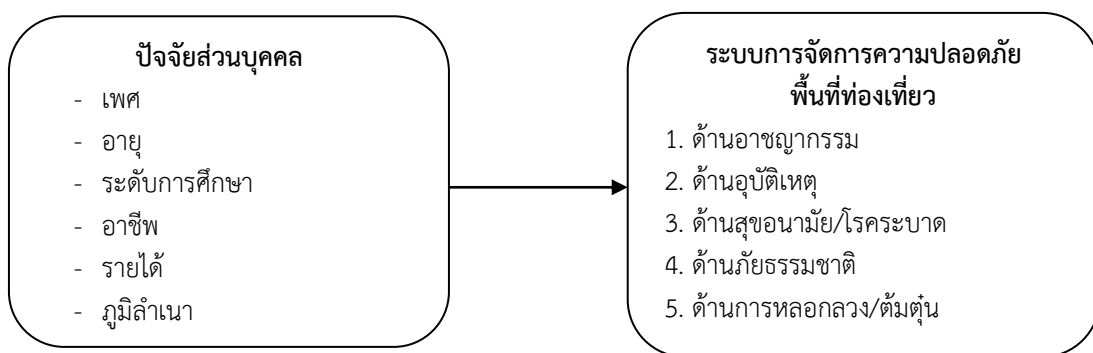
1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการศึกษากระบวนการจัดการความปลอดภัยและเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับระบบการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา เอกสารรายงาน การวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร (วัดใหญ่), วัดนางพญา, วัดราชบูรณะ, กว๊านเตี้ยห้อยชาลิมานัน, ถนนคนเดิน พิษณุโลก

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรหลักที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยโดยสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ตามขนาดพื้นที่ท่องเที่ยว จำนวน 400 คน

1.4 สมมติฐานการวิจัย ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นในระบบการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google form)

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก แต่เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณโดยใช้สูตร Cochran (1977) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และระดับค่าความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 385 คน เพื่อนำเชื่อถือ และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจำนวน 400 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจาก ทักษกร แสงทองดี (2560)

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลรายละเอียดของส่วนบุคคล ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิสำเนา เป็นลักษณะแบบสอบถามปลายปิด และให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามวัดค่าตัวบ่งชี้ระบบการจัดการความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านอาชญากรรม 2) ด้านอุบัติเหตุ 3) ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด 4) ด้านภัยธรรมชาติ 5) ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) ตามมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) (มนัญญา เหมทานนท์, 2556) โดยได้กำหนดระดับการให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
คะแนน	3	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
คะแนน	1	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลผล

นำผลคะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล มาทำการหาค่าเฉลี่ยโดยจัดแบ่งออกเป็น 5 ระดับ สำหรับการปรับสเกลทำโดยแบ่งเกณฑ์เปรียบเทียบ และแบ่งกึ่งกลางของอันตรภาคชั้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, 2542 อ้างถึงใน เจริญ ร้อยอยู่, 2564) ซึ่งคะแนนสูงสุดเท่ากับ 5 และคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 1 เมื่อรวบรวมข้อมูล และแจกแจงความถี่แล้วหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมีเกณฑ์สำหรับการแปลความหมายเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.00	หมายถึง ความพึงพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง ความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง ความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง ความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง ความพึงพอใจน้อยที่สุด

2.4 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้ทำการวัดความเชื่อมั่น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ, 2559) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .980

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google form) นำแบบสอบถามและข้อเสนอแนะที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม และการส่งแบบสอบถามออนไลน์มาทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลหลังจากนั้นเก็บข้อมูลแล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป

2.6 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูล โดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าแจกแจงความถี่ (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้ t- test และ One - way ANOVA กรณีเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธี Least Significant Different (LSD) กรณีหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามโดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (Chi - square test)

2.7 จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยของโครงการวิจัย เอกสารรับรองเลขที่ : 660317-008 รหัสโครงการวิจัย : FSRPCA-IRB-66004 ของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจัดทำเอกสารเพื่อยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาเข้าร่วมให้ข้อมูลด้วยความสมัครใจ และพร้อมกับชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยให้ทราบก่อนและอธิบายให้เข้าใจ เปิดโอกาสให้ซักถามได้ตลอดเวลา มีการสร้างบรรยากาศให้มีความผ่อนคลาย เน้นการพูดคุยด้วยความเป็นกันเอง ไม่แสดงท่าทีข่มขู่ ผู้วิจัยเน้นวางตัวเป็นกลาง ไม่ตัดสินว่าความคิดเห็นใดถูกหรือผิด ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะไม่มีการเก็บข้อมูลที่เป็นตัวบ่งชี้ตัวบุคคล เช่น ชื่อ - นามสกุล สร้างความมั่นใจให้กับกลุ่มตัวอย่างว่า ผู้วิจัยจะไม่ดำเนินการเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะไม่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะแต่อย่างใด

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ระบบการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว จังหวัดพิษณุโลก

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 โดยช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดอยู่ระหว่าง 21-30 ปีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 24.50 รองลงมา ได้แก่ 31-35 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 23.75 และช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดคือ 18-20 ปีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.25 กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และมีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 กลุ่มตัวอย่างประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมาคือ ค้าขาย จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.75 และประกอบอาชีพอื่น ๆ น้อยที่สุด มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 กลุ่มตัวอย่างมีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001-20,000 บาทมากที่สุด จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 รองลงมาคือ 20,001-30,000 บาท จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 และมีรายได้มากกว่า 40,000 บาทน้อยที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 และกลุ่มตัวอย่างมีภูมิลำเนาอยู่ที่ภาคกลาง มากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 28.25 รองลงมาคือ อยู่ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก มีจำนวน 104 ร้อยละ 26.00

3.1.2 ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการหาลูกกลาง/ต้มตุ๋น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด และด้านธรรมชาติมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1) ระบบการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรม ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการตั้งจุดตรวจและหน่วยรับแจ้งเหตุในแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะบริเวณที่มีโอกาสสูงต่อการโจรกรรม เช่น บริเวณแหล่งขายสินค้าต่าง ๆ และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีอาสาสมัครที่คอยให้การดูแลด้านความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายที่แอบแฝงตัวเพื่อหวังทำร้าย ข่มขืน หรือจี้ชิงทรัพย์

2) ระบบการจัดการความปลอดภัยด้านอุบัติเหตุ ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีจุดบริการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว และมีเจ้าหน้าที่ประจำจุดให้บริการ รองลงมาคือ มีป้ายเตือนทุกจุดที่อาจมีโอกาสดังอุบัติเหตุ เพื่อเพิ่มความระมัดระวังแก่นักท่องเที่ยว และรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีสิ่งป้องกันอันตราย เช่น สะพานข้ามลำน้ำ ทุ่นลอย สำหรับแหล่งท่องเที่ยว

3) ระบบการจัดการความปลอดภัยด้านสุขอนามัย/โรคระบาด ในภาพรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีจุดบริการห้องน้ำที่สะอาด และมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว รองลงมาคือ มีจุดบริการอาหารที่สะอาดถูก สุขลักษณะ เช่น โครงการ Clean Food Good Taste โครงการร้านอาหารสะอาด

เป็นต้น และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีอุปกรณ์และบุคลากรอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ ให้ได้รับความสะดวกในการท่องเที่ยว

4) ระบบการจัดการความปลอดภัยด้านธรรมชาติ ในภาพรวมและรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีหน่วยกู้ภัยในบริเวณที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว เป็นต้น รองลงมาคือ มีหน่วยบรรเทาสาธารณภัยลาดตระเวนตามจุดต่าง ๆ ที่เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติโดยหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันตลอดเวลา และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีอาสาสมัครช่วยเหลือผู้ประสบภัยไว้ตลอดเวลา ณ จุดที่สามารถจะปฏิบัติงานได้สะดวก

5) ระบบการจัดการความปลอดภัยด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น ในภาพรวมและรายชื่อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีสายตรวจออกปฏิบัติหน้าที่ตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ และรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีจุดให้บริการรับแจ้งเหตุและให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน หรือหลีกเลี่ยงการหลอกลวงของผู้ที่หวังผลประโยชน์แก่นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ภาพรวม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านอาชญากรรม	3.91	.793	มาก
2. ด้านอุบัติเหตุ	3.97	.690	มาก
3. ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	4.05	.738	มาก
4. ด้านธรรมชาติ	3.74	.893	มาก
5. ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น	4.20	.773	มาก
รวม	3.95	.642	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .642 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น มีค่าเฉลี่ยสูงสุดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .773 รองลงมาคือด้านสุขอนามัย/โรคระบาด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .738 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .893

3.2 เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับ ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามเพศ

ภาพรวม	เพศ	$\bar{X}$	t-test	Sig.
1. ด้านอาชญากรรม	ชาย	3.84	-1.660	0.098
	หญิง	3.97		
2. ด้านอุบัติเหตุ	ชาย	3.89	-2.096	0.037*
	หญิง	4.03		
3. ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	ชาย	3.99	-1.478	0.140
	หญิง	4.11		
4. ด้านธรรมชาติ	ชาย	3.65	-1.892	0.059
	หญิง	3.82		

ภาพรวม	เพศ	$\bar{x}$	t-test	Sig.
5. ด้านการหลอกหลวง/ต้มตุ๋น	ชาย	4.19	-0.220	0.826
	หญิง	4.21		
รวม	ชาย	3.88	-1.959	0.051
	หญิง	4.01		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ด้านอุบัติเหตุ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอายุ

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.144	4	.286	.690	.599
	ภายในกลุ่ม	163.678	395	.414		
	รวม	164.822	399			
ด้านอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.207	4	.302	.477	.753
	ภายในกลุ่ม	249.826	395	.632		
	รวม	251.033				
ด้านอุบัติเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	2.858	4	.715	1.505	.200
	ภายในกลุ่ม	187.585	395	.475		
	รวม	190.444	399			
ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	ระหว่างกลุ่ม	.847	4	.212	.386	.818
	ภายในกลุ่ม	216.533	395	.548		
	รวม	217.380	399			
ด้านธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	2.060	4	.515	.642	.632
	ภายในกลุ่ม	316.559	395	.801		
	รวม	318.619	399			
ด้านการหลอกหลวง/ต้มตุ๋น	ระหว่างกลุ่ม	5.251	4	1.313	2.219	.066
	ภายในกลุ่ม	233.749	395	.592		
	รวม	239.000	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว
อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามการศึกษา

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.065	2	.532	1.291	.276
	ภายในกลุ่ม	163.757	397	.412		
	รวม	164.822	399			
ด้านอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	.994	2	.497	.790	.455
	ภายในกลุ่ม	250.039	397	.630		
	รวม	251.033	399			
ด้านอุบัติเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	1.381	2	.690	1.450	.236
	ภายในกลุ่ม	189.063	397	.476		
	รวม	190.444	399			
ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	ระหว่างกลุ่ม	1.812	2	.906	1.669	.190
	ภายในกลุ่ม	215.567	397	.543		
	รวม	215.380	399			
ด้านธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	.719	2	.360	.449	.638
	ภายในกลุ่ม	217.899	397	.801		
	รวม	318.619	399			
ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น	ระหว่างกลุ่ม	1.344	2	.672	1.122	.327
	ภายในกลุ่ม	237.656	397	.599		
	รวม	239.000	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง
จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามรายได้

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.231	4	.058	.139	.968
	ภายในกลุ่ม	164.590	395	.417		
	รวม	164.822	399			
ด้านอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	.461	4	.115	.182	.948
	ภายในกลุ่ม	250.572	395	.634		
	รวม	251.033				
ด้านอุบัติเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	.777	4	.194	.405	.805
	ภายในกลุ่ม	189.667	395	.480		
	รวม	190.444	399			
ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	ระหว่างกลุ่ม	.464	4	.116	.211	.932
	ภายในกลุ่ม	216.916	395	.549		

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	รวม	217.380	399			
ด้านธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	1.017	4	.254	.316	.867
	ภายในกลุ่ม	317.601	395	.084		
	รวม	318.619	399			
ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น	ระหว่างกลุ่ม	.352	4	.088	.146	.965
	ภายในกลุ่ม	238.648	395	.604		
	รวม	239.000	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลกไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามอาชีพ

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	7.084	6	1.181	2.941	.008*
	ภายในกลุ่ม	157.738	393	.401		
	รวม	164.822	399			
ด้านอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	7.216	6	1.203	1.939	.074
	ภายในกลุ่ม	243.817	393	.620		
	รวม	251.033	399			
ด้านอุบัติเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	7.566	6	1.261	2.710	.014*
	ภายในกลุ่ม	182.878	393	.465		
	รวม	190.444	399			
ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	ระหว่างกลุ่ม	7.297	6	1.216	2.275	.036*
	ภายในกลุ่ม	210.083	393	.535		
	รวม	217.380	399			
ด้านธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	14.161	6	2.360	3.046	.006*
	ภายในกลุ่ม	304.458	393	.775		
	รวม	318.619	399			
ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น	ระหว่างกลุ่ม	7.512	6	1.252	2.125	.050*
	ภายในกลุ่ม	231.488	393	.589		
	รวม	239.000	399			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้านประกอบไปด้วย ด้านอุบัติเหตุ ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด ด้านธรรมชาติ ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวในภาพรวม แตกต่างกับอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ แตกต่างกับอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ แตกต่างกับอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอุบัติเหตุ แตกต่างกับอาชีพค้าขาย และอาชีพรับจ้างทั่วไป

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด แตกต่างกับอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา อาชีพเจ้าของกิจการ และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด แตกต่างกับอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพอื่น ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด แตกต่างกับอาชีพค้าขาย

4) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านภัยธรรมชาติ แตกต่างกับอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านภัยธรรมชาติ แตกต่างกับอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

5) กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพพนักงานเรียน/นักศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านการหลอกลวงต้มตุ๋น แตกต่างกับอาชีพค้าขายและอาชีพอื่น ๆ

กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเจ้าของกิจการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านการหลอกลวงต้มตุ๋น แตกต่างกับอาชีพค้าขายและอาชีพอื่น ๆ

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามภูมิฐานะ

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	5.965	5	1.193	3.097	.099*
	ภายในกลุ่ม	151.391	393	.385		
	รวม	157.356	398			
ด้านอาชญากรรม	ระหว่างกลุ่ม	9.300	5	1.860	3.134	.009*
	ภายในกลุ่ม	233.549	393			
	รวม	242.549	398			
ด้านอุบัติเหตุ	ระหว่างกลุ่ม	4.349	5	.870	1.928	.089
	ภายในกลุ่ม	177.278	393	.451		
	รวม	181.628	398			
ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด	ระหว่างกลุ่ม	8.237	5	1.647	3.159	.008*
	ภายในกลุ่ม	204.912	393	.521		
	รวม	213.149	398			

ระดับความคิดเห็น	ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ด้านธรรมชาติ	ระหว่างกลุ่ม	7.674	5	1.535	1.988	.080
	ภายในกลุ่ม	303.435	393	.772		
	รวม	311.109	398			
ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น	ระหว่างกลุ่ม	3.466	5	.693	1.209	.304
	ภายในกลุ่ม	225.268	393	.573		
	รวม	228.734	398			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ในภาพรวมและรายด้านประกอบไปด้วย ด้านอาชญากรรม และด้านสุขอนามัย/โรคระบาด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาภาคเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาภาคใต้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวภาพรวม แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาภาคเหนือ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาภาคใต้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านอาชญากรรม แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาภาคกลาง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด แตกต่างกับภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกและภูมิลำเนาภาคเหนือ

กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาภาคใต้ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด แตกต่างกับภูมิลำเนาภาคกลาง และภูมิลำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อาชีพ และภูมิลำเนา ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบการจัดการความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยวแตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งผู้วิจัยอภิปรายผลตามข้อค้นพบดังนี้

4.1 ด้านอาชญากรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านภูมิลำเนา มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้ที่มีภูมิลำเนา ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะมีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพื้นฐานมุมมองเรื่องการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในด้านอาชญากรรมที่แตกต่างกัน เป็นผลมาจากการเกิดเหตุอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่และการจัดการในท้องถิ่นภูมิลำเนาของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน พงษ์ดนัย ประฤทธิ์ (2561) ได้ศึกษาจิตสำนึกการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของบ้านจำโบ จังหวัด

แม่ฮ่องสอน พบว่าการสร้างความตระหนัก ใส่ใจ และการมีทัศนคติที่ดีจะสามารถจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวได้

4.2 ด้านอุบัติเหตุ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพ มีผลต่อความคิดเห็นที่ต่างกัน ซึ่งพบว่า กลุ่มอาชีพค้าขาย และรับจ้างทั่วไป มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในด้านอุบัติเหตุ น้อยที่สุด เนื่องมาจากกลุ่มอาชีพ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป เป็นกลุ่มอาชีพที่มีความเสี่ยงในด้านการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด และเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด และกลุ่มอาชีพนี้จะเป็นกลุ่มที่อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว นานกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ ที่จะเดินทางไปชั่วคราว แต่กลุ่มอาชีพนี้จะประกอบอาชีพ ณ สถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ จึงมีประสบการณ์ หรือโอกาสการพบเจอการเกิดอุบัติเหตุได้มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส โนนุช และสุดาวรรณ สมใจ (2563) ได้ศึกษาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสนับสนุนความปลอดภัย บทบาทตำรวจท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี คือ การประสบอุบัติเหตุทางถนน และทางน้ำ การเจ็บป่วย การถูกหลอกลวงและถูกขโมยทรัพย์สิน

4.3 ด้านสุขอนามัย/โรคระบาด ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพ และภูมิภาคนา มีผลต่อความคิดเห็นที่ต่างกัน โดยกลุ่มอาชีพที่มีระดับความคิดเห็นในทิศทางดีที่สุดคือ กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน และนักเรียน/นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดเมื่อเกิดปัญหาด้านด้านสุขอนามัย/โรคระบาด สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มอาชีพที่ได้รับผลกระทบโดยตรง หรือได้รับผลกระทบมาก ยังคงมีทัศนคติที่ค่อนข้างไม่ดีเกี่ยวกับ การจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด ที่ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังพบว่าในปัจจัยด้านภูมิภาค กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก มีทัศนคติต่อการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด น้อยกว่ากลุ่มคนจากภูมิภาคอื่น ๆ เช่นภาคกลาง ยังสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนที่ประสบปัญหาโดยตรง เมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านสุขอนามัย/โรคระบาด ยังคงมองเห็นถึงปัญหาในการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งควรได้รับการแก้ไข สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดารณี อาจหาญ และคณะ (2565) ได้ศึกษาการยกระดับมาตรฐานปลอดภัยด้านสุขอนามัยการท่องเที่ยวที่พิกุลมชนวัฒนธรรมยังยืนหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย ได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎีและเสนอแนวปฏิบัติ มาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย (Amazing Thailand Safety and Health Administration: SHA) ในการยกระดับการท่องเที่ยวที่พิกุลมชนวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) รับรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของการปรับปรุงมาตรฐานเกณฑ์ด้านความสะอาดและสุขอนามัย 2) แนวปฏิบัติของแหล่งท่องเที่ยวที่พิกุลมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมมาตรฐานปลอดภัยด้านสุขอนามัยป้องกันเชื้อโควิด-19 และ 3) ยกระดับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์แนวปฏิบัติการดำเนินงานของพิกุลมชนสัมพันธ์วัฒนธรรมในการสร้างความมั่นใจให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยววิถีใหม่

4.4 ด้านธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพ มีผลต่อความคิดเห็นที่ต่างกัน โดยกลุ่มอาชีพที่มีระดับความคิดเห็นในทิศทางดีที่สุดคือ กลุ่มอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไปสถานที่ท่องเที่ยวแบบชั่วคราว และได้รับผลกระทบการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ น้อยจึงมีมุมมองและทัศนคติที่ดีต่อการจัดการ เอกชัย ชำนินา (2563) ได้ศึกษาการจัดการความปลอดภัยการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดภูเก็ตมีสภาพปัญหาที่ทำให้ นักท่องเที่ยวมีความเสี่ยงจากภัยที่อาจเกิดจากการทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ บนพื้นที่ชายฝั่ง ทะเล ภัยจากการจมน้ำเสียชีวิต ร่องกระแสน้ำที่พัดไหลออกจากฝั่ง (Rip Current) ที่เกิดจากปัญหาของการเพิกเฉยและละเมิดสัญลักษณ์ที่เจ้าหน้าที่ได้ใช้ในการให้ข้อมูลหรือเตือนภัย สภาพปัญหาความปลอดภัยจากการถูกหลอกลวงเอารถเช่าเปรียบ พบปัญหาการหลอกลวงเอารถเช่าเปรียบนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวแอบอ้างใช้ตรา เครื่องหมายหรือชื่อย่อของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพื่อหลอกลวงนักท่องเที่ยว สภาพปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสภาพปัญหาการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่เกิดจากการขาดการรับข้อมูลการช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ของจังหวัดภูเก็ต ด้านการศึกษา องค์ประกอบการจัดการความปลอดภัยต้องมีการจัดทำนโยบายด้านการจัดการ

ความปลอดภัย ที่เป็นนโยบายและแผนปฏิบัติในทิศทางเดียวกันสำหรับการบริหารทุกระดับ ด้านแนวทางในการจัดการความปลอดภัยประกอบด้วย (1) มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ (2) มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยทางถนน (3) มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยจากการถูก หลอกลวงเอาเปรียบ (4) มาตรการเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ (5) มาตรการเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

4.5 ด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านอาชีพ และภูมิสำเนา มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยเมื่อพิจารณารายละเอียดของระดับความคิดเห็น พบว่า ในทุกอาชีพ และภูมิสำเนา มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น โดยกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดีที่สุดคือ กลุ่มนักเรียน/นักศึกษา เจ้าของกิจการ กลุ่มภูมิสำเนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง สะท้อนให้เห็นว่า การจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น สามารถดำเนินการได้อย่างดี แสดงออกผ่านความคิดเห็นของแต่ละอาชีพ แต่มุมมองบวกกับทัศนคติ และประสบการณ์ในท้องที่ ของแต่ละอาชีพ และภูมิสำเนาที่แตกต่างกันนั้นส่งผลต่อการมองถึงระดับความปลอดภัยที่แตกต่างกัน เช่นกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา ที่ส่วนใหญ่มีสังคมอยู่ในพื้นที่โรงเรียน หรือสถานศึกษาที่มีความปลอดภัยสูง เมื่อพบกับการจัดการความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวด้านการหลอกลวง/ต้มตุ๋น ที่ไม่แตกต่างจากในพื้นที่โรงเรียน หรือสถานศึกษา จึงมีทัศนคติที่ดี ขณะที่กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า ที่สามารถพบเจอเหตุการณ์การหลอกลวง/ต้มตุ๋น ในสถานที่ท่องเที่ยวได้ยังคงมองว่ามีปัญหาในส่วนของจัดการและมีระดับความคิดเห็นที่น้อยสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส โนนุช และสุดาวรรณ สมใจ (2563) ได้ศึกษาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสนับสนุนความปลอดภัย บทบาทตำรวจท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความไม่ปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี คือ การประสบอุบัติเหตุทางถนน และทางน้ำ การเจ็บป่วย การถูกหลอกลวงและถูกขโมยทรัพย์สิน

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเป็นส่วนเชื่อมโยงกับบุคคลในพื้นที่ ส่งผลทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อชุมชน และผู้ที่อยู่อาศัย การท่องเที่ยวจะอยู่ร่วมในชุมชนได้อย่างสมดุลและนักท่องเที่ยวปลอดภัย มีโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพได้มาตรฐานที่กำหนด และสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลในการสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนา หรือจัดสร้างระบบสนับสนุนความปลอดภัยให้เพียงพอ ตำรวจท่องเที่ยว มีบทบาทหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือและดูแลนักท่องเที่ยว ให้ปลอดภัย

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยครั้งนี้

5.1.1 ด้านอาชญากรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตามสถานที่สำคัญ ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความพึงพอใจในการรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว เพิ่มความเข้มงวดมาตรการความปลอดภัยของพื้นที่ท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวโดยตรง ครอบคลุม และปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น

5.2.2 ควรมีการส่งเสริมให้เมืองท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับเรื่องการดูแลและจัดระบบความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ควรมีการจัดทำคู่มือด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวให้ง่ายต่อการเข้าถึง

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการศึกษาในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น 1) ด้านบริหารบุคคล 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านเทคโนโลยี 4) ด้านงบประมาณ และ 5) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อสามารถนำข้อมูลมาปรับใช้และวางแผนงานในการจัดการความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น

5.2.2 ควรมีการสัมภาษณ์บุคคล เพื่อได้ข้อมูลที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการทำแบบสอบถาม ทำให้ได้สาเหตุความแตกต่างด้านการรับรู้ความปลอดภัยที่มากยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถิตินักท่องเที่ยว. <https://www.mots.go.th/news/category/411>
- เจริญ ร้อยอยู่. (2564). การบริหารจัดการความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว กลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- ดารณี อาจหาญ, เกิดศิริ เจริญวิศาล, และมนัสสินี บุญมีศรีสง่า. (2565). การยกระดับมาตรฐานปลอดภัยด้านสุขอนามัยการท่องเที่ยวที่พิกชุมชนวัฒนธรรมยั่งยืนหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*, 22(1), 186-204. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/liberalarts/article/view/250823/172138>
- ทัชชกร แสงทองดี. (2560). รูปแบบความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์*, 4(2), 22-38. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/forensic/article/view/194013/135147>
- พงษ์ดนัย ปริงฤทธิ์. (2561). จิตสำนึกในการจัดการความปลอดภัยด้านอาชญากรรมในการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านจำป๋อ จังหวัดแม่ฮ่องสอน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.
- ไพศาล วรคำ. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- มนัญญา เหมทานนท์. (2556). ทักษะของคนที่ทำงานกลางคืนในสถานบริการประเภท 4 ต่อสาเหตุการค้าบริการทางเพศ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนัส โนนุช, และสุดาวรรณ สมใจ. (2563). โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสนับสนุนความปลอดภัย บทบาทตำรวจท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 8(1), 157-168. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/222760/163671>
- สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก (พ.ศ. 2566-2570).
- สำนักงานเทศบาลนครพิษณุโลก. (2557). เทศบาลนครพิษณุโลก.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2564-2565).
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566ก). สถิติคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำแนกตามประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560-2565. https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=310
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566ข). สถิติคดีอาญาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน จำแนกตามประเภทความผิด รายจังหวัด พ.ศ. 2560-2565. https://www.nso.go.th/nsoweb/nso/statistics_and_indicators?impt_branch=310
- เอกชัย ชำนินา. (2563). การจัดการความปลอดภัยการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 7(8), 174-189. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/246252/166421>
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.

การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี

Development of Creative Arts Activity Set to promote Fine Motor Skills for Children with Special Needs in Chanthaburi Province

ธิดารัตน์ พานพวง¹ จิรนนท์ พูลสวัสดิ์^{2*} และณัฐจินุช จุยกำวงศ์³

Thidarat Panpuang¹ Chiranan Phunsawat^{2*} and Nuttinuch Chuicomwong³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และ 2) เปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรีก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ เด็กความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4-6 ปี ที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี ปีการศึกษา 2566 อย่างสุ่มอย่างเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่รุนแรง เป็นกลุ่มที่เรียนได้ สื่อสารด้วยการพูด มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กไม่แข็งแรง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 2) ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) แบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) คู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 5) แบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก 6) คู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การหาค่าร้อยละของค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 78.75/81.46 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 75/75 และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กล้ามเนื้อมัดเล็ก เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญา

¹ สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Special Education, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : Thidarat.p@rbru.ac.th

^{2*} สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Special Education, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : Chiranan.p@rbru.ac.th

³ ภาควิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Curriculum and Learning Management, Faculty Of Education, Rambhai Barni Rajabhat University
E-mail : nuttinuch.c@rbru.ac.th

*Corresponding author

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop a creative art activity set to promote fine motor skills for special needs children in Chanthaburi in accordance with the criteria at 75/75; and 2) to compare fine motor ability of special needs children in Chanthaburi before and after using creative art activities. The research sample was 5 intellectual disabled children who were 4-6 years old and regularly attended Chanthaburi Provincial Special Education Center in 2023, selected by purposive sampling. The sample was mild intellectual disabled students who could learn, communicated by speaking, and had poor fine motor development. The research instruments were 1) a lesson plan of creative art activity, 2) a creative art activity set for special needs children, 3) an assessment form of special needs children's fine motor skills, 4) an assessment manual of special needs children's fine motor skills, 5) a record form of fine motor skill development, and 6) a recording manual of fine motor skill development. The statistics for analyzing the data were mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.) and t-test.

The results showed that the efficiency of creative art activity set to promote fine motor skills for special needs children was at 78.75/81.46 in accordance with the standard criteria at 75/75, and special needs children's fine motor ability after using creative art activity was significantly higher than before using creative art activity at .05.

Keywords: Creative Art Activity Set, Fine Motor, Children with Special Needs, Children with Intellectual Disabilities

วันที่รับบทความ: 28 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 20 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 28 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

การศึกษาเป็นรากฐานในการพัฒนามนุษย์ ซึ่งมนุษย์ทุกคนย่อมได้รับการศึกษาที่ดีให้สมบูรณ์พร้อมทั้งสติปัญญา มีทักษะการแก้ปัญหา การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และมีจิตใจที่ดี โดยที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีติดตัวกันมา โดยธรรมชาติ และศักยภาพที่ไม่เหมือนกัน ลักษณะการดำเนินชีวิต รวมถึงบริบทสังคมทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่าง กระบวนการจัดศึกษาจึงเป็นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 เรื่อง สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 วรรคสองกล่าวว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ ร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย” และจากพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 เรื่องสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 5 กล่าวว่า คนพิการมีสิทธิ ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา สามารถเลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบทางการศึกษา

โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษ และได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

เด็กที่มีความต้องการพิเศษยังต้องเผชิญปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งประเทศไทยถือว่ามีความก้าวหน้าค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน (สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข, 2559) ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้จากการสำรวจข้อมูลคนพิการในประเทศไทย ปีงบประมาณ 2566 พบว่า อยู่ในวัยทำงานอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 849,329 คน (ร้อยละ 38.61) อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 1,269,323 คน (ร้อยละ 57.70) ส่วนเด็กคนพิการที่อยู่ในวัยเด็กและวัยศึกษา (แรกเกิด-21 ปี) มีอัตราส่วนร้อยละ 31.70 (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2566) ซึ่งผลการสำรวจบุคคลที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาเป็นกลุ่มของความผิดปกติทางพัฒนาการและพฤติกรรมที่พบว่ามีจำนวนมากขึ้น รวมทั้งเข้ารับบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มในศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีจาก พ.ศ.2557 – พ.ศ.2565 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2565, น. 4) ซึ่งเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางสติปัญญาจัดเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษประเภทหนึ่ง โดยมีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่า 70 มีพฤติกรรมการปรับตัวบกพร่องใน 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านสังคมและทักษะด้านการปฏิบัติ โดยเด็กจะแสดงอาการในช่วงที่สมองมีการพัฒนา คือ อายุแรกเกิด-18 ปี (AAIDD, 2017) ซึ่งพฤติกรรมการปรับตัวเป็นความสามารถของบุคคลในการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเองในสังคม (นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช และอิสราภา ชื่นสุวรรณ, 2561) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนควรเป็นรูปธรรม และมีแนวทางปฏิบัติในการส่งเสริมทักษะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในชั้นเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ภาษา และสติปัญญาล่าช้ากว่าบุคคลทั่วไป อีกทั้งยังมีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย จึงควรได้รับการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับระดับสติปัญญา และความบกพร่อง ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ กุลยา ก่อสุวรรณ (2553, น. 55) ที่ว่า ความบกพร่องทางสติปัญญาสะท้อนถึงปัญหาในการเรียนรู้และการใช้ทักษะในชีวิตประจำวัน ผลมาจากข้อจำกัดของสติปัญญาด้านความคิด การดำเนินชีวิตประจำวันและทักษะทางสังคม ซึ่งผู้ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญานั้นมีระดับสติปัญญาที่ทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน เท่ากับหรือต่ำกว่า 70-75 โดยทั่วไปการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนนั้น ครูควรพิจารณาถึงความสามารถของเด็ก เช่น หากเกิดความยากลำบากในการดำรงชีวิต ควรส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กเพราะเด็กต้องใช้นิ้วมือในการทำกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การเขียนหนังสือ หยิบจับ การปั้น (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2551, น. 101-103) ผ่านการควบคุมการประสานสัมพันธ์กันของมือ นิ้วมือและตา โดยการใช้กล้ามเนื้อเล็กเป็นการใช้มือและนิ้วมือ รวมไปถึงการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เด็กที่มีปัญหาคงไม่สามารถหยิบจับสิ่งของได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งโดยปกติแล้วเด็กจะต้องพัฒนาทั้ง 2 อย่างไปพร้อม ๆ กัน หากเด็กขาดการพัฒนาทักษะทั้ง 2 ด้าน ในช่วงวัยที่ต้องการจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ล่าช้ากว่าวัย

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต่อพัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก กล้ามเนื้อเล็กคือการใช้นิ้วมือและนิ้วมือ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับการใช้ตาในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันเด็กจะมีทักษะการใช้มือ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การแต่งตัว ดัดกระดุม ผูกเชือกกรองเท้า หรือการทำงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานบ้าน ตลอดจนการเล่น กล้ามเนื้อเล็กทำให้เด็กได้ใช้มือในการสำรวจ (อิธิฐาน พูลศิลป์ ศักดิ์กุล, 2556, น. 111) การเตรียมความพร้อมด้านกล้ามเนื้อ และนิ้วมือให้มั่นคงแข็งแรง สามารถทำงานได้อย่างคล่องแคล่ว การฝึกการใช้ตาและมือประสานกันมีส่วนช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกาย และเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการเขียน (พูนสุข บุญยสวัสดิ์, 2552, น. 41) ผลจากการศึกษาของเพ็ญเจย์ค้นพบว่า ความสามารถในการคิด และทักษะทางภาษาของเด็กนั้น ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ด้านกล้ามเนื้อ เด็กจะสามารถพัฒนาทางภาษาได้ดีหากมีความมั่นคงทางด้านประสบการณ์การออกกกำลังกาย ดังนั้นกล้ามเนื้อเล็กจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต เป็นการปูพื้นฐานให้มีความพร้อมด้านการเขียน และการพัฒนาด้านสติปัญญา ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่มี

ความบกพร่องทางสติปัญญาจึงควรเน้นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัส โดยการเรียนรู้ที่ผ่านประสาทสัมผัสโดยตรง เช่น การมองเห็น การได้ยิน และการสัมผัสจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากรูปธรรมไปสู่นามธรรม การที่ให้เกิดประสบการณ์การรับรู้ความรู้สึกที่หลากหลายจากการดำเนินชีวิตผ่านการเรียน การเล่น การทำกิจกรรมศิลปะงานประดิษฐ์ การเคลื่อนไหวและการทำกิจวัตรประจำวัน (Kielhofner, 2004) จะเสริมสร้างให้เด็กมีประสบการณ์ในการรับรู้ความรู้สึกต่าง ๆ (Sensory experiences) ทำให้พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กถูกกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาโดยกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา กลุ่มเรียนได้ จำเป็นต้องมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ชุดกิจกรรมจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ครูสามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในหลายด้าน เพราะธรรมชาติของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ส่งเสริมให้เด็กได้แสดงออกความคิดและจินตนาการอย่างอิสระเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มมีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่มส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม กิจกรรมศิลปะที่เหมาะสมจะมีส่วนช่วยในการบำบัดรักษาฟื้นฟูลดปัญหาทางด้านอารมณ์เยียวว้าจิตใจและพฤติกรรม ช่วยเสริมสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ (ทวีศักดิ์ สิริรัตนธธา, 2550) การส่งเสริมประสบการณ์ทางศิลปะเด็กลงมือปฏิบัติงานจริงได้สัมผัสวัสดุที่หลากหลายผ่านระบบประสาทสัมผัส เด็กได้รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเองส่งเสริมจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ ช่วยแก้ปัญหาทำให้จิตใจมั่นคงสบายอารมณ์มีสมาธิ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับสำคัญของความสามารถของกล้ามเนื้อของเด็ก การจัดกิจกรรมพัฒนาทางการใช้ศิลปะนั้นมีส่วนทำให้เด็กมีการเรียนรู้ด้านการเขียนง่ายขึ้น นอกจากนี้การควบคุมมือและนิ้วมือเพื่อการระบายสี การวาดภาพ และการปั้นเป็นอีกวิธีที่จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านการเขียนดีขึ้น มาเยสกี (Mayesky et al., 1998, pp. 103-105) การเล่นและการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นเสมือนเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้เตรียมความพร้อมด้านมือ และตา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนรี บุณศิริ (2564) ซึ่งการเรียนรู้จากกิจกรรมศิลปะที่สนุกสนานอย่างต่อเนื่องโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะสามารถส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญในการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจากปัญหาสำคัญของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คือทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กที่ไม่มีความคล่องแคล่วไม่เป็นไปตามวัย ถึงแม้ร่างกายภายนอกจะดูปกติเมื่อเทียบกับอายุแต่การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กยิ่งต่ำกว่าเกณฑ์ ทำให้ทักษะในการดำเนินชีวิตยังมีปัญหาเช่น การใช้ มือ นิ้วมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การติดกระดุม ร้อยเชือกทรงเท้า หรือการหยิบจับสิ่งของที่มีขนาดเล็ก รวมทั้งการใช้มือและตาก็ยังไม่สัมพันธ์กัน (Shelden, 1997) เมื่อพื้นฐานการดำเนินชีวิตประจำวันยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร จึงส่งผลต่อการจับดินสอในการเตรียมพร้อมสำหรับการเขียนและมีผลต่อการพัฒนาด้านสติปัญญา การพัฒนาทักษะในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากที่จะฝึกให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จึงเป็นบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญารวมรวมถึงการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน จึงได้พัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 8 ชุด 24 กิจกรรม ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมศิลปะตั้งแต่ง่ายไปหายาก ดังนี้ การขยำ การพิมพ์ภาพ การโรย การฉีก ปะ ดัด การพับ การปั้น การระบายสีและการประดิษฐ์จากเศษวัสดุ ทุกกิจกรรมสามารถช่วยส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาทำให้เด็กได้ประสานสัมพันธ์กันระหว่างตา มือ ทั้ง 2 ข้างได้อย่างคล่องแคล่วและสามารถใช้ตากับมือร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาสามารถใช้ชีวิตประจำวัน และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรีก่อนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดจันทบุรี (ข้อมูลสถิติประจำปีการศึกษา 2566) มีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย จำนวน 97 คน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4-6 ปี ที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรีอย่างสม่ำเสมอในปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่รุนแรง เป็นกลุ่มที่เรียนได้ สื่อสารด้วยการพูด มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กไม่แข็งแรง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ครั้งนี้เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กอายุ 4-6 ปี ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในจังหวัดจันทบุรี โดยนำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก และศิลปะต่าง ๆ ได้แก่ การขยำ การพิมพ์ภาพ การโรย การฉีก ปะ ตัด การพับ การปั้น การระบายสี และการประดิษฐ์จากเศษวัสดุมาจัดทำเป็นชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 8 ชุด 24 กิจกรรม

ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2) ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

14.1 ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดจันทบุรี มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

14.2 เด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรีมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี” มีการทดลองแบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 พัฒนาแบบประเมินทักษะด้านการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมินที่พัฒนาขึ้น

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ 8 ชุด 24 กิจกรรม

ระยะที่ 3 ทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และบันทึกพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อเล็กรายกิจกรรม เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีลำดับขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2) จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการศิลปะสร้างสรรค์ มีกรอบรายละเอียดของแผนคือ

ชื่อกิจกรรม เนื้อหา วัตถุประสงค์ของกิจกรรม กิจกรรมการเรียนการสอน อุปกรณ์/สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

3) นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จำนวน 24 แผน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

4) นำผลประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านที่ลงความเห็น หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของแผนการจัดการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าเชื่อถือได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562) ค่า IOC ทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.88-1.00 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

5) ปรับปรุงแก้ไขแผนกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

6) นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ปรับปรุงแบบฉบับสมบูรณ์ไป ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2 ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีลำดับขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาตัวอย่างชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ศึกษาเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตัวอย่างกิจกรรมต่าง ๆ

2) กำหนดโครงสร้างชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย 1) คำนำ 2) สารบัญ 3) หลักการและเหตุผล 4) จุดมุ่งหมาย 5) หลักการจัดกิจกรรม 6) คำแนะนำสำหรับครู 7) บทบาทครู 8) บทบาทนักเรียน 9) ตารางการจัดกิจกรรม 10) ชุดกิจกรรม 8 ชุด ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม เวลาสอน สารสำคัญ วัตถุประสงค์ สื่อและวัสดุอุปกรณ์ QR Code คลิปวิดีโอประกอบการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล 11) แบบประเมิน 12) บรรณานุกรม

3) ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้ ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จำนวน 8 ชุด 24 กิจกรรม

4) นำชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 8 ชุด 24 กิจกรรม เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และความเหมาะสมของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับสาขาการศึกษาพิเศษ และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องสาขาการศึกษาปฐมวัย

5) นำชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านลงความเห็น หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างชุดกิจกรรมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าเชื่อถือได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562) ค่า IOC ทั้งหมด ได้เท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

6) ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษตามความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำเรียบร้อยแล้ว ทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4-6 ปี ที่โรงเรียนระยองปัญญานุกูล มีระดับเขาวนปัญญาต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยจำนวน 2 คน และนำชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4-6 ปี ที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี อย่างสม่ำเสมอ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่รุนแรง เป็นกลุ่มที่เรียนได้มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กไม่แข็งแรง

7) บันทึกผลการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองเครื่องมือ

8) นำผลที่ได้จากการบันทึกการใช้ชุดกิจกรรมมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2.1.3 แบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีลำดับขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาตัวอย่างของแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โครงสร้างของแบบประเมิน ศึกษาทฤษฎีการให้คะแนน งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ทำการคัดเลือกวิธีการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก โดยใช้แบบประเมินเป็นแบบสังเกตให้เด็กลงมือทำการปฏิบัติจริงกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการประเมิน

2) กำหนดโครงสร้างของแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นแบบสังเกต โดยมีลักษณะการบันทึกคะแนนตามพัฒนาการการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

3) ดำเนินการสร้างแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเกณฑ์การให้คะแนน มี 3 ระดับ ดังนี้

3 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ผลงานสมบูรณ์

2 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ผลงานไม่สมบูรณ์

1 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง ผลงานไม่สมบูรณ์

4) นำแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบประเมินทักษะ รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก จำนวน 3 ท่าน

5) การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านลงความเห็น หากดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินทักษะกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าเชื่อถือได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562) ค่า IOC ทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

6) ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดำเนินการแก้ไขและจัดทำแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

2.1.4 คู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีลำดับขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตัวอย่างของการเขียนคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โครงสร้างของคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ศึกษาทฤษฎีการให้คะแนน งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ทำการคัดเลือกวิธีการประเมิน ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

2) กำหนดโครงสร้างของคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เขียนคู่มือของแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ครอบคลุม 8 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยลักษณะของแบบประเมิน เวลาที่ใช้ในการประเมิน เกณฑ์การให้คะแนน การเตรียมการประเมิน

3) นำคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของคู่มือแบบประเมิน รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก จำนวน 3 ท่าน

4) การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านลงความเห็น หากดัชนีความสอดคล้องระหว่างคู่มือแบบประเมินทักษะกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าเชื่อถือได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562) ค่า IOC ทั้งหมด ได้เท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

5) ปรับปรุงแก้ไขคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดำเนินการแก้ไขและจัดทำคู่มือแบบประเมินทักษะการใช้

กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษฉบับสมบูรณ์เพื่อ นำไปใช้เป็นคู่มือในการประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2.1.5 แบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก มีลำดับขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

แบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านความคล่องแคล่ว ยืดหยุ่น แม่นยำ การใช้มือทั้ง 2 ข้างและการใช้เครื่องมือประสานสัมพันธ์กัน

1) ศึกษาเอกสารตำราเกี่ยวกับการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2) นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาแบบประเมินมาสร้างแบบบันทึกพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กรายการกิจกรรม จำนวน 4 ข้อ แบ่งออกได้ดังนี้

(1) ความคล่องแคล่ว หรือความชำนาญในการใช้มือและนิ้วมือ

(2) ความยืดหยุ่น หรือความสามารถในการเคลื่อนไหวมือและนิ้วมือ

(3) การประสานกันระหว่างมือทั้ง 2 ข้าง ที่สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กัน

(4) การรับรู้ด้านประสาทสัมผัส การใช้ตาและมือประสานสัมพันธ์กัน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบ Rubric Score

3 คะแนน คือ ดีมาก

2 คะแนน คือ ดี

1 คะแนน คือ พอใช้

0 คะแนน คือ ปรับปรุง

3) นำแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของแบบบันทึก รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 3 ท่าน

4) การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านลงความเห็น หากค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบบันทึกพัฒนาการกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าเชื่อถือได้ (รัตนะ บัวสนธิ์, 2562) ค่า IOC ทั้งหมด ได้เท่ากับ 1.00 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

5) ปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ในเรื่องความแตกต่างของหัวข้อในการประเมิน และการให้คะแนน

6) ดำเนินการแก้ไขและจัดทำแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

2.1.6 คู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาเอกสารตัวอย่างของการเขียนคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก โครงสร้างของคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ศึกษากฎเกณฑ์การให้คะแนน งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ทำการคัดเลือกวิธีการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก

2) กำหนดโครงสร้างของคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก เป็นแบบสังเกต โดยมีลักษณะการบันทึกคะแนนตามพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก

3) นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาสร้างคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก จำนวน 4 ข้อ แบ่งออกได้ดังนี้

(1) ความคล่องแคล่ว หรือความชำนาญในการใช้มือและนิ้วมือ

(2) ความยืดหยุ่น หรือความสามารถในการเคลื่อนไหวมือและนิ้วมือ

(3) การประสานกัน ระหว่างมือทั้ง 2 ข้าง ที่สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กัน

(4) การรับรู้ด้านประสาทสัมผัส การใช้ตาและมือประสานสัมพันธ์กัน

เกณฑ์การให้คะแนน แบบ Rubric Score

3 คะแนน คือ ดีมาก

2 คะแนน คือ ดี

1 คะแนน คือ พอใช้

0 คะแนน คือ ปรับปรุง

4) นำคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อเล็กที่สร้างเสร็จเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเหมาะสมของคู่มือแบบประเมิน รวมถึงเกณฑ์การให้คะแนนความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อเล็ก จำนวน 3 ท่าน

5) การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบบันทึกพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านลงความเห็น หากดัชนีความสอดคล้องระหว่างคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการกับ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยใช้เกณฑ์ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงถือว่าเชื่อถือได้ (รัตนะ บัวสนธ์, 2562) ค่า IOC ทั้งหมด อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นค่าแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

6) ปรับปรุงแก้ไขคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ดำเนินการแก้ไขและจัดคู่มือแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อเล็กฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นคู่มือในการบันทึกพัฒนาการทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในงานวิจัย

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี ชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือจากหน่วยงานในการดำเนินการวิจัย

2.2.2 ดำเนินการจัดทำหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์ในการดำเนินการเก็บข้อมูลการวิจัย และการจัดกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่าง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรี วิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (Quasi-experiments) โดยมีแผนการทดลองแบบ The one-group pretest-posttest design ใช้การวัดผลก่อนเรียน (Pretest) และวัดหลังเรียน (Posttest)

2.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยทำหนังสือขออนุญาตดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา อายุ 4-6 ปี ที่มารับบริการที่ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดจันทบุรีอย่างสม่ำเสมอ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่ไม่รุนแรง เป็นกลุ่มที่เรียนได้ มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กไม่แข็งแรง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะต้องมีความสมัครใจ และได้รับการยินยอมจากผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัยครั้งนี้

2.2.4 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แบ่งเป็น 8 เรื่อง เรื่องละ 4 ข้อ รวม 32 ข้อ 96 คะแนน กับกลุ่มตัวอย่าง และบันทึกผลการประเมิน

2.2.5 ผู้วิจัยดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยจัดแผนการดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวมทั้งหมด 24 วัน ครั้งละ 30-40 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินกิจกรรมพร้อมกับคณะผู้ร่วมวิจัย

ตารางที่ 1 ตารางการดำเนินกิจกรรม

ลำดับ/เวลา	ชุดกิจกรรม	วัน	รายชื่อกิจกรรม
1. 09.00 – 09.40 น.	การขยำ	อังคาร	1. สิ่งโตแสนชน
		พุธ	2. ลูกโป่งหลากสี
		พฤหัสบดี	3. ต้นไม้วีเศษ
2. 09.00 – 09.40 น.	การพิมพ์ภาพ	อังคาร	1. มือแปลงร่าง
		พุธ	2. ลูกบอลฟองน้ำ
		พฤหัสบดี	3. ดอกไม้มหัศจรรย์
3. 09.00 – 09.40 น.	การโรย	อังคาร	1. บอลลูกเมล็ดพืช
		พุธ	2. ร่มทรายหลากสี
		พฤหัสบดี	3. เจ้านกน้อย
4. 09.00 – 09.40 น.	การฉีก ปะ ดัด	อังคาร	1. วงกลมหรรษา
		พุธ	2. ผลไม้ของฉันท
		พฤหัสบดี	3. ก้อนเมฆสายรุ้ง
5. 09.00 – 09.40 น.	การพับ	อังคาร	1. พับสีกลายร่าง
		พุธ	2. ปู่ก้ามโต
		พฤหัสบดี	3. เจ้าปลาน้อย
6. 09.00 – 09.40 น.	การปั้น	อังคาร	1. อย่ดินเบา
		พุธ	2. คัพเค้กแสนหวาน
		พฤหัสบดี	3. หมวกหนูน้อย
7. 09.00 – 09.40 น.	การระบายสี	อังคาร	1. สีขี้ผึ้งพาเพลิน
		พุธ	2. ไอศกรีมสีเทียน
		พฤหัสบดี	3. บ้านแสนสุข
8. 09.00 – 09.40 น.	การประดิษฐ์ จากเศษวัสดุ	อังคาร	1. ลูกแกะน้อย
		พุธ	2. เต่าหลังตุง
		พฤหัสบดี	3. ม้ายูนิคอร์น

2.2.6 ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกคะแนนความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กจากการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ลงในแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการทำกิจกรรม

2.2.7 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้ แบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษกับกลุ่มตัวอย่าง

2.2.8 นำผลจากแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

2.2.9 ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้จากแบบบันทึกพัฒนาการทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กหลังการทำกิจกรรม และการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพ 75/75

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ E_1 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_2

1) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบบันทึกพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กในแต่ละชุดกิจกรรม และคะแนนจากแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลังเรียน

2) หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามเกณฑ์ 75/75 โดยใช้สูตร (E_1/E_2)

2.3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อน และหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้แบบทดสอบค่าที (t-test)

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนและหลังการทดลอง

2.4.2 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนจากแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการทดสอบที (t-test for dependent Samples)

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ซึ่งปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ผลคะแนนสอบของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละชุดกิจกรรม									ผลคะแนนสอบหลังเรียนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ									
ชุดกิจกรรม	คะแนนเต็ม	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเต็ม	คะแนนเต็ม	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละของคะแนนเต็ม
ชุดที่ 1 การย่ำ	12	10	12	8	11	10	10.2	1.48	85	12	10	12	8	12	9	10.2	1.79	85.0
ชุดที่ 2 การพิมพ์	12	10	12	9	10	7	9.6	1.81	80	12	10	12	9	11	8	10	1.58	83.33
ชุดที่ 3 การร้อย	12	9	11	9	10	7	9.2	1.48	76.66	12	9	12	9	10	7	9.4	1.82	78.33
ชุดที่ 4 การฉีกปะติด	12	10	11	9	9	8	9.4	1.14	78.33	12	10	12	10	11	8	10.2	1.48	85.0
ชุดที่ 5 การพับ	12	8	11	7	9	8	8.6	1.51	71.66	12	8	12	7	10	8	9.0	2.0	75.0
ชุดที่ 6 การปั้น	12	9	12	9	10	8	9.6	1.51	80.0	12	10	11	10	10	9	10	0.71	83.33
ชุดที่ 7 การระบายสี	12	12	12	9	11	9	10.6	1.51	88.33	12	12	12	10	11	8	10.6	1.67	88.33
ชุดที่ 8 การประดิษฐ์จากเศษวัสดุ	12	9	10	7	9	7	8.4	1.34	70.0	12	9	10	8	9	8	8.8	0.84	73.33
คะแนนรวม	96	77	91	67	79	64	75.60	10.71	78.75 (E ₁)	96	78	93	71	84	65	78.20	10.94	81.46 (E ₂)

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีคะแนนเฉลี่ยจากการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้ง 8 ชุด เท่ากับ 75.60 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.71 จากคะแนนเต็ม 96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.75 และผลคะแนนสอบหลังเรียน จากการทำแบบประเมินทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้ง 8 ชุด มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 78.20 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 10.94 จากคะแนนเต็ม 96 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.46 เมื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพผลลัพธ์ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 78.75/81.46 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

3.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ปรากฏผลดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

นักเรียนคนที่	คะแนนก่อนเรียน (Pre-test) (คะแนนเต็ม 96 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (Post-test) (คะแนนเต็ม 96 คะแนน)	ผลต่างของคะแนน(D)
1	54	78	24
2	68	93	25
3	43	71	28
4	55	84	29
5	37	65	28
เฉลี่ย	51.40	78.20	26.80

จากตารางที่ 3 พบว่าผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 51.40 และหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 78.20 โดยเด็กทุกคนมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 26.80

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หลังการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ผลการประเมินความสามารถ ในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. $\bar{D}$	t	Sig.
คะแนนก่อนเรียน	51.40	11.97	26.80	2.17	27.64*	0.0000
คะแนนหลังเรียน	78.20	10.94				

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 51.40 คะแนน และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 78.20 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเพิ่มสูงขึ้นหลังใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์

4. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี ได้ผลการวิจัยพร้อมอภิปรายผล ดังนี้

4.1 ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 78.75/81.46 ซึ่งหมายความว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยแบบบันทึกพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กระหว่างเรียนของแต่ละชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์คิดเป็นร้อยละ 78.75 และได้คะแนนเฉลี่ยจากการประเมินทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 81.46 แสดงว่า ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 และเป็นไปตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมของ ประภาศิริ ปราโมทย์ (2561, น. 35) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม หรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นรูปแบบสื่อประสมที่ผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ประกอบการสอนของ ครูผู้สอนและเป็นการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้ผู้เรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมี ขั้นตอน เพื่อสะดวกต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและง่ายต่อการจัดกิจกรรมการสอนของครู และช่วยเสริมประสบการณ์ เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ นกสวรรณ ฤทธิ์เดช (2563, น. 5) ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามแนวคิดของ Gesell ในการพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาที่มีประสิทธิภาพ 72.5/90 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 70/80

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก่อนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งจากการเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วิเคราะห์โดยใช้การทดสอบที (t-test for Independent Samples) ก่อน เรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 51.40 คะแนน และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 78.20 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่าง คะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถพัฒนา ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กให้สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก การใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ในการส่งเสริมทักษะ กล้ามเนื้อมัดเล็กให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้ง 8 ชุด 24 กิจกรรม ครอบคลุมในเรื่องการขยำ การพิมพ์ภาพ การโรย การฉีก ปะ ตัด การพับ การปั้น การระบายสี และการประดิษฐ์จากเศษวัสดุ สามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก ที่ดีขึ้น มีความคล่องแคล่ว หรือความชำนาญในการใช้มือและนิ้วมือ ความยืดหยุ่น หรือความสามารถในการเคลื่อนไหวมือ และนิ้วมือ การประสานกันระหว่างมือทั้ง 2 ข้าง ที่สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กัน และการรับรู้ด้านประสาทสัมผัส การใช้ตาและมือประสานสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2553, น. 100-102) กล่าวว่า กล้ามเนื้อมัดเล็กเป็น พัฒนาการทางกายอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญมาก เนื่องจากการสร้างเสริมความสามารถในการหยิบจับ คัดเขียน และทำ กิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องใช้กล้ามเนื้อนิ้วมือ ฝ่ามือ และข้อต่อ การส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็กเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อนิ้ว มือ ซึ่งเด็กต้องใช้มือในการทำกิจกรรมที่สำคัญต่าง ๆ เช่น การเขียนหนังสือ การหยิบ การจับ การปั้น เป็นต้น การส่งเสริมการ ใช้กล้ามเนื้อมือไม่เพียงแต่พัฒนาการของกล้ามเนื้อนิ้วมือให้แข็งแรงเท่านั้น แต่ยังเป็นส่งเสริมความสามารถของการใช้ สายตากับมือให้สัมพันธ์กันด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ปัญญาใหญ่ และคณะ (2562, น. 51) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กดาวน์ซินโดรมศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก กิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กดาวน์ซินโดรม พบว่าเด็กดาวน์ซินโดรมทั้ง 3 คน มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐนรี บุผศิริ (2564, น. 5) ได้ศึกษาการใช้ชุด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีภาวะออทิซึม ผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกที่ได้รับการ จัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กโดยรวมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนิภา วรรณจาโร (2558) ได้ศึกษาความสามารถในการใช้ กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะ เศษวัสดุ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย โดยใช้กิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ การฉีก ตัด ปะ เศษวัสดุ สูงกว่าก่อนการสอนโดยการจัดกิจกรรมศิลปะ การฉีก ตัด ปะ เศษวัสดุ แตกต่างจาก ก่อนได้รับการสอนด้วยกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ฉีก ตัดปะ เศษวัสดุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับ คูและโทมัส (Koo & Thomas, 2019) ได้ทำการวิจัยออกแบบกิจกรรมศิลปะบำบัดสำหรับเด็กออทิสติกในประเทศอินเดีย จำนวน 8 กิจกรรม โดยมีการวิจัยเป็นเด็กออทิสติก จำนวน 9 คน วัดคะแนนพัฒนาการทางศิลปะก่อนทดลองและ หลังทดลอง มีการวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างตามหลักทฤษฎีพัฒนาการศิลปะ ของ Lowenfeld เมื่อจัดกิจกรรมแล้ว มีการ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นเด็กออทิสติก มีทักษะในกระบวนการคิดด้านการรับรู้และเข้าใจ ทักษะทางสังคมรวมถึง

มีการใช้กล้ามเนื้อที่ดีขึ้น จากที่กล่าวมาผลการวิจัยพบว่า การใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เป็นอย่างดี

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

5.1.1 ครู หรือผู้ปกครองที่จะนำศิลปะสร้างสรรค์ไปใช้ควรศึกษาและทำความเข้าใจกับชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้ชัดเจน

5.1.2 ควรเริ่มต้นกิจกรรมจากกิจกรรมที่ง่ายไปหายาก เพิ่มระดับความยากในแต่ละกิจกรรมให้มากขึ้น และคำนึงถึงความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในประเภานั้น ๆ

5.1.3 ผู้ที่สนใจในการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ควรทำตามตัวอย่างในคลิปวิดีโอประกอบกิจกรรมเพื่อความชัดเจน

5.1.4 ในระหว่างการใช้ชุดกิจกรรมควรสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมระหว่างทำกิจกรรมอยู่ตลอด และบันทึกให้ตรงกับด้านที่กำหนดไว้ เพื่อผู้สอนจะได้เข้าใจเด็กมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ และพัฒนาทางด้านอื่น ๆ

5.2.2 ควรศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ให้มีภาพหรือวิดีโอตัวอย่างและมีเสียงประกอบที่ชัดเจน เพื่อให้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อส่งเสริมทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในจังหวัดจันทบุรี โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ 2566 เลขที่สัญญา 1/66 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2566). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย

ประจำปีเถิกกันยายน 2566. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ:ตราพร้าว.

กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา. สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. เบรน-เบส.

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2553). ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จตุพร ปัญญาใหญ่, ทรงศรี ตุ่นทอง, และทิพวัลย์ คำคง. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กดาวน์ซินโดรม ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 3(1), 51-52.

จินตนิภา วรรณจาโร. (2558). ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายโดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ การฉีก ดัด ปะเศษวัสดุ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต].มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ณัฐนรี บุบผศิริ. (2564). *การพัฒนาชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กสำหรับเด็กที่มีภาวะออทิซึม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตนเรขา. (2550). *ศิลปะบำบัดศาสตร์และศิลป์แห่งการบำบัด*. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- นพวรรณ ศรีวงศ์พานิช, และอิสราภา ชื่นสุวรรณ. (2561). ภาวะบกพร่องทางสติปัญญา. ใน *สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์* (บรรณาธิการ), *ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก* (เล่ม 4, น. 461-462). พิ.เอ.ลิฟวิ่ง.
- นภสวรรณ ฤทธิ์เดช. (2563). *การพัฒนาชุดกิจกรรมตามแนวคิดของ Gesell ในการพัฒนาความสามารถใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประภาศิริ ปราโมทย์. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ควบคู่กับเกม เพื่อส่งเสริมผลการเรียนรู้และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*, 125(28ก), 3-5.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545. (2545). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(74ก), 5.
- พูนสุข บุญยสวัสดิ์. (2552). *เมื่อหนูหัดเขียน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2562). วิจัยและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 11(2), 3-4.
- สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. (2559). *รายงานฉบับประชาชน ปัญหา ความต้องการ การเข้าถึงบริการ ของเด็กพิการในชุมชน และสถานการณ์กำลังคนด้านการฟื้นฟูสุขภาพ*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2565). *ระบบสารสนเทศการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์*. http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php
- อริชฐาน พูลศิลป์ คักดีกุล. (2556). กระตุ้นกล้ามเนื้อมัดเล็กเสริมสร้างสติปัญญา. *บันทึกคุณแม่*, 9(118), 110-114.
- อิทธิพัทธ์ น้อยอุร. (2563). *การพัฒนาชุดกิจกรรมกลุ่มงาน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- American Association on Intellectual and Developmental Disabilities. (2017). *Diagnostic adaptive behavior scale*. <https://aaid.org/intellectual-disability/definition>
- Kielhofner, G. (2004). *Conceptual foundations of occupational therapy* (3rd ed). F. A. Davis.
- Koo, J., & Thomas, E. (2019). *Art therapy for children with autism spectrum disorder in India*. Taylor & Francis. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/07421656.2019.1644755>
- Mayesky, M., Neuman, D., & Wlodkowski, R. J. (1998). *Creative activities for young children*. Delmar.
- Shelden, M. L. L. (1997). *The effect of positioning on the fine motor accuracy and compensatory behaviors observed during fine motor tasks of students with cerebral palsy who are nonambulatory* [Doctoral dissertation]. University of Oklahoma.

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียเพื่อแก้ปัญหาคาดแคลนครูโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดจันทบุรีและตราด

Development of Multimedia learning Materials to Solve the Problem of Teacher Shortage in Small Schools, Chanthaburi and Trat

ภูวดล บัวบางพลู¹ เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์^{2*} พงษ์นที ศิลาอาศน์³ สุรัตน์ จานทอง⁴
นพเดช อยู่พร้อม⁵ และปริยาภรณ์ ศิริไสยาสัน⁶

Puvadon Buabangplu¹ Jenjob Suksangprasit^{2*} Pongnatee Silaart³ Surat Jantong⁴
Noppadech Youprom⁵ and Preyaporn Sirisaiyasana⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย ใช้ระเบียบการวิจัยและพัฒนา โดยศึกษาสร้างและพัฒนาหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย และทดลองเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาวิทยาการคำนวณ กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 81 คน จาก 5 โรงเรียนในจังหวัดจันทบุรีและตราด ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test)

¹ ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Department of Educational and Innovation Technology, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail : puvadon.b@rbru.ac.th

^{2*} ภาควิชาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Department of Educational and Innovation Technology, Faculty of Education, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail : jenjob.s@rbru.ac.th

³ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Office of Academic Resources and Information Technology, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail : pongnatee.s@rbru.ac.th

⁴ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Office of Academic Resources and Information Technology, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail : surat.j@rbru.ac.th

⁵ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Office of Academic Resources and Information Technology, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail : noppadech.y@rbru.ac.th

⁶ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Office of Academic Resources and Information Technology, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail : preeyaporn.s@rbru.ac.th

*Corresponding author

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพ 86.67/81.83 ตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 11.46 และมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 5.27 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย การขาดแคลนครู โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop and determine the efficiency of multimedia learning media with the 80/80 criteria; and 2) to compare the learning achievement before and after using multimedia learning media. It was research and development creating and developing the efficiency of multimedia learning media. The research compared the learning achievement in computational science course. The sample were 81 grade 4 students from 5 schools in Chanthaburi and Trat with purposive sampling. The statistics were analyzed by percentage, frequency, mean, standard deviation, and t-test.

The results of the research founded that 1) The effectiveness of multimedia learning media in computational science course for grade 4 had an efficiency of 86.67/81.83, which was the criteria of 80/80; and 2) Learning achievement in post-test is higher than pre-test. The mean before studying was 5.27. Meanwhile, the mean after studying was 11.46, with a statistically significant difference at the .05 level.

Keywords: Multimedia for Learning, Teacher Shortage, Small School

วันที่รับบทความ: 21 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ: 21 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 28 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราดตั้งอยู่ในภูมิภาคตะวันออก โดยมีพื้นที่บางส่วนติดชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน ด้านการศึกษาระดับประถมศึกษามีวิธีการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ จากข้อมูลปี พ.ศ. 2563 จะมีโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 83 โรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำนวน 106 โรงเรียน รวม 2 เขต จำนวน 189 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาตราด จำนวน 101 โรงเรียน ด้านประสิทธิภาพและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมนั้น โรงเรียนที่มีขนาดกลางและขนาดใหญ่ครูและนักเรียนจะมีโอกาสในการพัฒนาความรู้สูง ทำให้มีประสิทธิภาพมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สาเหตุหนึ่งเพราะโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ห่างไกล การเดินทางไม่สะดวก จำนวนนักเรียนลดน้อยลง ขาดแคลนครู มีจำนวนครูน้อย ครูสอนไม่ตรงรายวิชาที่เรียนรู้อาจมีอุปกรณ์และสื่อการสอนที่สนับสนุนการเรียนการสอนน้อยไม่เพียงพอต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ค่อนข้างดีกว่าโรงเรียน

ขนาดเล็ก และครอบครัวผู้ปกครองของนักเรียนที่มีกำลังความสามารถสนับสนุนการเรียนมักเลือกที่จะย้ายไปเรียนโรงเรียนในเมืองที่มีความพร้อมมากกว่า

ปัญหาการขาดแคลนครูเกิดขึ้นกับหลายโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนพื้นที่ชายแดน เป็นที่ทราบกันดีว่า ครูหรือบุคลากรทางการศึกษานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ที่เพียงพอต่อผู้เรียน เพื่อจัดการเรียนรู้ในทุกระดับและทุกรูปแบบเพื่อให้เกิดคุณภาพ ปัญหาความขาดแคลนครูที่จะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก (กษิดิเดช คำพูน, 2566) หรือแม้แต่โรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2558) ประเทศไทยยังพบปัญหาขาดแคลนครู (อุทิศ ดวงผาสุข, 2560) ซึ่งสาเหตุของการขาดแคลนครูมีสาเหตุหลัก 2 ประการหลัก คือ การเกษียณอายุราชการและการโยกย้ายตำแหน่งไปที่สถานศึกษาอื่น (นพกุล บุคิลิต, 2565) ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนผู้เรียนขาดความต่อเนื่องในการเรียน และยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์, 2558) ปัญหาการขาดแคลนครูนี้มีผลอย่างมากต่อวิชาวิทยาการคำนวณซึ่งเป็นวิชาใหม่ที่บรรจุในหลักสูตร เป็นความรับผิดชอบร่วมกันโดยผู้สอนด้านคอมพิวเตอร์และวิทยาศาสตร์ แต่โรงเรียนไม่ได้มีครูที่เรียนจบสาขาวิชาวิทยาการคำนวณโดยตรง โรงเรียนยังขาดผู้ชำนาญในการสอน วิชาวิทยาการคำนวณเป็นวิชาที่มุ่งเน้นการเรียนการสอนให้เด็กสามารถคิดเชิงคำนวณ มีพื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและมีพื้นฐานการรู้เท่าทันสื่อและข่าวสาร ซึ่งการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณจะไม่จำกัดอยู่เพียงแค่การคิดให้เหมือนคอมพิวเตอร์เท่านั้น และได้จำกัดอยู่เพียงการคิดในศาสตร์ของนักวิทยาการคอมพิวเตอร์ แต่จะเป็นกระบวนการการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาของมนุษย์ โดยเป็นการสั่งให้คอมพิวเตอร์ทำงานและช่วยแก้ไขปัญหามาที่เราต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ระดับชั้นประถมศึกษา ได้จัดให้มีการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณโปรแกรม Scratch เป็นโปรแกรมสร้างเกมและแอนิเมชันแบบบล็อกที่ใช้งานได้ง่ายและเหมาะสมสำหรับผู้เริ่มต้นที่ต้องการเรียนรู้การโปรแกรมมิ่ง เหมาะสำหรับระดับชั้นประถมศึกษาที่ต้องการทดลองการสร้างโปรแกรมโดยไม่ต้องมีความรู้ทางเทคนิคเกี่ยวกับการเขียนโค้ดที่ซับซ้อน การสอนวิชาวิทยาการคำนวณโปรแกรม Scratch ต้องการผู้สอนที่มีความชำนาญเช่นกัน

สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย หมายถึง การนำสื่อหลาย ๆ ประเภทมาใช้ร่วมกันทั้งวัสดุอุปกรณ์และวิธีการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการเรียนการสอนการฝึกอบรม โดยการใช้สื่อแต่ละอย่างตามลำดับขั้นตอนของเนื้อหา ในปัจจุบันมีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ร่วมด้วยเพื่อการผลิตหรือการควบคุมการทำงานของอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการนำเสนอข้อมูล ทั้งตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพถ่าย ภาพเคลื่อนไหว วิดีทัศน์และเสียง (กิดานันท์ มะลิทอง, 2548) สื่อมัลติมีเดียด้านการเรียนการสอน มีประโยชน์สร้างความสนใจได้สูง ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้ยากขึ้น เนื่องจากสื่อชนิดต่าง ๆ อันหลากหลายของมัลติมีเดียช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนได้ดีและชวนให้ติดตามตลอดบทเรียน ผู้เรียนพื้นดินความรู้เดิมได้เร็วขึ้นและเร็วกว่าการใช้สื่อชนิดอื่น ๆ สื่อความหมายชัดเจน การผสมผสานสื่อหลาย ๆ ชนิดเข้าด้วยกันจึงมีประสิทธิภาพสูงในการสื่อความหมาย การเรียนรู้ของผู้เรียนประสบผลสำเร็จสูง เนื่องจากการได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนที่นำเสนอผ่านจอภาพของคอมพิวเตอร์ เกิดความคงทนทางการเรียนในการจดจำเนื้อหาได้ดีกว่าการใช้สื่อชนิดอื่น ๆ ผู้เรียนจะได้รับความรู้เท่าเทียมกันทั้งผู้เรียนเก่ง ผู้เรียนปานกลางและผู้เรียนอ่อน สนับสนุนการเรียนรู้แบบรายบุคคล ทำให้ผู้เรียนสามารถจัดการด้านเวลาเรียนของตนเองได้ตามความต้องการ กระตุ้นเรียกร้องความสนใจได้ดีเนื่องจากการเรียนรู้ผ่านสื่อประสาทหลายทางทั้งทางตา ทางหู และลงมือปฏิบัติตามคำสั่ง สื่อมัลติมีเดียใช้เป็นเครื่องมือสาธิตในเนื้อหาที่ยากซับซ้อน เช่น การจำลองสถานการณ์ การอธิบายสิ่งของเล็ก ๆ ที่มองด้วยตาเปล่าไม่เห็นของจริงไม่สามารถนำมาให้ดูได้ หรือมีความเสี่ยงเกินไปที่จะลงมือปฏิบัติกับของจริง ลดค่าใช้จ่าย แม้ว่าจะเป็นการลงทุนสูงในระยะแรกก็ตาม แต่ในระยะยาวแล้วสามารถลดค่าใช้จ่ายได้โดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 40 ในการใช้สื่อมัลติมีเดีย แก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัยได้ง่าย เนื่องจากระบบงานมัลติมีเดียเป็นซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ จึงสามารถปรับเปลี่ยนแก้ไขให้ทันสมัยได้ง่าย กระบวนการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียใช้หลักของ ADDIE Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ (Analysis)
- 2) การออกแบบ (Design)
- 3) การพัฒนา (Development)
- 4) การทดลองใช้ (Implementation)
- และ 5) การประเมินผล (Evaluation)

จากการศึกษาผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์และประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย จึงเกิดแนวคิดในการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูหรือครูเรียนจบไม่ตรงตามวิชาสอน โดยดำเนินการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 1 รายวิชา คือ รายวิชาวิทยาการคำนวณ โปรแกรม Scratch สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียตามรูปแบบ ADDIE Model ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์จะช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการเรียนรู้วิชาวิทยาการคำนวณ โปรแกรม Scratch ระดับชั้นประถมศึกษาในพื้นที่จันทบุรีและตราดได้อย่างดี โดยเฉพาะปัญหาโรงเรียนขาดแคลนครู ไม่มีความพร้อมด้านผู้สอน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามหลักสูตรและพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถช่วยลดปัญหาที่กล่าวมาและลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่จันทบุรีและตราด ได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
- 1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 เนื้อหา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ

1.3.2 กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 81 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่ขาดแคลนครู จังหวัดจันทบุรีและจังหวัดตราด จำนวน 5 โรงเรียน ที่เรียนวิชาวิทยาการคำนวณในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่ขาดแคลนครู ดังต่อไปนี้ 1) โรงเรียนวัดวังสรรพรส จังหวัดจันทบุรี จำนวน 8 คน 2) โรงเรียนวัดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 12 คน 3) โรงเรียนบ้านอ่างกะปอง จังหวัดตราด จำนวน 13 คน 4) โรงเรียนบ้านดงกลาง จังหวัดตราด จำนวน 21 คน และ 5) โรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวน 27 คน รวมจำนวน 81 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

1.3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย

ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาการคำนวณ

1.3.4 ระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย คือ ปีการศึกษา 2563

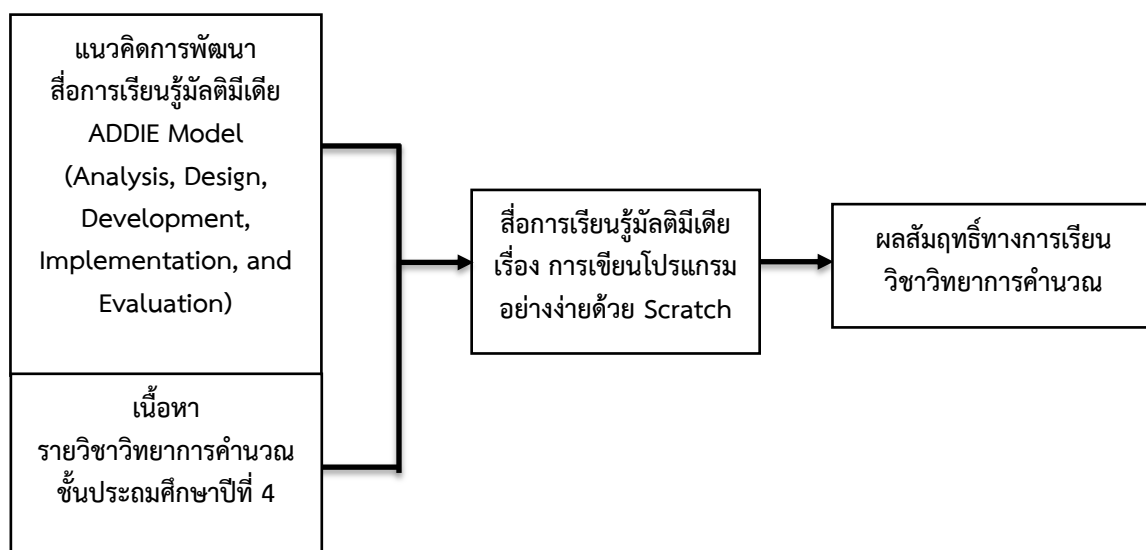
1.4 สมมติฐานการวิจัย

- 1.4.1 การพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียสูงกว่าก่อนเรียน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสื่อมัลติมีเดีย การเรียนการสอนรายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งได้นำแนวคิดการออกแบบ ADDIE Model มากำหนดเป็นกรอบแนวความคิดหลักในงานวิจัยนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 81 คน จากโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่ขาดแคลนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีและตราด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนที่ขาดแคลนครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีและตราด ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 5 โรงเรียน ดังต่อไปนี้ 1) โรงเรียนวัดวังสรรพรส จังหวัดจันทบุรี จำนวน 8 คน 2) โรงเรียนวัดทุ่งเบญจา จังหวัดจันทบุรี จำนวน 12 คน 3) โรงเรียนบ้านอ่างกะป่อง จังหวัดตราด จำนวน 13 คน 4) โรงเรียนบ้านดงกลาง จังหวัดตราด จำนวน 21 คน และ 5) โรงเรียนชุมชนบ้านเขาสมิง จังหวัดตราด จำนวน 27 คน รวมจำนวน 81 คน ผู้วิจัยซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง โดยวิธีการเลือกโรงเรียนพิจารณาจาก 1) เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนครูหรือสอนไม่ตรงวิชา 2) เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนสื่อการสอน และ 3) เป็นพื้นที่ให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

2.2.1 สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ชั่วโมง 2 หน่วยการเรียนรู้ พร้อมโครงสร้างรายวิชา แผนการจัดการเรียนรู้ใบงาน เผยแพร่บนเว็บไซต์ www.learning.rbru.ac.th แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 ชั่วโมง 2 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขั้นตอนวิธีในการแก้ปัญหา

แผนที่ 1 การแสดงอัลกอริทึมด้วยข้อความและรหัสจำลอง (1 ชั่วโมง)

แผนที่ 2 การแสดงอัลกอริทึมด้วยผังงานหรือโฟลวชาร์ต (1 ชั่วโมง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch

แผนที่ 1 การใช้งานโปรแกรม Scratch เบื้องต้น (3 ชั่วโมง)

แผนที่ 2 การเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ Scratch 1 (2 ชั่วโมง)

แผนที่ 3 การเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ Scratch 2 (3 ชั่วโมง)

2.2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณ

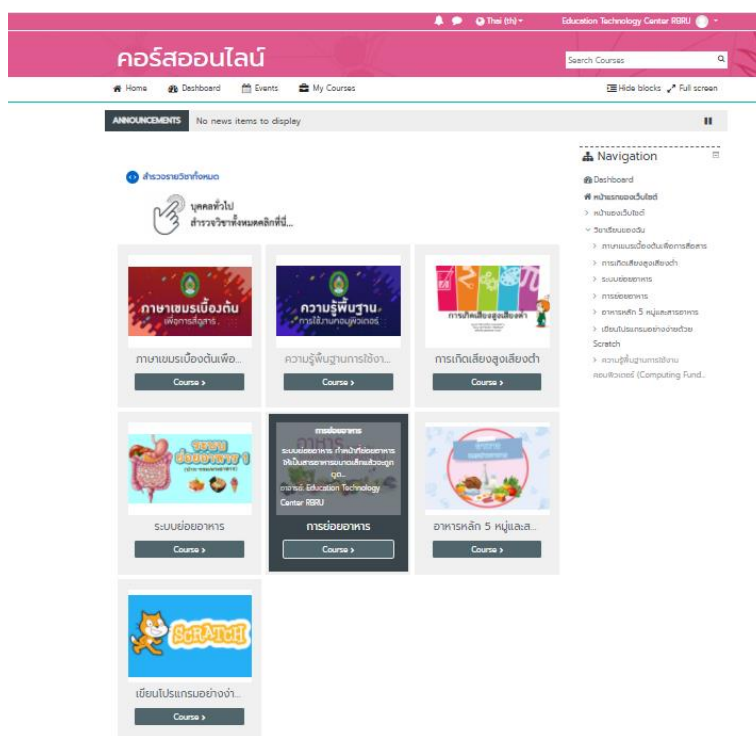
การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. การสร้างสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ชั่วโมง 2 หน่วยการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิด ADDIE Model มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาวิทยาการคำนวณ วิเคราะห์เนื้อหาวิชา เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch และวิเคราะห์ผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน รวมถึง การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

1.2 การออกแบบ (Design) ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ออกแบบสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย ผ่านคอร์สออนไลน์ เผยแพร่อยู่บนเว็บไซต์ www.learning.rbru.ac.th โดยมีเนื้อหา 2 หน่วยการเรียนรู้ 5 แผน ดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ขั้นตอนวิธีในการแก้ปัญหา แผนที่ 1 การแสดงอัลกอริทึมด้วยข้อความและรหัสจำลอง (1 ชั่วโมง) แผนที่ 2 การแสดงอัลกอริทึมด้วยผังงานหรือฟลวชาร์ต (1 ชั่วโมง) และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch แผนที่ 1 การใช้งานโปรแกรม Scratch เบื้องต้น (3 ชั่วโมง) แผนที่ 2 การเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ Scratch 1 (2 ชั่วโมง) และแผนที่ 3 การเขียนโปรแกรมภาษาคอมพิวเตอร์ Scratch 2 (3 ชั่วโมง)

1.3 การพัฒนา (Development) โดยการสร้างและพัฒนาสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 ชั่วโมง 2 หน่วยการเรียนรู้ ขึ้นโดยผลิตรายการวีดิทัศน์ 2 หน่วยการเรียนรู้ ในรูปแบบ MOOC บนเว็บไซต์ www.learning.rbru.ac.th ประเมินตรวจสอบคุณภาพสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้องของเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (Index of Objective Congruence : IOC) ผลประเมินในด้านเนื้อหาและการนำเสนอ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 อยู่ในระดับมาก ความถูกต้อง ความชัดเจนของเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื้อหาสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความเหมาะสมในการจัดลำดับเนื้อหา ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ความเหมาะสมและสอดคล้องในการนำเสนอภาพนิ่งและวีดิทัศน์ในแต่ละส่วนของบทเรียน ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอมีความเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก และความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหาในแต่ละเรื่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 อยู่ในระดับมาก

ภาพที่ 2 หน้าหลักของเว็บไซต์ www.learning.rbru.ac.th

ในด้านคุณค่าและประโยชน์ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 อยู่ในระดับมาก เนื้อหาให้ความรู้สาระที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมในการใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับมาก

ในการจัดวางรูปแบบของบทเรียนมีมิติเดียว ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 อยู่ในระดับมาก รูปแบบของบทเรียนมีความน่าสนใจ การจัดวางเนื้อหาบทเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก การจัดวางเมนูต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับปานกลาง การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.14 อยู่ในระดับปานกลาง

ในด้านตัวอักษร ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของแบบตัวอักษร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของสีตัวอักษรค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00 อยู่ในระดับมาก

ในด้านภาพประกอบ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของขนาดภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก ความชัดเจนของภาพ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.55 อยู่ในระดับมาก การสื่อความหมายของภาพประกอบค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 อยู่ในระดับมาก

ในด้านวิดิทัศน์ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.57 อยู่ในระดับมาก ความชัดเจนของภาพวิดิทัศน์ ความสอดคล้องของภาพกับเสียงบรรยาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45

อยู่ในระดับมากที่สุด ความเหมาะสมของภาพในการสื่อความหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรในวิดีโอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเสียงดนตรีประกอบ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.30 อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านเสียงบรรยายและเสียงดนตรีประกอบ ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.93 อยู่ในระดับมาก ความเหมาะสมของเสียงบรรยาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมาก

ภาพที่ 3 สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณ ก่อนเรียนและหลังเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ประยุกต์จากแบบทดสอบของ คุณครูฉัตรชัย เสกประเสริฐ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จังหวัดจันทบุรี ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาวิทยาการคำนวณ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Objective Congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องเกิน 0.50 ขึ้นไป ให้หลักเกณฑ์ในการกำหนดคะแนนความคิดเห็น ดังนี้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุ และ -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุ ผลที่ได้คือ แบบทดสอบข้อที่ 1 - 7 ข้อที่ 9 - 14 มีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.80 สามารถนำไปใช้งานได้ แบบทดสอบข้อที่ 15 มีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.60 สามารถนำไปใช้งานได้ และแบบทดสอบข้อที่ 8 มีความสอดคล้องอยู่ที่ 0.40 ไม่สามารถนำไปใช้งานได้

1.4 การทดลองใช้ (Implementation) หาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยนำไปทดลองใช้กลุ่มตัวอย่าง 3 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลางและอ่อน อย่างละ 1 คน เมื่อทดลองเสร็จนำมาปรับปรุงแก้ไข และนำไป

ทดลองใช้อีกครั้ง โดยทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 9 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน หลังทดลองนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อนำไปใช้ประเมินต่อไป

1.5 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการนำสื่อการเรียนรู้อัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ประเมินคะแนนระหว่างเรียนผ่านสื่อการเรียนรู้อัลติมีเดียและคะแนนทดสอบหลังเรียน นำมาหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และดำเนินการประเมินสื่อการเรียนรู้อัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch อีกครั้ง โดยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้สื่อการเรียนรู้อัลติมีเดีย

2.3 วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย และแจ้งการขอประสานการเก็บข้อมูลกับอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำรายวิชาของนักเรียน

2.3.2 ผู้วิจัยติดต่อประสานกับอาจารย์ประจำชั้นและอาจารย์ประจำรายวิชาของนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์นัดหมายเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายตามวันและเวลาที่สะดวก เมื่อได้วันและเวลาการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงนำมาจัดทำเป็นตารางนัดหมายการเก็บข้อมูล

2.3.3 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยจากนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 โรงเรียนในวันและเวลาตามตารางการนัดหมายด้วยตนเอง โดยใช้สื่อการเรียนรู้อัลติมีเดียครบตามเวลา 10 ชั่วโมง

2.3.4 ในแต่ละครั้งก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยทำชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นอธิบายคำชี้แจงและรายละเอียดในการเรียนสื่อการเรียนรู้อัลติมีเดีย ให้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายฟังก่อนเริ่มเรียนจนสิ้นข้อสงสัย

2.3.5 ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน

2.3.6 ผู้วิจัยนำคะแนนทดสอบต่าง ๆ ที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาดำเนินการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัย

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำกับข้อมูลที่ได้มาจากเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.4.1 การวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้อัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นการหาค่าประสิทธิภาพเพื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 โดยใช้ค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2

2.4.2 การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยสื่อการเรียนรู้อัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การทดสอบที

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test)

2.6 การพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ทำในมนุษย์ ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิ์และจริยธรรมในการวิจัย เมื่อผู้วิจัยได้ทำการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Rambhai Barni Rajabhat University Institutional Review Board) และได้รับเอกสารรับรองผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เลขที่ 18/2563 ตั้งแต่วันที่ 28 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 28 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 1 การหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย

ประเภท	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3	หน่วยที่ 4	หน่วยที่ 5	หน่วยที่ 6	ประสิทธิภาพ
	12 ข้อ	12 ข้อ	12 ข้อ	12 ข้อ	12 ข้อ	12 ข้อ	E_1/E_2
ร้อยละของคะแนนระหว่างเรียน (E_1)	82.58	82.36	88.53	89.32	90.04	87.16	86.67/81.83
ร้อยละของคะแนนสอบหลังเรียน (E_2)			81.83				

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ พบว่า ประสิทธิภาพกระบวนการ (E_1) = 86.67 และประสิทธิภาพผลลัพธ์ (E_2) = 81.83 แสดงให้เห็นว่า สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียมีประสิทธิภาพ (E_1/E_2) = 86.67/81.83

3.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาวิทยาการคำนวณ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย ปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้สื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย

คะแนนสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	p
คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน	81	5.27	2.04	24.52*	0.03
คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน	81	11.46	1.12		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 81 คน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 5.27 คะแนน คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 11.46 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้นเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ผลการหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.35 โดยมีจำนวน 7 ด้าน ที่ได้ระดับความคิดเห็นมาก คือ ด้านเนื้อหาและการนำเสนอ ด้านคุณค่าและประโยชน์ ด้านการจัดวางรูปแบบของบทเรียนมัลติมีเดีย ด้านตัวอักษร ด้านภาพประกอบ ด้านวิดิทัศน์ ด้านเสียงบรรยายและเสียงดนตรีประกอบ นอกจากนี้ประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพกระบวนการระหว่างเรียนกับผลลัพธ์หลังเรียน (E_1/E_2) เท่ากับ 86.67/81.83 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 สืบเนื่องจากประสิทธิภาพของสื่อการเรียนรู้มัลติมีเดียได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา ได้ให้คำแนะนำและคำปรึกษา ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบกับได้นำแนวทางในการพัฒนา คือ แนวคิด ADDIE Model มาใช้ในการพัฒนาสื่อ

โดยมี 5 ขั้นตอน การวิเคราะห์ (Analysis) การออกแบบ (Design) การพัฒนา (Development) การทดลองใช้ (Implementation) และการประเมินผล (Evaluation) จึงทำให้สื่อการเรียนรู้มีผลดีมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการยอมรับจากผู้เชี่ยวชาญและเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิตยา มั่นศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการสร้างและตกแต่งงานคอมพิวเตอร์กราฟิกด้วยโปรแกรมกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าบทเรียนดังกล่าวมีประสิทธิภาพอยู่ที่ 86.94/87.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และพรทิพย์ ชูศรี (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการถ่ายภาพสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่าบทเรียนดังกล่าวมีประสิทธิภาพอยู่ที่ 84.49/90.58 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และสุภาพรณ มาลัย และคณะ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวนเรื่องความรู้เบื้องต้นโปรแกรมไมโครซอฟต์เอกเซล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า บทเรียนดังกล่าวมีประสิทธิภาพอยู่ที่ 86.51/88.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยมีการพัฒนาเครื่องมือ สื่อการเรียนรู้ ด้วยแนวทางของ ADDIE Model แม้จะมีเนื้อหาที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน แต่เมื่อพัฒนาด้วย ADDIE Model นำไปใช้แล้วมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้ใช้งานสื่อการเรียนรู้มีผลดีมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนาสื่อการเรียนรู้มีผลดีมีเดียอย่างมีขั้นตอน มีการออกแบบที่ประกอบด้วยตัวอักษรชัดเจน อ่านง่าย มีภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวประกอบ และมีเสียงบรรยายจากผู้บรรยายใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายเหมาะกับผู้เรียน มีเสียงดนตรีประกอบช่วงเวลาที่เหมาะสม และมีแบบฝึกหัดให้ทำซ้ำๆ เพื่อทบทวนความเข้าใจผลต่อการเรียนของนักเรียน สื่อการเรียนรู้มีผลดีมีเดียนี้เป็นเครื่องมือช่วยครูที่ไม่เพียงพอหรือขาดแคลนครูได้ ข้อค้นพบที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ นิตยา มั่นศักดิ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการสร้างและตกแต่งงานคอมพิวเตอร์กราฟิกด้วยโปรแกรมกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พบว่า มีคะแนนผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .05 และสุภาพรณ มาลัย และคณะ (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวน เรื่องความรู้เบื้องต้นโปรแกรมไมโครซอฟต์เอกเซล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการทบทวนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01 และฉัตรแก้ว ศรีวงศ์ (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาปฏิบัติการเสมือนเพื่อเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนปฏิบัติการเสมือนเพื่อเสริมการเรียนรู้สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนปฏิบัติการในห้องปฏิบัติการปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .05 และเพ็ญพนา พ่วงแพ และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีคะแนนผลการเรียนรู้ เรื่องการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 ผู้สอนสามารถนำสื่อการเรียนรู้มีผลดีมีเดีย รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่ายด้วย Scratch ไปใช้สอนกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้ โดยเฉพาะโรงเรียนที่ไม่มีผู้สอนในเรื่องนี้ จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

5.1.2 สื่อการเรียนรู้มีเดียสามารถนำไปเผยแพร่ให้กับผู้ที่มีความสนใจในเรื่อง การเขียนโปรแกรมอย่างง่าย ด้วย Scratch

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรพัฒนาสื่อการเรียนรู้มีเดียรายวิชาวิทยาการคำนวณให้ครบทุกหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้ที่สนใจสามารถทบทวนความรู้และมีความเข้าใจ

5.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยสื่อการเรียนรู้มีเดียกับการเรียนในชั้นเรียนปกติ

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากจากงบประมาณกองทุนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

7. เอกสารอ้างอิง

กษิต์เดช คำพูน. (2566). ปัญหาการขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก: สาเหตุ แนวทางแก้ไข และบทบาทของภาคีเครือข่าย. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 25(2), 1-1.

กิดานันท์ มะลิทอง. (2548). *เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา*. ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรแก้ว ศรีวงศ์. (2556). *การพัฒนาปฏิบัติการเสมือนเพื่อเสริมการเรียนรู้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

นพกุล ปุคิต. (2565). การเปรียบเทียบสาเหตุและผลกระทบจากการย้ายของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา. *วารสารบริหารการศึกษา*, 19(36), 1-12.

นิตยา มั่นศักดิ์. (2560). *การสร้างและตกแต่งงานคอมพิวเตอร์กราฟิกด้วยโปรแกรมกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พรทิพย์ ชูศรี. (2556). *การพัฒนาบทเรียนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการถ่ายภาพสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพ็ญพะนอ พ่วงแพ, และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้สังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. *วารสาร Veridian E Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 430-447.

ศุภณัฐ ศศิวิวัฒน์. (2558). *ปัญหาขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แก้ไขอย่างไรดี*. <https://shorturl.asia/GWXDC> สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2558). *ปัญหาขาดแคลนครูในโรงเรียนขนาดเล็ก*. <https://shorturl.asia/GWXDC>

สุภาพรณ มาลัย, ฐิยาพร กันตารณวัฒน์, และไพฑูรย์ พิมพ์. (2559). การพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อ การทบทวน เรื่องความรู้เบื้องต้นโปรแกรมไมโครซอฟต์เอกเซล สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(2), 70-77.

อุทิศ ดวงผาสุข. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจย้ายสถานที่ปฏิบัติงานของข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วน ตำบลในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารวิทยาการจัดการสมัยใหม่*, 10(2), 183-196.

การสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัย
วิกฤต “ช่างทำหม้อดินเผา” : ภูมิปัญญากรุงเก่าชาวคลองสระบัว”
The Creativity of Contemporary Sculpting Prototype
The Crisis of “Potters”: the Ancient Ayutthaya Wisdom of
Khlong Sa Bua Community

วัชรวิพรรณ หิรัญพลาวัสส์^{1*}
Watchaleewarn Hirunpalawat^{1*}

บทคัดย่อ

การสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัย ภายใต้แนวคิดวิกฤต “ช่างทำหม้อดินเผา” ภูมิปัญญากรุงเก่าชาวคลองสระบัวในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้ เกี่ยวกับเทคนิคกรรมวิธีการทำหม้อดินเผาจากช่างทำหม้อดินเผายังคงประกอบอาชีพนี้อยู่ อีกทั้งเพื่ออนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำหม้อดินเผาของชุมชนคลองสระบัว ให้กับนักศึกษาและผู้สนใจรุ่นหลังได้ใช้เป็นแนวทางการศึกษา ตลอดจนเพื่อสะท้อนแนวคิดและความประทับใจในการพยายามสู้ชีวิตของครุฑงคันทุข เจริญพรหรือพี่อ้อย “ช่างทำหม้อดินเผา” จากชุมชนคลองสระบัว โดยนำแนวคิดและความประทับใจนี้ไปเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบและสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในโครงการ

สำหรับรูปแบบของการศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้คือ การลงพื้นที่เพื่อการสอบถามและสัมภาษณ์ “ช่างทำหม้อดินเผา” ในชุมชนคลองสระบัวและบริเวณใกล้เคียงที่เคยประกอบอาชีพนี้มาก่อน สำหรับจุดเด่นของเทคนิคกรรมวิธีการสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้ คือ การใช้วัตถุดิบหลักเป็นดินเหนียวจากชุมชนตำบลสวนพริก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ดินแก้วเกลบและดินขลุ่ยปู ซึ่งเป็นดินเหนียวพื้นบ้านดั้งเดิมที่ช่างทำหม้อในอดีตนิยมนำมาใช้ในการขึ้นรูปดินและทาผิวหม้อดิน นอกจากนี้จะใช้ทรายละเอียดเป็นส่วนผสมเพิ่มเติมในเนื้อดินอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเสริมความแข็งแรงของโครงสร้างชิ้นงาน อีกทั้งใช้เทคนิควิธีการขึ้นรูปดินด้วยมือ อาทิ วิธีการกดบีบ (Pinching) และวิธีแป้นหมุน (Wheel Throwing) ตลอดจนตกแต่งรูปทรงชิ้นงานดินด้วยวิธีการตัดเจาะและการขีด การใช้อ่อนดินเผาหรือก้อนซีเมนต์ขัดผิวและการใช้ไม้ลายตีเพื่อปรับรูปทรง นอกจากนี้มีการขัดผิวชิ้นงานให้เรียบมันด้วยการใช้หินกรวดแม่น้ำเพื่อเพิ่มความแข็งแรง เป็นต้น

การสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้ ได้แนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบและสร้างต้นแบบมาจากความเพียรพยายามและกำลังใจในการสู้ชีวิตของพี่อ้อย ซึ่งผู้ศึกษาต้องการที่จะเป็นสื่อกลางในการแสดงออกและสะท้อนคิดถึงความรู้สึกภายในจิตใจของพี่อ้อย โดยถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะและส่งต่อความรู้สึกประทับใจผ่านผลงานต้นแบบประติมากรรมขนาดเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 2 ชิ้นงาน ซึ่งผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าโครงการสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้ จะสามารถต่อยอดผลงานศิลปะของผู้ศึกษา อีกทั้งใช้เป็นแนวทางให้กับนักศึกษาและผู้สนใจรุ่นหลัง ตลอดจนเกิดประโยชน์ทางด้านสุนทรียะแก่ผู้พบเห็นผลงานไม่มากนักน้อย

^{1*} สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Division of Art Education, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya University

E-mail : watchalee@aru.ac.th

*Corresponding author

คำสำคัญ : การสร้างต้นแบบ ประติมากรรมร่วมสมัย วิกฤต ช่างทำหม้อดินเผา ภูมิปัญญากรุงเก่า

Abstract

The creation of a contemporary sculpture prototype under the concept of The Crisis of “Potters”: the Ancient Ayutthaya Wisdom of Khlong Sa Bua Community aims to research and learn about clay pot making techniques from clay potters who are still practicing their craft. Furthermore, to preserve and pass on the Khlong Sa Bua community's wisdom of making clay pots to students and interested members of the next generation for use as a study guide. Furthermore, the project aims to reflect the concept and impression of Khru Nongnuch Charoenphon or Phi Yor, “a potter” from the Khlong Sa Bua community, by designing and creating a prototype of contemporary sculptures based on this concept and impression.

The study and knowledge collection method were to conduct field surveys and interviews with “the potters” in the Khlong Sa Bua community and surrounding areas who had previously worked in this profession. The highlight of this contemporary sculpture prototype technique is the use of clay from the Suan Phrik community in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province as the main raw material, including Kaew Klaeb soil and Khlui Poo soil, which are traditional local clays that potters in the past liked to use to shape clay and apply to the surface of clay pots. In addition, fine sand is added to the clay to strengthen the structure of the workpiece. Hand-forming techniques such as pinching and wheel throwing are used, along with cutting, drilling, and scraping to decorate the shape of the clay workpiece. Clay or cement blocks are also used to polish the surface, as is the use of wood to beat the shape, as well as smoothing the surface of the workpiece with river pebbles to increase strength.

The contemporary sculpture prototype was inspired by Phi Yor's perseverance and determination during her life struggle. The researcher desired to be a medium for expressing and reflecting her inner feelings by conveying them as artwork and transmitting these impressive feelings through two small sculpture prototypes. The researcher sincerely hopes that this contemporary sculpture prototype project will allow him to further develop the artwork and serve as a guideline for future students and interested parties, as well as provide aesthetic benefits to those who see it.

Keyword: Prototype, Contemporary Sculpture, Crisis, Potters, Ancient Ayutthaya Wisdom

วันที่รับบทความ :27 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ :29 สิงหาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ :29 สิงหาคม 2567

1. บทนำ

“คลองสระบัว” นับเป็นตำบลหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เคยเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่มีความสำคัญมากในอดีตและเป็นชุมชนที่มีชื่อเสียงมากในด้านการทำหม้อดินเผาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา “ช่างทำหม้อดินเผา” เป็นอาชีพที่เกิดจากความรู้ ทักษะ ความสามารถที่สั่งสมและสืบทอดต่อกันเรื่อยมา แต่น่าเสียดายที่แหล่งผลิตหม้อดินเผาจากชุมชนแห่งนี้ไม่เป็นที่นิยมแล้วในปัจจุบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายได้และแรงงานคนในการผลิตหม้อดินเผาก็ลดจำนวนลงเป็นอย่างมาก อีกทั้ง จากปัญหาดังกล่าวนี้ทำให้เกิด “วิกฤต” (ภาวะการขาดแคลนช่างทำหม้อดินเผา

อย่างรุนแรง) หรือขาดผู้ที่จะมาสืบสานและถ่ายทอดภูมิปัญญาเหล่านี้ต่อไป ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพของลูกหลานช่างทำหม้อดินเผารุ่นต่อๆมา ได้เปลี่ยนแปลงไปตามความเจริญของเทคโนโลยีและค่าครองชีพที่สูงขึ้นเรื่อยๆตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไปในสังคมยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ลูกหลานของช่างปั้นในชุมชนส่วนใหญ่หลังได้รับการศึกษาและมีโอกาสก้าวหน้าในการประกอบอาชีพต่างๆก็แยกย้ายครอบครัวกันออกไปทำมาหากินต่างถิ่นอาจเพราะเหตุนี้ด้วยจึงทำให้ชุมชนคลองสระบัวแห่งนี้ขาดผู้สานต่ออาชีพ “ช่างทำหม้อดินเผา”

จากการลงพื้นที่สอบถามข้อมูลและสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เคยเป็น “ช่างทำหม้อดินเผา” ที่อยู่ในชุมชนคลองสระบัวพบว่า เหลือเพียงคุณครูณรงค์ข เจริญพรหรือพี่อ้อยเพียงท่านเดียวที่ยังคงประกอบอาชีพ “ช่างทำหม้อดินเผา” พี่อ้อยมีความภาคภูมิใจที่บรรพบุรุษได้สร้างอาชีพนี้ไว้ให้ลูกหลานชาวคลองสระบัวและคนทั่วไปได้รู้จัก อีกทั้งทำอาชีพปั้นหม้อดินนี้ด้วยใจรัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า วิกฤต “ช่างทำหม้อดินเผา” ภูมิปัญญากรุงเก่าของชาวคลองสระบัวแห่งนี้ เป็นเพียงมุมมองในด้านลบจากบุคคลภายนอกเท่านั้น แต่ความรู้สึกภายในจิตใจของพี่อ้อยตรงกันข้าม เนื่องจากพี่อ้อยนั้นกลับมีความสุขทุกครั้งที่ได้ปั้นหม้อดินเผา ถึงแม้ในบางครั้งงานจะหนักหรือเหนื่อยมากแค่ไหนก็ตาม ปัจจุบันมีผู้นิยมเรียกขานนามของพี่อ้อยว่าเป็น “ช่างทำหม้อดินเผาหุ่นสุดท้าย ภูมิปัญญาที่ใกล้สูญหายจากคลองสระบัว” หรืออาจนับได้ว่าพี่อ้อยนั้นคือ ผู้ต่อลมหายใจในอาชีพ “ช่างทำหม้อดินเผา” แห่งชุมชนคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของโครงการสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัย วิกฤต “ช่างทำหม้อดินเผา” ภูมิปัญญากรุงเก่าชาวคลองสระบัวคือ เพื่อศึกษาและรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคกรรมวิธีการทำหม้อดินเผาจาก “ช่างทำหม้อดินเผา” ที่ยังประกอบอาชีพนี้อยู่และเพื่ออนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำหม้อดินเผาของชุมชนคลองสระบัวให้กับนักศึกษาและผู้สนใจรุ่นหลังได้ใช้เป็นแนวทางศึกษาได้ อีกทั้งเพื่อสะท้อนแนวคิดและความประทับใจในการพยายามสู้ชีวิตของพี่อ้อย ช่างทำหม้อคนสุดท้ายจากชุมชนคลองสระบัว โดยนำแนวคิดและความประทับใจ ไปใช้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัย สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหาและด้านการสร้างสรรค์ผลงานนั้น เป็นการศึกษาถึงเทคนิคกรรมวิธีการผลิตหม้อดินเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัว ได้แก่ การหาแหล่งวัตถุดิบดิน การเตรียมดิน การขึ้นรูปและการตกแต่ง เป็นต้น ตลอดจนศึกษาวิถีชีวิตและข้อมูลการประกอบอาชีพของคุณครูณรงค์ข เจริญพรหรือพี่อ้อย อีกทั้งวัตถุดิบหลักในการสร้างต้นแบบผลงานครั้งนี้ ใช้เป็นดินเหนียวพื้นบ้านตำบลสวนพริก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ดินแก้วเกลบและดินขลุ่ย อีกทั้งใช้ทรายละเอียดเป็นส่วนผสมเพิ่มเติมในเนื้อดินและใช้การขึ้นรูปดินด้วยมือ (Hand Forming) ได้แก่ วิธีการกดบีบ (Pinching) และวิธีปั้นหมุน (Wheel Throwing) นอกจากนี้ยังใช้วิธีตกแต่งรูปทรงชิ้นงานดินด้วยวิธีการตัดเจาะและการขีด อีกทั้งการใช้ก้อนดินเผาหรือก้อนซีเมนต์และการตกแต่งผิวเพิ่มเติมด้วยการตีไม้ลาย ตลอดจนการขัดผิวชิ้นงานให้เรียบมัน เพื่อเพิ่มความแข็งแรงด้วยการใช้หินกรวดแม่น้ำ เป็นต้น

ในการสร้างต้นแบบประติมากรรมครั้งนี้ ลักษณะชิ้นงานจะมีขนาดความสูงไม่เกิน ๓๐ เซนติเมตรและมีจำนวนทั้งสิ้น 2 ชิ้นงาน ซึ่งมีขอบเขตในด้านรูปแบบได้แก่ แนวความคิดในการออกแบบและสร้างต้นแบบชิ้นงาน ได้มาจากรูปทรงของหม้อดินและเตาเผาแบบดั้งเดิมที่ช่างปั้นหม้อในอดีตเคยผลิตใช้และจำหน่ายในชุมชนคลองสระบัว ได้แก่ หม้อต้น หม้อกลาง หม้อกระจอก (หม้อปลาย) หม้อตา (หม้อตีลาย) หม้ออม หม้อหูและหม้อกา อีกทั้งเตาวงและเตาเชิงกราน เป็นต้น

2. วิถีชีวิตและอาชีพปัจจุบันของ “ช่างทำหม้อดินกรุงเก่า” คนสุดท้าย

เริ่มแรกศึกษาข้อมูลด้วยวิธีการสอบถามและสัมภาษณ์ผู้ที่ประกอบอาชีพ “ช่างทำหม้อดินเผา” ในชุมชนคลองสระบัวและบริเวณใกล้เคียง ซึ่งจากการลงพื้นที่ศึกษาทำให้ทราบว่าในชุมชนคลองสระบัวแห่งนี้มี “ช่างทำหม้อดินเผา” ท่านหนึ่งที่ยังคงอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาการทำหม้อดินเผาของชุมชนคลองสระบัวแบบดั้งเดิมอยู่ ตั้งแต่ขั้นตอนการหาวัตถุดิบดินเหนียวพื้นบ้าน การเตรียมดิน การขึ้นรูปดิน การตกแต่งดินและขั้นตอนการเผา ซึ่งถือได้ว่าเป็นอนาคตของชุมชนคลองสระบัวที่พบผู้สืบทอดอาชีพการทำหม้อดินเผาต่อไป ซึ่งบุคคลที่กล่าวถึงนี้คือ คุณครูณรงค์ข เจริญพรหรือพี่อ้อย ปัจจุบันพี่อ้อยมีอายุได้ 62 ปี มีอาชีพหลักเป็นแม่ครัวประจำอยู่ในโรงอาหารของโรงเรียนวัดกลางคลองสระบัว อีกทั้งมีอาชีพเสริมเป็นครูสอนพิเศษในรายวิชาภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในโรงเรียนวัดกลางคลองสระบัวเช่นเดียวกัน วิถีชีวิตหลักของพี่อ้อย นอกเหนือจากการเป็นแม่ครัวอยู่ในโรงเรียนวัดกลางคลองสระบัวแล้ว ยามว่างหลังจากงาน พี่อ้อยยังมี

อาชีพเสริมนอกเวลา คือ การรับจ้างทำหม้อดินเผาขาย โดยจะรับทำตามแบบร่าง 2 มิติ (งานร่างกระดาษ)หรือต้นแบบ 3 มิติ (มีตัวอย่างชิ้นงาน) ซึ่งงานส่วนใหญ่จะรับทำตามสั่ง จากคุณครู อาจารย์ นักวิจัยและนักวิชาการทั่วไปที่สนใจศึกษาเรื่องของภาชนะหรือหม้อดินเผาแบบโบราณ ที่ปัจจุบันไม่มีผลิตจำหน่ายหรือหายสาบสูญไปแล้ว นอกจากนี้ยังมีงานตามสั่งจากผู้ประกอบการร้านอาหาร อาทิ หม้อใส่ต้มยำ ถ้วยชาม ถ้วยขนม ถ้วยน้ำจิ้ม แก้วน้ำ จานข้าวและจานรองแก้ว ฯลฯ สำหรับการผลิตหม้อดินเผาจำพวก หม้อต้น หม้อกลาง หม้อกระจอก(หม้อปลาย) หม้อตา (หม้อติลาย) หม้ออม หม้อหูและหม้อกา ฯลฯ ซึ่งเป็นหม้อดินเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัวนั้นยังคงมีการผลิตอยู่เรื่อยๆ แต่จะมีจำนวนลดน้อยลง เนื่องจากหม้อดินเผาบางรูปแบบ ปัจจุบันหาผู้ปั้นได้ยากและไม่มีการผลิตแล้ว ซึ่งช่างปั้นรุ่นเก่า ๆ ที่สามารถปั้นได้ต่างก็ชราภาพหรือทยอยล้มตายไปก็มี สุดท้ายจึงยกเลิกการผลิตหม้อดินเผาแบบนั้นๆไปอย่างสิ้นเชิงจากปัญหาที่ก่อให้เกิดให้พื๋ยอได้พยายามหาโอกาสในการเรียนรู้วิธีการปั้นหม้อดินเผาแบบที่หายากนั้น จากช่างปั้นรุ่นเก่าๆที่ยังมีชีวิตอยู่และสานต่อรูปแบบเดิมไว้ให้ได้มากที่สุด ซึ่งผลจากการเพียรพยายามของพื๋ยอ ทำให้ที่บ้านของพื๋ยอ ยังคงมีการผลิตและจำหน่ายหม้อดินเผาและเตาเผาที่มีเอกลักษณ์ตามรูปแบบเดิมอยู่ ตลอดจนหม้อดินและเตาเผาแบบใหม่ๆที่พื๋ยอได้พัฒนารูปแบบขึ้นเอง โดยการศึกษาแนวทางจากสื่อโซเชียลต่างๆด้วยตัวเอง อีกทั้งมีการออกแบบและผลิตขึ้นมาจากคำแนะนำและบอกเล่าต่อกันมาของผู้รู้และช่างปั้นรุ่นเก่าๆ ซึ่งหม้อดินเผาส่วนใหญ่ที่ผลิตขึ้นใหม่นี้จะมีขนาดเล็กกว่ารูปแบบเดิมที่เคยผลิตจำหน่ายกันในอดีต โดยพื๋ยอได้ปั้นและจำลองรูปแบบไว้สำหรับจำหน่ายเป็นของที่ระลึกในโอกาสเทศกาลงานประจำปีสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัวอีกทางหนึ่ง (นงนุช เจริญพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11, 18, 25 พฤษภาคม 2567)

ปัจจุบันพื๋ยอได้สร้างศูนย์การเรียนรู้การทำหม้อดินเผาเล็กๆอยู่บริเวณใต้ถุนบ้าน ซึ่งอยู่ใกล้ๆกับวัดศรีโพธิ์และมีรายได้พิเศษเพิ่มขึ้นอีกจากการเป็นวิทยากร “ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น” สาธิตวิธีการปั้นหม้อดิน ให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในโอกาสสำคัญและงานประจำปีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอีกด้วย พื๋ยอนั้นยังคงมีพลังกายและพลังใจในการต่อสู้กับคำว่า “ช่างทำหม้อดินเผา” ซึ่งเป็นสืมาอาชีพที่บรรพบุรุษได้ทิ้งไว้ใช้เป็นสมบัติเลี้ยงครอบครัวอีกทั้งยังคงยึดมั่นกับอุดมการณ์ของตัวเองอยู่ตลอดเวลาว่า “ไม่ยอมให้เราเป็นคนสุดท้ายและอยากให้มีคนสืบทอดจากเราไป” พื๋ยอยังคงย้ำคำพูดเสมอว่า “กลัวว่าวันหนึ่งวันใด หากพื๋ยอนอนหลับไปแล้วไม่ตื่นขึ้นมา ก็อยากจะให้มีคนที่จะมาสืบทอดงานปั้นนี้ต่อไป” (นงนุช เจริญพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11, 18, 25 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 1 วิทยากร “ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น” สาธิตวิธีการปั้นหม้อดินให้กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 2 ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาดินเผาบริเวณใต้ถุนบ้านพืโย
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

3. รูปแบบหม้อดินเผาและเตาเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัว

สืบเนื่องจากการลงพื้นที่ชุมชนคลองสระบัว จึงทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ต่างๆ ซึ่งเป็นหม้อดินเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัวที่ชาวบ้านมักนิยมผลิตจำหน่ายและใช้กันในอดีต แต่ปัจจุบันไม่มีการผลิตไปแล้ว ได้แก่ หม้อต้น หม้อกลาง หม้อกระจอก (หม้อปลาย) หม้อตำ (หม้อตีลาย) หม้ออม หม้อหูและหม้อกา เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีเตาเผาแบบโบราณ อาทิ เตาวงและเตาเชิงกราน ดังภาพ

ภาพที่ 3 หม้อต้น หม้อกลาง หม้อกระจอก (หม้อปลาย) ตามลำดับขนาด (ใหญ่ กลางและเล็ก)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 4 หม้อตำ (หม้อตีลาย) (ซ้าย) และหม้ออมจะมีขนาดเล็กกว่า (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 5 หม้อหุ (ซ้าย) และหม้อกา (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

ภาพที่ 6 เตาวง (ซ้าย) และเตาเชิงกราน (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

ผลิตภัณฑ์ดินเผาหลากหลายรูปแบบดังกล่าวข้างต้น คือรูปแบบผลิตภัณฑ์ดินเผาดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัวที่ผู้ศึกษานำมาใช้เป็นที่มาของรูปแบบ เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบและสร้างต้นแบบงานประติมากรรมในครั้งนี้

4. เทคนิคและกรรมวิธีการผลิตหม้อดินของช่างทำหม้อดินเผาคลองสระบัว

สำหรับการศึกษาเทคนิคและกรรมวิธีการผลิตหม้อดินเผาและเตาเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัวนั้น แต่เดิมมีกระบวนการและขั้นตอนอย่างไรนั้น ผู้วิจัยได้อ้างอิงข้อมูลมาจากเอกสารของนักวิชาการในอดีต สุขุมล วงษ์สวรรค์ (2542, น. 4-6) อีกทั้งข้อมูลบางส่วนมาจากการลงพื้นที่สอบถามและสัมภาษณ์ช่างปั้นหม้อในปัจจุบันที่ยังคงประกอบอาชีพนี้อยู่ โดยได้สรุปความอย่างคร่าว ดังนี้

ในกระบวนการทำหม้อดินเผาของชาวคลองสระบัว สิ่งสำคัญแรกคือ วัตถุดิบดินเหนียวที่ดี ซึ่งในสมัยก่อนช่างปั้นจะใช้ดินจากพื้นที่โพธิ์สามต้น แต่ปัจจุบันไม่มีแล้ว สำหรับดินเหนียวที่ดีและนิยมใช้กันส่วนใหญ่แล้วนั้นจะได้มาจากการขุดท้องนาในหลายๆพื้นที่ทั้งในและนอกเกาะเมืองอยุธยา เช่น ดินสวนพริก จะนำมาใช้ในการขึ้นรูปปั้นหม้อดินและดินขลุ่ยปู จะนำมาใช้ทำผิวหม้อดิน ฯลฯ ซึ่งดินสวนพริกจะมีลักษณะเป็นสีดอกมะขามหรือที่เรียกว่า “ดินแก้วเกลบ” สังเกตได้จากเศษแก้วเล็กๆที่อยู่ในดิน เมื่อส่องแสงจะมีความประกายออกมา โดยส่วนใหญ่จะเหมาะซื้อกันเป็นคันรถราคาคันรถละ 1,500 บาท สำหรับ ขั้นตอนการหาดินขลุ่ยปูนั้น ดินขลุ่ยปูจะมีลักษณะเป็นดินเหนียวสีเหลือง ซึ่งขั้นตอนการหาดินขลุ่ยปูนั้น เป็นดินที่หายากและต้องขุดดินลึกลงไปดินประมาณ ๑ เมตรกว่าๆ หลังจากหาดินมาได้แล้วก็

จะต้องนำมาเก็บไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดและเมื่อต้องการนำมาใช้จึงค่อยๆ แบ่งนำออกมา ปัจจุบันดินสวนพริกและดินขลุ่ย วัตถุประสงค์หลักที่นิยมใช้ในการทำหม้อดินเผา มาตั้งแต่อดีตจนถึงทุกวันนี้ เริ่มจะหายากเต็มที่แล้ว ดังนั้นข้างป็นจึงมักนิยมหาซื้อดินเหนียวอัดก้อนสำเร็จรูปมาใช้แทน ซึ่งดินเหนียวอัดก้อนสำเร็จรูปที่มาจากพื้นที่ใกล้เคียง เช่น ดินลาดบัวหลวงและดินเกาะเกร็ด จังหวัดปทุมธานี จะมีราคาก่อนข้างแพง คือ ราคาก่อนละ 50 - 100 บาท สำหรับขั้นตอนการเตรียมดินข้างป็นหม้อในอดีตจะใช้ไม้บางชุดหรือ “ฉะดิน” ออกจากกองดินที่ละชั้นๆ เพื่อเลือกเอาเศษไม้หรือสิ่งแปลกปลอมออกจากดิน ก่อนนำดินไปแช่น้ำหรือหมักค้างคืน แล้วจึงนำดินไปย่ำเท้าและนวด เพื่อร่อนการขึ้นรูปดินต่อไป ดังภาพ (นางนุช เจริญพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11, 18, 25 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 7 ลักษณะดินแก้วเกลบ (ซ้าย) และขั้นตอนการขุดหาดินขลุ่ย (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้วิจัย

ในปัจจุบันข้างป็นหม้อได้เปลี่ยนแปลงวิธีการเตรียมดินเป็น “การเกรอะดิน” และการนวดมือแทนกรรมวิธีการเตรียมดินแบบเดิม ที่เรียกว่า “ฉะดิน” และการนวดย่ำด้วยเท้า เนื่องจากขณะที่ “ฉะดิน” จะมีสิ่งแปลกปลอมที่ปนมากับเนื้อดิน มีลักษณะเป็นจุดสีดำ ซึ่งมีผลทำให้ชิ้นงานดินป็นแตกร้าได้หลังเผา อีกทั้งผิวของหม้อดินจะมีจุดเล็กๆ สีดำกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้ความเข้มของสีส้มแดงของหม้อดินเผาจากลงตามไปด้วย ดังนั้นวิธีการเกรอะดินอาจจะมีความยุ่งยากและเสียเวลาเพิ่มขึ้นในขั้นตอนการเตรียมดิน แต่ผลตอบแทนที่ได้ กลับทำให้ข้างป็นได้ลดภาระการแตกร้าของชิ้นงานและหม้อดินเผาที่ไม่สมบูรณ์ก็มีจำนวนที่ลดลง สำหรับขั้นตอนการขึ้นรูปหม้อดินเผาในอดีตส่วนใหญ่จะใช้เทคนิคการขึ้นรูปดินด้วยแป้นหมุนเพียงอย่างเดียวและจะมีบางส่วนของผลิตภัณฑ์เท่านั้น ที่จะใช้วิธีการขึ้นรูปด้วยวิธีการกดบีบแบบขดและแบบแผ่น ได้แก่ ชิ้นส่วนพวยกา หูกาและด้ามจับ เป็นต้น แป้นหมุนในอดีตที่ใช้จะทำจากไม้และใช้คนชักไปมาเพื่อให้แป้นหมุน เรียกว่า “ซ่อ” ซึ่งข้างป็นในปัจจุบันได้มีการพัฒนามาใช้แป้นหมุนที่ทำจากไฟฟ้าแทนแล้ว เนื่องจากจะได้ผลผลิตจำนวนมากและไม่เสียเวลา หลังจากการป็นขึ้นรูปดินในขั้นตอนที่เรียกว่า “หม้อหุ่น” แล้วข้างป็นจะนำหม้อหุ่นนี้ไปตากแดดประมาณ 2-3 ชั่วโมง โดยจะไม่ตากแห้งมากเกินไป แต่จะตากพอให้หมาดๆ เท่านั้น เพราะถ้าแห้งไปจะทำให้ดินแข็งและตีลำบาก ในขณะที่ตากหม้อจะต้อง “แปล” หม้อด้วย การแปลหม้อคือ การหมุนด้านต่างๆ ของหม้อให้ได้รับแดดอย่างทั่วถึงกัน หลังจากแห้งหมาดตามต้องการแล้วจะนำไปวางเรียงกันในที่ร่ม โดยจะวางเว้นระยะ ไม่ให้ชิดกันจนเกินไป หลังจากที่ได้หม้อหุ่นจากการตากแดดอย่างคร่าวๆ แล้วจะได้ทำการตีหม้อด้วยวิธีการตี และตีเริ่มต่อไป ซึ่งอุปกรณ์จำเป็นต้องใช้ในการตีหม้อ ได้แก่ ปลายตีหม้อ และหินตีหม้อ สำหรับหินตีหม้อ จะใช้ดินป็นเป็นรูปกลมแบบขนาดเหมาะสมมือ เผาไฟจนแกร่ง ซึ่งปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนมาใช้วัสดุซีเมนต์แทนและขั้นตอนการตกแต่งหลังจากตีหม้อ เมื่อผิวหม้อหมาดตีข้างป็นจะหาผิวหม้อด้านนอกด้วยน้ำดินขลุ่ย (ดินเหนียวสีเหลือง) รอหมาดจึงขัดด้วยหินกรวดแม่น้ำ จนกระทั่งผิวหม้อขึ้นมันเงา เสร็จแล้วนำไปวางผึ่งลมในที่ร่มเพื่อร่อนการเผา โดยหลังจากนำไปเผาไฟแล้วหม้อที่ได้จะมีสีแดงส้มสวยงาม ดังภาพ (นางนุช เจริญพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11, 18, 25 พฤษภาคม 2567)

ภาพที่ 8 ลักษณะของน้ำดินขลุ่ย (ซ้าย) และไม้ตีลาย หินกรวดแม่น้ำและก้อนดินเผา (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

จะเห็นได้ว่า ช่างปั้นหม้อในปัจจุบันยังคงมีการอนุรักษ์เทคนิคและกรรมวิธีการผลิตหม้อดินเผาแบบดั้งเดิมของชุมชนคลองสระบัว ถึงแม้ว่ากาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงไปและทำให้วัตถุดิบดินจากท้องถิ่นบางชนิดเริ่มจะหายากมากขึ้นแล้วก็ตาม สำหรับเทคนิคกรรมวิธีการทำหม้อดินเผาของชุมชนคลองสระบัวแห่งนี้ นับว่าเป็น “การต่อยอดทางภูมิปัญญา” ของชาวบ้านที่เกิดขึ้นเองโดยการเรียนรู้ร่วมกันกับธรรมชาติและถูกพัฒนาขึ้นกลายเป็นอัตลักษณ์สำคัญที่โดดเด่นเฉพาะของหม้อดินเผาคลองสระบัว ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอสนับสนุนของนักวิชาการด้านเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน ซึ่งธนสิทธิ์ จันทะรี (2552, น. 134) ได้กล่าวถึงเรื่องการต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม ไว้ว่าเป็นเหตุเป็นผลกันที่ว่า “การต่อยอดภูมิปัญญาดั้งเดิม คือ การเชื่อมต่อองค์ความรู้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยไม่ให้สูญสิ้นไป”

5. ที่มาของแนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบและสร้างต้นแบบ

การสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แนวคิดและแรงบันดาลใจในการออกแบบและสร้างต้นแบบชิ้นงาน มาจากความเพียรพยายามของกายและพลังใจในการต่อสู้ชีวิตของช่างทำหม้อดินเผาคนสุดท้ายที่ชื่อ ครุฑนุช เจริญพรหรือพี่อ้อย ปัจจุบันเหลือเพียงคนเดียวเท่านั้นที่ยังคงประกอบอาชีพทำหม้อดินเผาอยู่ โดยผู้วิจัยต้องการที่จะเป็นสื่อกลางของการแสดงออกถึงความรู้สึกภายในจิตใจของ “ช่างทำหม้อดินเผา” ผู้นี้ ด้วยการถ่ายทอดความรู้สึกของพี่อ้อยในการเป็น “ช่างทำหม้อดินเผา” คนสุดท้ายของชุมชนคลองสระบัวที่เหลืออยู่ ตลอดจนรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลภาพความประทับใจเหล่านั้นออกมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่ใช้แนวทางในการออกแบบและสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้

ภาพที่ 9 ครูณรงค์ฯ เจริญพรหรือพี่อ ช่างทำหม้อดินเผาคนสุดท้ายแห่งชุมชนคลองสระบัว
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบและสร้างต้นแบบ

สำหรับในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบและสร้างต้นแบบประติมากรรมจากแนวคิดข้างต้นนั้น ผู้ศึกษาได้นำเอารูปแบบของเตาเผาและหม้อดินเผาแบบดั้งเดิมของคลองสระบัวดังกล่าว มาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการหาแนวทางการออกแบบเบื้องต้น (Sketch Idea) ปัจจุบันหม้อดินเผาเหล่านี้ยังได้รับความนิยมอยู่ แต่ไม่มากนักและลูกค้าส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ประกอบการร้านอาหารที่สนใจนำผลิตภัณฑ์ชุมชนมาใช้ในธุรกิจ ได้แก่ ร้านอาหารอีสาน ต้มแซบ จิ้มจุ่ม สุกี้ ชาบู ฯลฯ ซึ่งภาชนะดินเผาที่ผู้ประกอบการร้านอาหารส่วนใหญ่ต้องการ อาทิ หม้อใส่ต้มยำ ถ้วยขาม ถ้วยขนม ถ้วยน้ำจิ้ม แก้วน้ำ จานข้าวและจานรองแก้ว ฯลฯ ทั้งนี้อาจเพื่อสนองตอบต่อผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยวภายในเมืองมรดกโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้ยังมีลูกค้าที่เป็นนักวิชาการ (ครูอาจารย์) ซึ่งส่วนใหญ่จะนำต้นแบบ 3 มิติมาให้ช่างปั้นผลิตตามรูปแบบหรือร่างแบบ 2 มิติขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ช่างทำหม้อดินเผาผลิตชิ้นงาน สำหรับใช้ในการศึกษาและงานวิจัย เป็นต้น

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการออกแบบทำภาพร่างผลงานประติมากรรม ในขั้นแรกผู้ศึกษาใช้วิธีการตัดทอนรูปทรงชิ้นงานมาจากผลิตภัณฑ์หรือภาชนะที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพทำหม้อดินที่ในอดีตเคยผลิตใช้และจำหน่าย อาทิ ภาชนะดินเผาต่างๆ ได้แก่ หวดนึ่งข้าว กาดม่น้ำ หม้อต้มน้ำ หม้อกระจอก (หม้อปลาย) หม้อหุและหม้อกา อีกทั้งเตาเผาและเตาเชิงกราน เป็นต้น โดยการตัดทอนเบื้องต้นนี้ จะออกแบบให้มีรูปทรงที่เรียบง่ายและไม่ซับซ้อนมาก เช่น การตัดรูปทรงภาชนะออกเป็นส่วนๆ (ด้านข้าง ด้านล่างหรือด้านบน) และเจาะรูหรือต่อเติมรูปทรงขึ้นใหม่ให้ดูแปลกตา ตลอดจนไม่ให้ความแตกต่างจากรูปทรงเดิมมากนัก ดังภาพ

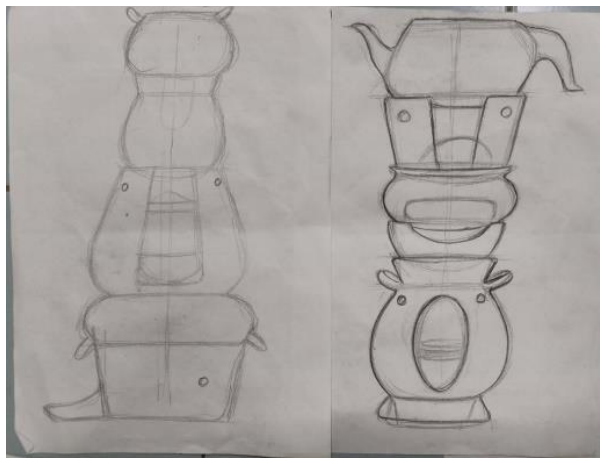

ภาพที่ 10 แบบร่าง (Sketch Idea) 2 มิติ

ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

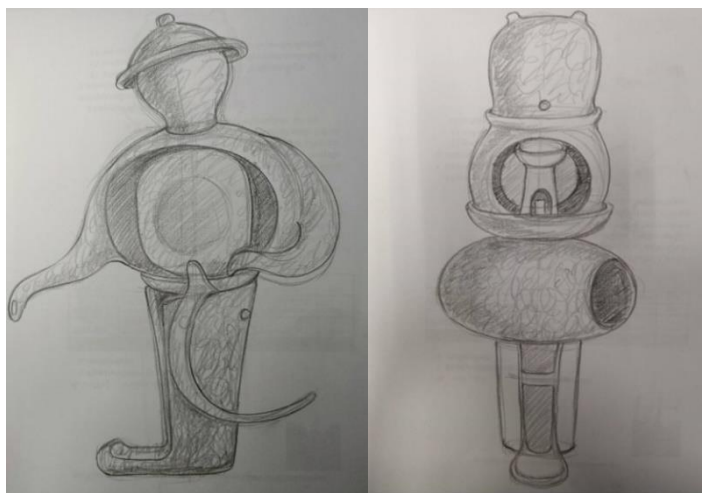
เมื่อได้แบบร่าง (Sketch Idea) 2 มิติ เพื่อการศึกษาหาแนวทางการออกแบบชิ้นงานเบื้องต้นแล้วจึงนำแบบร่างที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการทำแบบร่าง (Sketch Development) 2 มิติ เพื่อการพัฒนารูปแบบต่อ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดเรื่องการจัดวางองค์ประกอบมาจาก ประเสริฐ พิชยะสุนทร (2555, น. 88) กล่าวว่า “องค์ประกอบต่างๆที่เราจะนำมาสร้างสรรค์เข้าด้วยกัน อาจประกอบไปด้วยหลักทัศนธาตุเรื่อง จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง ลักษณะผิว สี ฯลฯ เช่นเดียวกับร่างกายของคนเราที่ต้องมีส่วนประกอบของร่างกาย เช่น ศรีษะ จมูก ปาก ตา หู ลำตัว แขน ขาและอวัยวะอื่นๆในร่างกาย ในงานศิลปะก็เช่นเดียวกันที่จำเป็นต้องมีส่วนประกอบต่างๆของศิลปะที่นำมาจัดประสานสัมพันธ์กันให้เกิดคุณค่าความงาม เราเรียกคุณค่าแบบนี้ว่า องค์ประกอบศิลป์” ซึ่งสอดคล้องกับการตัดทอนภาชนะดินเผาและเตาเผาของผู้วิจัย โดยการต่อเติมให้มีรูปทรงที่มีลักษณะเทียบเคียงกับรูปร่างของช้างป็น (เพียว) ที่มีรูปร่างสันทนต์และลำตัวท่อนบนค่อนข้างใหญ่แต่แข็งแรงและท่อนล่างที่มีรูปร่างเล็ก ป้อมและสั้น สำหรับลักษณะการจัดวางท่าทางโดยรวมของรูปทรง ผู้ศึกษาสังเกตได้จากอิริยาบถต่างๆที่ทำอยู่เป็นประจำและเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพป็น หม้อ อาทิ การยืนในขณะเรียงภาชนะเข้าเตาหรือการก้ม เงย หมุนลำตัวซ้ายขวา ในขณะกระทุ้งไฟบริเวณหน้าเตาเผา

จากการวิเคราะห์นี้ผู้ศึกษาได้นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบและสร้างต้นแบบผลงานประติมากรรม โดยคำนึงถึงความงามทางสุนทรียะและความสมดุลภายในผลงานด้วย อีกทั้งลักษณะวิธีการในขั้นตอนการจัดวางและเรียงต่อแต่ละรูปทรงให้มีการทับซ้อนกันขึ้นไปในแนวตั้ง ให้มีความคล้ายคลึงกับรูปทรงกายวิภาคมนุษย์ นอกจากนี้ วิศิษฐ์ เพียรการค้า (2561, น. 113) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงข้อมูลเรื่องการจัดวางแบบไว้อีกว่า “ถ้านำงานออกแบบมาพิจารณาแยกส่วนประกอบเป็นส่วนย่อยแล้วจะพบว่ามันเกิดขึ้นจากองค์ประกอบในงานออกแบบ (Element of Design) ได้แก่ จุด เส้น ระนาบ พื้นผิวและสี เป็นต้น” ซึ่งในขั้นตอนการทำแบบร่างชิ้นงาน 2 มิติ เพื่อการพัฒนารูปแบบดังกล่าว ผู้ศึกษาได้นำแนวคิดนี้มาต่อเติมและตกแต่งเป็นรายละเอียดให้เกิดความงามของพื้นผิวรูปทรงโดยการเจาะรู การขีดขีดพื้นผิวภายนอกและภายใน ไม่ให้มีความสม่ำเสมอ อีกทั้งการสร้างสัมพันธ์กันระหว่างเส้นของรูปทรงหนึ่งกับอีกรูปทรงหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความงามทางองค์ประกอบที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังภาพ

ภาพที่ 11 แบบร่าง (Sketch Development) 2 มิติ
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

เนื่องจากเป็นลักษณะของผลงานแนวประติมากรรมร่วมสมัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แก้ไขพัฒนารูปแบบของชิ้นงานต่ออีก โดยได้ศึกษาเพิ่มเติมจากหนังสือของ ประเสริฐ วรรณรัตน์ (2562, น. 131) ซึ่งกล่าวถึงลักษณะงานประติมากรรมแนวร่วมสมัยไว้ว่า “เป็นการนำสิ่งสะดุดตาสะดุดใจแบบใหม่มาเป็นสื่อ ก่อความคล้อยได้คิดในการสร้างงานเพื่อให้มีผลกระทบรุนแรงต่อความรู้สึกอันเชื่อมโยงของผู้ชม” จากแนวทางดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้เพิ่มเติมลักษณะการเคลื่อนไหวและอิริยาบถต่างๆ ในการประกอบอาชีพ “ช่างทำหม้อ” ของพื๊อ นำมาใช้ในการพัฒนารูปทรงให้ดูใหม่และมีความสอดคล้องตามมากขึ้น โดยลดจำนวนรูปทรงที่ทับซ้อนกันและลดรายละเอียดลักษณะของรูปร่างพื๊อและเหลือเพียงเส้นเค้าโครงง่ายๆ ที่สามารถบ่งบอกได้ถึงรูปร่างภายนอกเด่นชัดที่แสดงความเป็นรูปร่างของพื๊อมากขึ้น ซึ่งศึกษาได้พัฒนาแบบร่าง 2 มิติ จนสำเร็จเป็นแบบร่าง 3 มิติ (แบบร่างต้นแบบสมบูรณ์) ดังภาพ

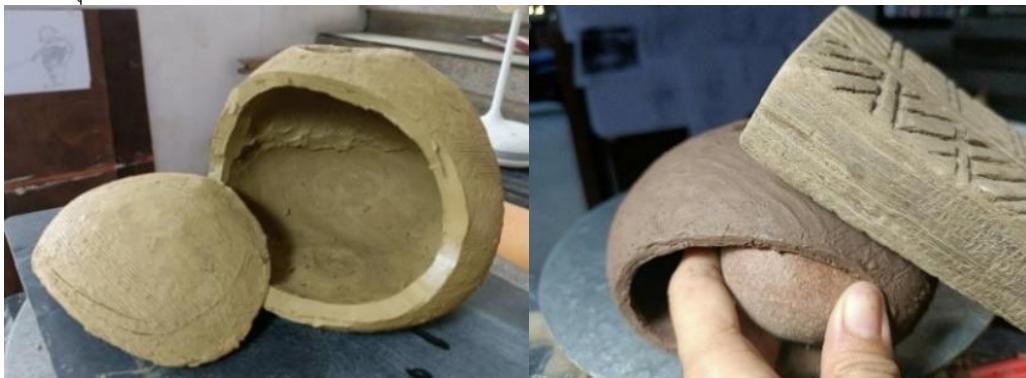
ภาพที่ 12 แบบร่าง 3 มิติ (แบบร่างต้นแบบสมบูรณ์) ชื่อผลงานชิ้นที่ 1 “ชีวิต” (ซ้าย)
และชื่อผลงานชิ้นที่ 2 “เวลา” (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

สำหรับในขั้นตอนของการขึ้นรูปชิ้นงานดิน ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการขึ้นรูปชิ้นงานดินด้วยการบีบกด (Pinching) และการทำดินแผ่น (Slabbing) สุขุมาล เล็กสวัสดิ์ (2548, น. 65-76) เป็นหลัก แต่จะใช้วิธีการขึ้นรูปดินแบบขดในขั้นตอนของการเชื่อมต่อระหว่างตัวชิ้นงานกับชิ้นส่วนอื่นๆที่ต้องการเพิ่มเข้าไปใหม่ในตัวชิ้นงานนั้น ๆ อาทิ พวยกา หูกา และด้ามจับ เป็นต้น

ภาพที่ 13 การขึ้นรูปชิ้นงานดินด้วยเทคนิคดินแผ่น (Slabbing) (ซ้าย) และการต่อเติมชิ้นงาน (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

หลังจากขึ้นรูปทรงชิ้นงานตามแบบที่ต้องการแล้ว ให้นำชิ้นงานดินที่ขึ้นรูปเสร็จแล้วไปพักไว้ให้ดินหมาด ด้วยการคลุมถุงพลาสติก เจาะรูโดยรอบ จากนั้นจึงนำชิ้นงานดินที่หมาดแล้ว เข้าสู่ขั้นตอนการตกแต่งต่อไปด้วยวิธีการตัดเจาะและการขีด อีกทั้งตกแต่งผิวงานเพิ่มด้วยการตีไม้ลาย ดังภาพ

ภาพที่ 14 การตกแต่งชิ้นงานดินด้วยการตัดเจาะ (ซ้าย) และตกแต่งผิวงานด้วยไม้ตีลาย (ขวา)
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

เมื่อได้ชิ้นงานดินที่ผ่านการตกแต่งด้วยวิธีการตัดและขีดเจาะ ข้างต้นแล้ว จึงนำหินกรวดแม่น้ำช่วยในการขัดถูพื้นผิวชิ้นงานดินให้เรียบเนียน เพื่อเพิ่มความแข็งแรง ดังภาพ

ภาพที่ 15 การตกแต่งชิ้นงานดินโดยการขัดด้วยหินกรวดแม่น้ำ
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

สำหรับในขั้นตอนของการรอชิ้นงานดินแห้ง จะนำชิ้นงานดินวางไว้บนแผ่นไม้และรองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ กรณีไม่มีวัสดุดังกล่าว สามารถวางชิ้นงานบนพื้นวัสดุที่แห้งหรือพื้นดินที่เรียบและโรยทรายละเอียดไว้ก็ได้ ซึ่งจะใช้เวลาในการผึ่งและรอแห้งประมาณ 3-5 วัน ก็จะได้ชิ้นงานต้นแบบโดยสมบูรณ์

ซึ่งผลงานการสร้างต้นแบบในโครงการมีจำนวนทั้งสิ้น 2 ชิ้นงาน ได้แก่ ผลงานต้นแบบชิ้นที่ 1 “ชีวิต” และผลงานต้นแบบชิ้นที่ 2 “เวลา” ดังภาพ”

ภาพที่ 16 ผลงานสร้างต้นแบบชิ้นที่ 1 “ชีวิต”(ชาย) และผลงานสร้างต้นแบบชิ้นที่ 2 “เวลา”(ขวา)
ขนาดความสูงไม่เกิน 30 เซนติเมตร เทคนิคปั้นดินเหนียวพื้นบ้าน
ที่มา : ถ่ายเองโดยผู้ศึกษา

7. บทสรุป

การสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัย ภายใต้ชื่อผลงาน “ชีวิต” และผลงาน “เวลา” ในครั้งนี้ มีความหมายที่แฝงเป็นนัยให้ใช้ต่อยอดศึกษา กล่าวคือ ความหมายของรูปทรงของผลงานโดยรวมนั้นมาจากอิริยาบถต่างๆของพื้ยอที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพปั้นหม้อและทำอยู่เป็นประจำในแต่ละวัน อาทิ การยืนในขณะที่เรียงภาชนะเข้าเตาหรือ

การก้ม เงย หมุนลำตัวซ้ายขวา ในขณะที่ทั้งไปบริเวณหน้าเตาเผา โดยความหมายของชื่อผลงาน “ชีวิต” หมายถึง ความภาคภูมิใจในอาชีพ “ช่างทำหม้อ” และเป็นครูภูมิปัญญาคนสุดท้ายของชุมชนคลองสระบัว อีกทั้งเป็นครูและวิทยากรให้ความรู้ในการทำหม้อดินเผาแก่นักเรียน นักวิชาการและผู้สนใจศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลสัมภาษณ์ที่ว่า “ชีวิตของช่างทำหม้อ ต่อให้เหน็ดเหนื่อยและทำงานมากมายแค่ไหน สุดท้ายก็ต้องรีบทำงานนั้นให้สำเร็จ เพราะหากนอนหลับไปแล้ว พีย่อมอาจรู้ได้เลยว่าในวันพรุ่งนี้ พีย่อมมีโอกาสได้ลืมตาตื่นขึ้นมาทำงานนั้นต่อหรือเปล่า” (นางนุช เจริญพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11, 18, 25 พฤษภาคม 2567)

สำหรับความหมายชื่อผลงาน “เวลา” เปรียบได้กับตัวนาฬิกาทราย ที่มีปริมาณทรายหรือเวลาอยู่จำกัด ดังข้อมูลสัมภาษณ์พียอ กล่าวว่า “รู้ว่าสุขภาพได้เริ่มถดถอยลง จากที่เคยเหยียบย่ำดินและนวดดินได้อย่างสบาย ปัจจุบันต้องเปลี่ยนมาทุ่นแรงด้วยการเกรอะดินแทน เพราะปัญหาเรื่องเจ็บหัวข้อเข่า พียอจึงคิดอยู่เสมอว่า เวลานั้นเหลือน้อยเต็มที” (นางนุช เจริญพร, การสื่อสารส่วนบุคคล, 11, 18, 25 พฤษภาคม 2567)

จากความหมายผลงาน “ชีวิต” และ “เวลา” ข้างต้น ผู้ศึกษาขอสนับสนุนและส่งเสริมใจไปถึง พียอ “ช่างทำหม้อดินเผา” คนสุดท้ายแห่งชุมชนคลองสระบัวแห่งนี้ กว่า 18 ปีที่ท่านได้อุทิศตัวเองให้กับอาชีพ “ช่างทำหม้อดินเผา” และเผยแพร่ความรู้นี้ให้กับลูกหลานชาวคลองสระบัว จากการเป็นครูสอนปั้นดินที่โรงเรียนวัดกลางคลองสระบัวและการอุทิศเวลาให้กับสังคมด้วยการเป็นวิทยากร “ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น” จากการสาธิตและให้ความรู้กับบุคคลที่สนใจในโอกาสและงานประจำปีสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อีกทั้งเสียสละเวลาส่วนหนึ่งในการช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทำหม้อดิน ด้วยการรับผลิตและจำหน่ายหม้อดินรูปแบบดั้งเดิมของคลองสระบัว ที่ปัจจุบันหายากและบางรูปแบบยกเลิกการผลิตไปนานแล้ว นอกจากนี้ยังมีศูนย์การเรียนรู้เล็กๆบริเวณใต้ถุนบ้าน ซึ่งพียอนั้นได้ลงทุนลงแรงมาเกือบครึ่งชีวิตในการหารายได้มาจัดสร้าง

สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้คงเป็นส่วนหนึ่งทำให้นักศึกษาและผู้สนใจรุ่นหลัง ได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและช่วยกันอนุรักษ์ส่งเสริม จากการถ่ายทอดเรื่องราวภูมิปัญญาการทำหม้อดินเผาของชุมชนคลองสระบัวแห่งนี้ ผ่านผลงานประติมากรรมร่วมสมัย “ชีวิต” และ “เวลา” ของผู้ศึกษาเองหรืออาจถ่ายทอดมาในรูปแบบผลงานทัศนศิลป์ประเภทอื่นๆ งานเขียนเชิงวิชาการ งานสื่อโฆษณาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรืองานด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ซึ่งการสร้างต้นแบบประติมากรรมร่วมสมัยในครั้งนี้ จะสามารถเป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงคุณค่าและความงามด้านหัตถศิลป์ดินเผา ภูมิปัญญากรุงเก่าชาวคลองสระบัว ที่สืบทอดและสืบทอดกันเรื่อยมา อีกทั้งเป็นพลังบวกให้กับนักศึกษาและผู้สนใจรุ่นหลังได้ช่วยกันอนุรักษ์และสานต่อ ตลอดจนได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการรื้อฟื้นวิถีการทำเครื่องปั้นดินเผาของชาวคลองสระบัว อาชีพที่เคยรุ่งเรืองมาแต่ก่อนในอดีต ให้เป็นเสมือนกับพิพิธภัณฑ์ทางภูมิปัญญาที่ยังคงคุณค่า สว่างไสว และอยู่คู่กันกับผืนแผ่นดินชาวพระนครศรีอยุธยาต่อไปอย่างไม่มีวันดับสูญ

8. เอกสารอ้างอิง

- ธนสิทธิ์ จันทะวี. (2552). *เครื่องปั้นดินเผาชั้นพื้นฐาน*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประเสริฐ พิษยะสุนทร. (2555). *ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเสริฐ วรรณรัตน์. (2562). *ประวัติศาสตร์ประติมากรรม*. เลิศหล้าเพรส.
- วิศิษฐ์ เพียรการค้า. (2561). *การออกแบบผลิตภัณฑ์*. เดนเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอร์ปอเรชั่น.
- สุขุมล วงษ์สวรรค์. (2542). *เอกสารประกอบวิชาการศึกษาขั้นสูงเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยโบราณ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง “หม้อดินเผาคลองสระบัว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”*. [ม.ป.ท.].
- สุขุมล เล็กสวัสดิ์. (2548). *เครื่องปั้นดินเผา: พื้นฐานการออกแบบและปฏิบัติงาน*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง
การเตรียมบทความสำหรับวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ เป็นวารสารสื่อกลางในการเผยแพร่ความรู้ทั้งบทความวิจัยและบทความวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งทางสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา บทความที่จะผ่านการพิจารณาตีพิมพ์จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 ท่าน บทความชุดนี้เป็นตัวอย่างในการจัดรูปแบบบทความเพื่อจัดพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงในบทความนี้ ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง รวมถึงเอกสารอ้างอิงรูปแบบ ตัวอักษรต่าง ๆ วิธีการใส่รูปภาพ ตาราง ผู้เขียนบทความสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร หรืออีเมลติดต่อกองบรรณาธิการที่อีเมล krungkao.arursjournal@gmail.com

1. การเตรียมบทความสำหรับวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุม ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยแบบเต็มรูปแบบ (Research Article) และบทความวิชาการ (Academic Articles) จากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น

วารสารเปิดรับบทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุม ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และประวัติศาสตร์

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานั้น จำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีการประเมินแบบ Double Blinded กรณีมีข้อเสนอแนะแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการจะดำเนินการแจ้งให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิ์ในการตัดสินใจตีพิมพ์หรือไม่ก็ได้

ข้อมูลเผยแพร่ : <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arur>

วารสารกำหนดออกเผยแพร่ : ปีละ 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

2. คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับ

การจัดรูปแบบบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้เขียนบทความสามารถจัดรูปแบบบทความตามตัวอย่างที่แสดงใน Template ซึ่งทางวารสารได้ทำการตั้งค่าขนาดหน้ากระดาษ รูปแบบหน้าแรก รูปแบบและขนาดตัวอักษร คำอธิบายสำหรับการเขียนบทความ วิธีการเขียนเนื้อเรื่อง การเขียนอ้างอิง การเขียนสมการทางคณิตศาสตร์ การใส่ภาพและตาราง ผู้เขียนสามารถดาวน์โหลดเอกสารชุดนี้ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร

2.1 บทความวิจัย

บทความวิชาการ มีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้า ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (Title) สถานที่ทำงาน (Work place of author & co-authors) การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) โดยบทคัดย่อและคำสำคัญเนื้อหาต้องกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความวิจัยเนื้อเรื่องจะประกอบด้วย

บทนำ

- ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ขอบเขตของการวิจัย
- สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี)
- กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)

วิธีดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล

ข้อเสนอแนะ

การอ้างอิงใช้แบบ APA

2.2 บทความวิชาการ

บทความวิชาการ เป็นบทความที่รวบรวมหรือเรียบเรียงจากหนังสือ เอกสาร ประสพการณ์หรือเรื่องแปล เพื่อเผยแพร่ความรู้ในสาขาต่าง ๆ หรือแสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์มีคุณค่าทางวิชาการ

บทความวิชาการ มีความยาวไม่ต่ำกว่า 8 หน้า ไม่เกิน 15 หน้ากระดาษ B5 ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน (Title) สถานที่ทำงาน (Work place of author & co-authors) การติดต่อผู้เขียน

(Contact address of correspondence) บทคัดย่อ (Abstract) และคำสำคัญ (Keywords ไม่เกิน 5 คำ) โดยบทคัดย่อและคำสำคัญเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมดข้างต้นต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความวิชาการเนื้อเรื่องจะประกอบด้วย

- บทนำ
- เนื้อหา
- บทสรุป
- การอ้างอิงใช้แบบ APA

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับบทความ พร้อมกรอกแบบฟอร์มนำส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ซึ่งระบุวิธีการจัดส่งในเอกสารแบบฟอร์มดังกล่าว โดยส่งผ่านระบบเว็บไซต์ของวารสารที่ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-ar>

4. รูปแบบบทความวิจัยและการพิมพ์เนื้อหาของเรื่อง

เพื่อความสะดวกในการแก้ไข ควรใช้โปรแกรม Microsoft Word for windows พิมพ์บนกระดาษ B5 โดยตั้งหน้ากระดาษดังนี้ ขอบกระดาษด้านบน – ล่าง 1.5 ซม. ขอบกระดาษด้านซ้ายและขวา 1.5 ซม.

4.1 รูปแบบและขนาดอักษร

ตัวอักษรทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK สีดำเท่านั้นโดยกำหนดรูปแบบ ขนาด และรายละเอียดดังนี้

รูปแบบ (Types of texts)	บทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ (ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK)	
	ขนาด (Size)	ตัวพิมพ์อักษร (Typeface)
ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษ (Title)	18	ตัวหนา (Bold)
ชื่อผู้เขียน (Author & co-authors)	16	ตัวหนา (Bold)
การติดต่อผู้เขียน (Contact address of correspondence)	12	ตัวธรรมดา (Normal)
หัวข้อเรื่องบทคัดย่อ (Abstract heading)	16	ตัวหนา (Bold)
บทคัดย่อและเนื้อเรื่องหลัก (Abstract & main texts)	14	ตัวธรรมดา (Normal)
หัวข้อคำสำคัญ (Keywords)	14	ตัวหนา (Bold)
หัวข้อเรื่องหลักและตัวเลข (Section heading & number)	16	ตัวหนา (Bold)
หัวข้อเรื่องรองและตัวเลข (Subsection heading & number)	14	ตัวหนา (Bold)

4.2 หน้าแรก

หน้าแรกของบทความจะประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนและผู้เขียนร่วม บทคัดย่อ และเชิงอรรถบ่งบอกตำแหน่งและสถานที่ทำงานของผู้เขียนและผู้เขียนร่วม ให้พิมพ์หน้าแรกทั้งแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษเรียงตามลำดับ

4.2.1 ชื่อเรื่อง พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ เริ่มจากชื่อภาษาไทยแล้วตามด้วยชื่อภาษาอังกฤษ ขนาดและตัวพิมพ์อักษร และรายละเอียดไฟล์รูปแบบบทความ

4.2.2 ชื่อผู้เขียน พิมพ์อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ ไว้หลังชื่อเรื่อง และเว้น 1 บรรทัด ทั้งด้านบน และใต้ชื่อผู้เขียน ถ้ามีมากกว่า 1 คนให้พิมพ์คำว่า “และ” หน้าชื่อคนสุดท้าย ไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น และให้ใช้ตัวเลขอารบิกพิมพ์แบบตัวยกต่อท้ายชื่อ เพื่อแสดงความแตกต่างของสถานที่ทำงานดังกล่าวอย่างประกอบหน้าแรก

4.2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “บทคัดย่อ” สำหรับบทคัดย่อภาษาไทย และ “Abstract” สำหรับบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยจัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ สำหรับคำว่า “Abstract” เฉพาะตัวอักษร “A” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ ส่วนเนื้อความ ให้จัดพิมพ์เป็นแบบ 1 คอลัมน์ โดยบรรทัดแรกให้ย่อหน้า 1.5 ซม. และมีอย่างละย่อหน้าเดียว ทั้งนี้บทคัดย่อไม่ควรใส่เอกสารอ้างอิงใด ๆ ทั้งสิ้น และมีจำนวนคำไม่เกินอย่างละ 360 คำ

4.2.4 คำสำคัญ (Keywords) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “คำสำคัญ” โดยพิมพ์ไว้ใต้บทคัดย่อภาษาไทย เว้น 1 บรรทัด และจัดชิดซ้ายของคอลัมน์ คำสำคัญในแต่ละบทความควรมีประมาณไม่เกิน 5 คำ ให้พิมพ์หัวเรื่องคำว่า “Keywords” (เฉพาะตัวอักษร “K” เท่านั้นที่ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่) โดยพิมพ์ไว้ใต้ บทคัดย่อภาษาอังกฤษ และให้ใช้ตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวพิมพ์ใหญ่เฉพาะตัวแรกของคำแรกของแต่ละคำสำคัญเท่านั้น

4.2.5 ตำแหน่ง และสถานที่ทำงาน ให้พิมพ์สถานที่ทำงานของผู้เขียนทุกคน โดยเรียงตามหมายเลข และ Email address จากชื่อผู้เขียน โดยอยู่ด้านล่างของหน้าแรก

4.3 ส่วนอื่น ๆ ของบทความ

เนื้อเรื่อง ได้แก่ บทนำ ขอบเขตการวิจัย วัสดุ-อุปกรณ์และวิธีการวิจัย/ทดลอง ผลการวิจัย/ทดลอง วิเคราะห์/อภิปรายผล บทสรุป กิตติกรรม-ประกาศ (ถ้ามี) เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก (ถ้ามี) โดยไม่ต้องเว้นบรรทัด เมื่อจะขึ้นหัวข้อใหม่ให้เว้น 1 บรรทัด การพิมพ์หัวข้อให้พิมพ์ชิดซ้ายของแต่ละคอลัมน์ ส่วนของเนื้อเรื่องให้ย่อหน้า 5 เคาะ

การลำดับหัวข้อในเนื้อเรื่อง ให้ใส่เลขกำกับ โดยให้บทนำเป็นหัวข้อหมายเลขที่ “1.” และหากมีการแบ่งหัวข้อย่อย ก็ให้ใช้ระบบเลขทศนิยมกำกับหัวข้อย่อย เช่น 1.1, 1.1.1, 1.2, 1.2.1 เป็นต้น

4.4 การจัดรูปภาพ ตาราง และการเขียนสมการ

รูปภาพทุกรูปและตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายอย่างชัดเจน

4.4.1 รูปภาพ

รูปภาพที่เตรียมควรมีขนาดความกว้างไม่เกิน 15 ซม. และความละเอียดที่เหมาะสม โดยตัวอักษรที่ปรากฏในรูปภาพจะต้องมีขนาดใหญ่สามารถอ่านได้สะดวก โดยทุกรูปภาพที่ใส่ไว้ท้ายบทความจะต้องมีการกล่าวอ้างในเนื้อหาบทความทุกรูปภาพ และรูปภาพทั้งหมดควรมองเห็นชัดเจนเมื่อบทความถูกพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์

การเขียนคำบรรยายใต้ภาพ ให้ใช้ TH SarabunPSK ขนาด 14 โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของรูป และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายรูปภาพ จัดพิมพ์ไว้กึ่งกลางคอลัมน์

รูปลายเส้นของรูปภาพจะต้องเป็นเส้นสีดำ ส่วนรูปถ่ายควรจะเป็นรูปขาวดำที่มีความคมชัด รูปสี่เหลี่ยมให้ได้ รูปภาพควรมีรายละเอียดเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และ เพื่อความสวยงามให้เว้นบรรทัดเหนือรูปภาพ 1 บรรทัด และเว้นใต้คำบรรยายรูปภาพ 1 บรรทัด

4.4.2 ตาราง

ตารางทุกตารางจะต้องมีหมายเลข และคำบรรยายกำกับเหนือตาราง โดยปกติให้ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 14 Point โดยพิมพ์ตัวหนาสำหรับหัวเรื่องและหมายเลขของตาราง และพิมพ์ตัวธรรมดาสำหรับคำอธิบายตาราง ถ้ามีข้อมูลฟุตโน้ตด้านล่างของตารางให้ใช้ตัวหนังสือเป็นแบบเดียวกัน หากแต่ขนาดตัวอักษรเป็น 12 Point ให้จัดพิมพ์ชิดซ้ายของคอลัมน์ เพื่อความสวยงาม ให้เว้นบรรทัดเหนือคำบรรยายตาราง 1 บรรทัด และเว้นบรรทัดใต้ตาราง 1 บรรทัด

5. เอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงใช้แบบ APA 7th (หัวข้อใช้ TH SarabunPSK 16 Point ตัวหนา) ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในข้อการอ้างอิง จะต้องมีส่วนเอกสารอ้างอิงในเนื้อหาบทความ และห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

5.1. การอ้างอิงในเนื้อหา โดยอ้างอิงแบบนาม-ปี ระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าเอกสารไว้ท้ายของ

ข้อความที่ต้องการอ้างอิง (TH SarabunPSK 14 Point)

5.2. การอ้างอิงท้ายบทความ ทุกการอ้างอิงที่ปรากฏในเนื้อหาจะต้องมีส่วนเอกสารอ้างอิงในเนื้อหาบทความและห้ามใส่เอกสารอ้างอิงโดยปราศจากการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ การขึ้นบรรทัดที่สองให้เคาะเจ็ดเคาะ (TH SarabunPSK 14 Point)

ตัวอย่าง

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./สำนักพิมพ์.

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไม่มี DOI

ภาษาไทย >> ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (พิมพ์ครั้งที่)./URL

บทความในหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทหรือชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ./ (บ.ก.), ชื่อหนังสือ./ (น./x-xx)./สำนักพิมพ์.

บทความวารสาร

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่(ฉบับที่)./หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (มีเลข DOI)

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ เลขปีที่ (ฉบับที่). / เลขหน้า./ <http://doi.org/เลข doi>

หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปี./ วัน/ เดือน). / ชื่อคอลัมน์./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ เลขหน้า.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่). / ชื่อวิทยานิพนธ์./ (หมายเลข UMI หรือ เลขลำดับอื่น ๆ) / [วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุสิตบัณฑิต หรือวิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ชื่อมหาวิทยาลัย] / ชื่อฐานข้อมูล.

เอกสารประชุมวิชาการ

ชื่อผู้แต่ง./ (วัน./ เดือน./ ปี). / เรื่องที่ประชุม./ ใน/ ชื่อ/ (ประธาน). / ชื่อการประชุม./ [Symposium]. / ชื่องานที่
จัดประชุม./ สถานที่ประชุม

ข้อมูลสืบค้นที่ได้จากอินเทอร์เน็ต

ชื่อ-สกุลผู้เขียน./ (ปี/ วัน/ เดือนที่เผยแพร่). / ชื่อบทความ./ ชื่อเว็บไซต์./ URL

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์./ (ปี, วัน เดือน). / ตำแหน่ง (ถ้ามี). / [บทสัมภาษณ์.]

วิธีเรียงการอ้างอิงให้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

- สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
เลขที่ 96 ถ.ปรีดีพนมยงค์ ต.ประตูชัย
อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000
- ☎ 0-3532-2082 , 0-3527-6577
- 🌐 <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/rdi-arun>